

Møteinnkalling

Utvalg: **Universitetsstyret**
Møtested: UiT Norges arktiske universitet i Tromsø, møterom MH2 L12.346
Møtedato: 23.03.2023
Tidspunkt: 09:00 – 15:30

Eventuelt forfall må meldes snarest til britt.a.mikkelsen@uit.no. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
S 12/23	Opprettelse av ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst i samarbeid med HiØ og HiNN		2023/1932
S 13/23	Justering av seksjonsinndeling i Avdeling for forskning, utdanning og formidling		2020/1510
S 14/23	Årsrapport om helse, miljø og sikkerhet (HMS) og samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) for 2022 og prioriteringer for 2023		2022/12055
S 15/23	Årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2022	X	2023/1732
	Orienteringssaker		
OS 5/23	Budsjett- og økonomirapport per 3. tertial 2022		2022/4305
OS 6/23	Saker behandlet av rektor på fullmakt 19.01.23 - 07.03.23		2023/1128
OS 7/23	Rektors muntlige orientering	X	
OS 8/23	Styrets halvtime	X	

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
23.03.2023

Sak:
12/23

Opprettelse av fellesgrad i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst i samarbeid med Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Innlandet

Innstilling til vedtak:

- 1) Universitetsstyret anbefaler at UiT i samarbeid med Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Innlandet skal etablere et felles *ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst*.
- 2) Dersom NOKUT innvilger søknaden om opprettelse av fellesgraden i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, gis rektor fullmakt til å opprette studiet ved UiT.

Bakgrunn:

I henhold til UiTs strategi mot 2030 *Eallju – Drivkraft i nord* skal UiT tilby forskningsbasert utdanning av høy kvalitet og utføre kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning i hele spennet fra det grunnleggende til det anvendte på høyt internasjonalt nivå. Videre er et av tiltakene i UiTs overordnede langtidspan å «etablere et felles ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid med samarbeidende UoH-institusjoner»¹.

UMAK har nå i samarbeid med Høgskolen i Østfold (HiØ) og Høgskolen i Innlandet (HINN) utarbeidet en akkrediteringssøknad for et felles ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid som skal sendes til NOKUT for godkjenning. I tillegg er det utarbeidet en konsortiumavtale. Grunnen til at man nå må søke NOKUT er at HiØ ikke er selvakkrediterende og må derfor søke NOKUT om å få godkjent sin del av fellesgraden. UiT er selvakkrediterende og HiNN kan videreføre akkrediteringen fra sitt ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer.

Forhistorien til ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid

Kunstnerisk utviklingsarbeid er det metodiske rammeverket for forskning ved høyere kunsthøgskoleinstitusjoner i Norge, og er i UH-loven i dag likestilt med vitenskapelig forskning i øvrige deler av universitets- og høyskolesektoren.

¹ [Virksomhetsstyring | UiT](#)

I 2003 ble det i et samarbeid mellom flere kunstutdanningsinstitusjoner opprettet et treårig nasjonalt studieprogram i kunstnerisk utviklingsarbeid koordinert av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). I 2016 bestemte Kunnskapsdepartementet at det skulle opprettes en egen doktorgrad innen kunstnerisk utviklingsarbeid, og at denne graden skulle komme *i tillegg* til den eksisterende doktorgraden. Siden 2018 har flere i UH-sektoren etablert egne doktorgradsprogram i kunstnerisk utviklingsarbeid.

Studieprogrammet

Ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst er et treårig fulltidsstudium på 180 studiepoeng. Det kunstneriske utviklingsarbeidet (doktorgradsarbeidet) utgjør 150 studiepoeng, mens opplæringsdelen utgjør 30 studiepoeng. Fagområdet for ph.d.-programmet er alle fagretninger som inngår i utvikling og produksjon av film og beslektede audiovisuelle kunstformer, scenografi, scenekunst, visuell kunst inklusive bevegelige bilder, landskapsarkitektur og musikk. Ph.d.-programmet knyttes til Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid i regi av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) ved HK-dir². Denne nasjonale forskerskolen er felles for alle stipendiater i Norge som tar en doktorgrad i kunstnerisk utviklingsarbeid, og her har UiT vært aktivt med i alle år.

Kvalitetssikringen av studieprogrammet bygger på de respektive institusjonenes kvalitetssystemer. UiT har nylig revidert sin ph.d.-forskrift slik at den også inkluderer reguleringer for en doktorgrad i kunstnerisk utviklingsarbeid³.

Studieprogrammet foreslås organisert som et konsortium forankret i en konsortiumavtale med et konsortiumstyre som har et særlig ansvar for kvalitetssikring av fellesgradsprogrammet, og et programstyre som ivaretar studieprogramledelsen. Alle tre institusjoner er representert i konsortiumstyret og programstyret.

Rekrutteringsgrunnlag

NOKUT har fastsatt at det skal dokumenteres at de samarbeidende institusjoner til sammen har kapasitet og rekrutteringspotensial til å ta opp minst 15 ph.d.-studenter til ph.d.-programmet i løpet av fem år etter oppstart. Det skal i tillegg sannsynliggjøres at det over tid kan opprettholdes et ph.d.-miljø med minst 15 ph.d.-studenter.

De tre institusjonene har studietilbud innen alle de nevnte fagfeltene i fellesgraden, både på bachelor- og masternivå, og de tre samarbeidsinstitusjonene har en samlet kapasitet for opptak av studenter i det omsøkte ph.d.-programmet som tilfredsstiller mengdekravet. Videre har institusjonene i konsortiumsavtalen forpliktet seg til at de i fellesskap skal påse at opptak av studenter på programmet er i tråd med et nasjonalt mengdekrav

De tre institusjonene har alle erfart at søkertall til utlyste stipendiatstillinger i sine respektive fagfelt har vært stigende de siste årene. Den omsøkte fellesgraden med sitt potensial i nye tverrfaglige synergier og prosjekter antas å være interessant for søkere, både nasjonalt og internasjonalt.

Programmet har flere muligheter for å rekruttere studenter med ekstern finansiering. Norsk forskningsråds ordninger for offentlig sektor-ph.d. og nærings-ph.d. er aktuelle innen flere av

² <https://diku.no/programmer/nasjonal-forskerskole-i-kunstnerisk-utviklingsarbeid>

³ [Forskrift om gradene philosophiae doctor \(ph.d.\) og philosophiae doctor \(ph.d.\) i kunstnerisk utviklingsarbeid ved Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet \(UiT\) - Lovdata](#)

fagfeltene. Det samme er DIKUs Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PUK) som årlig tildeler midler til stipendiatstillinger innen kunstnerisk utviklingsarbeid. Fellesprogrammet åpner for opptak av studenter med tilknytning til og ansettelse ved andre institusjoner i Norge og internasjonalt. UMAK har også inngått en samarbeidsavtale med Samisk høyskole for opptak av deres doktorgradsstudenter innen kunstnerisk utviklingsarbeid.

Fagmiljø og økonomi

Ved UMAK består fagmiljøet som bidrar til fellesgraden av ansatte med professor- og førsteamanuensis kompetanse på kunstnerisk grunnlag, og hovedvekten av fagmiljøet er ansatte i hovedstilling og mer enn 50 prosent har professorkompetanse. De stillingene som er planlagt inn i programmet fra UMAK er allerede besatt og inne i budsjettene hos Musikkonservatoriet og Kunstakademiet. Opprettelsen av et ph.d.-program vil kunne gjøres innen budsjettrammen til UMAK. Det vil derfor ikke være behov for tilførsel av nye stillingsressurser for å opprette og drifte dette programmet. Ansatte bruker allerede i dag ressurser på veiledning av stipendiater ansatt ved UiT som i dag er tatt opp på ph.d.-program ved andre institusjoner. Når UMAK nå får et eget program, vil man i tillegg få resultatmidler for avlagte doktorgrader.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Camilla Brekke
Saksbehandler: Nina Norum Anda

- 1 Konsortiumavtale
- 2 Studieplan - ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst
- 3 Akkrediteringssøknad - Kunstnerisk utviklingsarbeid

Versjon: 21.12.2022

Konsortiumavtale om felles ph.d.-program i
kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og
skapende kunst
mellom
Høgskolen i Innlandet, Høgskolen i Østfold og
UiT Norges arktiske universitet

Avtalens ikrafttredelse
Avtalen trer i kraft xx.xx.202x.

UiT Norges
arktiske universitet

Innhold

1. Avtalens parter	3
2. Avtalens formål	3
3. Nasjonalt regelverk og institusjonelle forskrifter	3
4. Organisering og ledelse av konsortiet	3
4.1 Konsortiumstyret.....	3
4.2 Programstyret.....	4
5. Opptak og gjennomføring av utdanningen	5
6. Administrative ressurser	6
7. Økonomi	6
8. Gradstildeling og vitnemål.....	7
9. Evaluering, endringer og opphør av samarbeidet.....	7
10. Ikrafttredelse	7

1. Avtalens parter

Avtalen er inngått mellom

Høgskolen i Innlandet (HINN) – organisasjonsnummer 918 108 467,

Høgskolen i Østfold (HiØ) – organisasjonsnummer 971 567 376, og

UiT Norges arktiske universitet (UiT) – organisasjonsnummer 970 422 528

2. Avtalens formål

Avtalen har som formål å regulere samarbeidet mellom Høgskolen i Innlandet, Høgskolen i Østfold og UiT Norges arktiske universitet om å tilby et felles treårig ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst (180 studiepoeng).

Institusjonene har i fellesskap ansvaret for hele ph.d.-programmet og kvalitetssikringen av dette. Samarbeidet organiseres i et konsortium som reguleres gjennom denne avtalen.

3. Nasjonalt regelverk og institusjonelle forskrifter

Samarbeidet etter avtalen skal skje i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

4. Organisering og ledelse av konsortiet

Fellesgraden organiseres som et konsortium med følgende organer:

- Konsortiumstyre
- Programstyre

Ledelsen for hhv. konsortiumstyret og programstyret skal ikke innehas av en og samme institusjon i samme periode.

4.1 Konsortiumstyret

Fellesgraden administreres av et konsortium. Konsortiet skal sikre at ph.d.-studentene har samme rettigheter og plikter i programmet.

Sammensetning

Styret skal totalt ha fire (4) medlemmer fordelt slik:

- én faglig representant fra linjeledelsen ved hver institusjon knyttet til studieprogrammet med personlige varamedlemmer
- én studentrepresentant med varamedlem

Hver institusjon kan møte med én administrativ representant med talerett.

Studentrepresentantens vara kan også delta med talerett i møter.

Vedtak i konsortiumstyret fattes ved avstemning med simpelt flertall. Ved stemmelikhet er leders stemme avgjørende.

Rektorene utnevner sine institusjoners respektive medlemmer med vararepresentanter. Studentrepresentanten velges av og blant ph.d.-studentene registrert på programmet.

Funksjonstiden for faglige representanter settes til fire (4) år med mulighet for forlengelse med to (2) år. Studentrepresentanten velges for ett år av gangen, med oppnevning fra august.

Ledelse av konsortiumstyret

Leder av konsortiumstyret skal alternere mellom institusjonene, med to år om gangen, og velges blant de faglige representantene i styret.

Konsortiumstyret ivaretar konsortiumavtalen på vegne av institusjonenes styre, og fastsetter supplerende bestemmelser innenfor rammene av denne avtalen.

Konsortiumstyrets ansvar og oppgaver

Konsortiumstyret har det overordnede ansvaret for å samordne arbeidet med fellesgraden på tvers av institusjonene. Styret skal sikre at fellesgraden fremstår helhetlig, velorganisert og er av høy kvalitet gjennom:

- forvaltning av konsortiumavtalens bestemmelser, i tråd med forskrifter og utfyllende bestemmelser
- fastsettelse av endringer i studieplan inkl. oppretting og nedlegging av emner etter innstilling fra programstyret
- rapportering til institusjonenes styre
- kvalitetssikring av studiet i tråd med institusjonenes kvalitetssystem med et supplerende kvalitetssikringssystem for programmet for å ivareta fellesgradens særegenheter.

4.2 Programstyret

Konsortiumstyret oppretter et felles ph.d.-programstyre. Programstyret skal ivareta den faglige studieprogramledelsen, utvikling og kvalitetssikring av studieprogrammet samt sikre studentenes totale læringsmiljø.

Sammensetning

Institusjonene oppnevner sine representanter til programstyret. Styret skal totalt ha fire (4) medlemmer fordelt slik:

- tre (3) faglig ansatte i fagmiljøet (en fra hver institusjon med programansvar ved egen institusjon) med personlige vararepresentanter, alle med førstestillingskompetanse
- én (1) student fra programmet med vararepresentant

Hver institusjon kan møte med én administrativ representant med talerett.

Studentrepresentantenes vara samt ytterligere én studentrepresentant fra den institusjonen som ikke er representert med fast representant eller vara kan delta med talerett.

Vedtak i programstyret fattes ved avstemning med simpelt flertall. Ved stemmelikhet er leders stemme avgjørende.

Funksjonstiden for faglige representanter settes til fire (4) år. Studentrepresentanten velges for ett år av gangen, med oppnevning fra august.

Ledelse av programstyret

Ledelsen av programstyret alternerer mellom institusjonene med to år av gangen. Leder av programstyret velges blant de faglig ansatte.

Programstyrets ansvar og oppgaver

Programstyrets ansvar og oppgaver er knyttet til kvalitetssikring av studieprogrammet som helhet og særlig studentenes oppstart, gjennomføring og slutføring.

Programstyret

- fastsetter nærmere regler, prosedyrer og retningslinjer for opptaket.
- fatter vedtak om opptak av søkere til programmet inkl. godkjenning av veiledere,
- godkjenner opplæringsdelen til ph.d.-studentene og oppnevner bedømmelseskomité for bedømmelse av innlevert doktorgradsresultat
- fastsetter nærmere retningslinjer og prosedyrer for evaluering inkludert midtveisevaluering og årlig rapportering i henhold til kvalitetssystemet for fellesgraden
- vedtar mindre vesentlige endringer av studieplan og emner og avlegger rapport til konsortiumstyret om dette
- fremmer forslag om vesentlig endringer av studieplan og oppretting/nedlegging av emner for konsortiumstyret
- utarbeider en årlig kvalitetsrapport som legges frem for konsortiumstyret.

Mandat for programstyret fastsettes av konsortiumstyret.

5. Opptak og gjennomføring av utdanningen

Opptak

Opptak til studieprogrammet er et fellesanliggende.

Programstyret fastsetter studieprogrammets opptaksreglement, og fatter opptaksvedtak.

Mobilitet

Den enkelte institusjon har ansvar for at det foreligger relevante og aktive avtaler som gjelder ansatt- og studentmobilitet knyttet til programmet. Den enkelte institusjon inngår og avvikler slike avtaler. Hver institusjon følger sine interne regler for mobilitet og tilskudd.

Infrastruktur

Studentene har tilgang på infrastruktur ved de tre samarbeidsinstitusjonene så langt det er gjennomførbart.

Veiledning

Institusjonen der studenten har tilhørighet har ansvar for å følge opp studentens veiledning. Hoved- og medveileder oppnevnes av programstyret.

Opplæringsdelen

Programstyret er faglig ansvarlig for studieplanen. Det faglige ansvaret for de ulike emnene går fram av emneplanene.

Programstyret skal godkjenne opplæringsdelen før doktorgradsresultatet sluttbedømmes.

Språk, form og rettigheter til resultater fra doktorgradsarbeidet

Valg av språk og form for doktorgradsarbeidet følger bestemmelser i institusjonenes ph.d.-forskrifter. Ph.d.-kandidatens rettigheter til resultater fra doktorgradsarbeidet er nedfelt i institusjonenes ph.d.-forskrifter.

Bedømmelseskomité

Bedømmelseskomité oppnevnes av programstyret. Komiteens sammensetning reguleres av institusjonenes ph.d.-forskrift. Eksterne medlemmer er personer som ikke er ansatt hos noen av samarbeidsinstitusjonene.

6. Administrative ressurser

Institusjonene skal sette av tilstrekkelige administrative støtteressurser til administrasjon av sine egne ph.d.-studenter. Faglig og administrativ ledelse for programmet ved hver av institusjonene har ansvar for løpende koordinering av de administrative støtteressursene. Det skal være et felles fagadministrativt miljø på tvers av institusjonene. En hovedkoordinator har ansvar for administrativ koordinering, samordning av programmet, saksbehandling og innkalling til møter i henholdsvis konsortiumstyret og programstyret.

7. Økonomi

Institusjonen der studenten har tilhørighet har det fulle ansvaret, også økonomisk, for vedkommende med mindre annet er avtalt med ekstern part.

Institusjonene skal i fellesskap ivareta at opptak av studenter på programmet er i tråd med nasjonalt mengdekrav.

Konsortiumstyret vedtar stillingsprosent for hovedkoordinator. Partene dekker kostnader knyttet til ansettelse og lønning av administrativ hovedkoordinator. Kostnader fordeles på den enkelte institusjon ut fra antall aktive studenter på programmet.

Institusjonene evaluerer årlig økonomien i programmet.

Den enkelte institusjon setter en driftsramme til studentens ph.d.-prosjekt ut fra det som prosjektet krever for gjennomføring. Driftsrammen skal dekke minimum reise og deltakelse på nasjonal forskerskole som del av opplæringsdelen i programmet.

I tillegg er det anledning for den enkelte institusjon å legge til rette for søknadsordninger for kostbare kunstneriske prosjekter. Ordningene likestilles ikke, og den enkelte institusjon fastsetter egne rammer og retningslinjer for slike ordninger.

Programstyret har faglig ansvar for studieprogrammets obligatoriske emner. Eventuelle utgifter knyttet til drift av emnene deles mellom institusjonene.

Den enkelte institusjon har både praktisk og økonomisk ansvar for gjennomføring av disputas og formell kreering for de studentene som tilhører dem. Resultattilskudd for kandidater som har fullført tilfaller den enkelte institusjon der studenten har tilhørighet.

Veiledning

Utgifter til veiledning dekkes av den institusjonen som studenten har tilhørighet ved.

Rapportering

Konsortiumstyret skal årlig levere en kvalitetsrapport til styrene ved HINN, HiØ og UiT. Ellers følger partene rapporteringsrutiner knyttet til egne institusjoner.

Rapportering av kandidat- og studiepoengsproduksjon til Database for høyere utdanning (DBH) gjøres av den enkelte institusjon der kandidaten er semesterregistrert og har disputert.

8. Gradstildeling og vitnemål

Ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst tildeles på grunnlag av beståtte emner med et samlet omfang av 180 studiepoeng.

Institusjonen der ph.d.-studenten har tilhørighet har ansvar for å følge opp slutføringen av ph.d.-løpet og arrangere disputas.

Etter fullført utdanning mottar kandidaten ett felles vitnemål. Det skal gå tydelig fram av vitnemålet at dette er en fellesgrad tildelt av HINN, HiØ og UiT. Institusjonen kandidaten har tilhørighet ved utferdiger vitnemål, Diploma Supplement (DS) og annen nødvendig dokumentasjon når studenten har fullført og bestått fellesgradsprogrammet.

9. Evaluering, endringer og opphør av samarbeidet

Evaluering

Konsortiumstyret har ansvar for en regelmessig evaluering av gradssamarbeidet og programmet. Det skal gjennomføres evaluering av alle sider av samarbeidet etter første gangs gjennomføring av programmet.

Endringer

Hver av partene kan foreslå endringer i denne avtalen. Forslagene til endringer skal behandles av konsortiumstyret, og trer kun i kraft etter at de er godkjent av alle parter institusjonsstyrer.

Opphør av samarbeidet

Avtalen kan sies opp av alle parter med ett (1) års varsel, likevel ikke senere enn 1. juni. Ved opphør av samarbeidet skal hver institusjon ta ansvar for sine ph.d.-studenter. Institusjonene er forpliktet til å sikre at studenter som er tatt opp til fellesgraden, har anledning til å gjennomføre utdanningen innen normert og/eller vedtatt forlenget studietid. Om nødvendig skal det inngås avtale med en eller flere andre institusjoner som er akkreditert, og som kan ta det faglige ansvaret for at ph.d.-studentene skal kunne gjennomføre studiet og disputere.

Dersom en av partene ønsker å fortsette programmet alene eller i samarbeid med andre partnere, må det fremforhandles en avtale som godkjennes av alle parter institusjonsstyrer.

10. Ikrafttredelse

Avtalen gjelder mellom partene fra dato for siste signatur og løper inntil videre.

Avtalen er underskrevet i tre eksemplarer. Avtalepartnerne beholder hvert sitt eksemplar.

På vegne av **Høgskolen i Innlandet**

(sted), den xx.xx.xxxx

Peer Jacob Svenkerud, rektor ved HINN

På vegne av **Høgskolen i Østfold**

(sted), den xx.xx.xxxx

Lars-Petter Jelsness-Jørgensen, rektor ved HiØ

På vegne av **UiT Norges arktiske universitet**

(sted), den xx.xx.xxxx

Dag Rune Olsen, rektor ved UiT

Ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst

Studieplan for fellesgrad

Endelig versjon til akkrediteringssøknad 2022.12.12

Høgskolen
i Innlandet

Høgskolen i Østfold

UiT Norges
arktiske universitet

Innhold

Studieplan – generell del	3
Studiets navn	3
Studiets nivå og organisering	3
Studiested	3
Studiepoeng	3
Undervisningsspråk	3
Studieprogramledelse	3
Bakgrunn for programmet	3
Studiets læringsutbytte	4
Studiets oppbygging og innhold	5
Studiemodell	6
Målgruppe	6
Relevans for arbeidsliv	6
Opptakskrav	7
Arbeids- og undervisningsformer	7
Vurderingsformer	7
Forskningsbasert undervisning	8
Internasjonalisering og utveksling	8
Evalueringsformer	9
Kvalitetssikring av studieprogrammet skjer i tråd med institusjonenes kvalitetssystem og supplerende kvalitetssikringssystem for programmet	9

Studieplan – generell del

Studiets navn

Bokmål: Ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst
Nynorsk: Ph.d. i kunstnarleg utviklingsarbeid i utøvande og skapande kunst
Engelsk: PhD in artistic research within art practice and creation

Studiets nivå og organisering

Nivå

Ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid (tredje syklus). Fullført og bestått ph.d.-utdanning gir rett til graden Philosophiae doctor (ph.d.) i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst.

Organisering

Ph.d.-programmet er en fellesgrad mellom Høgskolen i Innlandet (HINN), Høgskolen i Østfold (Akademi for scenekunst) (HiØ) og UiT Norges arktiske universitet (Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen) (UiT), og er et treårig fulltidsstudium med et omfang på 180 studiepoeng, som fører fram til graden ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst.

Studiested

Høgskolen i Innlandet, Høgskolen i Østfold og UiT Norges arktiske universitet

Studiepoeng

180 studiepoeng

Undervisningsspråk

Engelsk og norsk

Studieprogramledelse

Programstyret for fellesgraden

Bakgrunn for programmet

Ph.d.-programmet er en kunstnerisk forskerutdanning med utgangspunkt i fellesgradens høyt spesialiserte og samtidig tverrfaglige miljøer, og er en fellesgrad mellom HINN, HiØ og UiT. Fagområdet for ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst omfatter ved Høgskolen i Innlandet film og beslektede audiovisuelle kunstformer, ved Høgskolen i Østfold scenekunst, skuespill, performance og scenografi, og ved UiT Norges arktiske universitet kunst og musikk. Det samlede fagmiljøet ved de tre institusjonene gir rike muligheter for tverrfaglige kunstneriske utviklingsarbeid på ph.d.-nivå.

Kunstnerisk utviklingsarbeid (KU) er det metodiske rammeverket for forskning ved høyere kunsthøgskoleinstitusjoner i Norge, og er etter lov om universiteter og høyskoler likestilt med vitenskapelig forskning i øvrige deler av universitets- og høyskolesektoren. Internasjonalt er det flere modeller for hvordan *artistic research* forstås og praktiseres. Den norske eller nordiske modellen tar

utgangspunkt i kunsten og den kunstneriske aktivitetens virksomhet og produksjonsutvikling, og preges av refleksjon og tverrkunstnerisk kommunikasjon og samarbeid.¹

Den vesentligste delen av studiet er et selvstendig kunstnerisk utviklingsarbeid som oppfyller internasjonale standarder med hensyn til nivå og etiske krav innen fagområdet. Kunstutøvelsen skal stå i sentrum for doktorgradsresultatet. Samtidig skal kunstutøvelsen følges av en eksplisitt refleksjon som ved presentasjon av prosjektet gjør det mulig for andre å ta del i den arbeidsmåten og innsikten som det kunstneriske utviklingsarbeidet genererer. Doktorgradsresultatet skal ligge på et nivå som gjør at det kan bidra til utvikling av ny kunnskap, innsikt og erfaring innen fagområdet.

Det kunstneriske doktorgradsprosjektet vil ha tilknytning til en av samarbeidsinstitusjonene. Kandidaten inngår samtidig i diskusjoner på tvers av fellesgradens utvidete nettverk og fagmiljø, nasjonalt og internasjonalt som kan utvikle prosjektet.

Studiets læringsutbytte

En kandidat som har fullført ph.d.-utdanningen har oppnådd følgende læringsutbytte, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- er i kunnskapsfronten innen sentrale praksiser, retninger og diskusjoner innen kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, og behersker problemstillinger, metoder og forskningsetikk i kunstnerisk utviklingsarbeid
- kan kritisk reflektere over og vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser som inngår i metodemangfoldet som preger kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst
- kan bidra til utvikling av ny kunnskap, teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsformer i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst

Ferdigheter

Kandidaten

- kan formulere og begrunne valg av problemstillinger, samt planlegge og gjennomføre kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og/eller skapende kunst
- kan plassere kunstnerisk utviklingsarbeid i relevante kontekster og identifisere bidrag til feltet
- kan drive kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå der kunstutøvelsen står i sentrum og ledsages av eksplisitt refleksjon
- kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskaper og praksiser innen kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan lede komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst

¹ Jørgensen, Harald, Annelise Bothner-By, Hanna Horsberg Hansen, Einar Solbu, Morten Qvenild, and Hanne Storm Ofteland. "Den norske modellen: En evaluering av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid. Rapport fra utvalg oppnevnt av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid." Program for kunstnerisk utviklingsarbeid, 1. desember 2017.

- kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og/eller skapende kunst med faglig integritet
- kan formidle kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid
- kan delta i debatter i nasjonale og internasjonale fora relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid
- kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, også i møte med andre fagfelt og andre praksiser

Studiets oppbygging og innhold

Doktorgradsutdanningen er normert til tre (3) års fulltidsstudier og inkluderer en opplæringsdel av 30 studiepoengs omfang.

Doktorgradsutdanningens viktigste komponent er et selvstendig arbeid innen kunstnerisk utviklingsarbeid som gjennomføres under veiledning, med et omfang på 150 studiepoeng.

Det kunstneriske doktorgradsarbeidet (150 studiepoeng)

Innenfor emnet *Det kunstneriske doktorgradsarbeidet* (150 studiepoeng) skal kandidaten gjennomføre et selvstendig kunstnerisk doktorgradsarbeid på internasjonalt nivå. Det kunstneriske doktorgradsresultatet skal være et selvstendig kunstnerisk utviklingsarbeid som oppfyller internasjonale standarder med hensyn til nivå og etiske krav innen fagområdet. Kunstutøvelsen skal stå i sentrum for doktorgradsresultatet. Samtidig skal kunstutøvelsen følges av en eksplisitt refleksjon som ved presentasjon av prosjektet gjør det mulig for andre å ta del i den arbeidsmåten og innsikten som det kunstneriske utviklingsarbeidet genererer.

Opplæringsdelen (30 studiepoeng)

Opplæringsdelen består av en obligatorisk del på 20 studiepoeng og en valgfri del på 10 studiepoeng. Minst 20 studiepoeng skal avlegges etter opptak. Elementer som skal inngå i opplæringsdelen, bør ikke være eldre enn to (2) år ved opptaksdato.

Opplæringsdelen inneholder det faglige og metodiske grunnlaget som er nødvendig for arbeidet med det kunstneriske utviklingsarbeidet, og for å gi en dypere innsikt i fagfeltet. Videre gir den kandidaten erfaring med å formidle faglig arbeid overfor fagfeller, kandidater og allmennheten.

Obligatorisk del (20 studiepoeng)

Emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* (20 stp.) gir innføring i metode, teori og etikk knyttet til kunstnerisk utviklingsarbeid, og erfaring med formidling av resultater fra kunstnerisk utviklingsarbeid. Emnet skal være støtte for det kunstneriske doktorgradsprosjektet, og bidra til faglig dybde og bredde. Emnet organiseres i regi av Nasjonal forskerskole for kunstnerisk utviklingsarbeid og er nærmere beskrevet i egen emnebeskrivelse.

Valgfri del (10 studiepoeng)

Valgfri del (10 stp.) gir mulighet til spesifikk fordypning innen doktorgradsprosjektets spesielle fagområde, og tilfører ferdigheter, kompetanse og kunnskap til støtte for det kunstneriske doktorgradsarbeidet. I valgfri del kan det inngå ph.d.-emner som tilbys av de tre institusjonene. Kandidaten kan søke om innpassing av ph.d.-emner tatt ved annen institusjon. Det kan etter nærmere vurdering gis studiepoeng for studie- eller forskningsopphold ved annen institusjon, seminarer og workshops, studier av litteratur og relevante kunstneriske praksiser, og presentasjon i relevante nasjonale og internasjonale kanaler for kunstnerisk utviklingsarbeid. Programstyret fastsetter nærmere

prosedyrer for omfang og godkjenning. Plan for opplæringsdelen skal foreligge i forbindelse med opptak i programmet og skal være anbefalt av den som oppnevnes som hovedveileder.

Innenfor fellesprogrammet tilbys to emner som kan inngå i valgfri del:

Emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid* (5 stp.) gir innføring i kunstnerisk utviklingsarbeid spesifikt relatert til de ulike kunstformer i studiet, med vekt på teorier, metoder og praksiser som kjennetegner kunstnerisk utviklingsarbeid i dette spesifikke fagfeltet, og skal støtte opp under og bidra til prosjektet og dets formidling. Emnet skal sette kandidaten i stand til å gjennomføre sitt kunstneriske doktorgradsarbeid gjennom opplæring, fordypning, utvikling og formidling av forskning og fagstoff til fagfeller. Emnet er nærmere beskrevet i egen emnebeskrivelse.

Emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* (5 stp.) gir innføring i kunstnerisk utviklingsarbeid spesifikt relatert til arbeid med film og beslektede audiovisuelle kunstformer, med vekt på teorier, metoder og praksiser som kjennetegner kunstnerisk utviklingsarbeid i dette spesifikke fagfeltet. Emnet er nærmere beskrevet i egen emnebeskrivelse.

Studiemodell

Oversikt over studiets emner:

Emnekode	Emnenavn	Obligatorisk/ valgfritt	Studiepoeng/ECTS
	Det kunstneriske doktorgradsarbeidet	Obligatorisk	150 studiepoeng
<i>Obligatorisk opplæringsdel – 20 studiepoeng</i>			
	Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid	Obligatorisk	20 studiepoeng
<i>Valgfri opplæringsdel – 10 studiepoeng</i> I valgfri del kan inngå ph.d.-emner som tilbys av de tre institusjonene, innpassing av ph.d.-emner tatt ved annen institusjon, og etter nærmere vurdering kan de gis studiepoeng for studie- eller forskningsopphold ved annen institusjon, seminarer og workshops, studier av litteratur og relevante kunstneriske praksiser, og presentasjon i relevante nasjonale og internasjonale kanaler for kunstnerisk utviklingsarbeid.			
<i>Valgfrie emner som tilbys ved oppstart av fellesprogrammet</i>			
	Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid	Valgfritt	5 studiepoeng
	Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer	Valgfritt	5 studiepoeng

Målgruppe

Målgruppen for ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid er utøvende og skapende kunstnere innen og på tvers av fagområdene film, audiovisuelle medier, kunst, musikk, scenekunst, performance, scenografi og beslektede kunstformer. For opptak må søkeren normalt ha mastergrad i aktuelt fagområde. Etter særskilt vurdering kan annen utdanning og/eller realkompetanse også kvalifisere for opptak.

Relevans for arbeidsliv

Ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid er kunstfagenes parallell til vitenskapelig forskerutdanning, og kvalifiserer for kunstnerisk og kreativt virke og kunstnerisk utviklingsarbeid på

nasjonalt og internasjonalt nivå. De hurtige endringene i samfunnet og kunstfeltene gjør at det er stort behov for kunstnere med grundige og undersøkende praksiser som kan bidra til nyskaping, kritisk holdning og samtidige kunstneriske uttrykk på høyt nivå som gjenspeiler de hurtige samfunnsrelevante, politiske, økonomiske, tekniske, miljørelaterte endringene i fagfeltene og bransjen. I tillegg til i kunstfeltet, vil kompetanse på dette nivå være etterspurt i offentlig forvaltning, ved universiteter og høyskoler og i kultur- og næringsliv.

Opptakskrav

For opptak til doktorgradsutdanning må søkeren normalt ha en femårig mastergrad i aktuelt fagområde, jamfør beskrivelsene i kvalifikasjonsrammeverkets andre syklus. For opptak til kunstnerisk ph.d. skal mastergraden være i utøvende eller skapende kunst.

Programstyret kan etter særskilt vurdering godkjenne annen likeverdig utdanning eller tilsvarende kunstnerisk kompetanse som grunnlag for opptak.

Søkerne må dokumentere engelskkunnskaper som tilfredsstiller kravet i norsk generell studiekompetanse.

Arbeids- og undervisningsformer

Doktorgradsutdanningens viktigste komponent er et selvstendig arbeid innen kunstnerisk utviklingsarbeid. Kunstutøvelsen skal stå i sentrum. Samtidig skal kunstutøvelsen følges av en eksplisitt refleksjon som ved presentasjon av prosjektet gjør det mulig for andre å ta del i den arbeidsmåten og innsikten som det kunstneriske utviklingsarbeidet genererer. Kunstnerisk utviklingsarbeid skjer gjennom opplæring, selvstudier, kontekstualisering, produksjon, dokumentasjon og refleksjon. Det ferdigstilte kunstneriske doktorgradsarbeidet presenteres offentlig.

Det kunstneriske doktorgradsarbeidet gjennomføres under individuell veiledning. Kandidaten skal som hovedregel ha to veiledere, hvorav én oppnevnes som hovedveileder. Hovedveilederen har hovedansvaret for oppfølging av kandidatens faglige utvikling og gjennomføring i samsvar med framdriftsplanen. Hovedveilederen skal normalt være ansatt ved institusjonen som kandidaten er tilknyttet. Dersom det oppnevnes ekstern hovedveileder, skal det oppnevnes en medveileder fra institusjonen som kandidaten er tilknyttet.

Kandidaten skal delta i relevant fagmiljø ved egen institusjon og i fellesprogrammet, i den nasjonale forskerskolen, og i andre nasjonale og internasjonale nettverk. Kandidaten og hovedveileder skal årlig legge fram separat rapport om framdriften.

Arbeids- og undervisningsformer i emnene innenfor opplæringsdelen går frem av den enkelte emnebeskrivelsen, og omfatter bl.a. laboratoriearbeid, forelesninger, konferanser, seminarer, presentasjoner, selvstudier, veiledning og selvstendig arbeid.

Vurderingsformer

Eksamener i opplæringsdelen gjennomføres i henhold til eksamensforskriften ved den enkelte institusjon. Det benyttes varierte vurderingsformer i opplæringsdelen. Alle emner i opplæringsdelen vurderes med Bestått / Ikke bestått. Se den enkelte emnebeskrivelse for nærmere beskrivelse.

Årlig framdriftsrapportering

Ph.d.-kandidaten og hovedveileder skal årlig levere skriftlige selvstendige rapporter. Manglende eller mangelfull fremdriftsrapportering fra kandidaten kan medføre tvungen avslutning før avtaleperiodens utløp. Veiledere som unnlater å følge opp rapporteringsplikten, kan bli fratatt veilederansvaret.

Kandidat og hovedveileder skal i forbindelse med rapportering gå gjennom prosjektbeskrivelsen og vurdere behov for justeringer. Betydelige endringer skal godkjennes.

Programstyret fastsetter nærmere prosedyrer for rapportering i henhold til kvalitetssystemet for fellesgraden. Den årlige framdriftsrapporten vil bli vurdert innen en gitt tidsramme etter innlevering og oppfølging igangsettes ved behov i henhold til programmets kvalitetssikringssystem.

Midtveisevaluering

Midtveisevaluering av doktorgradsarbeidet bør normalt finne sted i tredje eller fjerde semester. Programstyret fastsetter nærmere retningslinjer og prosedyrer for midtveisevaluering i henhold til kvalitetssystemet for fellesgraden. Dersom det rapporteres om vesentlige svakheter ved doktorgradsarbeidet, skal det iverksettes tiltak for å utbedre disse.

Det kunstneriske doktorgradsarbeidet

Det kunstneriske doktorgradsarbeidet skal presenteres offentlig og bedømmes av en sakkyndig komité i henhold til gjeldende ph.d.-forskrift. Grunnlag for bedømmelsen er

- godkjent kunstnerisk doktorgradsarbeid
- godkjent gjennomføring av opplæringsdelen
- godkjent offentlig forsvar av det kunstneriske doktorgradsarbeidet (disputas)

Forskningsbasert undervisning

I ph.d.-programmet inngår kandidaten i fagmiljøet ved den enkelte institusjonen og i et samlet fagmiljø for fellesgraden. Ph.d.-kandidatene blir på den måten del av et utvidet forskningsmiljø innen kunstnerisk utviklingsarbeid. Dette forskningsmiljøet er tett knyttet til profesjonelt kunst- og kulturfelt og internasjonale miljøer som bringer kandidaten i kontakt med nye kunstneriske praksiser, diskurser og kunstnerisk arbeid.

Som del av emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* deltar kandidatene to ganger i året på Artistic Research Forum (ARF) hvor kandidater fra alle nasjonale ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid møtes for å dele og drøfte pågående kunstnerisk utviklingsarbeid. På ARF presenteres også institusjonelle kunstneriske utviklingsprosjekt finansiert av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (HK-dir). Samlet gir dette innblikk i bredden av pågående kunstnerisk utviklingsarbeid i Norge innen alle kunstfelt, med internasjonale forgreninger.

I emnene som tilbys innenfor fellesprogrammet og som kan inngå i valgfri opplæringsdel, samhandler kandidatene i møte med arbeidsmåter og innhold. Dette gir faglige møtepunkt mellom kandidatene i programmet og med fellesprogrammets fagmiljø, og skjer i dialog med samtidige internasjonale tendenser i de respektive fagfeltene.

Internasjonalisering og utveksling

I ph.d.-programmet kommer kandidaten i kontakt med internasjonale fagmiljø og miljøer for kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom faglige møter, bidrag i prosjekter og prosjektrealiseringer, deltakelse i nordiske og internasjonale nettverk, internasjonale veilederressurser, deltakelse på internasjonale konferanser, studieturer og i ressursgrupper samlet ved andre anledninger.

Fellesgradens institusjoner deltar i bl.a. utvekslingsprogrammet Erasmus, som omfatter både kandidater og ansatte. Fellesgradens tilknyttede institusjoner kan tilrettelegge for utveksling, studieopphold, workshopdeltakelse, veiledninger og presentasjoner ved relevante samarbeidsinstitusjoner. Ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid inneholder varierte faglige tilbud gjennom internasjonalt samarbeid.

Evaluering

Kvalitetssikring av studieprogrammet skjer i tråd med institusjonenes kvalitetssystem og supplerende kvalitetssikringssystem for programmet.

HØGSKOLEN I ØSTFOLD

Versjon 9. februar 2023

Søknad om akkreditering

Ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i
utøvende og skapende kunst

1. mai 2023

Innhold

Kapittel 1 Generelt om studiet.....	5
1.1 Overordnet om studietilbudet	6
1.1.1 Beskrivelse av studiets faglige profil og kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst som fagområde	6
1.1.2 Begrunnelse for søknad om akkreditering av ph.d.-studiet.....	7
1.1.3 Studiets plassering i organisasjonene	8
1.1.4 Organisering av arbeidet med ph.d.-søknaden.....	10
Kapittel 2 Forutsetninger for akkreditering	11
2.1 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-1	11
2.1.1 Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt	11
2.1.2 Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold oppbygging og progresjon, samt muligheter for studentutveksling	12
Kapittel 3 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-5	17
3.1 Utfyllende bestemmelser for fellesgrader	17
3.1.1. Det skal framgå tydelig hvilke deler av fellesgraden de ulike samarbeidende institusjonene har ansvaret for, og det skal foreligge tilfredsstillende rutiner for utvikling og kvalitetssikring av fellesgraden som helhet	17
3.1.2 Delene fellesgraden består av, skal utgjøre en samlet helhet i samsvar med læringsutbyttet for fellesgraden	19
Kapittel 4 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-2	20
4.1 Krav til studietilbudet	20
4.1.1 Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn	20
4.1.2 Studietilbudet skal være faglig oppdatert, og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv	24
4.1.3 Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500-1800 timer per år for heltidsstudier.....	28
4.1.4 Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet	30
4.1.5 Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen	37
4.1.6 Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid.....	41
4.1.7 Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.....	43
4.1.8 Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant	47

Kapittel 5 Krav til fagmiljø	48
5.1 Forskrift for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-3	48
5.1.1 Institusjonen skal tilby utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid på området for doktorgradsstudiet som har en kvalitet og et omfang som sikrer at doktorgradsstudiet kan gjennomføres på høyt kunstnerisk nivå. Institusjonen skal ha bredde i studietilbudene på lavere og høyere grads nivå innenfor området for doktorgradsstudiet	48
5.1.2 Området for doktorgradsstudiet skal utgjøre en kunstnerisk helhet, og det skal være sammenheng mellom de enkelte delene studiet er satt sammen av.	52
5.1.3 Doktorgradsstudiet skal ha et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og forskning. Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte forskningsresultater, inkludert publisering, på høyt, internasjonalt nivå, og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Doktorgradsstudiet i kunstnerisk utviklingsarbeid skal ha et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Ved rekruttering av faglige ansatte skal kunstneriske kvalifikasjoner i fagområder beskrevet i forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger, jf. § 1-1 annet ledd legges til grunn. Fagmiljøet skal kunne dokumentere omfattende kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt, internasjonalt nivå, og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt.	55
5.1.4 Fagmiljøet skal ha dybde og bredde innenfor alle vesentlige deler av doktorgradsstudiet slik at doktorgradskandidatene kan delta aktivt i ulike faglige relasjoner og få innføring i ulike perspektiver.....	61
5.1.5 Doktorgradsstudiet skal ha et fagmiljø som er stabilt og består av tilstrekkelig antall ansatte med professor- og førsteamanuensiskompetanse innenfor hele bredden av studietilbudet. Det skal gjennomføres en helhetlig vurdering av om fagmiljøet har tilstrekkelig antall ansatte for å dekke fag og emner og den veiledningen studiet består av. Fagmiljøet skal bestå av ansatte med relevant kompetanse. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.....	64
5.1.6 Institusjonen skal dokumentere at den har kapasitet og rekrutteringspotensial til å ta opp minst 15 stipendiater til doktorgradsstudiet i løpet av fem år etter oppstart. Institusjonen skal i tillegg sannsynliggjøre at den over tid kan opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 stipendiater. Personer ansatt under ordningen nærings-ph.d. og offentlig sektor-ph.d., kan inngå i beregningen av antall stipendiater etter denne paragrafen og § 3-8 femte ledd. Minst åtte av stipendiatene skal ha hovedarbeidsplass ved institusjonen. Institusjonen kan i tillegg ta opp doktorgradskandidater med annen finansiering.....	66
5.2 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-3	68
5.2.1 Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.	68
5.2.2 Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.....	69
5.2.3 Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studiet.....	72
5.2.4 Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i	

de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå: c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professorkompetanse.	75
5.2.5 Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid, og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.	78
5.2.6 Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.	78
Tabell 1: Forventet antall studenter ved studietilbudet	85
OVERSIKT OVER VEDLEGG	86

Kapittel 1 Generelt om studiet

Høgskolen i Innlandet (HiNN) i samarbeid med Høgskolen i Østfold (HiØ) og UiT Norges arktiske universitet (UiT) ønsker å etablere et ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst (tredje syklus). Etter fullført og bestått ph.d.-utdanning gir det rett til graden Philosophiae doctor (ph.d.) i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst. UiT er en selvakkrediterende institusjon. HiNN har tidligere fått akkreditert ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer, og det er avklart med NOKUT at denne akkrediteringen kan videreføres i fellesprogrammet forutsatt at det ikke er store endringer i HiNNs bidrag til fellesgraden. HiØ må søke NOKUT om akkreditering. Gradene vil tilbys som en fellesgrad for de tre institusjonene.

Utviklingen av fellesgraden har foregått over flere år og er en videreutvikling av dagens stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid som ble opprettet i 2003 og som fases ut i 2024. Stipendiatprogrammet har vært en parallell til forskerutdanningene som er organisert som ph.d.-program. De siste kunststipendiatene fra HiØ opptatt i stipendiatprogrammet uteksamineres i løpet av 2024. Det er ikke lenger opptak av studenter til stipendiatprogrammet. Begrunnelse for søknad om akkreditering av et ph.d.-studium utdypes i pkt. 1.1 Overordnet om studietilbudet.

Søknaden presenterer en grundig og detaljert beskrivelse og begrunnelse for ph.d.-programmet i tråd med sentralt regelverk og krav til forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten, heretter omtalt som henholdsvis studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften, og utformet etter NOKUTs mal og veileder for søknader om akkreditering av studier på tredje syklus (ph.d.-nivå).

Det er utarbeidet en konsortiumavtale som grunnlag for fellesgraden, der det opprettes et konsortiumstyre med myndighet delegert fra institusjonenes styre i tråd med sentralt og lokalt regelverk, og med et programstyre som har den faglige ledelsen av studieprogrammet. Se nærmere omtale av konsortiet i søknadens **pkt. 3.1.**

Type studium (kryss av)	
☒	Doktorgradsstudium/ph.d.-grad
☐	Institusjonsbasert stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid

1.1 Overordnet om studietilbudet

Det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst er en fellesgrad med tre deltakende institusjoner; Høgskolen i Innlandet (HINN), Høgskolen i Østfold (HiØ) og UiT Norges arktiske universitet (UiT). Studiestedene er Oslo, Lillehammer og Hamar (HINN), Fredrikstad (HiØ) samt Kabelvåg og Tromsø (UiT), og undervisningen vil foregå på norsk og engelsk. Fellesgraden er forankret i institusjonenes fagmiljøer ved Den norske filmskolen (DNF) og Fakultet for audiovisuelle medier og kreativ teknologi (AMEK) (HINN), Akademi for scenekunst (NTA) (HiØ) og Musikkonservatoriet (UMAK) og Kunstakademiet (KA) (UiT).

Ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst er et treårig fulltidsstudium på 180 studiepoeng, som fører fram til ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid. Kunstutøvelsen står i sentrum for studiet, og kjernen i studiet er gjennomføring av et kunstnerisk utviklingsarbeid på internasjonalt nivå under aktiv veiledning. Dette arbeidet utgjør 150 studiepoeng, mens opplæringsdelen utgjør 30 studiepoeng. Fagområdet for ph.d.-programmet er alle fagretninger som inngår i utvikling og produksjon av film og beslektede audiovisuelle kunstformer, scenografi, scenekunst, visuell kunst inklusive bevegelige bilder, landskapsarkitektur og musikk. Ph.d.-programmet knyttes til Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid (forskerskolen) i regi av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) ved Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) (se omtale under pkt. 1.2). Dette skjer gjennom stipendiaters og fagansattes deltagelse og bidrag i temaer, seminarer og konferanser samt gjennom fellesgradens (konsortiets) deltagelse i forskerskolens styre. De resterende studiepoengene i opplæringsdelen tilbys av konsortiet. For nærmere beskrivelse av studiets innhold, oppbygging, progresjon samt muligheter for studentutveksling vises det til studieplanen (vedlegg xxx), og søknadens drøfting av studietilsynsforordningen § 2-2 (4) (punkt 4.1.4).

1.1.1 Beskrivelse av studiets faglige profil og kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst som fagområde

Eksisterende fagmiljøer i fellesgradens tre institusjoner omfatter ansatte som arbeider med kunstnerisk uttrykk, utdanning, utviklingsarbeid og ulike produksjonsformer innen kunst innenfor fagområdene film og beslektede audiovisuelle kunstformer, scenografi, scenekunst, visuell kunst inkludert bevegelige bilder, landskapsarkitektur og musikk. Fellesgraden i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst vil åpne muligheter for kreativt kunstnerisk og akademisk samarbeid. Mergevinsten av et slik samarbeid for institusjonene, vil gjennom hvert enkelt doktorgradsprosjekt kunne gi muligheter for å samle ulike fagkontekster og åpne opp nye områder. For fellesgradens nivå og ambisjoner kan et slikt samarbeid gi synergier som gjør at ph.d.-prosjektene blir kunstnerisk mer interessante og gir kunstnerisk anerkjennelse i det nasjonale og internasjonale fagmiljøet av kunstnerisk utviklingsarbeid.

Ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid er kunstfagenes parallell til vitenskapelig forskerutdanning, og kvalifiserer for kunstnerisk og kreativt virke og kunstnerisk utviklingsarbeid på nasjonalt og internasjonalt nivå. Utdanningen har høy arbeidslivsrelevans (se nærmere omtale under pkt. 4.1.2).

Ph.d.-programmet og de ambisjoner som fellesgraden sikter til, vil utover muligheten til samarbeid og utviklingsarbeid for ph.d.-studentene innen det kunstneriske, kreve grundige undersøkelser og spisset

kunnskap av kunstnerisk, teoretisk og etisk forståelse for dokumentasjon og refleksjon av ph.d.-prosjektet. Det kreves utover dette tett og erfaringsbasert faglig læring, samarbeid og utveksling på tvers av institusjonene for å kunne oppnå økt kompetansenivå. Prosjektet skal redegjøre for og bidra til stadig aktualiserte prosjekter om etiske, sosiale, samfunnsrelaterte, teoretiske og andre aspekter rundt kunstnerisk utviklingsarbeid og kunstfeltet generelt. Gjennom dokumentasjon av prosesser og metoder i løpet av ph.d.-perioden, vil kunstutøvelsen stå i sentrum ledsaget av en eksplisitt refleksjon, og studenten vil formidle doktorgradsarbeidet gjennom utviklingsarbeid i et «utvidet felt» av kunst slik fellesgradens institusjoner representerer.

Studiets navn

Studiets navn er *Ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst*. På engelsk er studiets navn *PhD in artistic research within art practice and creation*. Første del av navnet, «*ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid*», beskriver graden som programmet leder frem til, i henhold til ny ph.d.-grad, ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid, etablert av Kunnskapsdepartementet i 2018. Den andre delen av navnet, «i utøvende og skapende kunst», beskriver fagområdet for ph.d.-programmet.

Begrepene «utøvende kunstner» og «skapende kunstner» benyttes ofte som kategorier for ulike kunstneriske praksiser. Utøvende kunstnere fremfører åndsverk eller tradisjonsuttrykk, for eksempel i scenekunst, musikk og performance, mens skapende kunstnere utvikler nye åndsverk som deretter presenteres for publikum, for eksempel i form av bilder, skulpturer, installasjoner, musikkkomposisjon og film.

Begrepene har også en annen betydning som er mer sentral for ph.d.-programmets faglige profil. Ved etablering av ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid påpeker Kunnskapsdepartementet at «kunstutøvelsen skal stå i sentrum for doktorgradsarbeidet. Samtidig skal kunstutøvelsen følges av en eksplisitt refleksjon som ved presentasjon av prosjektet gjør det mulig for andre å ta del i den arbeidsmåten og innsikten som det kunstneriske utviklingsarbeidet genererer». Kunstnere som utøver sin praksis ligger til grunn for all kunst, og kunstutøvelse er sammen med eksplisitt refleksjon de sentrale metodene i kunstnerisk utviklingsarbeid. Alle kunstnere skaper kunstopplevelser når kunstutøvelsen leder frem til kunstneriske resultat som deles med publikum. En utøvende kunstner er gjennom sin interpretasjon også medskapende. I de fleste kunstpraksiser er det ikke mulig å trekke klare grenser mellom det utøvende og skapende. I stedet vektlegger ph.d.-programmets fagområde utøving og skapning som felles essensielle kvaliteter på tvers av kunstneriske fagdisipliner og på tvers av de tre institusjonene.

1.1.2 Begrunnelse for søknad om akkreditering av ph.d.-studiet

Kunstnerisk utviklingsarbeid (KU) er det metodiske rammeverket for forskning ved høyere kunstutdanningsinstitusjoner i Norge, og er i UH-loven likestilt med vitenskapelig forskning i øvrige deler av universitets- og høyskolesektoren. Internasjonalt er det flere modeller for hvordan *artistic research* forstås og praktiseres. Utviklingen av en norsk modell for kunstnerisk utviklingsarbeid er nært knyttet til utvikling av kunstutdanning på 3. syklus i Norge fra 2003 da Stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid ble etablert. Den norske, eller nordiske modellen kjennetegnes ved at den tar utgangspunkt i kunsten og den kunstneriske aktivitetens virksomhet og produktutvikling, og preges

av refleksjon og tverrkunstnerisk kommunikasjon og samarbeid¹. De tre institusjonene som samarbeider om det felles ph.d.-programmet, har deltatt aktivt i stipendiatprogrammet siden opprettelsen i 2003. Stipendiatprogrammet koordineres i dag av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) ved Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir).

Som følge av at Kunnskapsdepartementet (KD) i 2018 åpnet for ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid, er stipendiatprogrammet under avvikling, og siste mulighet for opptak i programmet var i 2020. Flere institusjoner har allerede etablert egne ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid, deriblant Kunsthøgskolen i Oslo, Norges musikkhøgskole, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og Universitetet i Bergen. Universitetene i Agder og Stavanger samarbeider om en fellesgrad. På basis av et midlertidig unntak fra mengdekravet har HINN i 2022 etablert ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer (FILMART), som en overgangsordning frem til fellesprogrammet denne søknaden omhandler, etableres. Fellesprogrammet sikrer videreføring av forskerutdanning ved HINN, HiØ og UiT, og viderefører samarbeidet mellom disse institusjonene fra det tidligere Stipendiatprogrammet.

Det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst vil henvende seg til kunstnere som søker videre kvalifisering innen studieprogrammets fagområde. De tre institusjonene vil rekruttere studenter og lærerkrefter fra det internasjonale kunstmiljøet, som vil få stor betydning for utviklingen av fagfeltet.

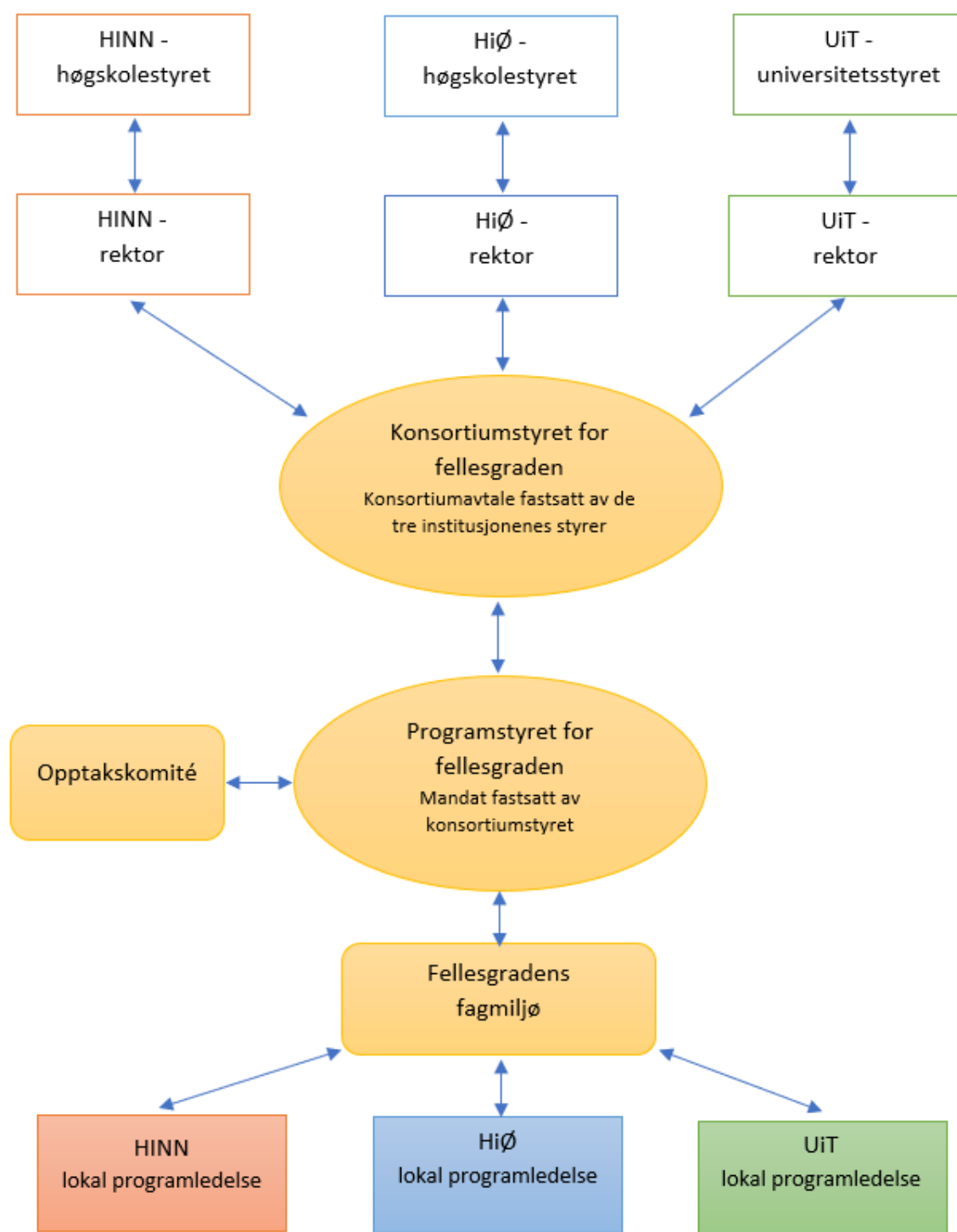
1.1.3 Studiets plassering i organisasjonene

De tre institusjonene er alle underlagt lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005. Denne loven definerer institusjonenes styrer som øverst leder, og gjør styrene ansvarlig for alle ledelsesvedtak (UH-loven § 9-1).

Det foreslås å opprette et konsortiumstyre som gis det overordnede ansvaret for ph.d.-programmet (vedlegg XX). Alle tre institusjoner er representert i konsortiumstyret. Konsortiumstyret, og organisering og kvalitetssikring av ph.d.-programmet, omtales nærmere under § 2-5 (1) (punkt 3.1.1).

Det omsøkte ph.d.-programmet vil inngå i porteføljen ved Den norske filmskolen (DNF) og Fakultet for audiovisuelle medier og kreativ teknologi (AMEK) (HINN), ved Akademi for scenekunst (HiØ) og ved Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen (UMAK) (UiT) med instituttene Musikkonservatoriet og Kunstakademiet. Nordland kunst- og filmskole ble 1. mai 2022 virksomhetsoverdratt til UiT, og organisert som del av Kunstakademiet. Ph.d.-programmet vil inkludere fagmiljøer og ledelse fra de tre institusjonene HINN, HiØ og UiT.

¹ Jørgensen, Harald, Annelise Bothner-By, Hanna Horsberg Hansen, Einar Solbu, Morten Qvenild, and Hanne Storm Ofteland. "Den norske modellen: En evaluering av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid. Rapport fra utvalg oppnevnt av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid." Program for kunstnerisk utviklingsarbeid, 1. desember 2017

Figur X. Organisasjonskart for det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst

1.1.4 Organisering av arbeidet med ph.d.-søknaden

UiT er selvakkrediterende, HINN kan videreføre akkreditering fra ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer forutsatt at det ikke er store endringer i HINNs bidrag til fellesprogrammet, mens HiØ må søke NOKUT om akkreditering av ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst. Det er utarbeidet et felles søknadsdokument som danner grunnlag for internsøknader ved HINN og UiT. Behandlingen av internsøknadene har foregått parallelt ved alle de tre institusjonene. Søknadsgrunnlaget er beskrivende for alle de tre institusjonene slik at sakkyndig komité kan vurdere helheten i ph.d.-programmet.

Partsammensatt arbeidsgruppe

Det har vært nedsatt en partsammensatt arbeidsgruppe som har ledet prosessen med søknaden på overordnet nivå. Arbeidsgruppen består av følgende representanter fra de tre institusjonene:

- Trond Lossius, professor, Den norske filmskolen (HINN)
- Karen Kipphoff, professor, Akademi for scenekunst (HiØ)
- Kjell Magne Mælen, førsteamanuensis, Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen (UiT)

Andre aktuelle personer fra de tre institusjonene har vært involvert i arbeidsgruppens arbeid ved behov. Det har vært avholdt både digitale og fysiske møter. I tillegg har det vært avholdt både digitale og fysiske arbeidsmøter hvor flere representanter fra alle de tre institusjonene har deltatt. Det har vært opp til hver enkelt institusjon å organisere arbeidet på institusjonsnivå. I forkant av at HiØ søker NOKUT om akkreditering, har søknadsgrunnlaget vært gjenstand for behandling i fakultetsstyre, kollegiale utvalg og institusjonsstyrene ved HINN og UiT. Høgskolestyret ved HiØ har hatt søknaden til behandling.

[Inn før søknad sendes til NOKUT: styrevedtak ved HINN, HiØ og UiT]

Kapittel 2 Forutsetninger for akkreditering

2.1 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-1

2.1.1 Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt

(studietilsynsforskriften § 2-1 (1))

Høgskolen i Innlandet og Høgskolen i Østfold har begge tidligere søkt og fått akkreditert ph.d.-program der de har redegjort for aktuelle krav i UH-loven, studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften. Universitetet i Tromsø er selvakkrediterende for studier på ph.d.-nivå.

Forskrift om philosophiae doctor (ph.d.) og philosophiae doctor (ph.d.) i kunstnerisk utviklingsarbeid

Ph.d.-forskriftene ved de tre samarbeidsinstitusjonene vil være gjeldende for det omsøkte ph.d.-programmet (vedlegg XA, XB, XC). Forskriftene for de tre samarbeidsinstitusjonene har en åpning for å kunne gjøre tilpasninger for fellesgrader, jf. ph.d.-forskriftenes paragrafer som omhandler fellesgrader (§ 26 (HiØ), § 31 (UiT), § 23 (HINN)). Det er ikke gjort endringer i ph.d.-forskriften siden forrige akkreditering for HiØ. Det er ingen vesentlige forskjeller i forskriftene som vil ha betydning for fellesgraden. De tre forskriftene er alle utarbeidet med utgangspunkt i UHRs veiledende retningslinjer for ph.d.-grader.

Fellesgraden skal organiseres som et konsortium bestående av et konsortiumstyre og programstyre. Konsortiumstyret har det overordnede ansvaret for å samordne arbeidet med fellesgraden på tvers av institusjonene. Programstyret skal ivareta den faglige studieprogramledelsen, utvikling og kvalitetssikring av studieprogrammet samt sikre studentenes totale læringsmiljø. Aktuelle tilpasninger for de tre institusjonenes ph.d.-forskrifter er tatt inn i konsortiumavtalen for fellesgraden (vedlegg X). Se nærmere omtale av konsortiet under redegjørelse av krav i studietilsynsforskriften § 2-3 (3) (pkt. 5.2.3) og § 2-5 (1) (pkt. 3.1.1).

Kvalitetssikringssystem

Institusjonene har i fellesskap ansvaret for hele ph.d.-programmet og kvalitetssikringen av dette. Kvalitetssikringen av studieprogrammet bygger på de respektive institusjonenes kvalitetssystemer jf. § 1-6 i universitets- og høyskoleloven.

Høgskolen i Innlandet fikk sitt kvalitetssikringssystem fra 2018 godkjent av NOKUT i 2019. Kvalitetssikringssystemet ble sist revidert i 2020. Rutiner for kvalitetssikring av ph.d.-studier er innarbeidet i kvalitetssystemet.

Høgskolen i Østfold fikk sitt kvalitetssikringssystem fra 2019 godkjent av NOKUT i 2021. I tråd med interne rutiner skal kvalitetssikringssystemet revideres våren 2023. Høgskolen fikk sin første ph.d.-utdanning akkreditert av NOKUT 12. desember 2022, og rutiner for denne (som beskrevet i dennes akkrediteringssøknad) vil innarbeides i kvalitetssystemet.

UiT er en selvakkrediterende utdanningsinstitusjon og fastsetter dermed sitt eget kvalitetssystem. Kvalitetssystemet ble godkjent av universitetsstyret den 25. oktober 2018 og trådte i kraft 1. januar 2019. NOKUT skal i tråd med studiekvalitetsforskriften § 2-2 gjennomføre periodiske tilsyn med

kvalitetssystemet og kvalitetsarbeidet ved UiT. Et slikt tilsyn ble gjennomført høsten 2022, og svar ventes i april 2023.

Konsortiumavtalen fastsetter at det kan fastsettes et eget supplerende system for fellesgraden når det gjelder kvalitetssikring. Lokalt ved hver av institusjonene vil programmet arbeide i henhold til den enkelte institusjons kvalitetssystem. I tillegg er det utarbeidet et felles supplement til institusjonenes kvalitetssikringssystem, i tråd med aktuelle lover og forskrifter, for å sikre overordnet felles ansvar og kvalitet i alle ledd i utdanningen (vedlegg X studie-kvalitetshåndbok). Fellesgradens kvalitetshåndbok beskriver de forhold som ikke håndteres innenfor institusjonenes regelverk, prosedyrer og rutiner, og presiserer dessuten viktige områder for ivaretagelsen av utdanningskvaliteten for fellesgradsprogrammet. Dette blir nærmere beskrevet under omtale av studietilsynsforskriften § 2-3 (2) (pkt. 5.2.3) og § 2-5 (1) (pkt. 3.1.1).

Ph.d.-håndbok

Det vil bli utarbeidet en egen nettbasert ph.d.-håndbok for fellesgraden. Denne vil ta utgangspunkt i allerede eksisterende ph.d.-håndbok ved HINN for deres ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid (vedlegg X). Dette arbeidet vil prioriteres etter at akkrediteringssøknaden er sendt inn. Selv om felles retningslinjer og eksisterende nettressurser som presenteres i HINN sin ph.d.-håndbok er overveieende utfyllende og relevante også for nytt ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, kan det være behov for tilpasninger for å ivareta fellesgraden og felles eierskap til håndboka. Fellesgradens ph.d.-håndbok vil bli publisert som nettside.

Vitnemål og Diploma Supplement

Når opplæringsdel, kunstnerisk doktorgradsarbeid og disputas er godkjent i tråd med ph.d.-forskriftene ved fellesgradens institusjoner, tildeles graden philosophiae doctor i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst. Vitnemålet utstedes til kandidaten i henhold til § 3-11 i UH-loven. Ph.d.-vitnemålet inneholder tittelen på doktorgradsarbeidet og detaljer om gjennomførte emner (vedlegg XX). Det skal gå tydelig frem av vitnemålet at dette er en fellesgrad tildelt av HINN, HiØ og UiT. Diploma Supplement vil bli utstedt i henhold til institusjonelle standarder spesifisert av Felles studentsystem (FS) (vedlegg XX). Det er institusjonen der kandidaten har tilhørighet som skal utstede vitnemål, Diploma Supplement og annen nødvendig dokumentasjon.

2.1.2 Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold oppbygging og progresjon, samt muligheter for studentutveksling
(studietilsynsforskriften § 2-1 (2))

Studieplanen for ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst gir en beskrivelse av programmets innhold, struktur og fremdrift samt muligheter for studentutveksling, se vedlegg XX.

Studiet er et treårig fulltidsstudium, 180 studiepoeng, som fører fram til ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid.

Fagområdet for ph.d.-graden omfatter film og beslektede audiovisuelle kunstformer ved Høgskolen i Innlandet, scenekunst, skuespill, performance og scenografi ved Høgskolen i Østfold, og

landskapsarkitektur, musikk og visuell kunst inkludert bevegelige bilder ved UiT Norges arktiske universitet. Det samlede fagmiljøet ved de tre institusjonene gir rike muligheter for tverrfaglige kunstneriske utviklingsarbeid på ph.d.-nivå.

De tre institusjonene har studietilbud innen alle de nevnte fagfeltene i fellesgraden, både på bachelor- og masternivå, så vel som på tredje syklus. Per i dag samarbeider UiT med Universitetet i Bergen (UiB) om forskerutdanning i kunstnerisk utviklingsarbeid, mens HINN har eget midlertidig ph.d.-program med midlertidig dispensasjon fra mengdekravet ut 2024. HiØ har i dag to stipendiater opptatt på Stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid (HK-dir) som er inne i sitt tredje studieår, og som avslutter sin utdanning innen utgang av 2024. Ph.d.-programmet vil være fundert på og videreutvikles fra denne basis. For å sikre kontinuitet ved HiØ frem til fellesprogrammet etableres, er det dialog med HINN om mulighet for at stipendiat(er) ved HiØ kan tas opp i ph.d.-programmet ved HINN.

Utdanningen gir kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i tråd med målene i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Studiet er praksisbasert; og kjernen i studiet er gjennomføring av et kunstnerisk utviklingsarbeid på internasjonalt nivå under aktiv veiledning.

Studiets oppbygging og innhold

Studiet består av en opplæringsdel av 30 studiepoengs omfang og et selvstendig kunstnerisk utviklingsarbeid og det kunstneriske doktorgradsarbeidet, av 150 studiepoengs omfang. Opplæringsdelen og arbeidet med det kunstneriske doktorgradsarbeidet skal til sammen gi utdanning på høyt faglig nivå i henhold til internasjonal standard.

Ph.d.-programmet omfatter gjennomføring av kunstnerisk utviklingsarbeid (150 studiepoeng) og det obligatoriske emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* (20 studiepoeng). I tillegg kan studentene velge blant emnene *Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid* og *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer*. Begge emnene har et omfang på 5 studiepoeng. I valgfri opplæringsdel kan det inngå ph.d.-emner som tilbys av de tre institusjonene eller innpassing av ph.d.-emner tatt ved annen institusjon. Det kan også etter nærmere vurdering gis studiepoeng for studie- eller forskningsopphold ved annen institusjon, seminarer og workshops, studier av litteratur og relevante kunstneriske praksiser, samt presentasjon i relevante nasjonale og internasjonale kanaler for kunstnerisk utviklingsarbeid.

Det kunstneriske utviklingsarbeidet (150 studiepoeng)

Det selvstendige kunstneriske utviklingsarbeidet skal holde høyt internasjonalt nivå og ha en særlig fordypning som er relevant for fagområdet. Det kunstneriske utviklingsarbeidet gjennomføres under aktiv veiledning.

Søknad om opptak til programmet skal følges av en prosjektbeskrivelse, jf. ph.d.-forskriften § 6-1 (HINN), § 6-2 (HiØ), § 9 (UiT). Det videre arbeidet med det kunstneriske utviklingsarbeidet frem til sluttbedømming er beskrevet i og regulert gjennom blant annet forskrift, studieplan, opptakstale, ph.d.-håndbok og supplerende retningslinjer.

Opplæringsdelen skal understøtte arbeidet med det kunstneriske utviklingsarbeidet.

Opplæringsdelen (30 studiepoeng)

Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid (forskerskolen) (20 studiepoeng)

Emnet er obligatorisk, og gir innføring i metode, teori og etikk knyttet til kunstnerisk utviklingsarbeid, og erfaring med formidling av resultater fra kunstnerisk utviklingsarbeid. Emnet skal være til støtte for det kunstneriske doktorgradsprosjektet, og bidra til faglig dybde og bredde.

Opplæringen tilbys gjennom Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU, HK-dir) i samarbeid mellom alle institusjoner i Norge med ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid. Emnet ivaretar den tverrfaglige dimensjonen som er en viktig del av den norske modellen for kunstnerisk utviklingsarbeid. I seminar og konferanser møter studenten fagfeller fra eget og andre kunstfelt, og får erfaring med å formidle forsknings- og utviklingsarbeid samt delta i debatter innenfor fagområdet med vekt på komplekse tverrfaglige spørsmål.

Det faglige innholdet i forskerskolen fastsettes av et eget styre, med en representant med relevant faglig kompetanse fra hver av avtalepartene som har et ph.d.-program som fører fram til graden ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid. Samarbeidsavtalen for Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid tilsier at alle akkrediterte norske utdanningsinstitusjoner som har et ph.d.-program som fører frem til graden ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid kan, etter godkjenning av avtalepartnerne, tiltre avtalen. Høgskolen i Østfold vil sammen med Høgskolen i Innlandet og UiT Norges arktiske universitet be om å få tiltre Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid så snart ph.d.-programmet er akkreditert og etablert, og ved godkjenning som del av forskerskolen oppnevne representant fra fellesgraden til forskerskolens styre. Forskerskolens styre har det overordnede faglige ansvaret for forskerskolens opplæringstilbud, og faglige representanter fra institusjonene har aktive roller i gjennomføring av seminar og konferanser i regi av forskerskolen. Alle tre institusjoner gir allerede aktive bidrag til de faglige aktivitetene innenfor forskerskolen.

Forskerskolens beskrivelse av opplæringstilbud og forskerskolens kursplan 2022-2023² følger begge som vedlegg til søknaden (vedlegg XX og XX). Opplæringstilbudet i forskerskolen er fullfinansiert av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid ved HK-dir. Samarbeidsavtale med Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid følger vedlagt (vedlegg XX).

Valgfrie emner med omfang inntil 10 studiepoeng

Valgfri del av opplæringsdelen (10 studiepoeng) gir mulighet til spesifikk fordypning innen prosjektets spesielle fagområde, og tilfører ferdigheter, kompetanse og kunnskap til støtte for det kunstneriske doktorgradsarbeidet. I valgfri del kan inngå ph.d.-emner som tilbys av de tre institusjonene. Studenten kan søke om innpassing av ph.d.-emner tatt ved annen institusjon samt kompetansegivende studieaktiviteter som er nødvendig for gjennomføringen av studentens doktorgradsprosjekt, og som fellesgraden ikke selv kan tilby. Det kan etter nærmere vurdering gis studiepoeng for studie- eller forskningsopphold ved annen institusjon, seminarer og workshops knyttet til eget kunstnerisk utviklingsarbeid, studier av litteratur og relevante kunstneriske praksiser, og presentasjon i nasjonale og internasjonale kanaler som relaterer til kunstnerisk utviklingsarbeid. Programstyret fastsetter prosedyrer og retningslinjer for omfang og godkjenning.

Innenfor fellesgraden tilbys to emner som kan inngå i valgfri opplæringsdel på til sammen 10 studiepoeng:

Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid (5 studiepoeng) og *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* (5 studiepoeng). Ett eller begge emner

² <https://diku.no/media/diku-files/diku.no/programmer/pku/aarsplan-nasjonal-forskerskole-i-kunstnerisk-utviklingsarbeid-2022-2023>

kan helt eller delvis dekke det totale kravet til opplæringsdel på til sammen 10 studiepoeng. Dersom bare ett eller ingen av disse emnene velges, må studenten foreslå en egen opplæringsdel slik at det samlede omfanget blir 10 studiepoeng.

Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid (5 studiepoeng)

Dette emnet danner et rom for praktisk utprøving av kunstneriske prosesser i samarbeid. Studentene i fellesgraden planlegger, gjennomfører og ferdigstiller et felles kunstekperiment som på tvers av fagområdene er koblet til den enkelte ph.d.-students doktorgradsprosjekt. Studentene identifiserer felles problemstillinger som utfordrer egne fagperspektiver og -metoder.

Emnet er valgfritt, og gir innføring i kunstnerisk utviklingsarbeid spesifikt relatert til de ulike kunstformer i studiet, med vekt på teorier, metoder og praksiser som kjennetegner kunstnerisk utviklingsarbeid i dette spesifikke fagfeltet. Emnet skal støtte opp under og bidra til det kunstneriske utviklingsarbeidet og dets formidling. Emnet skal sette studenten i stand til å gjennomføre sitt kunstneriske doktorgradsarbeid gjennom opplæring, fordypning, utvikling og formidling av forskning og fagstoff til fagfeller. Nærmere beskrivelse av emnet finnes i vedlagte studieplan (**vedlegg XX**).

Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer (5 studiepoeng)

Emnet er valgfritt og gir innføring i kunstnerisk utviklingsarbeid spesifikt relatert til arbeid med film og beslektede audiovisuelle kunstformer, med vekt på teorier, metoder og praksiser som kjennetegner kunstnerisk utviklingsarbeid i dette spesifikke fagfeltet. Nærmere beskrivelse av emnet finnes i vedlagte studieplan (**vedlegg XX**).

Plan for opplæringsdelen skal foreligge i forbindelse med opptak i programmet og skal være godkjent av hovedveileder innen 3 måneder etter opptak og gjennomgå en revisjon etter behov. Det vil være naturlig å forvente endringer i denne planen gjennom studiets tre år.

Progresjon i studiet

Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid (20 studiepoeng) i regi av forskerskolen er et opplæringstilbud som per i dag er organisert som en serie på henholdsvis fem seminarer og fem konferanser som alle er obligatoriske (se kursplan for forskerskolen i **vedlegg XX**). Alle seminarer tilbys årlig. I tillegg skal studenten delta i fem konferanser, og presentere eget prosjekt i tre av dem. Det er en konferanse hvert semester. Ved normal progresjon har studenten godkjent deltagelse i alle seminarer og konferanser etter fem semestre, og forskerskolens opplæringstilbud vil være gjennomført. Godkjent deltagelse i seminar og konferanse registreres fortløpende ved de tre samarbeidsinstitusjonene, og er grunnlag for endelig godkjenning av fullført og bestått emne. Ved oppstart legges en plan for hvordan og når studenten skal delta i seminarer og konferanser i regi av forskerskolen.

Emnene *Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid*, *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* og andre valgfrie emner forutsettes fullført i løpet av studiets to første år. Dette gir en hensiktsmessig balanse mellom på den ene siden at det er fremdrift og at opplæring skjer tidlig nok til å kunne bli til nytte for arbeidet med doktorgradsarbeidet, samtidig som det gir mulighet til å delta i internasjonale kurs, seminarer, konferanser og lignende som studenten kan få innpasset/godkjent som del av ph.d.-programmet.

Det er en forutsetning for sluttbedømming av doktorgradsprosjektet at opplæringsdelen (30 studiepoeng) er godkjent.

Oppfølging av progresjon er også omfattet av kvalitetssystemet, knyttet til årsrapport, midtveisevaluering og ved søknad om sluttbedømming.

Muligheter for utveksling

Det er lagt til rette for internasjonal utveksling i løpet av studiet (se **vedlegg X**). Eventuelle planer for opphold ved annen institusjon skal redegjøres for som del av prosjektbeskrivelsen ved opptak, jf. ph.d.-forskriften § 6-1 (HINN), § 6-2 (HiØ), § 9 (UiT). Utveksling bør tilpasses aktiviteter i emnene i opplæringsdelen for øvrig. Utenlandsopphold gjennomføres fortrinnsvis i løpet av studiets to første år. Det vises til § 2-2 (8) for nærmere omtale av studentutveksling og avtaler.

Kapittel 3 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-5

3.1 Utfyllende bestemmelser for fellesgrader

(studietilsynsforskriften § 2-5)

3.1.1. Det skal framgå tydelig hvilke deler av fellesgraden de ulike samarbeidende institusjonene har ansvaret for, og det skal foreligge tilfredsstillende rutiner for utvikling og kvalitetssikring av fellesgraden som helhet

(studietilsynsforskriften § 2-5 (1))

Beskrivelse av konsortiet for fellesgraden

Fellesgradens ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst skal organiseres i et konsortium opprettet av de tre tilsluttede institusjonene HINN, HiØ og UiT, og er forankret i en konsortiumavtale hvor både det faglige og det administrative samarbeidet mellom institusjonene er regulert (vedlegg **XX konsortiumavtale**). Konsortiet skal bestå av et konsortiumstyre og et programstyre. Konsortiumavtalen har vært på bred høring i de tre samarbeidsinstitusjonene, og avtalen vil sluttføres og signeres når studiet er akkreditert.

Konsortiumstyret

Konsortiumstyret skal ha det overordnede ansvaret for å samordne arbeidet med fellesgraden på tvers av institusjonene. Styret skal sikre at fellesgraden fremstår helhetlig, velorganisert og er av høy kvalitet, og at ph.d.-studentene har samme rettigheter og plikter i programmet. Konsortiumstyrets ansvar og oppgaver er nærmere beskrevet i konsortiumavtalens punkt 4.1 *Konsortiumstyret*. Konsortiumstyret skal være det øverste administrative og faglige organet i programmet, og skal rapportere tilbake til fellesgradens institusjonelle ledelse, som er rektor og styret ved de tre institusjonene. Konsortiumstyret skal ha fire medlemmer, med én faglig representant fra linjeledelsen ved hver institusjon knyttet til studieprogrammet, og én studentrepresentant. De faglige representantene oppnevnes av respektive rektorer. Ledelsen av konsortiumstyret skal alternere mellom institusjonene med to år av gangen, og leder av konsortiumstyret skal velges blant de faglige representantene. Konsortiumstyrets mandat går fram av konsortiumavtalen pkt. 4.1.

Programstyret

I tillegg til konsortiumstyret skal det etableres et programstyre som løpende ivaretar den faglige studieprogramledelsen, utvikling og kvalitetssikring av studieprogrammet samt sikrer studentenes totale læringsmiljø. Programstyrets ansvar og oppgaver er knyttet til kvalitetssikring av studieprogrammet som helhet, og særlig studentenes oppstart, gjennomføring og sluttføring. Programstyrets ansvar og oppgaver er nærmere spesifisert i konsortiumavtalens punkt 4.2 *Programstyret*. Programstyret skal ha totalt fire medlemmer, med tre faglig ansatte i fagmiljøet fra hver institusjon, og én studentrepresentant. Ledelsen av programstyret skal alternere mellom institusjonene med to år av gangen, og leder av programstyret skal velges blant de faglige representantene. Det skal utarbeides et mandat for programstyret, som fastsettes av konsortiumstyret.

Hovedkoordinator for studieprogrammet og administrative ressurser

Det skal være et felles fagadministrativt miljø på tvers av institusjonene. Det skal etableres en funksjon som administrativ hovedkoordinator for studieprogrammet, og vedkommende skal være tilsatt ved en av de samarbeidende institusjonene. Hovedkoordinatoren vil ha ansvaret for

administrativ koordinering, samordning av programmet, saksbehandling og innkalling til møter i henholdsvis konsortiumstyret og programstyret. Det er enighet mellom partene i fellesgraden om at denne funksjonen legges til HINN, som forventes å ha flest studenter i programmet, og slik at rutiner utviklet for HINNs midlertidige ph.d.-program kan videreutvikles i fellesprogrammet. I tillegg må alle institusjonene sette av tilstrekkelige administrative ressurser til administrasjon av sine egne ph.d.-studenter. Faglig og administrativ ledelse for programmet ved hver av institusjonene har ansvar for løpende koordinering av de administrative støtteressursene. Evaluering og utvikling av fagadministrasjon inngår i kvalitetsarbeidet i programmet.

Opptak og gjennomføring av utdanningen, økonomi, gradstildeling og vitnemål, samt evaluering, endringer og opphør av samarbeidet framgår av den vedlagte konsortiumavtalen. Gradstildeling og vitnemål er også nærmere redegjort for under drøfting av studietilsynsforskriften § 2-1 (1) (punkt 2.1.1).

Beskrivelse av ansvarsforholdet mellom partene og begrunnelse for valgt organisering og ansvarsfordeling

Alle de tre institusjonene skal i fellesskap ha ansvar for hele ph.d.-programmet og kvalitetssikringen av dette. Etableringen av konsortiet skal sikre et likeverdig ansvarsforhold for graden mellom samarbeidsinstitusjonene, og sikre at ph.d.-studentene har samme rettigheter og plikter i programmet. Sammensetningen av henholdsvis konsortiumstyret og programstyret sikrer det felles ansvaret for ph.d.-programmet, og det kommer også frem av vedlagte konsortiumavtale.

Det er mange fordeler med å organisere dette samarbeidet som en fellesgrad, og totalt sett vil institusjonene sammen være i stand til å tilby et bedre studietilbud enn det som vil være mulig for én institusjon alene. Institusjonene har i fellesskap sett mange faglige synergier som samarbeidet vil gi. Dette inkluderer faglige synergier for studentene hvor det blant annet vil være et stort potensial for samarbeid på tvers av institusjonene.

Beskrivelse av når studentene oppholder seg ved ulike samarbeidsinstitusjoner og begrunnelse for at dette er tilstrekkelig

Studentene skal inngå i et nasjonalt miljø gjennom Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid (HK-dir) hvor studentene skal gjennomføre emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* (20 studiepoeng) i regi av forskerskolen.

Når det ikke er satt et krav om at studentene må oppholde seg ved alle de tre samarbeidsinstitusjonene i løpet av studiet er begrunnelsen for dette at den enkelte ph.d.-student for sitt doktorgradsprosjekt i utgangspunktet vil ha behov for tilgang til høyt spesialisert infrastruktur som i liten grad vil være tilgjengelig ved alle tre institusjonene. Imidlertid kan det godt tenkes at enkelte doktorgradsprosjekt vil være av en slik art at det både for den faglige og tekniske utvikling av prosjektet er tjenlig og hensiktsmessig å oppholde seg utenfor hjemmeinstitusjonen. Derfor sikrer konsortiumavtalen at studentene skal kunne ha tilgang på infrastruktur ved de tre samarbeidsinstitusjonene så langt det er gjennomførbart.

I henhold til studieplanen (vedlegg xx) vil studentenes kunstneriske doktorgradsprosjekt ha en tilknytning til én av samarbeidsinstitusjonene, men studenten vil samtidig inngå i diskusjoner på tvers av fellesgradens utvidete nettverk og fagmiljø både nasjonalt og internasjonalt. Studieprogrammets valgfrie opplæringsdel, som består av 30 studiepoeng, skal sørge for at opplæringsbehovet for den

enkelte student er tilstrekkelig for å gjennomføre doktorgradsprosjektet. Det skal utarbeides en plan for opplæringsdelen som skal foreligge i forbindelse med opptak til programmet, og skal være godkjent av hovedveileder innen tre måneder etter opptak, og gjennomgå en revisjon etter behov. Se for øvrig nærmere beskrivelse av de enkelte emnene sitt innhold i studieplanen (vedlegg xx).

Bruk av digitale plattformer vil bidra til jevnlig kontakt mellom studentene i programmet på tvers av institusjoner og læresteder.

Kort beskrivelse av rutiner for kvalitetssikring og utvikling av fellesgraden som helhet, med henvisning til vedlegg

Kvalitetssikringen av studieprogrammet bygger på de respektive institusjonenes kvalitetssystemer (vedlegg x, x, x), jf. UH-loven § 1-6 som fastsetter at universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring som skal sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningen. Som beskrevet under studietilsynsforskriften § 2-1 (1) (pkt. 2.1.1) er det utarbeidet et forslag til et felles supplerende kvalitetssikringssystem (studiekvalitetshåndbok) for ph.d.-programmet (vedlegg xx). Denne beskriver de forhold som ikke håndteres innenfor en av institusjonenes regelverk, prosedyrer og rutiner, og presiserer dessuten viktige områder for ivaretagelsen av utdanningskvaliteten for fellesgradsprogrammet.

De enkelte institusjonenes kvalitetssystem sammen med fellesgradens studiekvalitetshåndbok gir detaljerte beskrivelser av rutiner for kvalitetssikring og utvikling av fellesgraden som helhet. Evalueringer skal bidra til å gi studentene en aktiv rolle i kvalitetsarbeidet, føre til større fokus på studentens totale læringsmiljø og til forankring av arbeidet med utdanningskvalitet i fagmiljøene. Det skal fastsettes en egen prosedyre for endring i studieplan, oppretting og nedlegging av emner og endring av emnebeskrivelser. Programstyret skal i samarbeid med fagmiljøet initiere og foreslå slike endringer, og endringer i studie-, emne- og kursplaner skal gjennomføres i tråd med ordinære frister og rutiner ved HiNN, HiØ og UiT. Det skal årlig utarbeides en kvalitetsrapport av programstyret. Konsortiumstyret skal initiere periodisk programevaluering av studieprogrammet. Evalueringen skal omfatte en vurdering av om studieprogrammets fagmiljø oppfyller programmets akkreditering, inkludert vurdering av fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse.

I kapittelet som omhandler studietilsynsforskriften § 2-3 (3) (pkt. 5.2.3) vil det bli nærmere redegjort for definerte ansvarsområder for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

3.1.2 Delene fellesgraden består av, skal utgjøre en samlet helhet i samsvar med læringsutbyttet for fellesgraden (studietilsynsforskriften § 2-5 (2))

Det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst gis i samarbeid med tre norske institusjoner, og studiets læringsutbytte er utformet i tråd med det norske kvalifikasjonsrammeverket *Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring* (NKR).

Studiet har en tydelig helhet, og studentene som tas opp til fellesgraden vil oppnå samme læringsutbytte, se nærmere omtale under § 2-2 (pkt. 4.1).

Kapittel 4 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-2

4.1 Krav til studietilbudet

(studietilsynsforskriften § 2-2)

4.1.1 Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn (studietilsynsforskriften § 2-2 (1))

Ph.d.-programmet *Kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst* består av en opplæringsdel på 30 studiepoeng og *Det kunstneriske doktorgradsarbeidet* med et omfang på 150 studiepoeng. Opplæringsdelen inneholder det faglige og metodiske grunnlaget som er nødvendig for arbeidet med det kunstneriske utviklingsarbeidet, og som vil gi en dypere innsikt i fagfeltet. Den obligatoriske delen av opplæringsdelen består av emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* (20 stp.) mens den valgfrie delen består av emnene *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* (5 stp.) og *Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid* (5 stp.). Ph.d.-emner som tilbys ved de tre institusjonene kan inngå i den valgfrie delen, i tillegg til at studentene kan søke om innpassing av ph.d.-emner tatt ved annen institusjon.

De følgende avsnittene presenterer en beskrivelse og begrunnelse for studiets overordnede læringsutbytte, inkludert deres samsvar med NKR. Til slutt presenteres og begrunnes hvordan studiets navn er dekkende for studiets innhold og nivå.

Studiets overordnede læringsutbytte

Læringsutbyttene i NKR bruker flere steder formuleringer som «forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid». I læringsutbyttene for det omsøkte ph.d.-programmet er ordbruken gjennomgående «kunstnerisk utviklingsarbeid». Som tidligere beskrevet er forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid likestilt i UH-loven, og «kunstnerisk utviklingsarbeid» er begrepet som brukes for forskning innen de utøvende og skapende kunstfeltene. I høringsrunden i 2017 ved innføring av ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid var det flere innspill knyttet til å endre terminologi til «kunstnerisk forskning» som benyttes i Sverige, og som bedre tilsvarende det internasjonale begrepet «Artistic Research». Kunnskapsdepartementet (KD) besluttet imidlertid å fastholde det etablerte begrepet «kunstnerisk utviklingsarbeid»³.

Det overordnede læringsutbyttet for det felles ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, inkludert emnene, er utviklet i henhold til NKR, nivå 8: ph.d. (tredje syklus), heretter omtalt som kvalifikasjonsrammeverket, og er presentert i tabell XXX. Læringsutbyttene er delt inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Alle formuleringer er utviklet over tid gjennom grundige drøftinger i det involverte tverrfaglige fagmiljøet ved alle tre institusjoner. Det er lagt vekt på å formulere et læringsutbytte som kommuniserer kandidatens

³ Brev fra KD av 04.01.2018:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f9e9677e3c8d4299a9edbdb86079bb67/ny-doktorgrad-ph.d.-i-kunstnerisk-utviklingsarbeid.12642731.pdf>

kompetanse til det internasjonale fagmiljøet, til private og offentlige institusjoner og samfunnet generelt.

De tre kategoriene av læringsutbytter gir en beskrivelse av kandidatens kvalifikasjoner og evne til å drive kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst med faglig integritet og på høy internasjonal standard. Mer spesifikt vil det lede til å være i forkant av kunnskap, og å bidra til utvikling av relevante teorier, metoder og prosesser innen kunstnerisk utviklingsarbeid samt gjøre det mulig for kandidaten å utnytte og utvide disse i sitt eget arbeid. De uttrykte ferdighetene vil sette studenten i stand til å utforske og utvide den nyeste kunnskapen innenfor sitt fagfelt, og den generelle kompetansen vil sette studenten i stand til å bli med i akademiske og kunstfaglige miljøer og aktiviteter på tilsvarende nivå.

På grunnlag av dette formuleres læringsutbytter som gir studenten kvalifikasjoner til å formidle resultater fra kunstnerisk utviklingsarbeid og kritisk reflektere over, diskutere og håndtere relevante etiske og tverrfaglige problemstillinger i kunstnerisk utviklingsarbeid innenfor sitt fagfelt. Dette vil utruste kandidaten med evnen til å utforske og utvikle problemstillinger og muligheter innen kunstnerisk utviklingsarbeid som kan belyse konteksten og ulike relevante temaer i samfunnet. Videre vil gjennomført ph.d.-studium i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst kvalifisere kandidater for en fremtidig karriere og livslang læring innen academia, i offentlig eller privat sektor.

Studiets læringsutbytte er beskrevet i studieplanen (vedlegg XXX) i samsvar med kvalifikasjonsrammeverket. Læringsutbyttene for de enkelte emnene er lagt opp slik at emnene samlet dekker det overordnede læringsutbyttet for ph.d.-programmet. Læringsutbyttene for de enkelte emnene er nærmere omtalt under behandling av studietilsynsforordningen § 2-2 (4) (pkt. 4.1.4).

	Overordnet læringsutbytte for ph.d.-programmet <i>Kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst</i>	Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, nivå 8: ph.d. (syklus 3)
Kunnskap	<i>Kandidaten</i> <ul style="list-style-type: none">er i kunnskapsfronten innen sentrale praksiser, retninger og diskusjoner innen kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, og behersker fagområdets kunstneriske problemstillinger og metoder, forskningsetikk og kunstetikkkan kritisk reflektere over og vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser som inngår i metodemangfoldet som preger kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunstkan bidra til utvikling av ny kunnskap, teorier, metoder, fortolkninger og	<i>Kandidaten</i> <ul style="list-style-type: none">er i kunnskapsfronten innenfor sitt fagområde og behersker fagområdets vitenskapsteori og/eller kunstneriske problemstillinger og metoderkan vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser i forskning og faglige og/eller kunstneriske utviklingsprosjekterkan bidra til utvikling av ny kunnskap, nye teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsformer innenfor fagområdet

	dokumentasjonsformer i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst	
--	--	--

Læringsutbyttene er tilpasset kunstnerisk utviklingsarbeid og programmets faglige profil. For kunnskap innebærer dette blant annet vekt på teori for kunstnerisk utviklingsarbeid heller enn vitenskapsteori. Det tematiseres hvordan kunstpraksis innrettes som kunstnerisk utviklingsarbeid, hvordan kunstnerisk utviklingsarbeid spesifikt opererer innenfor utøvende og skapende kunst, og hvordan metoder innenfor det spesifikke fagfeltet hvor kandidatens kunstpraksis og doktorgradsprosjekt hører hjemme, undersøkes og utarbeides. Et viktig læringsutbytte er at kandidaten i eget kunstnerisk utviklingsarbeid evner å finne frem til hensiktsmessige teorier og metoder, kan dokumentere dem og reflektere over deres egnethet på måter som gir overføringsverdi for videre arbeid og for andre.

	Overordnet læringsutbytte for ph.d.-programmet <i>Kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst</i>	Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, nivå 8: ph.d. (syklus 3)
Ferdigheter	<p><i>Kandidaten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan formulere og begrunne valg av problemstillinger, samt planlegge og gjennomføre kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og/eller skapende kunst • kan plassere kunstnerisk utviklingsarbeid i relevant kontekst og identifisere bidrag til feltet • kan drive kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå der kunstutøvelsen står i sentrum og ledsages av eksplisitt refleksjon • kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskap og praksis innen kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå 	<p><i>Kandidaten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan formulere problemstillinger for, planlegge og gjennomføre forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid • kan drive forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå • kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskap og praksis på fagområdet

I Europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring er læringsutbytter for *Ferdigheter* overordnet beskrevet som «the most advanced and specialised skills and techniques, including synthesis and evaluation, required to solve critical problems in research and/or innovation and to extend and redefine

existing knowledge or professional practice». Læringsutbyttene for studiet er nært knyttet til det kunstneriske doktorgradsarbeidet og eget fagfelt innen utøvende og skapende kunst.

Under arbeidet med eget kunstnerisk doktorgradsprosjekt tilegner kandidaten seg innsikt i og erfaring med hvordan kunstpraksis, gjennom eksperimentering og utprøving av metoder, kan utvide fagområdet og slik kvalifisere som kunstnerisk utviklingsarbeid. Videre vil arbeidet med å dokumentere og formidle egne kunstneriske prosesser og resultater av eget kunstnerisk utviklingsarbeid til akademiske fagmiljø og samfunnet, gi kandidaten erfaring i å formulere eget prosjekt som kunstnerisk utviklingsarbeid. Gjennom opplæringsdelens krav til deltakelse i seminarer og konferanser lærer kandidaten formidling av kunstnerisk utviklingsarbeid. Slik formidling skjer i tverrkunstneriske sammenhenger som legger vekt på hvordan prosjektet er utformet som kunstnerisk utviklingsarbeid, så vel som i sammenhenger hvor det spesifikke innen eget fagfelt behandles mer inngående. Opplæringsdelen gir også dybdeferdigheter innen spesifikke fagområder i utøvende og skapende kunst som er av avgjørende betydning for gjennomføring av det kunstneriske doktorgradsarbeidet.

	Overordnet læringsutbytte for ph.d.-programmet <i>Kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst</i>	Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, nivå 8: ph.d. (syklus 3)
Generell kompetanse	<p><i>Kandidaten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og/eller skapende kunst med faglig integritet • kan lede komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst • kan formidle kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid • kan delta i debatter i nasjonale og internasjonale fora relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid • kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, også i møte med andre fagfelt og andre praksiser 	<p><i>Kandidaten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve sin forskning med faglig integritet • kan styre komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter • kan formidle forsknings- og utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler • kan delta i debatter innenfor fagområdet i internasjonale fora • kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon

Læringsutbyttene reflekterer fagfeltet for ph.d.-programmet. Prosesser i kunstnerisk utviklingsarbeid er generelt komplekse og tverrfaglige, og dette gjelder i særlig grad innen utøvende og skapende kunst der fellesgradens fagfelt er basert. Tverrfaglighet er spesielt til stede på mange nivåer i kunstnerisk utviklingsarbeid. Kandidatens egen forskning har ofte elementer fra flere fagområder, og det nyskapende i doktorgradsprosjektet er relatert til hvordan disse fagområdene henger sammen og står i forhold til hverandre. Kunstnerisk utviklingsarbeid innen utøvende og skapende kunst medfører oftest samarbeid mellom flere bidragsytere med ulike roller og faglige kompetanser. Tverrfaglig kompetanse er en nødvendighet for samarbeid og kommunikasjon om kunstneriske intensjoner og prosesser slik at de mange lagene i prosessen kommer sammen i et helhetlig kunstnerisk uttrykk. Formidlingen av kunstnerisk utviklingsarbeid adresserer flere parallelle målgrupper.

Kunstnerisk utviklingsarbeid stiller nye krav til deling av refleksjon ut over hva som er påkrevd i kunstnerisk praksis, og forutsetter at kandidaten kan formidle eget prosjekt samt delta i debatten i fagfeltet og i offentligheten. Læringsmålene handler om formidling av kunstneriske resultater og uttrykk som utviklingsarbeidet leder til, men også å formidle ny innsikt, erfaringer og nye tilnærminger som arbeidet leder til. Refleksjon i prosjektet skal være kritisk etisk forankret. Etiske spørsmål relaterer både til hvordan det kunstneriske utviklingsarbeidet legges opp og gjennomføres, og til etiske spørsmål som behandles og tematiseres i de kunstneriske arbeidene som inngår i prosjektet. Kandidaten skal kunne formidle og delta i debatter i akademiske sammenhenger hvor spørsmål om kunstnerisk utviklingsarbeid står i sentrum, i møte med egne fagfeller innen utøvende og skapende kunsts uttrykk nasjonalt og internasjonalt, og i møte med et allment publikum og samfunn.

Det er utviklet læringsutbytter for kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse for det enkelte emnet, som beskrevet i studieplanen (vedlegg XX). De emnespesifikke læringsutbyttene er utformet for å underbygge og dekke de overordnede læringsutbyttene, som beskrevet under omtale av studietilsynsforskriften § 2-2 (4) (pkt. 4.1.4) og vist i tabell X.

Studiets navn

Studiets navn er redegjort for tidligere under pkt. 1.1.1.

4.1.2 Studietilbudet skal være faglig oppdatert, og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv
(studietilsynsforskriften § 2-2 (2))

Faglig oppdatering

Studentene i det omsøkte ph.d.-programmet vil inngå i kunstfagmiljøene ved de tre samarbeidsinstitusjonene sammen med høyt kvalifiserte faglig ansatte med sammensatt forankring og erfaring fra nasjonale og internasjonale kunstinstitusjoner og -organisasjoner. Det profesjonelle utvidete kunstfeltet preges i dag av en tverrfaglig realisering av prosjekter som er forankret i et kritisk, samfunnsrelevant og etisk perspektiv, og av endring og utvikling av form, uttrykk, produksjon og distribusjon. Det skapes nye uttrykk i forskjellige kontekster, med nye samarbeidsformer, og blant annet bruk av ny teknologi og på nye plattformer. Dette oppleves som relevant og utfordrer både institusjonenes fagmiljø og den generelle offentligheten. En utdanning på ph.d.-nivå som har sterkt fokus på kunstnerisk utviklingsarbeid som metode, står derfor i et nært forhold til det arbeidslivet kandidatene ender opp i, og kunstutøvelsen skal kunne påvirke og forme den utviklingen fagfeltet til enhver tid gjennomgår. Samtidig erverver kandidatene seg generell kompetanse både gjennom

opplæringsdelen og eget selvstendig kunstnerisk utviklingsarbeid, som gjør kandidatene aktuelle for mange typer arbeidsliv. I tillegg til i det profesjonelle kunstfeltet, er kompetanse på dette nivå etterspurt i offentlig forvaltning, universiteter og høyskoler, kulturinstitusjoner, med mer, der ikke minst kunnskap om kunstneriske prosesser og metoder er nødvendig for å kunne utfordre og utvikle etablerte praksiser i fagfeltet.

Samarbeidsinstitusjonene arbeider planmessig med personalrekruttering, kompetanseutvikling av faglig ansatte, kunstnerisk og faglig utviklingsarbeid og aktive eksterne kontakter, nasjonalt og internasjonalt for å sikre et faglig oppdatert og relevant studietilbud. Målet for institusjonene er at all undervisning er basert på kunstnerisk utviklingsarbeid. Faglige ansatte er ansatt på basis av kunstnerisk kompetanse, og de opprettholder en aktiv virksomhet som kunstnere også etter tilsetting.

Gjennom deltagelse i Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid er samarbeidsinstitusjonene og studentene del av de viktigste nasjonale arenaer for samtaler om og deling av kunstnerisk utviklingsarbeid. Dette er arenaer hvor forståelsen av kunstnerisk utviklingsarbeid fortløpende utvikles og utfordres. Internasjonalt deltar samarbeidsinstitusjonene i nettverk for kunstutdanning, kunstnerisk utviklingsarbeid og utdanning innen kunstretningene i fellesgraden, Internasjonale samarbeid og nettverk er omtalt under redegjørelse av studietilsynsforskriften § 2-2 (7) (pkt. 4.1.7), og ytterligere utdypet under drøfting av studietilsynsforskriften § 2-3 (6) (pkt. 5.2.6). Metode, forståelse og utvikling blir også ivarettatt via øvrige internasjonale samlinger, veiledning og nettverk. Dette bidrar til oppdatert faglig tilbud, kompetanseutveksling og internasjonalisering.

Rutiner og prosesser for faglig oppdatering av ph.d.-programmet følger av kvalitetssystemet. Alle samarbeidsinstitusjonene arbeider i felt i kontinuerlig endring, og det er en kultur for løpende evaluering, utvikling og revidering av studier på alle nivåer. Nærheten til profesjonelle aktører, nasjonale og internasjonale nettverk og innenfor kunstnerisk utviklingsarbeid bidrar til oppdatert forståelse av hvordan fagfeltet utvikler seg.

Rekruttering

Gjennom det nasjonale stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid har samarbeidsinstitusjonene tilbudt utdanning på 3. syklus siden 2003. Første stipendiat ved Akademi for scenekunst, HiØ ble tilsatt i 2003, og de to andre samarbeidsinstitusjonene fulgte etter med tilsetninger av stipendiater. De tre samarbeidsinstitusjonene utvikler og realiserer prosjekter innen kunstnerisk utviklingsarbeid med internasjonale partnere gjennom ekstern finansiering og er aktivt deltakende på relevante samfunnsutviklende arenaer.

HINN

Tidligere studenter på bachelor- og masterprogram fra relevante studier ved HINN ved Filmskolen og AMEK inngår i rekrutteringsgrunnlaget for ph.d.-programmet. Filmskolen har hatt god søkning til utlyste stillinger, med søkere nasjonalt og internasjonalt. Siden 2017 har antall søkere til stipendiatprogrammet gjennom Filmskolen hatt følgende utvikling:

HINN	2017	2018	2019	2020	2021
Totalt antall søknader	77	18	10	33	67

Variasjonen reflekterer antall utlyste stillinger og hvorvidt de er annonsert med krav til skandinavisk språkkunnskap eller internasjonalt. Filmskolens nordiske nettverk er rekrutteringsbase for ph.d.-studenter, på linje med det europeiske og internasjonale nettverket. Blant søkerne til utlysninger de senere årene har det vært meritterte kunstnere med omfattende erfaring nasjonalt og internasjonalt. Per

i dag har Filmskolen stipendiater med bakgrunn både fra Norge og internasjonalt. Videre fremover har HINN fokus på å utvide rekrutteringsgrunnlaget for opptak til Filmskolen på alle tre nivåer i et mangfoldperspektiv.

De fire stipendiatene som så langt har disputert ved HINN har gått videre til sentrale roller i filmproduksjon, filmutdanning på høyskolenivå og filmforvaltning.

HiØ

Siden 2003 har Akademi for scenekunst (HiØ) hatt muligheten til å søke PKU om midler til stipendiatstillinger ved institusjonen via Stipendiatprogrammet. Fra 2018 er det besluttet at denne organiseringen av doktorgradsløp innen kunstnerisk utviklingsarbeid skal opphøre og siste mulighet for opptak var i 2020. I denne perioden (2003-2020) har akademiet totalt tatt opp åtte stipendiater. Fem har gjennomført sine løp og er uteksaminert.

Rekrutteringen til studiet er tilfredsstillende, hvilket tabellen under, som viser søkningen til de utlyste stipendiatstillingene tilsier. Det har blitt tatt opp 1-2 stipendiater ved hver utlysning:

HiØ	2013	2014	2015	2017	2020
Totalt antall søknader	19	4	21	21	32

I samme periode ble det tilsatt sju stipendiater ved akademiet. Av disse ble to tilsatt i 2020. De er dermed fortsatt i løp, men skal gjennomføre ph.d.-programmet innen 2024.

HiØ	2006	2015	2017	2020	2022	2023
Antall uteksaminerte	1	1	1	2	1	3

Av de seks som har gjennomført sitt doktorgradsløp, er fem i dag tilsatt ved høyere nasjonale utdanningsinstitusjoner i Skandinavia, mens én har prioritert eget kunstnerisk virke.

I påvente av en akkreditering av fellesgraden, har det ikke vært noen utlysninger ved Akademi for scenekunst i årene 2021 til 2023.

UiT

UiTs første doktorgradsforløp i kunstnerisk utviklingsarbeid ble fullført i 2009 via Stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU). Etter dette har åtte stipendiater fullført forløpet slik:

UiT	2018	2019	2020	2022
Antall uteksaminerte	1 (PKU)	2 (PKU og NMH)	2 (PKU og KHiO)	3 (PKU og UiB)

NMH = Norges musikkhøgskole – KHiO = Kunsthøgskolen i Oslo – UiB = Universitetet i Bergen

En student tatt opp ved NMH forventes å fullføre i 2023.

Rekrutteringen til ph.d.-utdanningen har vært tilfredsstillende jf. nedenfor stående oversikt.

UiT	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt antall søknader	21	4	24	37	21

Ph.d.-programmets relevans, som beskrevet for de tre samarbeidsinstitusjonene ovenfor, er en avgjørende faktor for å lykkes med rekruttering av høyt kompetente og motiverte ph.d.-studenter. Etterspørsel etter etisk refleksjon i kunstpraksis med hensyn til internasjonale kunstdiskurser og vektlegging av kritiske forskningsbaserte produksjonsprosesser, har bidratt til økt interesse for ph.d.-utdanning i kunstnerisk utviklingsarbeid i Norge. Samtidig vil en økning i kunstnerisk utviklingsbaserte masterprogram i de nordiske landene med fokus på internasjonal kunstutvikling, gi et større rekrutteringsgrunnlag til det omsøkte ph.d.-programmet.

Ut fra en samlet vurdering forventes det å rekruttere fremtidige ph.d.-studenter fra masterstudier som tilbys av fellesgradens institusjoner, men det er også et stort potensial i å rekruttere studenter fra andre institusjoner i Norge og utlandet.

Mange kunstområder, spesielt fagområdene i det omsøkte ph.d.-programmet, er mer og mer koblet til teknologiske verktøy og utviklinger. Film og scenekunst bruker komplekst teknisk utstyr for prøver, fremføringer, opptak og postproduksjon. Innen musikk og visuelle kunst er det i økende grad en blanding av kunstpraksis, teknologi og vitenskap. Det innebærer prosesser som er tett koblet til teknisk forskning, hvor tekniske, spesielt digitale verktøy representerer et viktig aspekt i kunstnerisk utviklingsarbeid.

Rekruttering av ph.d.-studenter fra de samarbeidende institusjonenes masterprogram

Fellesgradens institusjoner tilbyr flere masterstudier som er relevant rekrutteringskanal for det omsøkte ph.d.-programmet. Som illustrert i tabell X og detaljert beskrevet under omtale av studiekvalitetsforskriften § 3-3 (1) (pkt. 5.1.1) er det sju masterprogram fra fellesgradens institusjoner som forventes å være sentrale rekrutteringskanaler. Et økende antall masterprosjekter/-oppgaver med relevans for kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst produseres ved institusjonene, noe som indikerer et betydelig potensial for intern rekruttering av ph.d.-studenter.

Rekruttering av ph.d.-studenter utenfor fellesgradens institusjoner

Programmet har flere muligheter for å rekruttere studenter med ekstern finansiering. En stipendiatstilling ved HINN er for tiden finansiert av Eckbos legat. Norsk forskningsråds ordninger for offentlig sektor-ph.d. og nærings-ph.d. er aktuelle innen flere av fagfeltene, nærings-ph.d. kan for eksempel åpne for kompetansebyggende samarbeid med fil- og spillbransjen. Fellesprogrammet åpner for opptak av studenter med tilknytning til og ansettelse ved andre institusjoner i Norge og internasjonalt.

Emnene i det planlagte ph.d.-programmet tilbys på engelsk, og fagmiljøene som ph.d.-studentene skal integreres i ved de tre institusjonene har høye engelskkunnskaper. Ph.d.-programmet er derfor godt egnet til å rekruttere og imøtekomme internasjonale søkere noe som institusjonene allerede har tradisjon for og erfaring med.

Det vises for øvrig til ytterligere omtale av rekruttering under redegjørelse av studiekvalitetsforskriften § 3-3 (6) (pkt. 5.1.6).

Arbeidslivsrelevans

Ph.d.-utdanningen er kunstfagenes parallell til forskerutdanning og kvalifiserer for kunstnerisk og kreativt virke og kunstnerisk utviklingsarbeid på nasjonalt og internasjonalt nivå. De hurtige endringene i kunstfeltene gjør at det er stort behov for kunstnere med grundige og undersøkende praksiser som kan bidra til nyskaping og samtidige kunstneriske uttrykk på høyt nivå. Kompetansen er

også relevant for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til kompetanse innen kunstnerisk utviklingsarbeid relatert til ph.d.-programmets ulike fagretninger. I tillegg til i kunstfeltet, vil kompetanse på dette nivået være etterspurt i offentlige kunst- og kulturinstitusjoner og i næringslivet.

Samarbeidsinstitusjonene arbeider aktivt sammen med en rekke institusjoner og organisasjoner innen kunstfeltet. Nasjonalt har Høgskolen i Innlandet tett kontakt og samarbeid med Norsk filminstitutt, NRK, Produsentforeningen Virke, Regiforbundet, Norsk Filmforbund, Dramatikerforbundet, Norsk skuespillerforbund, en rekke norske sentrale produksjonsselskap, Talent Norge, NMH og KHiO for å nevne noen av de viktigste. Høgskolen i Østfold har tilsvarende tett kontakt og samarbeid med sentrale institusjoner og feltets egne organisasjoner som Black Box Teater Oslo, Nationaltheatret, Det Norske Teatret, BIT Teatergarasjen (tidligere Bergen Internasjonale Teater), Østfold Internasjonale Teater, Norsk Teknisk Museum, Galleri F15 Moss, Norges musikkhøgskole (NMH) og Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO) for å nevne noen av de viktigste. Universitet i Tromsø har samarbeid med nasjonale og regionale institusjoner som Arkitektthøgskolen i Oslo, Arktisk Filharmon, Samisk høyskole, Nordnorsk Kunstmuseum, Hålogaland Teater, Hærens musikkorps (Harstad).

Slike kontakter og samarbeid er utgangspunkt for fruktbar gjensidig påvirkning, utvikling og fagkritikk. Ikke minst er dette relevant for kandidatenes fremtidige virke. Det tette båndet mellom arbeidsliv og samarbeidsinstitusjonene, der blant annet flere stipendiater arbeider med prosjekter knyttet opp mot eksterne aktører, gjør overgang fra utdanning til utøvende kunstner langt lettere.

Per juni 2022 har 118 kandidater⁴ disputert fra stipendiatprogrammet eller fra ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid.

PKU gjennomførte i 2021 en undersøkelse rettet mot kandidater **vedlegg x** som har fullført og bestått stipendiatprogrammet eller et ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid. Undersøkelsen kartlegger kandidatenes utbytte av å gjennomføre programmet, samt betydningen for deres videre yrkeskarriere. Kandidatundersøkelsen viser at kandidatene raskt finner arbeid etter fullført program, og så godt som alle hadde relevant jobb på undersøkelsestidspunktet. Nærmere halvparten av kandidatene jobber innen universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren), mens en tredjedel jobber med utøvende kunst. Over halvparten har en bistilling i tillegg til sin hovedstilling. Kandidater har mulighet å videre utdype kunstnerisk utviklingsarbeid i HK-dirs nasjonale prosjektprogram, i internasjonale post-doc-programmer og andre akademiske sammenhenger.

4.1.3 Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500-1800 timer per år for heltidsstudier

(studietilsynsforskriften § 2-2 (3))

Det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst følger retningslinjer og forskrifter fra lov om universiteter og høyskoler § 3-8 (1), som sier at et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng. Ett studiepoeng er estimert til omtrent 25-30 timer. Emnene i opplæringsdelen (30 stp.) utgjør rundt 825 timer. De resterende timene for et studium på tre års varighet på full tid, inntil 1500-1800 timer per år, avsettes til veiledet kunstnerisk utviklingsarbeid.

Fordelingen av mengde og type arbeid for hver student vil variere basert på deres individuelle valg av ph.d.-emner og arten av deres kunstneriske doktorgradsprosjekt. Emnene i opplæringsdelen bør fortrinnsvis være gjennomført innen de to første årene, og må være gjennomført og formelt godkjent før sluttbedømming av doktorgradsresultatet finner sted.

⁴ Kilde: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Et sentralt pedagogisk mål med programmet er å eksponere studentene for en rekke undervisnings- og læringsformer innenfor opplæringsdelen av programmet. Dette vil være forelesninger, veiledning, individuelle studier, ulike former for deling av kunstnerisk utviklingsarbeid, prosjektarbeid, diskusjoner, presentasjoner, seminarer, workshops, praktisk laboratoriearbeid og konferansedeltakelse.

Totalt vil arbeidsmengden utgjøre cirka 800 timer per semester. Ph.d.-programmet vil være strukturert slik at mengden organisert og undervist programinnhold vil bli mer arbeidskrevende i de første semestrene av den treårige studieperioden. Dette vil gradvis erstattes av mer individuelle og egenorganiserte aktiviteter ettersom arbeidet med studentens kunstneriske doktorgradsprosjekt intensiveres mot slutten av studiet.

Arbeidsomfanget i det kunstneriske doktorgradsarbeidet (150 stp.) defineres i stor grad av hvordan prosjektet innledningsvis er definert og hvordan dette utvikler seg. Det vil i hovedsak rekrutteres høyt kvalifiserte stipendiater med inngående erfaring fra kunstfeltet som søker med ambisiøse og nyskapende prosjektforslag. Potensielle utfordringer med ph.d.-programmets samlede arbeidsomfang er derfor primært at arbeidet blir for omfattende og ikke står i forhold til at arbeidet skal kunne gjennomføres innenfor normert tid.

Det kunstneriske doktorgradsarbeidet (150 stp.) krever at hver student følger en individuelt skreddersydd plan, slik at vedkommende kan demonstrere sin evne til selvstendig å ta ansvar for og organisere dette arbeidet. Det er viktig for samlet faglig programledelse å tydeliggjøre og avstemme forventningene til omfang i løpende dialog med studenter og veiledere slik at prosjektene er gjennomførbare på normert tid. Videre vil forventningsavklaring inngå som tema i organisert veilederopplæring og i møte med bedømmelseskomité i oppstartsmøtet ved bedømming. Årlig rapportering og midtveisevaluering er viktig underveis i studiet for å sikre fremdrift og gjennomstrømming.

Dersom ph.d.-studenten ikke velger noen eller kun ett av de to valgfrie emnene i opplæringsdelen, skal arbeidsinnsatsen for valgfri opplæringsdel tilsvare summen av arbeidsinnsats for de to valgfrie emnene (10 studiepoeng) i ph.d.-programmet. Det er studentens hovedveileder som er ansvarlig for at de selvvalgte delene i utdanningsplanen møter en slik forventning.

4.1.4 Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet

(studietilsynsforskriften § 2-2 (4))

Studiets innhold og oppbygging

Innhold og oppbygging av studietilbudet er beskrevet i studieplanen (vedlegg XX).

Studiet består av et selvstendig kunstnerisk utviklingsarbeid, det kunstneriske doktorgradsarbeidet, av 150 studiepoengs omfang, og en opplæringsdel av 30 studiepoengs omfang. Opplæringsdelen består av tre emner, der ett er obligatorisk og to er valgfrie. Oppbygging av studiet vises i tabell X nedenfor.

Tabell X. Studiets oppbygging

Emnekode	Emnenavn	Obligatorisk/ valgfritt	Studiepoeng/ECTS
	Det kunstneriske doktorgradsarbeidet	Obligatorisk	150 studiepoeng
<i>Obligatorisk opplæringsdel – 20 studiepoeng</i>			
	Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid	Obligatorisk	20 studiepoeng
<i>Valgfri opplæringsdel – 10 studiepoeng</i> <i>I valgfri del kan inngå ph.d.-emner som tilbys av de tre institusjonene, innpassing av ph.d.-emner tatt ved annen institusjon, og etter nærmere vurdering kan de gis studiepoeng for studie- eller forskningsopphold ved annen institusjon, seminarer og workshops, studier av litteratur og relevante kunstneriske praksiser, og presentasjon i relevante nasjonale og internasjonale kanaler for kunstnerisk utviklingsarbeid.</i>			
<i>Valgfrie emner som tilbys ved oppstart av fellesprogrammet</i>			
	Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer	Valgfritt	5 studiepoeng
	Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid	Valgfritt	5 studiepoeng

Emnene som inngår i opplæringsdelen er presentert tidligere i søknaden i drøftelse av studietilsynsforskriftens § 2-1 (2) (pkt. 2.1.2), men oppsummeres kort her:

Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid (20 stp.) gir innføring i metode, teori og etikk knyttet til kunstnerisk utviklingsarbeid, og erfaring med formidling av resultater fra kunstnerisk utviklingsarbeid. Emnet skal være til støtte for det kunstneriske doktorgradsprosjektet, og bidra til faglig dybde og bredde. Undervisningen er organisert gjennom Nasjonal forskerskole for kunstnerisk utviklingsarbeid.

Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer (5 stp.) gir innføring i kunstnerisk utviklingsarbeid spesifikt relatert til arbeid med film og beslektede audiovisuelle kunstformer, med vekt på teorier, metoder og praksiser som kjennetegner kunstnerisk utviklingsarbeid i dette spesifikke fagfeltet.

Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid (5 stp.) gir en innføring i kunstnerisk utviklingsarbeid spesifikt relatert til de ulike kunstformer i studiet, med vekt på teorier, metoder og praksiser som kjennetegner kunstnerisk utviklingsarbeid i dette spesifikke fagfeltet.

Læringsutbyttene i emnene i opplæringsdelen er lagt opp slik at de samlet dekker det overordnede læringsutbyttet for ph.d.-programmet, som tidligere diskutert vedrørende studietilsynsforskriften § 2-2 (1) (pkt. 4.1.1). Tabellene X-X nedenfor viser læringsutbytte for emnene samt hvordan de relaterer til ph.d.-programmets overordnede læringsutbytte.

Studiets innhold er direkte knyttet til læringsutbyttet, se tabell og overordnede læringsutbytter nedenfor.

Tabell X Kunnskap

Overordnet for ph.d.-programmet	Det kunstneriske doktorgradsarbeidet	Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid (20 stp.)	Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer (5 stp.)	Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid (5 stp.)
Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...
er i kunnskapsfronten innen sentrale praksiser, retninger og diskusjoner innen kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, og behersker fagområdets kunstneriske problemstillinger og metoder, forskningsetikk og kunstetikk	er i kunnskapsfronten innen sentrale praksiser, retninger og diskusjoner innen fagområdet for kunstnerisk utviklingsarbeid og behersker problemstillinger og metoder, forskningsetikk og kunstetikk	behersker teori, forskningsetikk og kunstetikk i kunstnerisk utviklingsarbeid med vekt på overføringsverdi mellom ulike kunstfelt	behersker teori for kunstnerisk utviklingsarbeid og kunstneriske problemstillinger, metoder, forskningsetikk og kunstetikk spesifikt relatert til film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan relatere til sentrale praksiser, retninger og diskusjoner innen kunstnerisk utviklingsarbeid, identifisere og definere kunstneriske mål i et tett tverrfaglig samarbeid og opprettholde en dialog med forskere om utprøvingen av mulige løsninger i fordypning og laboratoriearbeid
kan kritisk reflektere over og vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser som inngår i metodemangfoldet som preger kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst	kan i eget kunstnerisk utviklingsprosjekt vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser som inngår i metodemangfoldet som preger kunstneriske utviklingsprosjekt	kan vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser som inngår i metodemangfoldet som preger kunstneriske utviklingsprosjekt	kan kritisk reflektere over og vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser innen film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan kritisk reflektere over og vurdere hensiktsmessigheten av samarbeidsprosesser og -metoder og kritisk analysere ulike valg som er tatt underveis i prosessen i fordypning og laboratoriearbeid
kan bidra til utvikling av ny kunnskap, teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsform er i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst	kan gjennom eget kunstnerisk utviklingsprosjekt bidra til utvikling av ny kunnskap, teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsform er i kunstnerisk utviklingsarbeid	behersker tilnærminger innen kunstnerisk utviklingsarbeid til kunnskap, teorier, metoder, refleksjon og dokumentasjonsform er	kan bidra til utvikling av ny kunnskap, teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsform er innen film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan bidra og aktivere komposisjonsstrategi er i tverrfaglig samarbeid med kolleger fra andre disipliner, med hensyn til romlige, sensoriske, kroppslige, materielle og etiske situasjoner i fordypning og laboratoriearbeid

Tabell X Ferdigheter

Overordnet for ph.d.-programmet	Det kunstneriske doktorgradsarbeidet (150 stp.)	Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid (20 stp.)	Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer (5 stp.)	Kunstnerisk utviklingsarbeid – laboratoriearbeid (5 stp.)
Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...
kan formulere og begrunne valg av problemstillinger, samt planlegge og gjennomføre kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og/eller skapende kunst	kan formulere problemstillinger for, planlegge og gjennomføre eget kunstnerisk utviklingsarbeid innen fellesgradens fagområde	kan formulere problemstillinger for kunstnerisk utviklingsarbeid, med fokus på kunstneriske prosesser og resultater	Kan formulere og begrunne valg av problemstillinger, samt planlegge og gjennomføre kunstnerisk utviklingsarbeid innen film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan formulere, begrunne og utfordre eksisterende problemstillinger og metoder innen eget kunstnerisk utviklingsarbeid i tverrfaglig samarbeid innen fordypning og laboratoriearbeid
kan plassere kunstnerisk utviklingsarbeid i relevant kontekst og identifisere bidrag til feltet	kan plassere eget kunstnerisk utviklingsarbeid i relevant kontekst og identifisere bidrag til feltet	kan i tverrfaglige sammenhenger plassere og identifisere bidrag til kunstnerisk utviklingsarbeid	kan plassere kunstnerisk utviklingsarbeid i relevant kontekst og identifisere bidrag innen film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan plassere kunstnerisk utviklingsarbeid i relevant kontekst og relatere til etiske problemstillinger i ulike typer materiale innen fordypning og laboratoriearbeid
kan drive kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå der kunstutøvelsen står i sentrum og ledsages av eksplisitt refleksjon	kan drive eget kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå der kunstutøvelsen står i sentrum og ledsages av eksplisitt refleksjon			Kan drive, dvs. kan utvikle, planlegge, teste, revidere og implementere fullskalamodell av avansert tverrfaglig konsept med fokus på scenografiske og performative aspekter innen kunstnerisk utviklingsarbeid
kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskap og praksis innen kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå	kan gjennom eget kunstnerisk utviklingsarbeid håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskap og praksis på høyt internasjonalt nivå	kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablerte diskurser og praksiser innen kunstnerisk utviklingsarbeid	kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskap og praksis relatert til eget fagfelt innen film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan utfordre etablert praksis og kunnskap samt håndtere dramaturgiske konsepter, metoder, strukturer og etikk i tverrfaglig samarbeid innen fordypning og laboratoriearbeid

Tabell X Generell kompetanse

Overordnet for ph.d.-programmet	Det kunstneriske doktorgradsarbeidet (150 stp.)	Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid (20 stp.)	Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer (5 stp.)	Kunstnerisk utviklingsarbeid – fordypning og laboratoriearbeid (5 stp.)
Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...	Kandidaten ...
kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og/eller skapende kunst med faglig integritet	kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve eget kunstnerisk utviklingsarbeid med faglig integritet	kan identifisere og drøfte nye relevante etiske problemstillinger i kunstnerisk utviklingsarbeid	kan identifisere og drøfte nye relevante etiske problemstillinger med særlig relevans for kunstnerisk utviklingsarbeid innen film og beslektede	kan identifisere og drøfte nye relevante etiske problemstillinger knyttet til samarbeid under fordypning og laboratoriearbeid med faglig integritet

			audiovisuelle kunstformer	
kan lede komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst	kan lede komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter relatert til sitt fagområde innen kunstnerisk utviklingsarbeid	kan identifisere og drøfte komplekse tverrfaglige problemstillinger innen kunstnerisk utviklingsarbeid og praksis	kan identifisere og drøfte komplekse tverrfaglige problemstillinger innen film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan identifisere, drøfte og håndtere komplekse tverrfaglige problemstillinger i samarbeid innen fordypning og laboratoriearbeid
kan formidle kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid	kan formidle eget kunstnerisk utviklingsarbeid i anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler, i møte med både fagfeller og det allmenne publikum	kan formidle kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid	kan formidle kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler relatert til film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan åpent definere og formidle egne kunstneriske mål i et tverrfaglig samarbeid om kunstnerisk utviklingsarbeid i fordypning og laboratoriearbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler
kan delta i debatter i nasjonale og internasjonale fora relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid		kan delta i tverrfaglige debatter i nasjonale og internasjonale fora relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid	kan delta i debatter innen fagområdet i internasjonale fora som relaterer til film og beslektede audiovisuelle kunstformer	kan gjennom utprøving delta, formidle og kritisk reflektere eget kunstnerisk utviklingsarbeid innen fordypning og laboratoriearbeid i forhold til andre i fagfeltet
kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, også i møte med andre fagfelt og andre praksiser	kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon med utgangspunkt i eget kunstnerisk utviklingsarbeid, og i møte med andre fagfelt og praksiser			

Progresjon er drøftet under omtale av studietilsynsforskriften § 2-1 (2) i søknaden ved behandling av (pkt. 2.1.2). Opplæringsdelens emner er i stor grad dannelsesfag, og særlig gjelder dette emnene *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* og *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer*. Arbeids- og undervisningsaktivitetene foregår over lengre tid i løpet av de ca. første to årene av studiet, og noe lengre for enkelte aktiviteter i forskerskolen. Emnene løper parallelt, og læringsutbyttene for emnene er følgelig i liten grad utviklet med sikte på *progresjon* fra et emne til det neste. Snarere er det slik at de tre emnene i opplæringsdelen gir *ulike støtteperspektiv* i forhold til det kunstneriske doktorgradsarbeidet:

Læringsutbyttene for *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* (20 studiepoeng) relaterer til kunstnerisk utviklingsarbeid på et overordnet plan, og er satt opp slik at de tilsvarer beskrivelse av opplæringstilbudets læringsutbytte i Nasjonal forskerskole for kunstnerisk utviklingsarbeid (vedlegg XX), men er justert noe for bedre å samsvare med forventninger og deskriptorer for læringsutbytter på nivå 8 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

Emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* (5 studiepoeng) komplementerer forskerskolen med et fokus på det som er *særskilt* for kunstnerisk utviklingsarbeid innen film og beslektede audiovisuelle kunstformer. Emnet knytter kunstnerisk utviklingsarbeid mer direkte til diskurser og praksiser innen film gjennom teori, praksis, eksempler, internasjonal tilknytting og samarbeid innen det utvidede filmfagfeltet.

Emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid* (5 studiepoeng) understøtter det kunstneriske doktorgradsarbeidet gjennom fordypning i et tverrfaglig komplekst og åpent kunstnerisk samarbeid av særlig betydning for det kunstneriske doktorgradsarbeidet. Emnet er praksisbasert og knytter kunstnerisk utviklingsarbeid direkte til diskurs og praksiser i fagfeltet gjennom utprøving, deltagelse, refleksjon og formidling under fordypning og samarbeid i laboratoriearbeid som et avansert tverrfaglig dramaturgisk kunstnerisk konsept.

Både emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* og de to valgfrie emnene i opplæringsdelen støtter studentens tenkning, konsepsjonen videre og i konsekvensen de vurderinger som foretas for utforming og gjennomføring av eget kunstneriske utviklingsarbeid.

Individuell plan for prosjektspesifikk opplæringsdel utarbeides i samarbeid med hovedveileder ved søknad om opptak i programmet, senest tre måneder etter oppstart i stipendiatstilling. Planen skal gi oversikt over faglige fordypningsområder, innhold og konkrete og ønskede arbeidsformer og aktiviteter.

Kandidaten skal gjennomføre et selvstendig kunstnerisk doktorgradsarbeid på internasjonalt nivå. Arbeidet skal ha nasjonal og internasjonal faglig relevans. Det kunstneriske doktorgradsarbeidet utvikles i dialog med fagfeller innen kunstfeltet. I løpet av tre år utvikler kandidaten sitt doktorgradsarbeid i et kritisk perspektiv slik at det vil bidra til fagfeltets utvikling. Emnet skal bidra til å utvikle kandidatens evne til å identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve eget kunstnerisk utviklingsarbeid med faglig integritet.

Infrastruktur

De tre samarbeidsinstitusjonene har alle tilfredsstillende utbygd infrastruktur for kunstnerisk utviklingsarbeid og undervisning. Institusjonene har tilgjengelige og påkrevde undervisnings- og læringsrom, men det er ulike rom ved den enkelte institusjon.

Kartlegging og avstemming av infrastrukturbehov og -muligheter er del av opptaksprosessen, jf. ph.d.-forskriften §§ 6-1 og 6-2.

Ved HINN har studentene tilgang til verksteder, visningsrom, studioer, klipperom, lyddesignrom og en rekke andre tilhørende tekniske tjenester ved studiested på Lillehammer, Hamar og i Oslo. De tilgjengelige ressursene er spesialiserte og tilpasset og inneholder blant annet studioer for produksjon/workshops/skuespillerprøver med mer, blackbox for tilsvarende, visningsrom, klipperom, medielaber, lyd- og musikkstudioer og spesialiserte rom for lyddesign, kinosal (tilpasset alle formater), grading-rom hvorav ett med kino, VFX medielab, verksteder, spesialrom for XR (extended reality), motion capture studio med green screen, og spesialrom for videodesign. I tillegg har HINN oppdatert teknisk utstyr innen foto, lyd, grip, TV-produksjon og XR. Dette inkluderer en OB (outside broadcast)-produksjonsbuss med tilhørende lydkontroll i tilhenger som er en mobil tv-produksjonsenhet, og det inkluderer utstyr for fjernproduksjon med mulighet for å overføre lyd og

bilde fra hele verden og produsere dette fra eget kontrollrom. Noen av HINNs fasiliteter er fleksible rom der utstyr kan rigges og brukes tilpasset det enkelte forskningsprosjektet.

HINN har lang erfaring med å legge til rette for gode arbeidsforhold for ansatte og ph.d.-kandidater som arbeider på ulike studiesteder, knyttet til egne og eksterne ph.d.-program. På alle tre studiesteder er det teknisk infrastruktur som muliggjør møter, seminarer og forelesninger på tvers av studiestedene. Høgskolen benytter digitale plattformer som Canvas, Teams og Zoom.

Ved HiØ har studentene tilgang til spesialiserte fasiliteter og utstyr med tilhørende teknisk og administrativ støtte som blant annet Black Box (279 kvm) scenerommet med automatisert loft og 20 trekk, flere studioer til fleksibel kunstnerisk bruk av ulik størrelse og innredning for ulike behov, bl.a. dansegulv, tregulv, betonggulv, hvite og svarte vegger, med kontrollrigg av lys og andre sceneelementer, prosjektrum for teaterproduksjon, multimedia-rom for redigering av lyd og bilde, innspillingsstudio, atelier med individuelle arbeidsplasser for scenografistudenter og verksteder. Studentene har i tillegg til forelesningssaler, lesesaler, seminarrom, auditorier og klasserom. I tillegg har studentene tilgang på nødvendig teknisk utstyr og en kompetent profesjonell teknisk stab som jevnlig oppdaterer seg med nødvendig kunnskap på sceneteknikk, lyd, lys, software, datasystemer, sikkerhet og HMS i sitt felt.

Akademiet kan tilby god infrastruktur og tilhørende støttefunksjoner for den omsøkte fellesgraden i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, og har nødvendig IT-utstyr som studentene trenger. Det inkluderes *virtual reality* utstyr og programvare som verktøy til utvikling av scenografiske prosjekter og som kunstnerisk mål. Programvare som Autodesk AutoCAD, 3D Studio, Inventor, Fusion, Adobe Creative Suite, q-lab, final cut pro er tilgjengelig for studenter.

I kraft av kunstfeltenes egenart (som for eksempel stedspecifikke performance, kunst i offentlig rom) er akademiet i flere av sine undervisningsaktiviteter avhengige av gode relasjoner til både lokale, nasjonale og internasjonale aktører, arenaer og tilretteleggere for kunstutøvelse innenfor disse kunstfeltene. Akademiets behov for ulike arenaer utenfor egne lokaliteter er således konstant, men likevel hele tiden skiftende. Akademiet nedlegger derfor store ressurser i å opprettholde og videreutvikle gode nettverk for slik kunstutøvelse.

Ved UiT har studentene tilgang til øverom, verksteder, konsertsaler og visningsrom, videoredigeringsrom og lydstudioer og en rekke andre tilhørende tekniske tjenester. De tilgjengelige ressursene er spesialiserte og tilpassede og inneholder blant annet tilgang til en rekke øverom inkludert vitenskapelig ansattes egne kontorer/øverom for individuell undervisning, avanserte verksteder innenfor tre, metall, keramikk, maling/lakk, 3D-printing etc., to konsertsaler for musikkutøvelse, et utstillingsgalleri med nærliggende prosjektrum for arbeid med/installasjon av større verk innenfor visuell kunst og landskapsarkitektur. en blackbox for film-/videovisning og visuelle performanceuttrykk, tre videoredigeringsrom, et avansert musikkteknologisk lydstudio i tillegg til en rekke seminar- og undervisningsrom. Flere av UiTs fasiliteter er fleksible rom der utstyr kan rigges og brukes tilpasset det enkelte forskningsprosjektet. Kartlegging av behov og muligheter er del av opptaksprosess, jf. ph.d.-forskriften §§ 6-1 og 6-2.

De tekniske fasilitetene på Musikkonservatoriet og Kunstakademiet betjenes og vedlikeholdes av dedikert teknisk personell. UiTs infrastruktur er fordelt på tre geografiske lokasjoner. Musikkonservatoriet og Kunstakademiet holder til i Tromsø, med ca. to kilometers avstand, og mens den tidligere Nordland kunst- og filmskole har tilhold i Kabelvåg i Lofoten. Enheten i Kabelvåg har

oppdatert fullskala teknisk infrastruktur og dedikert teknisk personell for optimal drift av sitt studieprogram i bevegelige bilder. UiT har lang erfaring med å legge til rette for gode arbeidsforhold for ansatte og ph.d.-kandidater innenfor kunstnerisk utviklingsarbeid. På alle tre lokasjoner er det teknisk infrastruktur som muliggjør møter, seminarer og forelesninger på tvers av studiestedene. UiT benytter digitale plattformer som Canvas, Teams og Zoom.

Bibliotek

Studentene har ved alle de tre institusjonene god tilgang på relevant og oppdatert faglitteratur i trykte og elektroniske tidsskrifter, og en rekke kvalitetssikrede elektroniske databaser. Bibliotekene er knyttet til biblioteknettverk som gjør det mulig å skaffe kilder institusjonene selv ikke har på sine egne bibliotek. Bibliotekene oppgraderes jevnlig for tilgang til relevant stoff etter behov for de enkelte studiene og fakultetene/enhetene. Alle studenter tilbys informasjon og opplæring i bruk av bibliotektenester.

HINN har bibliotek ved campus både på Lillehammer og Hamar. Biblioteket har en stor samling film på DVD og blu-ray, ca. 10 000 titler. I tillegg har HINN fått en filmsamling som gave fra en privat filmsamler, Rossbachsamlingen, på ca. 4000 titler. Filmsamlingen dekker norsk og internasjonal film, alle perioder, eldre og ny film, alle sjangre, smal og mainstram og TV-serier. På bibliotekets web-sider finnes også en fagside for film og fjernsyn. Her beskrives kilder og databaser som er tilgjengelig for ansatte og studenter. Biblioteket har spesialkompetanse på film og tilbyr strømmetjenester som Filmrommet, Filmbib og Artfilmsdigital. HINN har avtale med NORWACO som gir rett til å bruke TV-program i undervisningen. I tillegg kan det bestilles opptak fra Nasjonalbibliotekets kringkastingssamling til forskning og dokumentasjon.

For stipendiater holdes kurs i publisering- og forskningsregistrering, foruten individuell veiledning i søk, behandling og bruk av kilder.

Ved **HiØ** er det et eget materialbibliotek som består av materialprøver i enhetlig format for alle materialer (stein, tre, tekstiler, metall etc.), for å gjøre det lettere å sammenligne ulike materialer og gjøre empiriske studier av materialet. Materialbiblioteket utvides i forhold til forankring av materialkunnskap og -bruk i scenografiske prosjekter (scene, utstilling, kunst i offentlig rom, arkitektur). Materialets fysiske og tekniske, så vel som samfunnsrelaterte, kulturelle og etiske egenskaper beskrives og knytter dette til materialprøven. Materialprøver viser også hva som skjer med overflaten av materialet ved ulike overflatebehandlinger. Materialbibliotek er også ment å vise eksempler på ulike konstruksjoner og kjemikalier innenfor det foreskrevne formatet i biblioteket. Den videre utviklingen av materialbibliotek gjøres i samarbeid med eksterne arkitekter og ingeniørfaglig kompetanse.

Universitetsbiblioteket (UB) ved UiT har en betydelig litteratursamling innen humanistiske og estetiske fag, inkludert en rekke digitale ressurser. UB UiT har egne fagansvarlige for kunst og musikk, som bistår med kurs, hjelp og veiledning for studenter og ansatte. Alle studenter ved UiT har dessuten tilgang til et akademisk skrivesenter, og UB holder også egne ph.d.-kurs innen tema som for eksempel kildebruk, åpen vitenskap, publisering og forskningsdata.

Ansatte og studenter på Musikkonservatoriet har for tiden tilgang til

- 30 000 papirnoter
- 6000 CD-er
- 1700 DVD-er

- Medicibasen som inneholder over 1800 musikkfilmer, dokumentarer, konserter, masterclasses (også streaming av aktuelle forestillinger som går på europeiske scener nå)
- Classical scores library (digitale noter)
- Filmmakers library online (Alexander Street Press)

I nær fremtid kommer også tilgang til den digitale notebasen Nkoda.

Kunstakademiet har i tillegg tilgang til UBs digitale ressurser, og også en liten fysisk litteratursamling hovedsakelig innen kunsthøgskole og landskapsarkitektur.

Studentene har tilgang til biblioteket og deres tjenester i vanlig åpningstid.

Digitale plattformer for deling og arkivering av kunstnerisk utviklingsarbeid

Research Catalogue (RC), drevet av **Society for Artistic Research (SAR)**, er en nettbasert publikasjonsplattform for dokumentasjon og deling av kunstnerisk utviklingsarbeid. Alle institusjonene i fellesprogrammet har gjennom forskerskolen tilgang til RC. HINN er portalpartner i RC, og er i prosess med å bygge opp RC som institusjonelt åpent vitenarkiv for kunstnerisk utviklingsarbeid. RC benyttes som publiseringsplattform for flere tidsskrift for kunstnerisk utviklingsarbeid, så som Journal for Artistic Research, VIS Nordisk tidsskrift for kunstnerisk forskning og RUUKKU – Studies in artistic research. Dette er plattformer der faglig ansatte ved de tre institusjonene har både publisert, fagfellevurdert og vært med i redaksjonelt arbeid. RC vil være den primære plattformen for dokumentasjon, deling og institusjonell arkivering av kunstneriske doktorgradsresultat fra fellesprogrammet.

4.1.5 Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen (*studietilsynsforskriften § 2-2 (5)*)

Det legges opp til varierte arbeids- og undervisningsformer i studiet. Som forskerutdanning vektlegges egenstudier og selvstendig arbeid, supplert med ulike undervisnings-, lærings- og vurderingsformer, som listet opp i **tabell X**. I hvert emne legges det vekt på dialogbaserte og studentaktive læringsformer, refleksjon, diskusjon og formidling. Opplæringsdelen skal støtte opp under studentenes arbeid med det kunstneriske doktorgradsarbeidet, og arbeidsoppgaver i emnene vil bli knyttet til studentenes egne prosjekt. Det kreves flere avanserte ferdigheter og kompetanser for å produsere kunstnerisk utviklingsarbeid av høy kvalitet. Alle undervisnings- og læringsformer er tilpasset og hensiktsmessig for et studium på internasjonalt ph.d.-nivå innen kunstnerisk utviklingsarbeid.

Tabell X Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer benyttet i ph.d.-programmet

Emnenavn	Studiepoeng/ ECTS	Undervisnings- og læringsformer	Vurderingsformer	Karakterregel
Doktorgradsarbeidet	150 stp.	Veiledning Presentasjoner Seminarer Selvstudier	Årlig rapportering Midtveisevaluering Doktorgradsresultat Disputas	Bestått / Ikke bestått

		Doktorgradsarbeid		
Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid	20 stp.	Seminarer Konferanser Forelesninger Workshops	Deltakelse i planlagte kurs og aktiviteter	Bestått / Ikke bestått
Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid	5 stp.	Praktisk laboratoriearbeid Gruppeprosjekter	Individuell prosessvurdering	Bestått / Ikke bestått
Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer	5 stp.	Seminarer Workshops Forelesninger Kurs/konferanser Presentasjoner	Deltakelse i planlagte kurs og aktiviteter	Bestått / Ikke bestått

Undervisnings- og læringsformer

Opplæringsdelen inneholder det faglige og metodiske grunnlaget som er nødvendig for arbeidet med det kunstneriske utviklingsarbeidet, og for å gi en dypere innsikt i fagområdet. Videre gir den studenten erfaring med å formidle faglig arbeid overfor fagfeller, studenter og allmennheten. Arbeids- og undervisningsformer omfatter bl.a. forelesninger, konferanser, seminarer, presentasjoner, selvstudier, veiledning og selvstendig arbeid.

Innholdet i felles laboratorieemne er læringsaktiviteter studentene i fellesgraden samarbeider om, og kan foreslås av studenter og støttes av veilederne. Emnet vektlegger og utvikler kunnskap, ferdigheter og kompetanse som er nødvendig for og praktiske og tverrfaglige samarbeidsprosesser, med en studentdrevet tilnærming til både etiske spørsmål og praktiske oppgaver knyttet til de konkrete prosjektene.

Individuell veiledning

Veiledningen av de enkelte ph.d.-studenter inkluderer veiledning om fokus og omfang av deres kunstneriske prosjekt. Individuell veiledning sikrer også at prosjektet gjennomføres med kunstnerisk integritet og i samsvar med anerkjente etiske retningslinjer.

Det kunstneriske doktorgradsarbeidet (150 stp.) skal gjennomføres som et selvstendig kunstnerisk utviklingsarbeid på internasjonalt nivå med nasjonal og internasjonal faglig relevans. Det kunstneriske doktorgradsarbeidet utvikles i dialog med fagfeller innen kunstfeltet. Veiledning er sentralt i programmet, for jevnlig oppfølging og som bindeledd til fagmiljøet. Doktorgradsarbeidet gjennomføres under individuell veiledning.

Det oppnevnes minst to faglige veiledere, hvorav den ene er hovedveileder og har det faglige hovedansvaret for studenten, herunder formelt ansvar for saker knyttet til studentens utdanning og kunstneriske utviklingsarbeid. Hovedveileder er normalt ansatt ved samme institusjon som studenten er tilknyttet. Fellesprogrammet vil benytte veiledere på tvers av de samarbeidende institusjonene når det er hensiktsmessig for den enkelte studentens prosjekt. Doktorgradsavtalen slik den er utformet for HINNs midlertidige ph.d.-program, er vedlegg X. Avtalen er basert på UHRs veiledende avtaleutforming, og tilpasset for ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid. HINNs avtale vil være utgangspunkt for utforming av tilsvarende Doktorgradsavtale til bruk i fellesprogrammet. Avtalen inngås mellom institusjon som studenten er tilknyttet, student, veiledere og eventuelt tredje parter.

Presentasjon

Ph.d.-studentene deltar jevnlig i diskusjoner og presentasjoner av kunstnerisk utviklingsarbeid. Dette

skjer ved egen institusjon, innenfor fellesprogrammet, i forskerskolen, i øvrige emner i opplæringsdelen og i anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler og fora relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid. Samlet sett gir dette trening i å formidle og delta i debatter om kunstnerisk utviklingsarbeid. Studentene får økt kompetanse i å presentere i ulike format fysisk og digitalt, muntlig, skriftlig, som eksposisjoner av kunstnerisk utviklingsarbeid, og som offentlig presentasjon av kunstutøvelsen i form av visning, fremføring, eller lignende. Utprøving av ulike presentasjonsformer hjelper studenten i å utvikle gode tilnærminger tilpasset det kunstneriske utviklingsarbeidet. Videre gir presentasjoner i ulike fora muligheter for samarbeid og samhandling med kunstfaglig ansatte ved andre institusjoner.

Seminarer og workshops gir studentene muligheter til å identifisere og diskutere relevante kunstneriske, teoretiske, metodiske og etiske problemstillinger med forelesere, gjesteforskere og medstudenter. Slike aktiviteter vil gjøre studentene i stand til å håndtere komplekse tverrfaglige temaer. Forskerskolens seminarrekke er dels digital og dels fysisk. Digitale seminar vil være viktig for å utvikle et godt felles læringsmiljø mellom studentene i fellesgraden, på tvers av institusjonene.

Konferanser

På de årlige konferansene Artistic Research Forum i regi av forskerskolen presenteres kunstnerisk utviklingsarbeid fra alle kunstfelt. Dialog mellom ph.d.-studenter på tvers av kunstneriske disipliner, både innenfor og utenfor fellesgraden, er kjernen i forskerskolemøtene. Alle tre institusjonene i fellesgraden organiserer med jevne mellomrom egne seminar, konferanser eller workshops hvor studentene vil delta. Dette kan være arenaer for mer intim og eksperimentell deling av problemer og metoder, og refleksjon over etikk, og bidrar også til integrering i fagmiljø ved egen institusjon. De gir ph.d.-studentene en mulighet til å ta opp utfordringer og få svar på spørsmål som ikke er ferdig forberedt for forskerskolens samlinger eller andre offentlige presentasjonskontekster. Disse møtene kan være fysiske eller digitale, noe som gir mulighet for tilgjengelighet og internasjonal tilgang til både stipendiatene og inviterte gjester. Ved flere av institusjonene organiseres sentrale ph.d.-forum som interndelingsarena og møteplass for alle lokale stipendiater, uansett program eller fag. Studentene oppmuntres også til å presentere i internasjonale konferanser relatert til kunstnerisk utviklingsarbeid og eget fagfelt.

Forelesninger vil være en viktig undervisningsform i emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* der undervisningen gis av forskerskolen, og kan også inngå i emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer*. Her vil studentene få en fordypning i teori, metode og etikk knyttet til kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaring med formidling av resultater fra kunstnerisk utviklingsarbeid.

Praktisk laboratoriearbeid vil utfordre studentene til å identifisere problemstillinger innen egne fagperspektiver og -metoder, og danner rom for samhandling og oppbygging av et komplekst arbeidsmiljø innen kunstneriske prosesser. Studentene blir utfordret på tverrfaglig dialog og tverrfaglige relasjoner. De deltar i **gruppeprosjekter** med medstudenter for å øke praktiske ferdigheter og kreativitet i å knytte relevant teoretisk og metodisk innsikt til egne individuelle ph.d.-prosjekter. Her vil studentene også få individuelle eller gruppebaserte tilbakemeldinger fra hverandre og fagansatte om et bredere spekter av temaer knyttet til ph.d.-programmets fagområde.

Evalueringer av undervisnings- og læringsmetodene er av største betydning ettersom de nødvendige ferdighetene og generelle kompetansene til fremtidige kunstnere kontinuerlig utvikler seg. Innsikt og innspill fra et tverrfaglig forskningsmiljø, inkludert ph.d.-studentene selv, er sentralt for den kontinuerlige utviklingen av ph.d.-programmet.

I alle undervisnings- og læringsmetodene forventes aktiv deltagelse og bidrag til utforming og gjennomføring. Det er studentrepresentasjon i fellesprogrammets programstyre og konsortiumstyre. Også i forskerskolens styre inngår en studentrepresentant med vara, valgt blant studentene i alle deltagende ph.d.-program.

I kombinasjon med selvstudium vil disse undervisnings- og læringsmetodene gi ph.d.-studentene mulighet til å oppnå læringsutbytte ved å være i forkant av kunnskap innenfor sitt fagfelt, vurdere hensiktsmessigheten av metoder og bli i stand til å produsere ny kunnskap, utvikle ferdigheter, utforske nye metoder innenfor sitt fagområde i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst.

For beskrivelse av undervisnings- og læringsformer utover dette vises til studieplanen (vedlegg XX). Det inngår i ph.d.-programmet at studenten selv, i samarbeid med sine veiledere, har stort ansvar for tilrettelegging og utforming av studiets innhold.

Vurderingsformer

Som vist i tabell X, og beskrevet i vedlagte emnebeskrivelser, varierer vurderingsformene etter læringsutbyttet til de enkelte emnene. Eksempler er deltakelse i planlagte kurs og aktiviteter og individuell prosessvurdering. Disse vurderingsformene vil vurdere studentens oppnådde læringsutbytte. I tillegg til vurderingsformene i opplæringsdelen er årsrapportering, midtveisevaluering og søknad om sluttbedømming viktige milepæler underveis i forløpet, som det fremkommer av institusjonenes forskrifter for ph.d.-utdanningen. I henhold til ph.d.-forskriftene (§ 10-1) legger student og veiledere årlig fram separate rapporter om framdrift. En midtveisevaluering i tredje eller fjerde semester er obligatorisk for alle ph.d.-studenter. Studenten skal presentere sitt individuelle prosjekt og framdriften for dette, for en bedømmelseskomité oppnevnt som beskrevet i ph.d.-forskriftene. I tillegg til å gjennomgå det fremlagte prosjektet, gis midtveisevurderingen en anledning til å ta opp forhold av betydning for den videre progresjonen av prosjektet.

Sluttvurdering foretas ved forsvar av doktorgradsresultatet i henhold til ph.d.-forskriftene. Studenten må søke om sluttbedømming senest fem måneder før offentlig presentasjon av det kunstneriske doktorgradsresultatet (ph.d.-forskriften § 13-2). Søknaden om sluttbedømming må redegjøre for hvordan doktorgradsresultatet utformes, og premissene for slutføringen av prosjektet må i store trekk være besluttet og konkretisert når det søkes om sluttbedømming. Prosess for sluttbedømming er videre detaljert beskrevet i ph.d.-håndboka (vedlegg XX).

UH-loven § 3-9 (2) tilsier at det skal utarbeides skriftlig sensorveiledning til alle eksamener. Dette gjelder også for ph.d.-program. UHR utformet i 2022 en mal for veiledning om sluttbedømming av doktorgradsarbeidet. Ved HINN er denne tilpasset institusjonens ph.d.-forskrift for kunstnerisk utviklingsarbeid for bruk i det midlertidige ph.d.-programmet FILMART (vedlegg XX). Veilederen ved HINN vil være utgangspunkt for utforming av en tilsvarende veileder til bruk i fellesprogrammet.

4.1.6 Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid (studietilsynsforskriften § 2-2 (6))

Det kunstneriske utviklingsarbeidet utgjør hoveddelen av ph.d.-programmet med 150 studiepoeng, og skal resultere i et selvstendig kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå. Studentene knyttes til fagmiljøene ved de tre samarbeidsinstitusjonene der det arbeides med kunstnerisk utviklingsarbeid, slik at de integreres i relevant miljø ved institusjonene. Interne veiledere rekrutteres fra det samme miljøet og fellesgradens partnerinstitusjoner. Eksterne veiledere og annen kontakt med gjestelærere fra fellesgradens store nettverk bidrar til utveksling med eksterne nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer. Det forutsettes at studentene presenterer eget arbeid i relevante nasjonale og internasjonale faglige sammenhenger.

I ph.d.-programmet inngår studenten i forskningsmiljøet ved egen institusjon og på tvers av de tre samarbeidsinstitusjonene, deltar i faglige fora hvor egen og andre ansattes kunstneriske utviklingsarbeid deles, og blir del av et større forskningsmiljø. Forskningsmiljøet er tett knyttet til et profesjonelt kunstfelt og internasjonale miljøer som bringer studentene i kontakt med nye kunstneriske praksiser, diskurser og kunstnerisk arbeid med nye metoder, teknologier, format og medier. Gjennom realiserte sluttprosjekter er kunstnerisk utviklingsarbeid tett koblet til relevante profesjonelle aktører og institusjoner.

Som del av emnet *Teori, metoder og etikk i kunstnerisk utviklingsarbeid* blir studenten kjent med fagfeller fra andre kunsthøgskoler og deres prosjekter. Studentene deltar i tillegg i nasjonale Artistic Research Autumn Forums hvor kunstneriske utviklingsprosjekt, finansiert av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid ved HK-dir, presenteres. Dette gir innblikk i bredden av pågående kunstnerisk utviklingsarbeid i Norge innen alle kunstfelt, med internasjonale forgreninger.

Fellesprogrammet vil etablere supplerende felles delingsarenaer for kunstnerisk utviklingsarbeid som kommer både fagmiljø og ph.d.-studenter til gode. Møtepunkter vil skje i forlengelse av aktiviteter i forskerskolen og ved andre anledninger i studieforløpet, så som midtveisevalueringer, veilederopplæring og lignende. Digitale plattformer vil ha stor verdi for å sikre jevnlig felles møtepunkt.

Emnene som tilbys som del av fellesprogrammet gir ytterligere koblinger til relevante fagmiljøer. Det valgfrie emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid – felles laboratoriearbeid* organiseres i samarbeid med andre nasjonale og internasjonale utdanningsinstitusjoner med doktorgradsprogram innen samme fagfelt. Likeledes vil emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* ha koblinger til institusjoner internasjonalt i det relevante fagfeltet med utdanning på ph.d.-nivå.

I forhold til kontinuerlige møtepunkter med andre forskere i kunstnerisk utviklingsarbeid opererer **Akademi for scenekunst** på tre nasjonale nivåer: 1) Akademi for scenekunst avholder interne stipendiatfora med inviterte internasjonale gjestetutorer to ganger hvert år. 2) Høgskolen i Østfold organiserer interne ph.d.-fora hver måned hvor stipendiater på tvers av høgskolens fagmiljøer presenterer, deler og diskuterer forskningsprosjekter og kunstneriske utviklingsarbeidsprosjekter. Dette skjer i regi av det samlede fagmiljøet ved Høgskolen i Østfold, med bidrag fra stipendiater, studenter og inviterte gjester fra inn- og utland knyttet til utdanningsinstitusjoner og ulike profesjonelle bransjer. 3) Forskerskolen (20 studiepoeng) samler alle ph.d.-studenter på nasjonalt nivå i form av workshop, presentasjoner og debatt om kunstneriske utviklingsprosjekter.

Ved HINN har etableringen av *ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* medført flere prosesser som styrker kunstnerisk utviklingsarbeid, bl.a. har styret initiert prosesser for faglig samarbeid mellom Den norske filmskolen (DNF) og Fakultet for audiovisuelle medier og kreativ teknologi (AMEK) som gir et større fagmiljø for studentene. Kunstnerisk utviklingsarbeid har blitt en tydelig del av institusjonens forskningsstrategi, og er omtalt i HINN's utviklingsavtale 2023-2026. Avtalen innebærer at «HINN vil videreutvikle forskningsinnsatsen i forskergruppene tilknyttet høgskolens ph.d.- områder». Ved AMEK er fagmiljøet allerede organisert i forskergrupper, blant annet relatert til arbeid med lyd og musikk i audiovisuelle kunstformer, kunstnerisk utviklingsarbeid, og XR (extended reality). Fagmiljøet ved DNF er i ferd med å innlemmes i forskergrupper, delvis nye etablert ved DNF og for noens del på tvers av fakultetene. Det er også interesse for å utvikle forskningssamarbeid med øvrige institusjoner i fellesprogrammet. Alle ph.d.-studenter vil tilknyttes forskergrupper. Nye rutiner sikrer at stipendiatutlysninger defineres av og forankres i fagmiljøet. Utviklingsavtalen sier videre at «HINN vil ta i bruk sine faglige fortrinn innenfor de audiovisuelle fagene, og etablere tverrfaglige satsinger som utforsker AV- fagenes muligheter i pedagogisk- og kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning» og at HINN skal «styrke utviklingen av fremtidige fortellere gjennom forskning, utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid innenfor film, TV og spill.» HINN's strategiske satsing innen audiovisuelle fag har i 2022 ledet til utlysning av midler til fire treårige strategiske forskningsprosjekt innen AR/VR og AI, alle med tilknyttet stipendiatstilling. Et av prosjektene er innen kunstnerisk utviklingsarbeid i samarbeid mellom DNF og AMEK. Satsingen innebærer at kunstnerisk utviklingsarbeid også kobles mot øvrig forskning ved andre deler av høgskolen. Det er ansatt felles prodekan forskning for DNF og AMEK, med ansvar for å styrke kultur for kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning mellom fakultetene. Prodekan vil initiere regelmessige møtepunkt rundt kunstnerisk utviklingsarbeid hvor fagmiljø og studenter deltar. Fagmiljøet ved DNF og AMEK har sterke bånd til profesjonelle felt nasjonalt innen film, spill og TV, og mye av det kunstneriske utviklingsarbeidet i fagmiljøet ved HINN skjer innenfor rammen av samarbeid i eksterne fullskala produksjoner. Deling av erfaring og innsikt fra slike prosjekt, og inviterte gjestelærere og -forelesere nasjonalt og internasjonalt gir tett kontakt med hvordan fagområdene utvikler seg både nasjonalt og internasjonalt. Emnet *Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* har generell verdi for utvikling av kunstnerisk forskningskultur ved DNF og AMEK og vil videre gi koblinger til internasjonale forskningsmiljø i samme felt.

UiTs samfunnsoppdrag er å gi forskningsbasert utdanning av høy kvalitet og utføre kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning i hele spennet fra det grunnleggende til det anvendte på høyt internasjonalt nivå. UiT skal være det ledende universitetet på kunnskap om og formidling av samisk og kvensk språk, kultur, kunst og samfunn, og på møtet mellom majoritets- og minoritetssamfunnet. Derfor er det under inngåelse en avtale med Samisk høgskole om opptak av deres ph.d.-studenter i kunstnerisk utviklingsarbeid i dette programmet.

Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen (UMAK) skal utvikle og dele kunnskap om forholdet mellom nordområdene og globale klimaendringer med fokus på: bl.a. sammenhengen mellom kunnskap, liv og kunst. UMAK skal gjennom utdanning, vitenskapelig samlingsarbeid, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid utvikle og dele kunnskap om kunst, kultur og natur som element i utvikling av velferd og livskvalitet og kunst, kultur og natur i seg selv. UMAK skal utvikle og dele kunnskap om museums- og kunsthøgskolens rolle i samfunnsutvikling og demokratisering med fokus på bl.a. kultur- og kunsthøgskolene som kilde til innsikt og kritisk tenking. UMAK skal ta i bruk ny

teknologi og utvikle kunnskap om teknologi som bidrar til utvikling av kunstfaglige utdanninger, skapende og utøvende kunstneriske praksiser og formidling av kunst.

UiT har gjennom alle årene med ph.d.-studenter i stipendiatprogrammet og i ph.d.-program ved andre utdanningsinstitusjoner gjennomført jevnlige samlinger av egne ph.d.-studenter på tvers av de kunstfaglige instituttene til presentasjoner og diskusjoner av de pågående doktorgradsprosjektene. Samlingene er tilrettelagt og ledet av den som er lokalt studieprogramansvarlig. Dette har vist seg meget nyttig.

Gjennom forskningsgruppen MAGIC - Multimodality, Art, and Gender in Interdisciplinary Communication legger UMAK til rette for både forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid på tvers av kunstfagene og humanistiske fag. Det utvidete fagmiljøet deltar også i forskningsgruppen Worliding Northern Art som inkluderer forskere i UiTs humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøer. Begge forskningsgruppene vil kunne være relevante faglige referansemiljøer for enkelte kunstnerisk doktorgradsprosjekter.

4.1.7 Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart (studietilsynsforskriften § 2-2 (7))

De tre samarbeidsinstitusjonene har utstrakt internasjonalt forskningssamarbeid. Institusjonene deltar aktivt i ulike internasjonale kunstfaglige nettverk og fora (se nærmere omtale under studietilsynsforskriften § 2-3 (6)), også i et forsknings- og utdanningsperspektiv. I tillegg har fagtilsatte i det samlede fagmiljøet egne nettverk og tilknytning til internasjonalt forskningssamarbeid. Dette sikrer at fagmiljøet er internasjonalt orientert og gir rom for å hente inn internasjonale gjesteforelesere og -kunstnere som kan bidra inn i de ulike undervisnings- og læringsformene i studiet.

Internasjonalisering er ivaretatt i alle faser av studieforløpet. De norske ph.d.-programmene i kunstnerisk utviklingsarbeid er generelt svært attraktive internasjonalt, med god internasjonal søkning på høyt nivå med mindre språkkrav legger begrensninger. Ved hver utlysning av en stipendiatstilling gjøres en vurdering av hvordan utlysning skal skje nasjonalt og internasjonalt, primært knyttet til eventuelle behov for skandinavisk språkkunnskap. Det kan for eksempel være behov for å ivareta norsk språk og kultur ved utlysninger av stipendiatstillinger innen film. Ph.d.-programmet må også bidra til å ivareta samisk og andre minoriteters språk og kulturer, noe som blant annet kommer til uttrykk i programmets eventuelle samarbeid med Samisk høyskole (se pkt. XX). Inkludering og mangfold er en forutsetning ved rekruttering av studenter, uavhengig av om studentene har tidligere bosted i Norge eller ei. Det samlede studiemiljøet skal være rikt og sammensatt, noe som de tre institusjonene allerede har tradisjon for innenfor tidligere program på tredje syklus. Mer generelt bidrar flerkulturelle og postkoloniale perspektiver til forståelsen av hva internasjonalisering innebærer.

Institusjonenes internasjonale nettverk brukes aktivt i rekruttering av medveiledere, opponenter til midtveisevaluering og ved sluttbedømming der internasjonal deltagelse i evalueringskomité er forskriftsfestet. Fagmiljøet ved den enkelte institusjon og samlet i programmet er internasjonalt. Videre blir studentene gjennom forskerskolen del av et nettverk på tvers av alle nasjonale kunstutdanninger. Som følge av en generelt sterk internasjonal orientering i alle kunstutdanningene i Norge, er dette nettverket utpreget internasjonalt, og engelsk er det primære språket for undervisnings- og læringsaktiviteter i forskerskolen. I alle emner innenfor opplæringsdelen gjøres bruk av internasjonale lærerkrefter. I valgfri opplæringsdel kan studenten søke innpassing av

ph.d.-emner tatt ved en annen institusjon i Norge eller internasjonalt. Institusjonene har ordninger for internasjonal utveksling, nærmere omhandlet i drøfting av studietilsynsforskriften § 2-2 (8). Studentene oppfordres til internasjonale opphold ved institusjon eller som prosjektarbeid og forskningsopphold knyttet til det kunstneriske utviklingsarbeidet. Plan for eventuelt opphold ved annen institusjon skal inngå som del av prosjektbeskrivelsen ved opptak. Videre oppfordres studentene til å presentere eget kunstnerisk utviklingsarbeid i internasjonale kanaler. Dette kan være konferanser, seminar og workshops så vel som kunstneriske presentasjoner ved internasjonale arenaer for visning og fremføring.

Studenten skal plassere eget kunstnerisk utviklingsarbeid i relevante kontekster og identifisere bidrag til feltet. Dette forutsetter aktiv orientering i eget fagfelt nasjonalt og internasjonalt, gjennom studie av relevante kunstpraksiser og -arbeider så vel som relevant litteratur. I Norge kjennetegnes alle kunstfelt som omfattes av fellesgraden ved en generell internasjonal orientering. Studenten forventes å aktivt benytte relevante kulturtilbud i Norge så vel som internasjonale utstillinger, biennaler, festivaler, konferanser, med mer.

Akademi for scenekunst (NTA) ved HiØ er opptatt av å delta i internasjonale fora som er faglig relevante for både faglig tilsatte og studenter, og har knyttet seg til en rekke internasjonale nettverk. Dette skaper rom for internasjonal dialog og samhandling i form av workshops, seminarer, produksjoner med både utdanningsinstitusjoner og produserende institusjoner.

Styret ved HiØ vedtok i sitt møte 22. november 2022 ny strategisk plan for perioden 2023–2030 (Strategi 2030)⁵. Internasjonalisering og bygging av relevante fagmiljø, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid som støtter opp om det omsøkte ph.d.-programmet, omtales og fremheves som del av Strategi 2030:

I en verden der globale utfordringer setter press på samfunnet, fra demokratiske kriser, til klimakrise, kunnskapsfornektelse og misinformasjon, er vårt samfunnsoppdrag viktigere enn noen gang. Gjennom utdanninger, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid av nasjonal og internasjonal kvalitet og relevans, og gjennom vårt bidrag i offentlig ordskifte og kunnskapsformidling, skaper vi et bedre og bærekraftig samfunn. Vi skal ha internasjonalt engasjement, samtidig som vi styrker vår synlighet i og vårt fokus på nærsamfunnet.

Våre satsingsområder

HiØ streber etter å være åpen, lydhør og søkende i forhold til fagområder som vokser frem i kraft av utvikling, kreativitet og initiativ. Samtidig skal vår faglige profil videreutvikles og styrkes gjennom prioritering av satsingsområder som bygger på våre faglige styrker, regionale tilhørighet og nasjonale strategier. Samarbeid på tvers av disipliner og målrettet bygging av relevante fagmiljø, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid, vil styrke vår rolle som kunnskapsaktør.

Akademi for scenekunst har i dag et internasjonalt fagpersonale med ulik kompetanse og erfaring innen internasjonal scenekunst, kunstnerisk utviklingsarbeid, forskning og undervisning tilsatt i både åremåls- og faste stillinger. I tillegg inviteres en rekke internasjonalt anerkjente kunstnere til prosjektundervisning. Dette bidrar også i stor grad til internasjonal rekruttering til studentgruppene. Akademiet har notert ekspanderende internasjonal søkning ved utlysning av opptak til både bachelor- og masterutdanningene, noe som bidrar til internasjonalt tilsnitt som del av utdanningene og

⁵ <https://www.hiof.no/om/styringsdokumenter-rapporter/styringsdokumenter/strategisk-plan-2023-2030.html>

læringsmiljøet. Det samme gjelder søkningen til stipendiatstillingene knyttet til kunstnerisk utviklingsarbeid. I 2013 søkte 19 studenter fra ni ulike nasjonaliteter til nevnte stipendiatstillinger. I 2020 var tallene 32 søkere fra 20 ulike nasjonaliteter.

Ansattmobilitet tilrettelegges i stor grad på initiativ fra den enkelte ansatte. Det internasjonale fagmiljøet med sine faglige nettverk bidrar også sterkt til internasjonaliseringen ved Akademi for scenekunst. Nettverket benyttes også for å hente internasjonal faglig veilederkompetanse til studieprogrammene, og representerer samtidig en vesentlig ressurs for rekruttering av eksterne medlemmer til faglige vurderingskomiteer ved opptak, opponenter ved evalueringer underveis og komitémedlemmer ved sluttbedømming.

Akademiet deltar i nettverket NORTEAS; bestående av nordiske og baltiske nasjonale scenekunstutdanninger, samt scenekunstutdanningen på Grønland. Nettverket legger til rette for årvisse studentutvekslingsprogram og inviterer jevnlig ansatte og studenter til organiserte faglige utviklingsprosjekt.

Andre formelle nettverk som akademiet deltar i er blant annet SAR - Society for Artistic Research, ELIA – nettverk for Europeiske kunstutdanninger, DAMA - Nordisk / Baltisk nettverk Danseutdanningsinstitusjoner og New Media-utdanningsinstitusjoner på høyere nivå, PQ – Prague Quadrennial of Performance Design and Space, RUHRTRIENNALE – kunstfestival, samt en rekke forskningssamarbeid. Disse nettverkene vil gi studiet nødvendig internasjonalt tilfang og perspektiv. Nettverkene er nærmere beskrevet under omtale av studietilsynsforskriften § 2-2 (8) *Studietilbud som fører fram til en grad skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling.*

HINN har omfattende internasjonalt samarbeid som foregår på mange plan og spenner over flere verdensdeler. Den norske filmskolen er medlem av CILECT – International association of cinema, audiovisual and media schools med 180 utdanningsinstitusjoner innen audiovisuell historiefortelling, GEECT - The European grouping of film and television schools som er en europeisk underavdeling av CILECT med 90 medlemmer og NORDICIL - The Nordic Film School Network, som regional nordisk underavdeling av GEECT.

I et bredere og internasjonalt samfunnsperspektiv er det viktigere enn noen gang å styrke grunnlaget for nordisk historiefortelling, nordisk filmindustri og mulighetene for arbeid for alle som utdannes innen fagfeltet i Norden. NORDICIL er også sentralt for nordiske samarbeid om utvikling av tilbud og aktiviteter som vil inngå i emnet Kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer, og hvor studentene ved HINN møter ph.d.-studenter i øvrige deler av Norden som arbeider i samme fagfelt. Den norske filmskolen deltar også i det internasjonale nettverket ELIA, et europeisk nettverk av kunstutdanningsinstitusjoner.

Filmskolen og AMEK rekrutterer faglige ansatte internasjonalt, og benytter i tillegg internasjonale kapasiteter som gjestelærere over kortere eller lengre tid. Profilerte og aktuelle fagkapasiteter fra utlandet inviteres regelmessig som gjestelærere. Den faglige kontakten som knyttes via institusjonen og den enkelte lærers internasjonale nettverk har avgjørende betydning for faglig utvikling som helhet og for den enkelte student.

HINN er institusjonsmedlem i Society for Artistic Research og portalpartner for Research Catalogue. Research Catalogue er den foretrukne plattformen for refleksjon og dokumentasjon i de kunstneriske doktorgradsresultatene, og bygges nå opp som HINNs institusjonelle vitenarkiv for kunstnerisk utviklingsarbeid.

Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen (UiT)

Internasjonalisering er et strategisk forankret satsingsområde ved UiT, som omfatter mobilitet og forskningssamarbeid, herunder også kunstnerisk utviklingsarbeid. *Eallju – Drivkraft i nord: UiTs strategi mot 2030* uttrykker en ambisjon om at UiT skal være internasjonalt ledende på kunnskap og kompetanse om og for Arktis og nordområdene. I dette inngår kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå. Regionspesifikke kulturuttrykk, som samiske og kvenske skal løftes frem gjennom kunstnerisk, pedagogisk og forskende aktivitet. Det ligger i disse uttrykkenes natur og historie at de overskrider nasjonale grenser i Nordområdene.

Det faglige kollegiet ved de kunstfaglige instituttene Kunstakademiet og Musikkonservatoriet har en bred internasjonal sammensetning, der mange ansatte over tid har bygget nettverk for kunstnerisk, pedagogisk og forskende samarbeid. Dette gir tilgang til høyt kvalifiserte internasjonale gjesteforelesere og kunstnere. På Kunstakademiet og Musikkonservatoriet utgjør forelesninger, clinics og workshops med internasjonale kunstnere en viktig del av undervisningsvirksomheten og den faglige aktiviteten.

De kunstfaglige instituttene har et stort antall samarbeidsavtaler med europeiske land gjennom programmet Erasmus+ og det nordiske programmet Nordplus. I tillegg har enhetene bilaterale avtaler med institusjoner i Russland, Sør-Afrika, Kina, Guatemala og Etiopia. Erasmus+ har i sin nye programperiode introdusert korttidsmobilitet for ph.d.-studenter. Dette gir gode muligheter for deltakelse på workshops og presentasjon av eget arbeid ved partnerinstitusjoner.

Konservatoriet er aktivt medlem i AEC (Association Européenne des Conservatoires), som blant annet arrangerer *The European Platform for Artistic Research in Music Education* (EPARM) – et meget relevant forum for ph.d.-studenter. Et annet fagnettverk med særlig betydning på ph.d.-nivå er det Nordiske nettverk for musikkpedagogisk forskning. NNMPF arrangerer årlige konferanser med eget program for stipendiater der disse kan legge frem artikler og avhandlinger *in progress*, med opponent. Også her er ansatte og stipendiater fra konservatoriet representert jevnlig.

NordplusMusic er et samarbeid mellom samtlige institusjoner innen høyere musikkutdanning i de nordiske og baltiske landene, til sammen over 40 musikkakademier, universiteter og høyskoler.

Nordplusnettverket KUNO for visuell kunst er en viktig møteplass for de visuelle kunstmiljøene inklusive bevegelige bilder i Norden der samtlige kunstakademier er medlemmer. Mange av institusjonene har ph.d.-programmer. De årlige nettverksmøtene arrangeres som Teacher seminar med faglige presentasjoner, annethvert år med en biennale, der studenter og stipendiater presenterer sitt arbeid.

Flere av UiTs partnere har ph.d.-programmer med opplæringsdel og er dermed egnede samarbeidspartnere for stipendprogrammet. Se for øvrig oversikt over intensjonsavtaler under pkt. 4.1.8.

Den internasjonale dimensjonen ved UiT gir dermed fremtidige stipendiater i programmet mangfoldige perspektiver på egen virksomhet og kunstnerisk FoU, samtidig som det åpner opp arenaer for presentasjon av egne arbeider.

4.1.8 Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant (studietilsynsforskriften § 2-2 (8))

Ordninger for internasjonalisering er omtalt ved drøfting av studietilsynsforskriften § 2-2 (7) (pkt. 4.1.7), og omfatter blant annet internasjonal utveksling. Studentene oppfordres til utveksling, og eventuelle planer for opphold ved annen institusjon er en del av prosjektbeskrivelse ved opptak.

Fellesgradens institusjoner deltar i Erasmus+, som gir ph.d.-studenter, som eneste gruppe, tilgang til stipender både for student- og ansattutveksling. Det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid vil bruke stipendmidlene aktivt for å finansiere utveksling, studieopphold, workshopdeltakelse, veiledninger og presentasjoner ved strategisk viktige partnerinstitusjoner. Samarbeidsinstitusjonene vil videre også utnytte virkemidlene i Erasmus+ til å gjennomføre tilsvarende aktiviteter ved våre institusjoner med deltakelse fra internasjonale partnere. Dette vil i sum gi det omsøkte ph.d.-programmet et variert faglig tilbud gjennom internasjonalt samarbeid, og bidra til å bygge ph.d.-studentenes internasjonale nettverk som vil bli viktig senere i karrieren.

Avtalene som er inngått for studieprogrammet er gjengitt nedenfor i tabell X, og dokumentert i vedlegg XX til søknaden. I tillegg til utvekslingsmulighetene som studieprogrammet tilbyr via disse avtalene, kan studieprogrammet legge til rette for utveksling styrt av den enkelte students interesseområde og doktorgradsprosjekt. I disse tilfellene kan Erasmus+ benyttes for praksis i utlandet og for global prosjektbasert mobilitet.

Tabell X Oversikt over intensjonsavtaler for studentutveksling for ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst

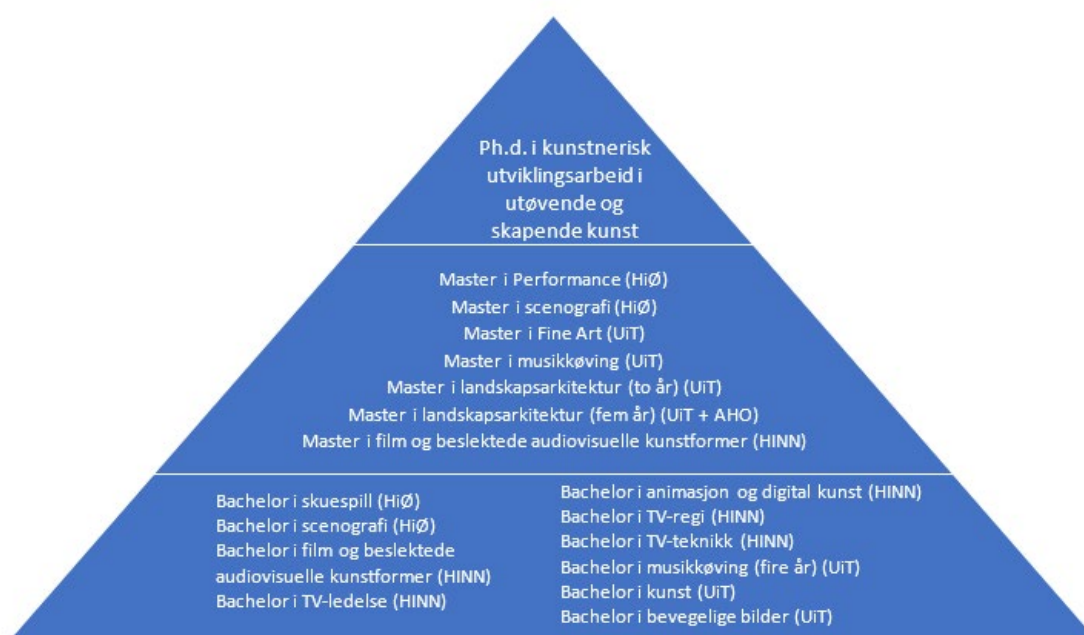
Institusjon	Land	HiØ	HINN	UiT
Aalto University, School of Arts and Design	Finland		x	
Uniarts Helsinki	Finland			x
Göteborgs universitet inkludert HDK-Valand – Högskolan för konst och design	Sverige			x
Lunds universitet inkludert Konsthögskolan i Malmö og Musikhögskolan i Malmö	Sverige			x
Malmö universitet	Sverige			x
Konstfack, Stockholm	Sverige			x
Stockholm konstnärliga högskola	Sverige	x	x	
Det Kongelige Danske Kunstakademi	Danmark			x
Vilnius Academy of Arts	Litauen			x
Estonia Academy of Music and Theatre	Estland			x
Royal Conservatoire den Haag	Nederland			x
University of Applied Arts Vienna	Østerrike	x		
University of Rio de Janeiro	Brasil	x		
University of York	Storbritannia		x	

Kapittel 5 Krav til fagmiljø

5.1 Forskrift for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-3

5.1.1 Institusjonen skal tilby utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid på området for doktorgradsstudiet som har en kvalitet og et omfang som sikrer at doktorgradsstudiet kan gjennomføres på høyt kunstnerisk nivå. Institusjonen skal ha bredde i studietilbudene på lavere og høyere grads nivå innenfor området for doktorgradsstudiet
(studiekvalitetsforskriften § 3-3 (1))

Studieportefølje på lavere og høyere grads nivå som ph.d.-programmet rekrutterer fra
Høgskolen i Innlandet, Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Østfold tilbyr et bredt spekter av bachelor- og masterutdanninger som ligger til grunn for det foreslåtte ph.d.-programmet. Som illustrert i figur X regnes sju av masterprogrammene og 10 av bachelorprogrammene ved de tre samarbeidsinstitusjonene som interne rekrutteringskanaler.

Figur X Bachelor- og masterprogram som antas å være rekrutteringskanaler for ph.d.-studiet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst

I det følgende beskrives masterprogrammene ved de tre samarbeidsinstitusjonene som forventes å være sentrale rekrutteringskanaler for ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst.

Master in Performance

Studenter på masterprogrammet i Performance ved HiØ kommer fra et bredt spekter av praksiser, inkludert, men ikke begrenset til feltene visuell kunst, koreografi, musikk, komposisjon, regi, skuespill, teater, performancekunst, street performance og dans. Programmet har et inntak på 6 studenter annet hvert år, og NTA utdanner for tiden sitt tredje kull. Dette programmet utforsker hva “performance” er og betyr. Fokus er på komposisjon på tvers av disipliner, etiske relasjoner og nye dramaturgier i praksis og teori. Den tar sikte på å styrke utviklingen av metodene, teorien, terminologien og verdiene som kommer fra omstridte perspektiver på performance, samtidig som den beriker feltet med en kritisk fordypning av kunstneres forskningsmetoder og engasjement i deres kontekst. Begrepet performance i dette programmet brukes i forhold til det utvidede feltet av performative praksiser som har dukket opp i det siste århundre og som ikke er identifisert av en enkelt spesifikk kunstanon eller treningsdisiplin, men snarere av stadig utviklende kritisk og nysgjerrig tilnærming til forestillinger om kropp og rom, på tvers av disipliner. Det er et praksisbasert studium. Målet er å styrke live art- og performance-feltet, ikke bare estetisk, men etisk – med teoretiske refleksjoner og avanserte dialoger om komposisjonsformer og deres forhold til samfunnet. Mange av grunnprinsippene som skal utvikles og stilles spørsmål ved i programmet inkluderer komponering med ulike dramaturgiske metoder og modeller, samarbeidsrelasjoner på tvers av disipliner, etisk bevissthet hos publikum, materialer og relasjoner i det offentlige rom. Det kunstnerisk uttrykk blir utviklet sammen med kritiske spørsmål rundt produksjon i levende kunstprosesser. Disse er grunnleggende for utvikling av avanserte forskningsmetoder. Studiet gir nødvendig grunnlag for senere kunstnerisk utviklingsarbeid på ph.d.-nivå, og forbereder studenten for opptak til kunstneriske ph.d.-programmer, med særlig kompetanse i å bygge bro mellom utøvende praksiser på tvers av kunstneriske felt og tradisjoner, utvide det generelle feltet av opptreden. Programmet kvalifiserer kandidater til å jobbe på et profesjonelt internasjonalt nivå i det utvidede feltet av “performance research”, både i skapelse og ledelse av egne kunstverk og som samarbeidspartnere i andres originale verk, som dekker praksis innen utøvende kunst. Nyutdannede skal være kjent med prosessen med å søke midler i Norge, for å kunne lede, markedsføre og opprettholde sitt eget selvstendige kunstneriske arbeid i internasjonal sammenheng. Nyutdannede er kvalifisert til å delta i innovative arbeider som finner sted innenfor rammen av festivaler, offentlige institusjoner og videre uavhengig transdisiplinært samarbeid. Eksempler på nyutdannede fra masterprogrammet i Performance ved NTA er kunstnere som utfører eget selvstendig arbeid innen feltet, har startet på sin kunstneriske ph.d.-grad ved KHiO, eller som jobber som kuratorer eller deltakere på forskningskonferanser og festivaler internasjonalt, og publiserer i relevante kanaler.

Master in Scenography

Studenter på programmet master i scenografi ved HiØ kommer fra et bredt spekter av praksiser, inkludert, men ikke begrenset til feltene scenografi, kostymedesign, teater, arkitektur, landskapsarkitektur, visuell kunst, performancekunst, musikk og design. Programmet har seks studieplasser med opptak annet hvert år, og utdanner for tiden sitt femte kull. Master i scenografi har et perspektiv på scenografi i et utvidet felt som er basert på en forståelse av scenografi som et uttrykk og en refleksjon over den romlige, visuelle, estetiske, etiske og sosiale iscenesettelsen av våre omgivelser. Scenografi og iscenesettelse i samfunnet finner sted ikke bare i kulturlivet på teater eller museum, men manifesterer seg og oppstår i dialog med alle aspekter av arkitektur, i det urbane livet, i naturen, i samtlige kulturelle, industrielle, postindustrielle og virtuelle landskap. I løpet av masterstudiet i scenografi utvikles på den måte en utforskende, reflekterende, dialogorientert og overordnet forståelse av scenografi som gir kunnskap, kompetanse og kvalifikasjon for utviklingsarbeid.

Studiet er basert på eksperimentelle kunstneriske laboratorier og gjennomførte produksjoner, samt undervisning i teori og metode gjennom fire semestre. Det siste semestret er dedikert til ferdigstillelse av masteroppgaven; bestående av en kunstnerisk produksjon og tilhørende kritisk refleksjon.

Undervisningen er aktualisert og tilpasset den spesifikke studentgruppens behov og satt sammen av selvstudier, teori-undervisning i forelesninger og seminarer samtidig som studiene er praksisbasert gjennom workshops, prosjektarbeid og ekskursjoner. Studiets organisering og læring er sammensatt med fokus på opplæring og utvikling av metoder for forsknings- og utviklingsarbeid i form av selvorganiserte og kuraterte seminarer, samt produksjons- og annet prosjektarbeid i egen regi og i samarbeid med eksterne institusjoner og initiativer relevant for masterstudentenes egen tematikk. Studentene tilegner seg dermed evnen til selvstendig arbeid som kunstnere, til å kunne forske på, utvikle og implementere omfattende kunstneriske og arkitektoniske prosjekter i det brede feltet av scenografi, innenfor kollektive og individuelle prosesser. Ferdig utdannede mastere i scenografi har opparbeidet kvalifikasjoner i samsvar med avansert kunnskap om det utvidede felt av scenografi for scenekunst, muséer og utstillingsdesign, design for film- og videoproduksjon, samt i kunst for urbane og andre offentlige rom. Ferdig utdannede studenter er kvalifisert for å søke opptak til det omsøkte ph.d.-programmet i utøvende og skapende kunst.

Masterprogrammet i scenografi og spesielt masterstudiets sluttprosjekt inkluderer en refleksjonsdel som er eksplisitt rettet mot kunstnerisk utviklingsarbeid og det omsøkte ph.d.-programmer i fagområdet.

Master in Fine Arts

Master in Fine Arts ved UiT er et toårig engelskspråklig praksisbasert studieprogram som tar utgangspunkt i studentenes egne prosjekt. Utdanningens læringsaktiviteter er individuell veiledning, gruppediskusjoner, utstillinger, workshops, seminarer og forelesninger. Gjennom utdanningen blir kritiske og analytiske metoder utforsket, og gjennom ulike læringsaktiviteter blir studentene gitt mulighet til å bygge kritisk kompetanseutvikling, bedrive kunstnerisk utviklingsarbeid og få utviklet forutsetninger for å kunne virke som profesjonelle kunstnere.

Master i musikkøving

Master i musikkutøving ved UiT er et toårig studieprogram som har som mål å gi studentene mulighet til å tilegne seg kunnskap, ferdigheter og innsikt i det å utøve musikk med et personlig uttrykk på et høyt profesjonelt nivå. Masterstudiet kan tas med instrumenter innen klassisk og rytmisk sjanger. Hovedinstrumentemnene utgjør mesteparten av studieforløpet. De inkluderer undervisning og veiledning på den enkelte students hovedinstrument, instrumentklasse, repetisjon, kammermusikk/samspill, ensembler og konserter. I løpet av studiet avholdes 3 konserter forut for den avsluttende masterkonserten. Det er mulig å fordype seg i et spesielt område, arbeide med egenprodusert materiale eller forske i nye teknikker eller presentasjonsformer.

I studiet skal studentene utvikle sitt faglige grunnlag for refleksjon, selvstendig og kritisk holdning, kreativ tenkning og nyskaping. Studiet inneholder emnet Kunstnerisk forskning og metode (10 stp.) og et valgemenne (30 stp.) som styrker arbeidet med hovedinstrumentet.

Det tas opp 10 studenter til masterprogrammet hvert år. Fra 2024 blir dette studiet engelskspråklig.

Master i landskapsarkitektur (to år) og Master i landskapsarkitektur (fem år)

UiT Norges arktiske universitet og Arkitektur- og designhøgskolen (AHO) i Oslo tilbyr en felles mastergradsutdanning i landskapsarkitektur. Studieprogrammet er et femårig integrert studium.

Studentene starter sin utdanning ved AHO, hvor de følger en treårig grunnutdanning bygd opp omkring tre hovedstammer:

- Form: Den kunstneriske dimensjonen i landskapsarkitekturen.
- Systemer: Naturlige og menneskeskapte systemer.
- Fellesrom: Offentlige og allmenne rom.

De to siste årene er studiestedet UiT, hvor studiet har fokus på arktiske/subarktiske forhold. Her differensieres det mellom urbane, landskaps- og territorielle praksiser. Denne differensiering gjør det mulig å innta ulike perspektiver til spekteret av menneskelige aktiviteter som påvirker og former de arktiske/subarktiske landskaper.

UiT tilbyr også et toårig engelskspråklig masterprogram i landskapsarkitektur som tilsvarer de to siste årene i fellesprogrammet med AHO, se beskrivelse ovenfor. De ph.d.-studentene som tas opp med utdanning innen landskapsarkitektur vil ha prosjekter som er kunstfaglig basert.

Det tas opp 20 studenter til det femårige masterprogrammet hvert år.

Master i film og beslektede audiovisuelle kunstformer

Master i film og beslektede audiovisuelle kunstformer ved HINN, er, som BFA i film, organisert i ett felles studieprogram med spesialisering innen de fleste film- og TV-fagfelt. Det er utviklet i spenningsfeltet mellom klassiske filmdisipliner og nye medier, med de mulighetene som ligger i samspillet mellom digital teknologi, bilde og lyd. Spesialiseringsområdene innenfor masterstudiet er fiksjonsregi, dokumentarregi, manus, produsent og audiovisuell design.

Studentene kan søke masterprogrammet med spesialisering innen dokumentarregi, fiksjonsregi, produsent, manus, og audiovisuell design med bakgrunn som fotograf, lyddesigner, produksjonsdesigner, animatør eller med annen relevant bakgrunn innen det audiovisuelle kunstfeltet. Dermed gir masterprogrammet en mulighet for videre utdanning for alle som har gått de overnevnte bachelorprogrammer. Et unntak er Bachelor i TV-teknikk som er linjedelt, hvor fordypningen i TV- og dokumentarproduksjon kan gi opptak til masterprogrammet. I tillegg omfattes de som arbeider med audiovisuell kunst fra andre tradisjoner enn film, TV og spill.

Masterprogrammet åpner opp for studenter med innovative prosjekter som understøtter ambisjonen om å ligge i forkant av en bransje i hurtig utvikling. Masterprogrammet har opptak annet hvert år, senest i 2023, og for toårsperioden høst 2021 – vår 2023 er det tatt opp 21 studenter i studieprogrammet.

Masterprogrammet er under revisjon slik at den vil få de samme spesialiseringer som BFA i film, og mulighet å legge til flere spesialiseringer etter hvert. Spillskolen utvikler for tiden et nytt masterprogram i spilldesign. Dette programmet vil også kunne bli rekrutteringsgrunnlag for fellesgrad ph.d.

Samarbeid med Norges Musikkhøgskole om Master i filmmusikk-komposisjon

HINN samarbeider med Norges Musikkhøgskole (NMH) om Master i filmmusikk-komposisjon. Studieplassene ligger til NMH, og i praksis er studentene på denne masteren en integrert del av «Mastergrad i film og beslektede audiovisuelle kunstformer». Det første studieåret deltar studentene fullt ut i studieforløpet til «Mastergrad i film og beslektede audiovisuelle kunstformer», både i undervisning, i gjennomføring av øvelser og produksjoner og ved å ta eksamenene på HINN. Det

andre studieåret gjennomfører de masteroppgaven sin, normalt med studiested på DNF, med DNFs utstyr, og i samarbeid med studenter og lærere ved DNF, men oppgaven veiledes, leveres og vurderes på NMH. Dette masterstudiet vil kunne gi opptak på det omsøkte ph.d.-programmet i utøvende og skapende kunst.

Utdanning og forskning med høyt faglig nivå som sikrer at doktorgradsstudiet gjennomføres på høyt vitenskapelig nivå

De tre samarbeidsinstitusjonene har faglig ansatte med bakgrunn, kompetanse og kunstnerisk praksis i alle kunstformer som inngår i fagområdet for det omsøkte ph.d.-studiet. De ansattes kompetanse og sammenhengen mellom de ulike studienivåene gir et solid grunnlag for undervisning og forskning innen kunstnerisk utviklingsarbeid ved samarbeidsinstitusjonene. Forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid utføres ved de aktuelle fakultetene og faglige enhetene ved de tre institusjonene innenfor ph.d.-programmet fagområder.

Hver ph.d.-student i det planlagte ph.d.-programmet vil være en del av en forskergruppe eller samarbeidskonstellasjon innen kunstnerisk utviklingsarbeid. Dette vil sikre inngående kunnskap om de ulike kunstdisiplinene og sammenhenger mellom dem, og studentene vil være en del av et faglig læringsmiljø av høy kvalitet. Det planlagte ph.d.-programmet vil ha en solid forankring i de tre institusjonenes studieportefølje, og i fagmiljøene tilknyttet studier på ulike nivåer innenfor kunstnerisk utviklingsarbeid. Dette gjør at ph.d.-programmet kan møte de høye internasjonale standardene som kreves av kunsthøgskoleforskning, med bredden og dybden som kreves for at studentene skal produsere kunstnerisk utviklingsarbeid på forventet nivå. Dette er nærmere utdypet under § 3-3 (4) (pkt. 5.1.4) og § 2-3 (2) (pkt. 5.2.2).

5.1.2 Området for doktorgradsstudiet skal utgjøre en kunstnerisk helhet, og det skal være sammenheng mellom de enkelte delene studiet er satt sammen av.
(studiekvalitetsforskriften § 3-3 (2))

Området for ph.d.-programmet er utøvende og skapende kunst hvor kunnskapsproduksjonen skjer som kunstnerisk utviklingsarbeid, med basis i kunstneriske metoder og resultater.⁶ Internasjonalt er det flere modeller for hvordan kunstnerisk utviklingsarbeid (engelsk *artistic research*) forstås og praktiseres. Den norske eller nordiske modellen tar utgangspunkt i kunsten og den kunstneriske aktivitetens virksomhet og produksjonsutvikling, og preges av refleksjon og tverrkunstnerisk kommunikasjon og samarbeid.⁷

Ph.d.-programmet er en kunstnerisk utdanning med på høyeste nivå i kvalitetsrammeverket tilsvarende forskerutdanning, med utgangspunkt i fellesgradens høyt spesialiserte og samtidig tverrfaglige miljøer. Fagområdet for ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst omfatter ved Høgskolen i Innlandet film og beslektede audiovisuelle kunstformer, ved Høgskolen i

⁶ Jf. UH-loven § 1-1.

⁷ Jørgensen, Harald, Annelise Bothner-By, Hanna Horsberg Hansen, Einar Solbu, Morten Qvenild, and Hanne Storm Ofteland. "Den norske modellen: En evaluering av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid. Rapport fra utvalg oppnevnt av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid." Program for kunstnerisk utviklingsarbeid, 1. desember 2017.

Østfold scenekunst, skuespill, performance og scenografi, og ved UiT Norges arktiske universitet landskapsarkitektur, musikk og visuell kunst inklusive bevegelige bilder.

Samarbeidet om fellesgraden videreutvikler det tverrfaglige fokuset som har preget Stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid. Møtet med kunstnere fra andre fagfelt beriker, belyser og utfordrer forhold innenfor egen praksis og kunstdisiplin. Samtidig er det mange fellestrekk og sammenfall mellom kunstfeltene. På tvers av kunstdisiplinene arbeider kunstnerne med mange like eller relaterte uttrykk og medier, så som stille og levende/bevegelige bilder, lyd, musikk, lys, tekst, historier, rom, arkitektur, sted, kropp, bevegelse, koreografi og regi, i individuelle og kollektive kunstpraksiser. Teknologisk utvikling fremmer en konvergens der de samme eller lignende digitale teknologier anvendes innenfor en rekke kunstdisipliner. Dette leder også til uttrykksmessig krysspollinering, f.eks. kan en forestilling oppleves å være filmatisk, en film musikalsk, og musikk kan være billedskapende. På tvers av kunstdisipliner forholder kunstutøvelse seg konseptuelt til samtiden, og går i kritisk dialog med filosofiske, historiske, etiske, økologiske, samfunnsmessige, teknologiske, politiske og kulturelle utfordringer og strømninger. Innen alle kunstfelt er det en selvkritisk refleksivitet som utfordrer fagfeltets tradisjoner, kontekster, metoder, materialitet, produksjonslogikk, diskurs, normer og verdier. Det er også en rekke kunstneriske utviklingsprosesser som i seg selv er tverrfaglige. I produksjonen av en scenisk oppsetning eller film kan det inngå mange kunstnere med spesialisert kompetanse med bakgrunn fra alle fellesgradens fagområder. Kunstnere med en mer individuell praksis arbeider også ofte tverrfaglig, og er i dialog med samtidige tendenser innenfor mer enn ett kunstfelt. Samarbeidet om fellesgraden etablerer et felles fagområde med tverrfaglig potensiale som ingen av institusjonene alene har mulighet for å tilby.

HiØ vil for det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst ha fokus på levende kunstneriske møter i tid og rom. Scenekunst, inkludert performance, skuespill og scenografi deler felles spørsmål som kobler sosiale problemstillinger med komposisjonsstrategier og etiske relasjoner. Bevisst engasjement med materialitet, livlighet og dramaturgi er resultat som kommer ut av møtet mellom praksis og teori. Ph.d.-utdanningen vil styrke scenekunstfeltet gjennom avansert undersøkelse av skjæringspunktene mellom samtidens samfunnsspørsmål og scenekunstens og scenografiens rolle i utformingen av fellesskap.

Scenografi gir et utvidet perspektiv som er møtepunkt og blanding av teater og arkitektur, og kan komme til uttrykk gjennom scenekunstprosjekter, så vel som i utstillingsdesign, kunst i offentlige rom og i andre arkitektoniske eller romaktiverende premisser. Scenografi inneholder et romlig narrativ som oppleves kroppslig og med alle sanser, og dermed uttrykker scenografi seg ikke kun gjennom byggede, materialiserte strukturer, men også gjennom lys, lyd, lukt eller enda smak. En slik utvidet forståelse av begrepet scenografi, vil styrke mulighetene for å utvikle synergier mellom fagområdene i fellesgraden, og åpne programmet i en bredere tverrfaglig kontekst.

HiØs del av utdanningen er tuftet på utøveren, skuespilleren og scenografen som selvstendige, skapende kunstnere som er avhengige av hverandre for å etablere moderne kunstneriske uttrykk. HiØ har markert seg med et fagmiljø og utdanninger der studentenes originale arbeider står sentralt, og som gir en tydelig og sterk relasjon til den internasjonale, uavhengige kunstscenen. Eksternt finansierte prosjekter innen kunstneriske utviklingsarbeid ved HiØ forsterker og reflekterer helheten i læringsmiljøet. Eksempler på disse, fra de siste fem år (også nevnt andre steder i dette dokumentet) inkluderer Creative Europe samarbeid «SharedSpace: music weather politics (2013-2016)», «EMERGENCE. From shared experience to new creativity. Living Heritage/Reframing Memory» (2018-2021), «Unlock the City» (2023-2025) med fokus på forhold mellom teater og det offentlige rom og hvordan synergier kan oppstå relasjoner imellom. To HK-dir-/PKU-prosjekter som utvider scenekunstens sosiale og politiske relevans i kunstrområder er «Blind Spot» (2016-2019) som har

utforsket essensen i det perifere som sentral aktør, og «Radical Elders» (2022-2025) som undersøker og aksentuerer transgenerational performance knowledges. Svensk vetenskapsrådets som støttet prosjektet «Spectral Collaboration» (2018-2021), som utforsket transatlantisk performativ historiografi. Prosjekt med støtte fra HK-dir Utforsk er «Sea Matters», performance, research, pedagogy, laboratory om antikoloniale fortellinger, handlinger og arkiver, et KU-prosjekt som starter i 2023. Ved HiØ møter studentene et utfordrende miljø som prioriterer kritiske internasjonale perspektiver på representasjon, tilhørighet og kunstnerisk agentur.

HINNs fagmiljø består av høyt kvalifiserte medarbeidere innenfor film og beslektede audiovisuelle kunstformer. For en nærmere beskrivelse av fagmiljøet vises det til studiekvalitetsforskriften § 3-3 (5) (pkt. 5.1.5).

Filmarbeid skjer som tverrfaglig samarbeid og involverer en rekke kompetanser. Fagområdet ved HINN omfatter filmfaglige spesialiseringer som fiksjonsregi, dokumentarregi, produsent, manus, foto, produksjonsdesign, lyd, klipp, animasjon og VFX (visual effects). I tillegg til film omfatter fagområdet kunstformer som arbeider med nye teknologier, format og medier, også for nye plattformer, som viderefører og utvikler filmtradisjonens kulturelle og diskursive referanser og som videreutvikler spesialiserte fagfelt som inngår i film. Eksempler kan være filmkunstneriske uttrykk i dataspill, 360 video og i XR (extended reality). I virtuell produksjon tas spillteknologi i bruk for å la filmskapere kombinere live action filmopptak med computer-genererte bilder i sanntid. Det kunstneriske feltet mellom klassiske filmdisipliner og nye medier omfatter innhold relatert til interaktivitet og samspill mellom digital teknologi, bilde og lyd; den klassiske audiovisuelle historiefortellingen implementert også i spill og virtual reality. Klassisk arbeid med film møter arbeid med interaktive medieformer.

Sammenhengen mellom film og beslektede audiovisuelle kunstformer er dynamisk med påvirkning begge veier. I dialogen mellom feltene kan grunnleggende spørsmål om filmens kunstneriske muligheter undersøkes: om hva film kan være, hvordan film kan skapes, hvordan film kan forstås og hvordan film kan oppleves i fremtiden. Arbeidet med nye teknologier, format og medier, også for nye plattformer, er basert på og videreutvikler fagkompetanser og diskurser fra film. Samtidig påvirkes filmspråket av nyskaping innen disse nye kunstformene. Arbeid med nye format åpner for nye kunstneriske muligheter, innsikter og arbeidsmåter som også er relevant og anvendbare i lineær film.

UiTs fagmiljø består av høyt kvalifiserte medarbeidere innenfor landskapsarkitektur, musikk og visuell kunst inklusive bevegelig bilder. For en nærmere beskrivelse av fagmiljøet vises det til studiekvalitetsforskriften § 3-3 (5) (pkt. 5.1.5).

Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger § 1.1 andre ledd lister arkitektur som et fagområde som kan ha undervisningspersonale rekruttert på grunnlag av kunstneriske kvalifikasjoner. Landskapsarkitektur er et fagområde innenfor arkitektur

Studiekvalitetsforskriften krever i § 3-3 tredje ledd at «doktorgradsstudiet i kunstnerisk utviklingsarbeid skal ha et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid.». UiT har tre faglig ansatte med første- og toppstillingskompetanse innenfor landskapsarkitektur hvorav én som er tilsatt på kunstnerisk grunnlag. Det er UiTs oppfatning at dette er tilstrekkelig for sammen med det øvrige fagmiljøet, å bidra til studieprogrammets læringsutbytte, innhold, fagområde, og øvrige kriterier for et doktorgradsstudium.

UiT vil for det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst ha fokus på utøvende og skapende visuell kunst og musikk og landskapsarkitektur. Visuell kunst omfatter maleri, fotografi, tegning, grafikk, skulptur, video, film, dokumentar, installasjoner,

stedsspesifikke og relasjonelle uttrykk, lydkunst, performance, digitale uttrykk. Musikk omfatter komposisjoner og produksjon, interpretasjon og framføring av musikkverk og inkluderer hele spekteret av musikalske uttrykk, former og genre. Musikk kan opptre som selvstendig uttrykk, være en del av et dramatisk verk (musikkteater, musikal eller opera), eller en del av de dramatiske effekter i film eller fjernsyn. Landskapsarkitekturs estetiske/kunstneriske dimensjon omfatter utformingen av romlige sammenhenger, materielle sammensetninger/komposisjoner, dialog mellom det byggede og det groende, iscenesettelse av naturlige prosesser, landskapets historiske lag, atmosfæriske/sansemessige kvaliteter mv.

Ph.d.-programmet vil styrke fagfeltene på UiT gjennom avansert undersøkelse av skjæringspunktene mellom samtidens samfunnsspørsmål og den visuelle kunsten, musikkens og landskapsarkitekturs rolle i refleksjonen over samtiden.

Fullmakter

Som universitet er UiT selvakkrediterende. HINN har i 2022 fått akkreditering for et ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer. I dialog med NOKUT er det avklart at denne akkrediteringen kan videreføres i fellesprogrammet uten ny akkrediteringssøknad. HiØ søker i 2023 NOKUT om akkreditering for sitt bidrag til fellesprogrammet. Akkreditering av fellesgraden ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst vil ikke gi noen av institusjonene fullmakter til selvakkreditering på lavere nivå innenfor fagområdet for graden, jf. NOKUTs veileder av 09.08.2022 (side 29).

5.1.3 Doktorgradsstudiet skal ha et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og forskning. Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte forskningsresultater, inkludert publisering, på høyt, internasjonalt nivå, og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Doktorgradsstudiet i kunstnerisk utviklingsarbeid skal ha et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Ved rekruttering av faglige ansatte skal kunstneriske kvalifikasjoner i fagområder beskrevet i forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger, jf. § 1-1 annet ledd legges til grunn. Fagmiljøet skal kunne dokumentere omfattende kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt, internasjonalt nivå, og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt.
(studiekvalitetsforskriften § 3-3 (3))

Fagmiljøets kompetanse innen utdanning og forskning

Ansettelse og opprykk i faglige stillinger ved Den norske filmskolen (HINN), Akademi for scenekunst (HiØ), Musikkonservatoriet og Kunstakademiet (UiT) skjer på basis av kunstneriske kvalifikasjoner med kompetansevurdering i henhold til forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger § 1-1 (2). Fakultet for audiovisuelle medier og kreativ teknologi (HINN) har faglige stillinger med kompetanse basert på kunstneriske så vel som vitenskapelige kvalifikasjoner. Alle faglig ansatte ved HINN som inngår i fagmiljøet for ph.d.-studiet er ansatt på basis av kunstnerisk kompetanse. Ved alle tre institusjonene følges forskriftens krav til dokumentert relevant praktisk-pedagogisk kompetanse på grunnlag av utdanning eller undervisning og veiledning for de ulike stillingskategoriene. Det vises til NOKUTs fagmiljøtabell 2 for de tre samarbeidsinstitusjonene (vedleggene XXA-XXC) samt fagpersonenes CV-er (vedlegg XXA-XXC) som understøtter krav til kompetanse og utdanning på høyt nivå.

Faglig ansatte i hovedstilling (dvs. 50 % stillingsstørrelse eller mer) har forskningstid i stillingen, og rapporterer årlig om kunstnerisk produksjon og kunstnerisk utviklingsarbeid som har ført til offentliggjøring eller offentlig visning. Samarbeidsinstitusjonene er i prosess med å styrke og systematisere arbeidet med hvordan kunstnerisk utviklingsarbeid deles og arkiveres. Styrking av rutiner for deling og dokumentasjon for samarbeidsinstitusjonene vil også ha nytte av pågående prosesser i UHRs fagstrategiske enhet for kunst-, design- og arkitekturfag (UHR-Kunst, design og arkitektur – UHR-KDA), som har arkiveringsmetodikk og samlet nasjonal rapportering av kunstnerisk utviklingsarbeid i CRISTin på dagsorden. Nasjonalt vitenarkiv (NVA) har ovenfor UHR-KDA bekreftet at de er i gang med implementering av registrering og synliggjøring av kunstnerisk utviklingsarbeid, utredningens alternativ 3. Dette gjøres som en ordinær utvikling av Nasjonalt vitenarkiv. UHR-KDA har oppnevnt en gruppe som deltar i utviklingen sammen med Unit. UiT er representert i denne arbeidsgruppen.

I Norge benyttes ikke formaliserte indikatorer for kunstnerisk utviklingsarbeid ut over kandidatproduksjon. I 2006 etablerte UHR, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, en arbeidsgruppe, «Jørgensen-utvalget», med oppdrag å vurdere mulighetene for å inkludere kunstnerisk utviklingsarbeid i resultatbasert finansiering. Utvalget leverte sin rapport, «Vekt på kunstnerisk utviklingsarbeid», i 2007. Utvalget tolket kunstnerisk utviklingsarbeid som at det «dekker kunstneriske prosesser som fører fram til et offentlig tilgjengelig kunstnerisk produkt. I denne virksomheten kan det også inngå en eksplisitt refleksjon rundt utviklingen og presentasjonen av kunstproduktet». *Offentliggjøring* innebærer at et kunstnerisk resultat skal kunne gjenfinnes av andre og at andre fagfeller skal kunne vurdere det. *Refleksjon* er alltid implisitt i virksomheten. Noen ganger er den også uttrykt eksplisitt, men utvalget ønsket ikke å stille krav om at kunstnerne alltid skal formulere seg eksplisitt om refleksjonsprosessen de har gjennomgått fram til produktet er ferdig og presentert. *Kunstneriske produkter* fremstår som verk og framføringer. Ut over kandidatproduksjon, konkluderte utvalget med å ikke anbefale andre indikatorer basert på registrering av kunstnerisk utviklingsarbeid⁸.

Selv om det ikke er etablerte formelle indikatorer for kunstnerisk utviklingsarbeid, kan samarbeidsinstitusjonene basert på Jørgensen-utvalgets definisjon, dokumentere hvordan resultater fra store deler av den kunstneriske utviklingsvirksomheten gjøres offentlig tilgjengelig. For å dokumentere publikasjoner og produksjoner er det gjort et valg om å benytte begrepet «produksjonslister» framfor publikasjonslister, jf. NOKUTs veiledning (vedlegg XXA-XXC). Det henvises til redegjørelse for krav i studietilsynsforskriften § 2-3 (5) (pkt. 5.2.5) for nærmere dokumentasjon av fagmiljøets samlede kunstneriske utviklingsarbeid knyttet til det omsøkte ph.d.-programmet.

Kunstnerisk utviklingsarbeid ved HiØ - fagmiljøets forskningsresultater og kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå

Overordnet kan fagmiljøet ved **Akademi for scenekunst** (NTA) framstå som lite, men med stor faglig kompetanse, kunnskap og virksomhet på høyt nivå innen scenekunst og kunstnerisk utviklingsarbeid. Bredden, diversiteten og dybden av utdanning, kunnskap, erfaring og kompetanse dekker alle fagområder og spesialiseringer innenfor scenekunst og nærliggende fagområder. Dette utdypes mer detaljert utover i dette avsnittet. Ved NTA er det tilsatt to kunstneriske ledere med professorkompetanse i faste stillinger i 100 %, én innen scenografi og én innen skuespill og

⁸ Harald Jørgensen et al., 'Vekt på kunstnerisk utviklingsarbeid: Innstilling Fra Universitets- og høgskolerådet til Kunnskapsdepartementet' (Oslo: Universitets- og høgskolerådet, 2007).

performance. Begge inngår i det omsøkte ph.d.-programmets fagmiljø som veiledere og undervisere, og de har begge vært medlem i programstyret for PKU i ulike perioder.

De kunstneriske lederne har bred erfaring fra kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom mange års virksomhet i scenografi og utstillingsdesign, dramaturgi, performance, regi, skuespill og medvirkende ellers innen scenekunst, samt mange års erfaring fra undervisning, veiledning og kuratering på både bachelor-, master- og ph.d.-nivå og styreverv i programmet for kunstnerisk utviklingsarbeid. Ledelsen ved NTA har også erfaring fra eget kunstnerisk utviklingsarbeid innen større prosjekter på høyeste internasjonale nivå. De kunstneriske lederne samarbeider tett og på tvers av eksisterende studieprogram sammen med studieadministrasjonen, og ikke minst opp mot det kunstneriske fagfeltet innen scenekunst, dans, performance, visuell kunst, arkitektur, utstillingsdesign om innhold, aktualisering og videre utvikling av studieprogrammene. Dette skjer som beskrevet på bakgrunn av dialog og innspill fra fagfeltet, og med en lyttende og samtaleorientert tilnærming, som gjelder aktuelle premisser og interesser for studenter, øvrige fagansatte, administrasjon og alumni.

Innen scenekunst er alt av produksjon og utvikling basert på, og helt avhengig av, dialog og samarbeid. Det er slik fagstaben på Akademi for scenekunst opererer sammen med den kunstneriske ledelsen, med studentene og administrasjonen. I tillegg til de to kunstneriske lederne vil også studieprogramleder for MA Performance og studieprogramleder for MA scenografi inngå i fagmiljøet for det omsøkte ph.d.-programmet. De vil bidra med høy kunstnerisk og pedagogisk kompetanse som er basert på mange års erfaring fra internasjonal kunstnerisk virksomhet og kunstnerisk utviklingsarbeid innen store internasjonale og nasjonale prosjekter, og på bakgrunn av sine pedagogiske kvalifikasjoner. Fagmiljøet ved Akademi for scenekunst har over tid bygget opp en internasjonal og flerspråklig fagstab med ulik kulturell bakgrunn, og dermed bragt med seg erfaring, interesse og engasjement for aktuelle temaer innen kjønnsrelaterte, politiske, sosiale, koloniale, kulturelle og personlige problemstillinger, som behandles og bearbeides med ulike ideer, konsepter og forskjellige scenekunstneriske uttrykk.

I tillegg vil fagmiljøet for det omsøkte ph.d.-programmet, inkludere andre fast ansatte og faglærere i mindre stillingsprosenter eller åremålsstillinger, deriblant en førsteamanuensis som vil bidra med sine internasjonale anerkjente tyngdepunkter i kunstnerisk utviklingsarbeid innen område stemme, performance art, komposisjon, skuespill og scenografi.

Forutsetningene for igangsetting, organisering og gjennomføring av undervisning, veiledning og utviklingsarbeid av et ph.d.-program innen kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst er spesielt høye og omfattende når det gjelder dette komplekse og sammensatte fagfeltet. Akademi for scenekunst har over mange år bygget opp det kvalifiserte, kompetente og engasjerte fagmiljøet som er essensielt for å kunne ta på seg utfordringen. Alle stipendiatene tilknyttet akademiet har gjennomført og bestått sin utdanning med gode resultater, takket være akademiets fagmiljø og god tilretteleggingen av stipendiatprosjektene.

Kunstnerisk utviklingsarbeid ved HiØ - *fagmiljøets FoU/KU-resultater i samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt*

Som eksempler på **FoU-/KU-resultater fra Akademi for scenekunst** på høyt internasjonalt nivå i samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt for de siste fem årene, trekkes noe særlig frem:

Det er et karakteristisk aspekt i alle områdene av scenekunst og scenografi at det finnes veldig få soloarbeider hvor KU-prosjektet tydelig kan identifiseres og avgrenses som forskerens arbeid. Alle

former av scenekunst består av et komplekst samspill av ulike aktører som for eksempel kunstnerisk, teknisk og administrativ. Kunstformen er definert av kollektive prosesser og realiseringer. Akademi for scenekunsts faglige ansatte forsker og utvikler prosjekter i hele bredden av teatrale og scenografiske oppsetninger, fra mer eksperimentelle kontekster på festivaler og på små scener (Black Box Teater Oslo, Rosendal Teatret Trondheim, BIT teatergarasjens Meteor Festival, Dansens Hus, Sånafest), i det offentlige rom og til de største scener nasjonalt (Norske Teatret, Nationaltheatret, Trøndelag teater, Bærum Kulturhus, Nasjonale Scene Bergen, Kilden, etc.) og internasjonalt (PST! Festival Deformes Chile, National Greek Opera Athens, Konzerthaus Berlin, Teatre Lliure Barcelona, Theater Xcai Tokio, Dramaten Stockholm, Aalborg Teater, etc.).

Et annet viktig felt handler om utstillinger, utstillingsscenografier som faglig ansatte tegner og realiserer både nasjonalt (Norsk Teknisk Museum, Galleri F15, Naturhistorisk Museum i Oslo, etc.) og internasjonalt (Staatsbibliothek Berlin, Documenta14 Kassel, A. u. T. Lessing VHS Hannover, Nationalmuseum for Samtidskunst Bukarest etc.).

Alle faglige ansatte leder eller er involvert i eksternfinansierte forskningsprosjekter (med støtte fra PKU/HK-dir, EU Creative Europe, svenske Vetenskapsrådet, UTFORSK, Nordplus/NORTEAS) i forskjellige størrelser, hvor de utvikler tverrfaglig kunstnerisk utviklingsarbeid i et bredt felt av scenekunstmrådene, sammen med veletablerte internasjonale partnere fra scenekunst-, utstillings-, og vitenskapelige fagfelt (som for eksempel Max Planck Institute for the History of Science). Samarbeidspartnere er uavhengige høyere utdanningsinstitusjoner, teatre, museer, gallerier, scener og private og offentlige samfunnsrelevante aktører (for eksempel Universidad Rio de Janeiro (UFRG), Victoria & Albert Museum London, Piccolo Teatro Milano, Politecnico Milano, DAMU Prague, URRRA Buenos Aires etc.).

Flere av de faglige ansatte har også eksterne oppdrag som kuratorer hvor de tar mer overordnede taktiske og strategiske roller i forhold til kunstnerisk utviklingsarbeid, som for eksempel Akademi for scenekunsts aktive engasjement i "Prague Quadrennial of Performance Design and Space" eller Zurich University of the Arts. Ved siden av kunstnerisk utviklingsarbeid er noen ansatte også aktive i vitenskapelige publiseringer og fagfellevurderinger (bl.a. Routledge Taylor and Francis, Performance Research Books, Canadian Theatre Review), og bidrar dermed aktivt til fagfeltets internasjonale diskurser. I tillegg bidrar alle faglige ansatte nasjonalt og internasjonalt til konferanser og seminarer med foredrag, paneldebatter og moderering.

Fire kunstneriske utviklingsprosjekt ved NTA har hittil oppnådd ekstern finansiering av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU/HK-dir):

- *Radical Elders - Transgenerational Performance Knowledges* (2022-2025): med partnere Gallery F15, Alby gård, Moss, La Pocha Nostra, UiT (Arctic University of Norway), UCSC (University of California - Santa Cruz), Mexico City Museum
- *Blind Spot - Staring down the void* (2016-2020): med partnere BEK Bergen Center for Electronic Arts, BIT Teatergarasjen, TRANZIT Romania, UDK – HZT Berlin University of the Arts – Inter-university Center for Dance, Norsk Teknisk Museum
- *Infinite Record- Archive Memory and Performance* (2012-2015) med partnere MIT (Massachusetts Institute of Technology, USA), York St. John University (UK), Muthesius Kunsthochschule Kiel (Germany), Brooklyn Arts Press
- *Material strategies* (2017-2018) med partner Norges Musikkhøgskole

Kunstnerisk utviklingsarbeid ved HINN er i stor grad knyttet til de fagansattes profesjonelle virke, som bringes inn i fagmiljøet og møter med studenter og kolleger. For de fleste ansatte skjer det profesjonelle virket innen filmfeltet og er knyttet til store produksjoner i regi av sentrale bransjeaktører. Dette innebærer at fagmiljøet og det kunstneriske utviklingsarbeidet ved Den norske filmskolen inngår i et vesentlig større fagmiljø enn ved Filmskolen alene, og som favner store deler av den norske film- og spillbransjen. Faglig ansattes skapende aktivitet innen filmkunstfeltet offentliggjøres og formidles på arenaer som kinoer, strømmetjenester, TV-kanaler, teatre, filmfestivaler etc. Dette gjelder langfilm, kortfilm, dokumentarfilm, TV-drama, seriell fortelling, spill, VR, teater, oppdrag, med mer. Kvalitetsvurderingene ligger hos oppdragsgivernes profesjonelle distribusjonskanaler, produsenter og konsulenter.

Fire kunstneriske utviklingsprosjekt ved HINN har til nå vært eksternt finansiert av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU/HK-dir).

- Objektets subjektivitet v. prosjektleder og førsteamanuensis Erik Poppe (2012-15). Gjennom arbeidet på den internasjonale spillefilmen «1000 Times Goodnight» utforsket Poppe regissørens arbeid med synsvinkel og et strengt subjektivt og personlig fortellerperspektiv. Prosjektet involverte fagansatte og, i mindre grad, studenter fra skolens studieprogram i manus og regi.
- Orden i kaos v. prosjektleder og professor Niels Pagh Andersen (2014-18). Gjennom arbeid som klipper på dokumentarfilmene «The Act of Killing», «The Look of Silence» og «Human Flow», samt omfattende intervju med flere regissører analyserte Andersen klipperens rolle i forming av en dokumentarfilm, samarbeidet mellom regissør og klipper, samt utviklingen av moderne dokumentarfilm fra et innsideperspektiv.
- True or False v. prosjektleder og professor Einar Egeland (2015-18). Dette prosjektet var et samarbeid med Filmskolen og Universitet i Oslos Psykologiske Institutt / RITMO, hvor formålet var å teste og analysere den sensoriske effekten av forskjellig måte å klippe sammen narrative sekvenser i spillefilmen «Kongens nei».
- Queens Game v. prosjektleder og professor Maureen Thomas (2018-2022). Thomas utforsker det tidlige livet til Dronning Margrethe 1 Valdemarsdatter (1353-1412) av Norge, Sverige og Danmark gjennom cinematiske, interaktive og stedsbaserte fortellerelementer. Thomas har arbeidet tett med stipendiater og master-studenter samt med spillskapet Snowcastle Games.

VIPROS – Virtual Production Studies er et samarbeid 2020-2023 mellom Dnf, Sveuciliste U Zagrebu, Abertay University og Truemax Academy med Nordisk Film, NRK, EPIC Games, British Film Institute, StoryFutures Academy og Pismo Incubator som industrielle partnere, med støtte fra Erasmus+. I virtuell produksjon tas spillteknologi i bruk for å la filmskapere kombinere live action filmopptak med computer-genererte bilder (CGI) i sanntid. Til forskjell fra green-screen teknologien kan crew og skuespillere på sett se og forholde seg til de virtuelle kulissene under innspillingen. Ved hjelp av virtuell produksjon kan dyre location opptak som medfører omfattende reisevirksomhet med forflytning av crew og dyrt utstyr erstattes med opptak i studio som kommer bedre ut miljømessig. VIPROS kombinerer utforskning av ny teknologi, kunstnerisk utviklingsarbeid, innovasjon og fokus på grønn produksjon. Prosjektet fikk HINNs utdanningskvalitetspris 2022 for å være nyskapende, relevant for arbeidslivet og koble forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid og utdanning på en god måte.

I 2022 var ansatte ved AMEK gjesteredaktører for et spesialnummer av Norsk medietidsskrift om forskning på egen kunstnerisk praksis (4/22). Nummeret viser noe av bredden som refleksjon omkring

kunstnerisk utviklingsarbeid favner. Bidragsyterne representerer flere universitet og høyskoler med kunstnerisk utviklingsarbeid i sin fagportefølje, og med flere bidrag fra fagmiljøet ved HINN.

Kunstnerisk utviklingsarbeid ved Musikkonservatoriet og Kunstakademiet, UiT er for det meste knyttet til de fagansattes profesjonelle kunstneriske virke i samarbeid med ulike eksterne aktører og kunstnere. Resultater og erfaringer fra dette bringes inn i hjemmefagmiljøet og i undervisningen av studenter. For de fleste ansatte er det profesjonelle virket knyttet til musikkproduksjoner, utstillinger og visninger i regi av samarbeidende og andre viktige bransjeaktører. Dette innebærer at fagmiljøet og det kunstneriske utviklingsarbeidet ved Musikkonservatoriet og Kunstakademiet inngår i kunstfaglige sammenhenger som er vesentlig større enn fagmiljøet ved UiTs kunstfaglige institutter alene. Faglig ansattes utøvende og skapende aktivitet offentliggjøres og formidles på arenaer som f.eks. konsertsaler ol., gallerier, museer og andre visningssteder for visuell kunst inklusive bevegelige bilder, kinoer, strømmetjenester og i ulike festivalsammenhenger. Kvalitetsvurderingene i denne sammenheng ligger hos oppdragsgiverne – arrangører, profesjonelle distribusjonskanaler, produsenter m.fl.

To kunstneriske utviklingsprosjekt ved Musikkonservatoriet, UiT har hittil oppnådd eksternt finansiering av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU/HK-dir):

2018-2021: Art VAPO – True North – prosjektleder førsteamanuensis Geir Davidsen

- Et PKU-finansiert prosjekt som var en kunstnerisk utforskning av Nord. Ved bruk av begrepet nordicity (nordlighet) etablert av den kanadiske geografen Louis-Edmond Hamelin, ble nordligheter i kunstneriske uttrykk utforsket og utfordret i og gjennom kunsten selv. Prosjektet stilte spørsmål ved, og utøvde, forskjellige dimensjoner av nordlighet i musikalske og performative uttrykk i de sirkumpolare regionene.

2022-2025: «1001 Nord» - prosjektleder førsteamanuensis Geir Davidsen

- Et PKU-finansiert prosjekt som går i en kritisk dialog med Norges offisielle 1000-årsfeiring i 2030 – der fokus er Stiklestad, «Olavsarven» og kristningen av landet. Det utforsker, diskuterer, presenterer og manifesterer alternative fortellinger fra nord gjennom å utvikle kunstneriske hendelser i ulike formater som løfter fram andre narrativ, andre fellesskap og andre feiringer, blant annet med bakgrunn i geografi, makt, etnisiteter og kjønn.

Fagansatte deler refleksjoner fra kunstnerisk utviklingsarbeid i mange ulike fora, i intervjuer, faglig program i festivaler, konferanser, publikasjoner og som bidrag til fagfelle-vurderte tidsskrift relatert til fagfeltet og kunstnerisk utviklingsarbeid. Viktige målgrupper for denne type deling er eget fagmiljø og et allment publikum. Gjennom tidligere omtale av fagliges kunstneriske utviklingsarbeid ved drøfting av studiekvalitetsforskriften § 3-3 (1) og redegjørelse under studietilsynsforskriften § 2-3 (5) (pkt. 5.2.5), og i vedlagte CV-er for faglige ansatte (vedlegg xx) dokumenteres kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt, internasjonalt nivå, med mange samarbeid nasjonalt og internasjonalt. Vedleggene XA-XC gir en oversikt over produksjoner som fagmiljøet ved samarbeidsinstitusjonene har bidratt til de siste 5-7 årene.

5.1.4 Fagmiljøet skal ha dybde og bredde innenfor alle vesentlige deler av doktorgradsstudiet slik at doktorgradskandidatene kan delta aktivt i ulike faglige relasjoner og få innføring i ulike perspektiver.

(studiekvalitetsforskriften § 3-3 (4))

Studiets samlede fagmiljø og deres kompetanse

Under drøfting av studiekvalitetsforskriften § 3-3 (3) der fagmiljøet presenteres, og i dokumentasjon i CV-er for fagmiljøet, viser at samlet fagmiljø for det omsøkte ph.d.-programmet har tilstrekkelig dybde og bredde innenfor alle vesentlige deler av programmet. 51 faglig ansatte danner programmets kjernegruppe. Dette er ansatte som er direkte knyttet til studieprogrammet hvor de ansatte bidrar med 0,1 årsverk eller mer knyttet til undervisning og veiledning.

En oversikt over fagmiljøet som er direkte knyttet til studieprogrammet er gitt i tabellen nedenfor (tabell X).

Tabell X Fagmiljøet for det omsøkte ph.d.-programmet – oversikt over kompetanse og fagområde

Navn	Stilling	Fagområde i studiet
Behrens, Electa Woodbridge (HiØ)	Førsteamanuensis	stemmebruk, skuespill, dramaturgi
Elle, Øystein (HiØ)	Førsteamanuensis	sang, komposisjon, improvisasjon, musikalsk ledelse
Ely Seidman, Karmenlara (HiØ)	Professor	performance, skuespill, performance studies, scenekunst
Garcia-Lopez, Saul (HiØ)	Professor	performance, dramaturgi, pedagogiske teorier, kultur og urfolks identitet
Holm, Ingvild (HiØ)	Professor	scenekunst, scenografi, performance, stedsspesifikk kunst, objekt teater
Kipphoff, Karen (HiØ)	Professor	scenografi, scenekunst, performance, billedkunst
von Arx, Serge (HiØ)	Professor	scenografi, scenekunst, arkitektur, kunst i offentlig rom
Angeltvedt, Jan Aksen (HINN)	Førsteamanuensis	produsent
Astrup, Astrid Strøm (HINN)	Førsteamanuensis	produksjonsdesign
Bachelder, Steve (HINN)	Professor	spilldesign, AR, VR
Blom, Tine (HINN)	Førstelektor	lydkunst
Dena, Christy (HINN)	Professor	transmedia, designpraksis; pedagogikk
Dreyer, Andreas Archer (HINN)	Førsteamanuensis	flerkamera TV-regi
Eide, Sirin (HINN)	Førsteamanuensis	fiksjonsregi
Finne, Tonje Louise (HINN)	Førsteamanuensis	foto
Gallefoss, Lasse (HINN)	Førsteamanuensis	dramaturgi, manus, regi

Gjerdrum, Finn (HINN)	Professor	produsent
Grünfeld, Nina F. (HINN)	Professor	dokumentarregi
Hedemann, Ole (HINN)	Professor	produsent
Henriksen, Bendik Stubstad (HINN)	Førsteamanuensis	foto, flerkamerafotografi
Johnsen, Sara (HINN)	Førsteamanuensis	manus, regi
Langdalen, Siri (HINN)	Professor	produksjonsdesign, scenografi
Lien, Gunhild (HINN)	Førsteamanuensis	digital kunst og design
Linde, Troels (HINN)	Professor	produsent, virtuell produksjon
Lorentzen, Nefise Özkal (HINN)	Professor	dokumentarregi
Lossius, Trond (HINN)	Professor	lydkunst, musikk, billedkunst
Mik-Meyer, Lotte (HINN)	Professor	dokumentarregi
Myking, Anna (HINN)	Førsteamanuensis	foto
Nicolaysen, Odd Reinhardt (HINN)	Førsteamanuensis	lyd
Sveen, Richard (HINN)	Førsteamanuensis	lyd
Svensson, Carl (HINN)	Professor	klipp
Syversen, Are (HINN)	Førsteamanuensis	klipp
Vanebo, Camilla (HINN)	Førsteamanuensis	produsent
Allemano, Carlo (UiT)	Professor	Klassisk sang
Asbjørnsen, Lars (UiT)	Professor	Fløyte
Borch, Rolf (UiT)	Førsteamanuensis	Klarinett
Clemmensen, Thomas Juel (UiT)	Professor	Landskapsarkitektur – transformasjon av kulturlandskaper
Drage, Bjørn Andor (UiT)	Professor	Orgel
Davidsen, Geir (UiT)	Førsteamanuensis	Eufonium
Eliassen, Ingrid (UiT)	Førsteamanuensis	Trompet
Hoff, Jan Gunnar (UiT)	Professor	Tangent/piano rytmisk
Jacobsen, Katja Eyde (UiT)	Førsteamanuensis	Visuell kunst – bevegelige bilder
Larssen, Edvine (UiT)	Professor	Visuell kunst
Lien, Lars (UiT)	Førsteamanuensis	Saksofon
Lofthus, Torstein (UiT)	Førsteamanuensis	Rytmisk slagverk
Osadchuk, Segej (UiT)	Professor	Klaver
Sander, Katya (UiT)	Professor	Visuell kunst – bevegelige bilder
Sandvik, Audun Andre (UiT)	Professor	Cello
Sollied, Anne-Lise (UiT)	Professor	Klassisk sang
Torell, Lisa (UiT)	Professor	Visuell kunst
Åsdam, Knut (UiT)	Professor	Visuell kunst – bevegelige bilder

Om ph.d.-programmets fagfelt

Det samlede spesialiserte og samtidig tverrfaglige fagmiljøet knyttet til det omsøkte ph.d.-programmet har sammensatt og variert kompetanse på professornivå innenfor programmets fagfelt. Fagmiljøet har spisskompetanse i programmets fagområder som omfatter film og beslektede audiovisuelle kunstformer samt scenekunst, visuell kunst inklusive bevegelige bilder, musikk og landskapsarkitektur. Fagmiljøet ved **Akademi for scenekunst ved Høgskolen i Østfold** har kompetanse i alle fagområdene scenekunst, skuespill, performance og scenografi. Fagmiljøet ved **Den norske filmskolen** og **Fakultet for audiovisuelle medier og kreativ teknologi ved Høgskolen i Innlandet** har kompetanse i alle fagområdene som inngår i film og beslektede audiovisuelle kunstformer. Dette inkluderer fiksjonsregi, dokumentarregi, produsent, manus, foto, produksjonsdesign, lyd, klipp, animasjon, spilldesign, virtuell produksjon og XR/VR. Fagmiljøet ved **Musikkonservatoriet og Kunstakademiet ved Universitet i Tromsø** har kompetanse i alle fagområdene innenfor musikk, visuell kunst inkludert bevegelige bilder og landskapsarkitektur.

Fagmiljøets kvalifikasjoner

De ansatte er høyt kvalifisert både når det gjelder utdanningsbakgrunn og erfaring fra eget kunstnerisk utviklingsarbeid. Deres nasjonale og internasjonale kunstnerisk kompetanse benyttes i dag til undervisning, kunstnerisk og faglig utviklingsarbeid på utdanningsnivå 6, 7 og 8 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det inkluderer gjennomføring av kunstneriske utviklingsprosjekter, veiledning av master- og ph.d.-studenter og deltakelse i nasjonale og internasjonale forskningsnettverk. Samlet innehar de en omfangsrik, dekkende og overlappende spisskompetanse som gjør at behovene for relevant, kompetent og aktuell faglig helhet er tilgjengelig og vil tilordnes doktorgradsprosjektene for veiledning, planlegging og oppfølging gjennom hele ph.d.-studiet.

Fagmiljøets kompetanse innenfor kunstnerisk utviklingsarbeid innen programmets fagfelt er beskrevet og utdypet under omtale av § 3-3 (3) (punkt 5.1.3), og viser at fagmiljøet samlet sett har nødvendig dybde og bredde innenfor alle vesentlige deler av ph.d.-programmet. Dette går frem av vedlagt dokumentasjon som CV, utdanning og omtale/produksjonslister til de enkelte personer som inngår i ph.d.-programmets fagmiljøet (se NOKUTs tabell 2) (vedlegg XX, XX og XXX).

Beskrivelse av hvilke områder stipendiatene kan spesialisere seg innenfor

Ph.d.-studentene i fellesgraden vil ut fra fagmiljøets kompetanse kunne spesialisere seg innenfor en stor bredde og dybde av høy og spisset kompetanse i musikk, visuell kunst inkludert bevegelige bilder, film, audiovisuelle medier, skuespill, performance og scenografi samt landskapsarkitektur, og spesielt i faglige kontekster som forbinder disse områdene. Scenografi forstås i en utvidet kontekst som beskrevet innledningsvis. Dette er fagområder der kunstnerisk utviklingsarbeid er av en kompleks, tidsbasert, sammensatt og dermed flerdimensjonal karakter. Samarbeidet i fellesgraden gir også muligheter for tverrfaglige doktorgradsprosjekt på tvers av fagområdene ved den enkelte institusjon. Fellesgradens deltakende institusjoner og den faglige spisskompetansen som finnes ved HINN, HiØ og UiT vil utgjøre en rikholdig og dekkende ressurs som kan imøtekomme behovet for de sammensatte og samtidig høyt spesialiserte kompetansen som kreves for å kunne fullføre doktorgradsprosjekter på dette nivået.

5.1.5 Doktorgradsstudiet skal ha et fagmiljø som er stabilt og består av tilstrekkelig antall ansatte med professor- og førsteamanuensiskompetanse innenfor hele bredden av studietilbudet. Det skal gjennomføres en helhetlig vurdering av om fagmiljøet har tilstrekkelig antall ansatte for å dekke fag og emner og den veiledningen studiet består av. Fagmiljøet skal bestå av ansatte med relevant kompetanse. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

(studiekvalitetsforskriften § 3-3 (5))

NOKUTs fagmiljøtabell 2 vedlagt søknaden (**vedlegg (XXA-XXC)**) viser hvem som inngår i det samlede fagmiljøet for det omsøkte ph.d.-studiet. Fagmiljøet og deres kompetanse blir først redegjort for knyttet til de ulike retningene som inngår i ph.d.-studiet, og deretter gis det en samlet vurdering av kompetansen for det omsøkte ph.d.-programmet som helhet.

Fagmiljøet ved **Akademi for scenekunst (HiØ)** tilknyttet ph.d.-programmet vil ha ansvar for retningene scenekunst, skuespill, performance og scenografi i det omsøkte ph.d.-programmet. Samlet bidrar fagmiljøet med undervisning, veiledning og prosjektarbeid, og består av fem professorer og to førsteamanuenser. Til sammen vil disse bidra med 2,41 årsverk hvor 0,43 årsverk er beregnet til undervisning og veiledning, 1,73 årsverk til forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid, og 0,25 årsverk til andre oppgaver, oppsummert i NOKUTs Tabell 2 (**vedlegg XX**). Dette vurderer vi vil være tilstrekkelig for å dekke retningene høgsolen har fagansvar for, inkludert veiledning av 3-4 ph.d.-studenter (NOKUT Tabell 1).

Som det fremkommer av drøfting av studiekvalitetsforskriften § 3-3 (1) (**pkt. 5.1.1**) og § 3-3 (4) (**pkt. 5.1.4**) er det ansatte med førstestillingskompetanse på alle fagområdene innen retningene scenekunst, skuespill, performance og scenografi. De fagansvarlig er i hovedsak alle i fast stilling ved høgsolen, med unntak av en i åremålsstilling. Utøvende og skapende kunstnerisk kompetanse inngår som et vesentlig element i kompetansekravet til faglige stillinger ved Akademi for scenekunst, og følgelig kan ansettelser gjøres som åremål i henhold til UH-loven § 6-4 (1). Høgsolen ser det som viktig å ha et stabilt fagmiljø og som deltar aktivt i kontinuerlig utvikling av fagområdet og studiene. Med denne begrunnelse valgte HiØ for noen år tilbake å tilsette i faste stillinger framfor åremålsstillinger for faglige stillinger. De ansattes kunstneriske utviklingsarbeid er et viktig middel for å sikre faglig kompetanseutvikling og relevans. Høgsolen tilfredsstiller kravet til professorkompetanse som fyller et bredt spekter innenfor retningene høgsolen er ansvarlig for. Professorkompetansen vil være vesentlig og viktig å knytte opp mot studiet som helhet, men spesielt opp mot studentenes ph.d.-prosjekter og deres faglige utvikling.

Fagmiljøet ved HiØ har bred veilednings- og utdanningsfaglig kompetanse som det går fram av den enkeltes CV (**vedlegg XX**). Utdanningsfaglig kompetanse redegjøres det nærmere for under omtale av studietilsynsforskriften § 2-3 (2) (**pkt. 5.2.2**). Høgsolen setter krav til pedagogisk kompetanse ved ansettelse av undervisnings- og forskningsansatte, enten oppfylt ved ansettelse eller krav om gjennomført intern opplæring innen to år etter ansettelse. Dette sikrer at studentene gis et godt undervisningstilbud på alle nivåer. Som det går fram av fagmiljøets CV-er (**vedlegg XX**) så har fagmiljøet samlet god og bred veiledningskompetanse, både på master- og ph.d.-nivå. Erfaring med å veilede ph.d.- og masterstudenter i fagmiljøet er høy, som dokumentert i de enkelte CV-ene (**vedlegg XX**). Erfaring fra ph.d.-utvalgsarbeid fremkommer i de fagansattes CV-er.

Arbeidet med akkreditering av ph.d.-studiet i film og beslektede audiovisuelle kunstformer ved HINN igangsatte flere prosesser som nå bidrar til styrking av fagmiljøet ved institusjonen. Dels ble det klart at rekruttering til faglige stillinger må skje som førsteamanuensis og professor heller enn førstelektor og dosent, slik at de faglig ansatte kan bidra med veiledning og undervisning på ph.d.-nivå.

Akkrediteringssøknaden i 2021 signaliserte i tillegg intensjoner om tettere samarbeid mellom DNF og AMEK, en prosess som pågår nå og som reflekteres i denne søknaden. Til sist kommer strategiske prosesser ved HINN for kompetanseutvikling som følge av universitetsambisjon, som har ledet til kompetanseoppbygg ved både AMEK og DNF. Som et resultat er fagmiljøet ved HINN som beskrives i vedlegg XX (pkt. 5.1.3) styrket fra forrige søknad, med bredere fagkompetanse innen alle sentrale disipliner i filmfeltet. Spillskolen tilfører viktig kompetanse innen animasjon og spilldesign som blant annet har verdi for arbeid med VFX (visual effects), VR og interaktivitet i audiovisuell historiefortelling. I virtuell produksjon brukes spillteknologi for å la filmskapere kombinere live action filmopptak med computer-genererte bilder (CGI) i sanntid. Det samlede fagmiljøet ved HINN dekker et bredt spekter av spesialiseringer innen filmfeltet, så som produsent, fiksjonsregi, dokumentarregi, manus, foto, produksjonsdesign, lyd, klipp, animasjon og spilldesign. Det er også ansatte som arbeider tverrfaglig mellom film, billedkunst, musikk og scenekunst.

Samlet bidrar fagmiljøet, som består av 11 professorer, 14 førsteamanuenser og éførstelektor med undervisning, veiledning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Til sammen utgjør dette 8,4 årsverk knyttet til studiet hvor 2,15 årsverk er beregnet til undervisning og veiledning, 5,8 årsverk til kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid, og 0,75 årsverk til andre oppgaver, oppsummert i NOKUTs Tabell 2 (vedlegg XX). Fagmiljøet ved HINN består av en kombinasjon av faste stillinger og åremål. Ved AMEK er ansatte i faste stillinger. For å styrke kontinuitet ved DNF, skjer nå en gradvis omlegging mot større stillinger og bruk av faste stillinger.

Samarbeid med HiØ og UiT åpner muligheter mellom fagfelt på tvers av institusjonene. I felleskap mellom HINN og Musikkonservatoriet ved UiT ser vi muligheter for videre utvikling av arbeid med filmmusikkkomposisjon. Innlemmingen av Kabelvåg kunst- og filmskole i UiT gir et utvidet fagmiljø innen film som også bidrar tverrfaglig til arbeid mellom film og billedkunst. Scenografi (HiØ) og produksjonsdesign (HINN) er nært relatert. AMEKs kompetanse innen dokumentarregi og flerkameraproduksjon vil ha verdi for videre utvikling av hvordan kunstnerisk arbeid og kunstnerisk utviklingsarbeid kan dokumenteres audiovisuelt. Deler av fagmiljøet ved AMEK er ansatt på basis av vitenskapelig kompetanse. I henhold til studiekvalitetsforskriften § 3-3 (3) er disse ikke medtatt i fagmiljøet for studieprogrammet. Like fullt er flere av disse faggruppene ressurser for studieprogrammet. Fagmiljøet innen medievitenskap har forskningsinteresser nært knyttet til området for ph.d.-programmet, blant annet norsk filmproduksjon og produsentens rolle. Ansatte i fagmiljøet ved AMEK var gjesteredaktører for Norsk medietidsskrift 29(4), 2022, med forskning på egen kreativ praksis som tema. Deler av fagmiljøet ved Spillskolen arbeider med spillutvikling med faglig forankring i informasjonsvitenskap. Arbeid med spillutvikling, visual effects, VR, interaktivitet, virtuell produksjon er kun mulig i et tverrfaglig miljø hvor også denne kompetansen inngår.

Med etablering av ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer styrkes veilederkompetanse og erfaring ved HINN. Med rekruttering av syv nye stipendiater i 2023 er prognosen at 11 faglig ansatte ved HINN veileder på ph.d.-nivå ved utgangen av 2023. HINN arbeider nå med å utvikle et kurstilbud for nye veiledere. Dette vil bli en tilpasning til kunstnerisk utviklingsarbeid av et tilsvarende tilbud som HINN har for nye veiledere i vitenskapelig ph.d.-program.

Fagmiljøet ved **Musikkonservatoriet og Kunstakademiet ved UiT** tilknyttet ph.d.-programmet vil ha ansvar for landskapsarkitektur, musikk og visuell kunst inkludert bevegelige bilder i det omsøkte

ph.d.-programmet. Samlet bidrar fagmiljøet, som består av 12 professorer og seks førsteamanuenser med undervisning og veiledning. Til sammen utgjør dette 7,4 årsverk knyttet til studiet hvor 2,2 årsverk er beregnet til undervisning og veiledning, og 5,15 årsverk til kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid, oppsummert i NOKUTs Tabell 2 (vedlegg XX). Dette vurderes å være tilstrekkelig for å dekke universitetets fagansvar inkludert veiledning av fem ph.d.-studenter (NOKUT Tabell 2) samt eventuelle eksternt finansierte studenter fra for eksempel Samisk høyskole.

Samlet har fagmiljøet de nødvendige akademiske og kunstneriske ferdighetene og generell kompetanse for å tilby et ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, som nærmere beskrevet ovenfor. Både de obligatoriske og valgfrie emnene som inngår i det omsøkte ph.d.-programmet ledes av ansatte med lang akademisk og kunstnerisk erfaring med prestasjoner på avansert nasjonalt og internasjonalt nivå. Sammensetningen i fagmiljøet sikrer en blanding av erfaring og kompetanse fra ulike kunstformer.

Det samlede fagmiljøet består av svært erfarne professorer og førsteamanuenser. Fagmiljøets sammensetning sikrer overføring av kompetanse og erfaring med undervisning og veiledning på ph.d.-nivå, samtidig med at dette gir en kontinuitet og progresjon i videreutvikling av ph.d.-programmet.. Blanding av ulike kunstneriske bakgrunn og erfaringsnivå vil også være et ledende prinsipp ved oppnevning av studentenes veiledningsteam, tatt i betraktning temaet for de enkelte utviklingsprosjektene.

Undervisning og veiledning knyttet til ph.d.-programmet vil bli gjennomført i henhold til fastsatte prosenter angitt i NOKUT Tabell 2 (vedlegg XX). Antall årsverk for undervisning og veiledning utgjør samlet 13,36. Dette indikerer at det samlede fagmiljøet har tilstrekkelig kapasitet til å veilede de forventede 20 kandidatene samt å undervise i samtlige emner i ph.d.-programmet.

5.1.6 Institusjonen skal dokumentere at den har kapasitet og rekrutteringspotensial til å ta opp minst 15 stipendiater til doktorgradsstudiet i løpet av fem år etter oppstart. Institusjonen skal i tillegg sannsynliggjøre at den over tid kan opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 stipendiater. Personer ansatt under ordningen nærings-ph.d. og offentlig sektor-ph.d., kan inngå i beregningen av antall stipendiater etter denne paragrafen og § 3-8 femte ledd. Minst åtte av stipendiatene skal ha hovedarbeidsplass ved institusjonen. Institusjonen kan i tillegg ta opp doktorgradskandidater med annen finansiering.

(studiekvalitetsforskriften § 3-3 (6))

Kapasitet og rekrutteringspotensial av ph.d.-studenter

De tre samarbeidsinstitusjonene for det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid har siden etableringen av Stipendiatprogrammet i regi av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) i 2003 hatt stipendiater i utdanningsløp. Antall stipendiater har i perioden variert grunnet institusjonenes prioriteringer.

Aktiviteten ved de tre samarbeidsinstitusjonene de siste fem årene indikerer kapasiteten for det omsøkte ph.d.-programmet. Samtidig må det tas høyde for at verken HINN eller HiØ har kunnet rekruttere nye stipendiater i årene 2021-2022.

Tabell X Antall stipendiater i løp de siste fem årene

År	HINN	HiØ	UiT	Totalt
2018	6	4	1	11
2019	7	4	1	12
2020	9	6	3	18
2021	9	5	0	14
2022	9	4	3	16

Ved HINN er etablering først av det midlertidige programmet *ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i film og beslektede audiovisuelle kunstformer* (akkreditert i 2022) og deretter opprettelsen av fellesprogrammet som beskrives her, gjort på basis av vedtak i høgskolestyret i 2020 med forutsetning om allokering av seks-syv av institusjonens stipendiathjemler. På nåværende tidspunkt disponerer DNF fem hjemler, og AMEK tre. AMEK må også ivareta andre fagområder gjennom vitenskapelige program, men forutsetter at to hjemler knyttes til fellesprogrammet. To ekstra prosjektfinansierte stipendiatstillinger innebærer at HINN i 2022 lyste ut totalt syv stillinger med søknadsfrist januar 2023. Nåværende stipendiater fra Stipendiatprogrammet overføres til nytt ph.d.-program, og høsten 2023, frem til første disputaser finner sted, vil HINN alene i en periode ha 16 stipendiater. Utlysningene i 2022 er alle fireårige med pliktarbeid, som ytterligere bidrar til å sikre nødvendig volum. Dialog med eksterne parter indikerer i tillegg at det kan være interesse for samarbeid om nærings-ph.d. med flere selskap i den audiovisuelle bransjen som ytterligere kan bidra til rekruttering.

Fagmiljø ved **Akademi for scenekunst (NTA)** ved HiØ har hatt hovedveilederfunksjon for alle sine stipendiater siden 2003, og er også aktive veiledere for stipendiater tilsatt ved andre institusjoner i Norge. De deltar også aktivt i veiledersamlingene i regi av Den nasjonale forskerskolen i kunstnerisk utviklingsarbeid. Den omsøkte fellesgraden med sitt potensial i nye tverrfaglige synergier og prosjekter antas å bidra til å vekke interesse for potensielle søkere til studieprogrammet.

Kandidater som til nå har gjennomført sitt stipendiatprogram ved NTA, har hatt tilgang til nødvendige ressurser for å kunne gjennomføre sine kunstproduksjoner, både de som har kunnet gjøre dette innenfor egen institusjon, og de som i større eller mindre grad har vært avhengige av ressurser som egnede visnings-/presentasjonsarenaer og publikum. Gjennom institusjonens nasjonale og internasjonale faglige nettverk og stipendiatens egne faglige nettverk, har det vist seg uproblematisk å komme til de nødvendige løsninger i en slik sammenheng. Vi ser ingen grunn til at dette ikke skal kunne være tilfredsstillende også i framtiden. Det vil også for HiØ være aktuelt å inngå samarbeid med eksterne parter om en offentlig ph.d.

UiT har i skrivende stund fem ph.d.-studenter som er tatt opp på UiBs ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid og en på NMHs program. Denne siste vil sannsynligvis fullføre i 2023. Det er ikke tatt stilling til om de som er opptatt på UiBs program skal overføres til den omsøkte fellesgraden. Når de kan tas opp på fellesprogrammet vil blant annet avhenge av hvor lang tid de har igjen av ph.d.-studiet sitt før avslutning. På nåværende tidspunkt har UiT to øremerkede stipendiatstillinger i kunstnerisk utviklingsarbeid, tre som er bevilget av UiTs stipendiatpool, og en som er finansiert av Dikus Program for kunstnerisk utviklingsarbeid.

De tre institusjonene har alle erfart at søkertall til utlyste stipendiatstillinger i sine respektive fagfelt har vært stigende de siste årene, også med økende internasjonal interesse slik det er redegjort for tidligere i søknaden ved omtale av studietilsynsforskriften § 2-2 (2) (pkt. 4.1.2). Den omsøkte fellesgraden med sitt potensial i nye tverrfaglige synergier og prosjekter antas å bidra til å vekke interesse for potensielle søkere, både nasjonalt og internasjonalt.

I tillegg er det viktig å nevne at Samisk høyskole i mai 2022 overfor UiT har gitt uttrykk for at høyskolen er positiv til å inngå en intensjonsavtale med UiT/konsortiet om opptak av ph.d.-studenter i programmet. Dette vil bidra til en framtidig styrking av fagmiljøet og en interessant utvidelse av rekrutteringsgrunnlaget.

De stipendiater som i dag er i løp, har alle sin hovedarbeidsplass ved den institusjonen de er tilsatt.

En enkel modell basert på at HINN innenfor en treårsperiode rekrutterer sju, HiØ fire og Tromsø fem stipendiater, innebærer at det samlet rekrutteres 16 stipendiater i perioden. Om stipendiatene ved HINN ansettes i fire år med pliktarbeid, vil det til enhver tid være minimum 18 stipendiater i programmet. Eventuelle permisjoner, reduserte stillinger og ventetid fra sluttbedømming påbegynnes til disputas medfører at det reelle tallet vil være høyere.

Gjennomstrømming

Nasjonalt har det kunstneriske stipendiatprogrammet i likhet med mange andre program på tredje syklus hatt noen utfordringer med gjennomstrømming. Ved HINN / Den norske filmskolen og AMEK har samtlige stipendiater gjennomført sine løp. Ved HiØ har samtlige stipendiater gjennomført ph.d.-studiet. De fleste på normert tid, men med noen få unntak grunnet forsinkelser som skyldtes nedstenginger under pandemien og svangerskapspermisjon. Ved UiT har åtte av ni ph.d.-studenter fullført utdanningen sin de siste fem årene.

Med bakgrunn i den aktiviteten og de erfaringene de tre institusjonene har dokumentert siden 2017, tilsier dette at institusjonene i fellesskap har tilstrekkelig kapasitet til å kunne drifte den omsøkte fellesgraden.

5.2 Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-3

5.2.1 Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.
(studietilsynsforskriften § 2-3 (1))

Det samlede fagmiljøet for det omsøkte ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid i utøvende og skapende kunst, og deres ansvarsområder og oppgaver i studiet relatert til undervisning, veiledning og forskning er beskrevet mer detaljert i omtale av studie kvalitetsforskriften § 3-3 (4) (pkt. 5.1.4) og § 3-3 (5) (pkt. 5.1.5), og ytterligere dokumentert i vedlagte CV-er (vedlegg XX) og produksjonslister (vedlegg XX). Samlet fagmiljø inneholder et omfattende internasjonalt kunstnerisk nettverk og forskningskontekst med kompetent faglig ansatte som har dokumentert forskningsbasert undervisning,

administrasjon og veiledererfaring. Nevnte beskrivelser viser at fagmiljøets sammensetning dekker programmets fagområder og emner.

Som vist i NOKUTs tabell 2 (fagmiljøtabell) for de tre samarbeidsinstitusjonene omfatter fagmiljøet ansatte som er involvert og driver med relevant kunstnerisk utviklingsarbeid. Til sammen utgjør fagmiljøet 28 professorer og 22 førsteamanuenser, samt én førstelektor kvalifisert på kunstnerisk grunnlag. Det relativt høyt antall fagansatte gjenspeiler programmets tverrfaglige karakter. Til sammen skal hver av disse undervise og veilede i et omfang som overstiger 0,1 årsverk. Det er 51 ansatte som samlet bidrar med totalt 13,36 årsverk. En ressurs på 0,67 årsverk er dermed dedikert til hver ph.d.-student i det omsøkte ph.d.-programmet. Forholdet mellom ansatte og ph.d.-studenter er 2,55, noe som tilsier at hver ph.d.-student kan veiledes av et team på to interne veiledere.

Ansatte i henhold til NOKUTs tabell 2 (vedlegg XX), er i hovedsak fast ansatte ved institusjonene og direkte knyttet til ph.d.-programmet. I tillegg vil det være ansatte som bidrar med mindre enn 0,1 årsverk, som ikke er inkludert i denne tabellen, men hører til det utvidede fagmiljøet ved samarbeidsinstitusjonene. Eksempler er ansatte knyttet til ulike kunstneriske prosjekter, og disse kan være en naturlig del av ph.d.-studentenes utvidede fagmiljø som støtte. Fagmiljøet knyttet til det omsøkte ph.d.-programmet vil ha en stabil og hensiktsmessig sammensetning over tid. Deltakelse i Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid vil samtidig gi studiemessig og institusjonell tilknytning til et større miljø av ph.d.-studenter og ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid.

Fagmiljøet har samlet sett god erfaring med veiledning og undervisning på master- og ph.d.-nivå. For professorene kan mange vise til veiledning av ph.d.-studenter, mens et lavere antall førsteamanuenser har den erfaringen man kan forvente. Bredde- og dybdeperspektivene gjenspeiles også blant de fagansatte, jf. vedlagte CV-er. Emner i det omsøkte ph.d.-programmet er utviklet av erfarne professorer med høy kompetanse i kunstnerisk utviklingsarbeid innenfor sine respektive fagområder, beskrevet nærmere i studietilsynsforskriften § 3-3 (4) (pkt. 5.1.4) og § 3-3 (5) (pkt. 5.1.5), og dokumentert i CV-er og produksjonslister (vedlegg XX og XX).

Veilederkompetanse

Det arbeides kontinuerlig med veilederopplæring blant annet gjennom årlig samling for veiledere i regi av forskerskolen, og fellesgraden vil tilrettelegge for egen opplæring av interne og eksterne veiledere. Veilederopplæring skal sikre at veiledere er kjent med programmet, reguleringer, læringsutbytter, forventninger og milepæler for prosjektenes utvikling. Videre er de plattformer for erfaringsutveksling og refleksjon om veilederrollen, og deling av gode erfaringer og rutiner for hvordan veiledning tilrettelegges. Der det er relevant vil veilederopplæring samhandle med tiltak for veilederopplæring innenfor vitenskapelige ph.d.-program

HINN arbeider for å bygge opp et nytt tilbud om veilederopplæring for nye veiledere, som en tilpassing av tilsvarende tilbud ved HINN for nye veiledere i vitenskapelige program. Erfaringene fra dette arbeidet vil videreføres i fellesgraden, og partene vil også søke å bygge dette som et nasjonalt tilbud i samarbeid med øvrige ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid, fortrinnsvis i regi av forskerskolen.

5.2.2 Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse (studietilsynsforskriften § 2-3 (2))

I tråd med forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger (§ 1-1 - 1-7) stiller alle tre institusjoner krav om at alle ansatte som er involvert i undervisning og veiledning har

gjennomført et eget program eller relevante kurs på minimum 200 timer i praktisk-pedagogisk kompetanse, eller har gjennomført dette innen to år etter ansettelse. Videre må alle søkere til undervisnings- og forskerstillinger dokumentere at de har opparbeidet seg ferdigheter innen planlegging, gjennomføring, evaluering og utvikling av undervisning og veiledning og framstille dette på en systematisk og samlet måte (pedagogisk mappe). I tillegg forventes det at alle undervisnings-, veilednings- og vurderingsformer som blir benyttet er fundert i anerkjente forskningsbaserte metoder. Deler av fagmiljøet tilknyttet ph.d.-programmet har lang undervisningskompetanse fra kunstutdanning på universitet- og høyskolenivå, og har vært kompetansevurdert før forskriftsendringene i 2019.

Formell kompetanse i universitets- og høyskolepedagogikk

Ved HINN har DNF i 2019 utviklet og fått godkjent kurs i filmskolepedagogikk, som gir 15 studiepoeng og tilfredsstiller forskriftens krav til utdanningsfaglig kompetanse. Fokus for kurset er utdanningskvalitet, didaktikk, læring og motivasjon, studentveiledning og også kollegaveiledning. Kurset tilbys til faglig ansatte både ved DNF og AMEK, og ansatte som er rekruttert til faglige stillinger senere år, har gjennomført eller er i ferd med å gjennomføre kurset. Tre faglige som er ansatte den senere tiden og tilknyttet programmet, har fått godkjent tilsvarende kompetanse eller har gjennomført tilsvarende kurs ved annen kunstfaglig institusjon. Søkernes undervisningskompetanse og egnethet blir også testet i ansettelsesprosessen, og dette inngår i vurderingsgrunnlaget ved innstilling til ansettelse. Formen for slik test blir tilpasset den enkelte og dennes fagfelt; det kan være prøveundervisning, veiledning etc.

HiØ har siden 1994 tilbudt et praktisk kurs i høyskolepedagogikk, og i 2015 ble dette omgjort til studieprogrammet *Studium i praktisk universitets- og høyskolepedagogikk og digitale undervisningsformer* (15 studiepoeng). Dette innebærer at ansatte ved HiØ og andre som søker seg til studiet har et tilbud som overgår det forskriftsfestede minimumskravet om 200 timer praktisk-pedagogisk kompetanse for ansatte i undervisnings- og forskerstillinger (forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger § 1-4 (3)).

Formell pedagogisk og didaktisk utdanning rettet inn mot kunstnerisk utviklingsarbeid har inntil nylig ikke vært tilgjengelig. For ansatte innenfor kunstfeltet, bredt definert, har det dermed vært vanlig å tilegne seg pedagogisk kompetanse på andre måter enn gjennom formell utdanning. I tråd med vanlig praksis, nasjonalt og internasjonalt, har omfattende undervisnings- og veiledningspraksis blitt vektlagt i vurderingen av den pedagogiske og didaktiske kompetansen til ansatte ved Akademi for scenekunst (se vedlegg X for CV-er).

UiT har som krav at søkere på faglige stillinger må dokumentere pedagogisk basiskompetanse gjennom gjennomført kurs i UH-pedagogikk eller gjennom en pedagogisk mappe som gjenspeiler et tilsvarende kompetansenivå ved tilsetting. For professor og dosent stilles det tilleggskrav. For å få opprykk i stillinger kreves dokumentert tilsvarende kompetanse.

UiT har et ressursenter for undervisning, læring og teknologi kalt *Result*. Dette tilbyr kurs i universitetspedagogikk for stipendiater, kurs i universitetspedagogisk basiskompetanse for ansatte, kurs i forskningsveiledning og et kompetanseutviklingsprogram for studieprogramledere. Personer som blir tilsatt uten pedagogisk basiskompetanse blir ansatt på kvalifiseringsvilkår og må ta kurs i universitetspedagogisk basiskompetanse innen to år ved UiT. Dette kurset foregår over et studieår med tre samlinger med digitalt arbeid mellom samlingene på til sammen 200 timer arbeid for deltageren.

Result bidrar også med kurs i digitale plattformer som UiT benytter som Canvas, Plagiatkurs, Informasjonskompetansekurs, EndNote og flere MOOC: Massive open online course. De tilbyr også

MOOC plattform for fakultetene der Musikkonservatoriet tilbyr kurs i Grunnleggende musikkteori og gehør.

Kunstpraksiser innenfor området for ph.d.-programmet gjør utstrakt bruk av digitale teknologier, og det er en sterk kultur for løpende faglig oppdatering i forhold til teknologisk utvikling i feltet. De ansatte har utstrakt erfaring med bruk av digitale løsninger og infrastrukturer for koordinering, gjennomføring og samarbeid i kunstnerisk utviklingsarbeid, produksjon, utvikling, undervisning og administrasjon. Verktøy i daglig bruk i undervisning omfatter digitale plattformer som Canvas, Teams og Zoom. Det er en god indikator på fagmiljøets kompetanse med bruk av digitale teknologier i utdanning at samarbeidsinstitusjonene har sikret et tilfredsstillende utdanningstilbud for studentene gjennom en krevende pandemitid. Til tross for at samarbeidsinstitusjonen legger stor vekt på erfarings- og praksisbasert undervisning og veiledning, har det lyktes å finne arbeidsmåter og tilnærminger som har muliggjort videreføring av undervisning også i denne perioden.

Læringsstøttesenter

Alle de tre institusjonene har læringsstøttesentra som har ansatte som samarbeider med fagansatte på enhetene. Sentrene fungerer som en utforskende læringsarena for alle fagansatte og tilbyr muligheter for å teste, ta i bruk og evaluere både eksisterende og ny teknologi som understøtter studenters læring, i samsvar med den enkelte ansattes pedagogiske og didaktiske undervisningsmetoder. Sentrene tilbyr en rekke kompetansehevende tiltak som veiledning og opplæring i bruken av digitale verktøy, medier og relevante undervisningsmetoder. I tillegg fungerer sentrene som rådgivende enheter i valg av nye løsninger og verktøy.

Pedagogisk merittering og kollegaveiledning

HINN har etablert ordning for tildeling av status som «merittert underviser». Ordningen setter fokus på underviserens virke i et helhetlig, kollegialt og institusjonelt kvalitetsbyggende bilde. Merittering fordrer en forskende og vitenskapelig tilnærming til undervisning, kollegialt og institusjonsbyggende arbeid, positivt lederskap og systematisk pedagogisk utvikling over tid.

HiØ har etablert en ordning for pedagogisk meritteringer som et strategisk virkemiddel for utvikling av god undervisning. Meritteringsordningen blir administrert av SPUL, og ble første gang lyst ut i 2020 med påfølgende utlysninger annet hvert år. Etter hvert som det utnevnes meritterte undervisere, inngår disse i et kunnskapsnettverk tilknyttet SPUL. Hensikten med nettverket er å sikre en videre utvikling av utdanningskvaliteten og spre kunnskap om god praksis. Medlemmene i nettverket brukes blant annet som representanter i sakkyndig utvalg, og som pedagogiske ressurspersoner/mentorer ved konkrete forespørsler fra fakultetene.

Meritteringsordningen skal med dette sammen med andre tiltak stimulere til systematisk og målrettet arbeid med utdanningskvalitet og til å fremme en kollegial undervisningskultur. Et annet tiltak med samme mål er kollegaveiledning. SPUL bidrar til denne ordningen ved å tilby prosessveiledning, arrangere erfaringssamlinger og ved å tilby ulike digitale ressurser og selvhjelpsguider.

UiT etablerte som første norske universitet en meritteringsordning i 2016. Etter fire runder har 21 ansatte fått status som merittert underviser, hvorav to er tilknyttet Musikkonservatoriet. Som merittert underviser er man forpliktet til å gjøre sin kompetanse tilgjengelig for pedagogiske kompetansebehov som enheten man er tilsatt ved måtte ha, som for eksempel veiledning i utvikling av pedagogiske mapper.

Pedagogiske utviklingsprosjekter

SPUL ved HiØ spiller en nøkkelrolle i dette systematiske arbeidet, og bidrar med undervisnings- og læringsstøtte for høgskolens faglige ansatte, i nært samarbeid med pedagogisk ledelse ved de ulike fakultetene og instituttene.

SPUL har vært involvert i ulike FoU-prosjekter. På nåværende tidspunkt (2020-2023) jobber de med et prosjekt med tittelen «En kollegial og samarbeidsorientert undervisningskultur – hvordan gjenspeiles dette i praksis?». Målet med dette prosjektet er å undersøke vilkårene for samtalen om undervisning og læring ved HiØ, og å rette fokus mot utviklingen av kulturer for erfaringsdeling og samarbeid om undervisningsrelaterte problemstillinger. Spørsmål som belyses er hva som kjennetegner kollegiale og samarbeidsorienterte undervisningskulturer, hvordan slike kulturer oppstår, og på hvilken måte de gjenspeiles i praksis. Alle ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ved HiØ, inkludert Akademi for scenekunst har blitt invitert til å svare på en spørreundersøkelse og det gjennomføres fokusgruppeintervjuer med meritterte undervisere og andre ansatte.

Ansatte ved HiØ som er tilknyttet det omsøkte ph.d.-programmet er med dette del av en undervisnings- og veiledningskultur der det er et sterkt og kontinuerlig fokus på å lære med og av andre i utvikling og gjennomføring av undervisningsopplegg på alle nivå. Dette pågående arbeidet og en spissing inn mot pedagogiske problemstillinger i kunstnerisk utviklingsarbeid spesielt, vil kunne styrkes og videreutvikles med etableringen av et felles ph.d.-program sammen med HINN og UiT.

5.2.3 Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studiet.

(studietilsynsforskriften § 2-3 (3))

Konsortium

Fellesgradens konsortiumavtale (vedlegg xx) fastsetter at studenter, fagansatte og administrativt ansatte utgjør et felles fag- og fagadministrativt miljø. En beskrivelse av konsortiets medlemmer, oppgaver og hvilke beslutninger som fattes er i hovedtrekk allerede redegjort for under studietilsynsforskriften § 2-5 (1) (pkt. 3.1.1), og finnes mer detaljert beskrevet i vedlagte konsortiumavtale (vedlegg XX). Studietilbudets faglige ledelse og hvordan kvalitetssikring og -utvikling av studiet skal ivaretas er redegjort for nedenfor.

Som gjort greie for under studietilsynsforskriften § 2-1 (1) (pkt. 2.1.1) og § 2-5 (1) (pkt. 3.1.1) er det utarbeidet et forslag til et supplerende kvalitetssikringssystem (studiekvalitetshåndbok) for fellesgraden for de områder som ikke dekkes av institusjonenes egne kvalitetssystemer (vedlegg XX studiekvalitetshåndbok, XA, XB, XC institusjonenes kvalitetssystem). I studiekvalitetshåndboka framgår roller og ansvar i fellesgradens kvalitetssystem. Kvalitetsarbeidet skal være et systematisk arbeid, og resultater fra institusjonenes kvalitetsarbeid vil også følges opp for å sikre og utvikle kvaliteten i studietilbudet.

Konsortiumstyret

Konsortiumstyret skal ha et særlig ansvar for kvalitetssikring av fellesgradsprogrammet og jevnlig rapportere tilbake til rektor og styre ved HINN, HiØ og UiT. Ved indikasjoner på sviktende kvalitet kan konsortiumstyret initiere ekstraordinære evalueringer av fagmiljø og studieprogrammet. Det er konsortiumstyret som initierer periodiske programevalueringer av studieprogrammet.

Konsortiumstyrets øvrige ansvar for kvalitetssikring framgår av kvalitetshåndboka punkt 2.1.2 *Strategisk ledelse*.

Programstyret

Programstyret skal ha et særlig ansvar for studieprogrammets kvalitetsutvikling og program- og emneevalueringer, og utarbeider årlig en kvalitetsrapport som legges fram for konsortiumstyret. Programstyret skal i samarbeid med fagmiljøet initiere og foreslå endringer i studieprogrammet overfor konsortiumstyret, inkludert oppretting og nedlegging av emner. Endringer i studie, emne- og kursplaner skal gjennomføres i tråd med samarbeidsinstitusjonenes ordinære frister og rutiner. Programstyrets øvrige oppgaver og ansvar i kvalitetsarbeidet framgår av kvalitetshåndboka punkt 2.1.3 *Programstyrets oppgaver*. Programmet støttes administrativt av en administrativ hovedkoordinator. Koordinatorens oppgaver er nærmere beskrevet i kvalitetshåndboka punkt 2.1.4 *Administrativ ledelse og koordinering av studieprogrammet*.

Lokal studieprogramledelse

Den faglige studieprogramledelse ved hver av de tre institusjonene er representert gjennom sin representant i programstyret. Mandatene til den lokale studieprogramledelsen fastsettes av den enkelte institusjon på grunnlag av institusjonens eget kvalitetssystem og fellesgradens kvalitetshåndbok. Den lokale studieprogramledelsens roller og oppgaver i kvalitetsarbeidet vil framgå av mandatene.

Emne- og kursansvarlige

Emne- og kursansvarlige skal ha som oppgave å sikre god kvalitet i de enkelte emnenes faglige innhold og undervisning, og sikre sammenheng mellom det fastsatte læringsutbyttet, læringsaktiviteter og vurderingsformer i emnet. Emneansvarlig er ansvarlig for at emnet evalueres jevnlig. Evalueringer skal bidra til å gi studentene en aktiv rolle i kvalitetsarbeidet, føre til større fokus på studentens totale læringsmiljø og til forankring av arbeidet med utdanningskvalitet i fagmiljøene. Evalueringer er en del av studentenes læringsprosess og fagmiljøenes selvevaluering. Det skal utarbeides en egen prosedyre for evaluering av emner og studieprogram i fellesgraden. Emne- og kursansvarlige sine roller og ansvar i kvalitetsarbeidet følger også av de enkelte institusjonene sine kvalitetssystem.

Forskerskolen er et fellestiltak mellom alle norske ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid, og ledes faglig av et eget styre. Hvert av ph.d.-programmene som deltar utnevner blant sine faglig ansatte en representant med vara til forskerskolens styre. Fellesprogrammet vil dermed være representert med et styremedlem og en vararepresentant, som bidrar til faglig ledelse av Forskerskolen.

Lokalt ved hver institusjon

Ved HINN vil ph.d.-programmet lokalt være faglig ledet etter samme prinsipper som de vitenskapelige ph.d.-programmene ved HINN. På institusjonsnivå har *høgskolestyret* har det overordnede ansvaret for forskerutdanningen ved HINN. Styrets ansvar for forskerutdanningen forvaltes av *rektor*. *Prorektor forskning* har et overordnet strategisk og administrativt ansvar for virksomhetsområdet forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid, herunder ph.d.-programmene. Høgskolens *FoU-utvalg* er rådgivende for rektor og skal blant annet koordinere forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid på tvers av fakultetene. *Samarbeidsorgan for forskerutdanning* er et institusjonelt kollegialt utvalg for felles koordinering og kvalitetsarbeid i alle ph.d.-programmene. Ved fakultetet har *dekan* overordnet ansvar for ph.d.-programmet, dets utvikling, bemanning, kvalitetsarbeid og samspill med omgivelsene. DNF og AMEK har felles *prodekan forskning* med

overordnet ansvar for forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid ved begge fakultet. *Ph.d.-utvalg* er det rådgivende organ for dekan i faglige beslutninger generelt og for innholdet i ph.d.-utdanningene spesielt. *Ph.d.-leder* er faglig leder og studieprogramansvarlig, leder ph.d.-utvalget, og har det daglige ansvaret for studiekvaliteten og for kvalitetsarbeidet. Ph.d.-leder er HINNs representant i fellesprogrammets programstyre. Prorektor forskning eller dekan oppnevnes som representant til Konsortiumstyret. Enkeltvedtak relatert til stipendiatenes oppstart, gjennomføring og fullføring vil behandles i ph.d.-utvalg ved HINN før innstilling videresending til sentralt Programstyre.

Ved **HiØ** vil ph.d.-programmet være organisert slik at det blir oppnevnt en programansvarlig som organiserer, koordinerer og rapporterer internt på den individuelle studentens studieprogresjon så vel som overordnet om studieprogrammet innad i fellesgraden. Programansvarlig vil være høgskolens representant inn i fellesgradens programstyre.

Programansvarlig på HiØ jobber i tett samarbeid med oppnevnt hovedveileder for doktorgradsprosjektet som også er tilknyttet HiØ. Planleggingen, koordineringen og gjennomføring av studieprogrammets undervisning er organisert delvis overordnet, gjennom forskerskolen, delvis organisert og godkjent gjennom individuell utdanningsplan som utarbeides og godkjennes av programstyret. Programansvarlig på HiØ vil ha tett samarbeid og kontinuerlig kontakt med fagstab, administrasjon generelt og forsknings- og ph.d.-utvalg internt på HiØ om utvikling av studieprogrammet generelt og være medlem av programstyret, slik at et er sikret flyt av informasjon, rapportering, samarbeid, koordinering og utvikling av studieprogrammet i alle retninger i henhold til internt kvalitetssikringssystemet HiØ så vel som i forhold til fellesgradens behov. Ved Akademi for scenekunst har de kunstneriske lederne tilsvarende overordnet ansvar for forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid på linje høgskolens øvrige prodekaner for forskning og formidling.

UiTs kvalitetssystem bygger på strategiske målsettinger og styringssignaler, bestemmelser gitt i lov og forskrift, samt erfaringer fra kvalitetsarbeid. Det angir hva som minimum kreves i kvalitetsarbeidet og er gjeldende for utdanninger på alle nivå (bachelor, master og ph.d.). Fagmiljøer og faglig ledelse står fritt til å utføre kvalitetsarbeid ut over dette, samt å tilpasse kvalitetsarbeidet til lokale forhold og studietilbudenes egenart.

Universitetsstyret fastsetter strategiske målsettinger for universitetet og har overordnet ansvar for at disse følges opp gjennom det systematiske kvalitetsarbeidet. Dette ansvaret skal ivaretas blant annet gjennom styrets årlige vurdering og fastsetting av den samlede studieporteføljen, behandling av melding om forskning og utdanning, og fastsetting av tiltak i UiTs virksomhetsplan. Ved indikasjoner på sviktende kvalitet kan styret initiere evalueringer av fagmiljø og studietilbud.

Rektoratet/universitetsledelsen skal være pådrivere i kvalitetsarbeidet ved UiT og fremme kvalitetskultur og engasjement. Det er prorektor for forskning og utvikling som er tildelt rektoratets oppfølgingsansvar for ph.d.-programmer. Ved UiT er *Forskningsstrategisk utvalg* og *Utvidet ledermøte* rektoratets rådgivende utvalg i strategiske saker innen forskning, utdanning og øvrige virksomhetsområder.

Styret ved det enkelte fakultet/enhet fastsetter strategiske målsettinger for fakultetet/enheten og har overordnet ansvar for at disse følges opp gjennom det systematiske kvalitetsarbeidet. Fakultetsstyret fastsetter fag- og studieplaner og fremmer forslag til universitetsstyret om den studieporteføljen fakultetet ønsker å tilby. Fakultetets kvalitetsmelding med kvalitetsfremmende tiltak vedtas av fakultetsstyret.

Dekan er ansvarlig for fakultetets samlede studieportefølje og har overordnet ansvar for at det systematiske kvalitetsarbeidet ved fakultetet gjøres i samsvar med kvalitetssystemets krav og

målsetninger. For ph.d.-grader har dekan et særskilt ansvar for å påse at emner og studieprogram i ph.d.-graden evalueres og utvikles i samsvar med kvalitetssystemets krav og målsetninger, og at god faglig og pedagogisk kvalitet sikres i undervisningen.

UiT kvalitetssystem fastsetter at alle studietilbud skal ha en tydelig faglig ledelse bestående av ansatte i undervisnings- og forskerstillinger. Studieprogramledelsen kan utgjøres av enkeltpersoner (f.eks. studieleder) eller et definert programfellesskap (f.eks. programstyrer). Studieprogramledelsen er formelt ansvarlig for at studiet gjennomføres i henhold til fastsatt studieplan og for kvalitetsarbeidet som gjøres i studiet. Utvikling av studiekvalitet er likevel en kollektiv oppgave for hele fagmiljøet tilknyttet studiet, og studieprogramledelsen har en koordinerende rolle i dette arbeidet.

Studieprogramledelsen skal ivareta helheten i studietilbudet, herunder sikre god kvalitet i faglig innhold og undervisning, samt at lærings- og vurderingsformer som benyttes bidrar til at studentene oppnår læringsutbyttet. Studieprogramledelsen skal også sikre tett oppfølging av studentene, både når det gjelder den faglige utviklingen og det helhetlige læringsmiljøet. Studieprogramevalueringer, nøkkeldata og annen informasjon om studiekvaliteten skal vurderes løpende og danne grunnlag for utforming og iverksetting av forbedringstiltak. Basert på dette kvalitetsarbeidet skal det årlig utarbeides en studieprogramrapport med den faglige ledelsens analyser, plan for iverksetting av forbedringstiltak og videre utvikling av studiekvaliteten.

Når det gjelder fellesgraden vil det bli utpekt en lokal programansvarlig for UiTs bidrag i programmet som i samarbeid med instituttlederne ved begge de kunstfaglige instituttene skal evaluere og utvikle UiTs bidrag i samsvar med gjeldende kvalitetskrav og målsetninger. UiTs kvalitetssystem fastsetter at instituttlederne skal følge opp kvalitetsarbeidet og fastsette oppfølgingstiltak i dialog med studieprogramledelsen og emneansvarlige.

UiTs lokale programansvarlige sammen med fellesgradens programstyre, utgjør studieprogramledelsen.

5.2.4 Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:

c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professorkompetanse.
(studietilsynsforskriften § 2-3 (4))

Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen

Det er samlet for de tre samarbeidsinstitusjonene knyttet 13,36 årsverk til det omsøkte ph.d.-programmet. For fellesgrader regnes de deltagende institusjonene som "institusjonen", jf. NOKUTs veileder (side 31). Krav til ansatte i hovedstilling ved institusjonen er dermed oppfylt.

Førstekompetanse i studiets sentrale deler

Det kunstneriske utviklingsarbeidet (150 stp.) utgjør den sentrale delen av ph.d.-programmet, men også det obligatoriske emnet (20 stp.) vurderes som sentralt. Det er personer med førstekompetanse som har ansvar for alle emner i programmet.

For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav 50 prosent med professorkompetanse

Fagmiljøet ansvarlig for det omsøkte ph.d.-programmet består av 51 ansatte, hvorav 28 er professorer og 22 er førsteamanuenser samt én med førstelektorkompetanse på kunstnerisk grunnlag, samlet utgjør dette 13,36 årsverk. Professorkompetansen i fagmiljøet utgjør 8,48 årsverk, dvs. 63,47 % (se NOKUT tabell 2 for de tre samarbeidsinstitusjonene). Kravene til ansatte med førstekompetanse og minimum 50 % med professorkompetanse i fagmiljøet er derfor oppfylt. Nedenfor vises egne tabeller med oversikt over kompetansen ved de tre samarbeidsinstitusjonene.

Ved HINN består fagmiljøet som bidrar til fellesgraden av ansatte med professor- og førsteamanuensiskompetanse på kunstnerisk grunnlag, samt en førstelektor. Sistnevnte har ph.d.-grad innen kunstnerisk utviklingsarbeid, og kan dermed veilede i fellesprogrammet. Samtlige bidrar med 0,1 årsverk eller mer til fellesgraden.

Sammensettingen av fagmiljøet ved HINN er summert i følgende tabell, som viser at hovedvekten av fagmiljøet er ansatt i hovedstilling, og mer enn 50 % av bidraget i programmet kommer fra ansatte med professorkompetanse.

Tabell X. Kompetanse og årsverk i det omsøkte ph.d.-studiet ved HINN

Faglig ansatte tilknyttet ph.d.-studiet ved HINN	Antall årsverk ved HINN	Antall årsverk i det omsøkte ph.d.-studiet	Antall personer i det omsøkte ph.d.-studiet
Professor med hovedstilling	8,10	4,70	9
Professor uten hovedstilling	0,40	0,30	2
Førsteamanuensis med hovedstilling	9,60	3,50	13
Førsteamanuensis uten hovedstilling	0,40	0,10	1
Førstelektor i hovedstilling (med ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid)	1,00	0,10	1
Professorkompetanse totalt	8,50	5,00	11
Førsteamanuensis totalt	10,0	3,60	14
Førstelektor totalt	1,00	0,10	1
Sum	19,50	8,70	26

Ved HiØ består fagmiljøet som bidrar til fellesgraden av ansatte med professor- og førsteamanuensiskompetanse på kunstnerisk grunnlag. Sammensettingen av fagmiljøet ved HiØ er summert i følgende tabell, som viser at hovedvekten av fagmiljøet er ansatt i hovedstilling, og mer enn 50 % har professorkompetanse.

Tabell X. Kompetanse og årsverk i det omsøkte ph.d.-studiet ved HiØ

Faglig ansatte tilknyttet ph.d. ved HiØ	Antall årsverk ved HiØ	Antall årsverk i det omsøkte ph.d.-studiet	Antall personer i det omsøkte ph.d.-studiet
Professor med hovedstilling	4,30	2,08	5
Professor uten hovedstilling	-	-	-
Førsteamanuensis med hovedstilling	1,60	0,33	2
Førsteamanuensis uten hovedstilling	-	-	-

Førstelektor i hovedstilling (m. ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid)	-	-	-
Professorkompetanse totalt	2,08	2,08	5
Førsteamanuensis totalt	0,33	0,33	2
Førstelektor totalt	-	-	
Sum	5,90	2,41	7

Ved UiT består fagmiljøet som bidrar til fellesgraden av ansatte med professor- og førsteamanuensiskompetanse på kunstnerisk grunnlag. Sammensetningen av fagmiljøet ved UiT er summert i følgende tabell, som viser at hovedvekten av fagmiljøet er ansatt i hovedstilling, og mer enn 50 % har professorkompetanse.

Tabell X. Kompetanse og årsverk i det omsøkte ph.d.-studiet ved UiT

Faglig ansatte tilknyttet ph.d. ved UiT	Antall årsverk ved UiT	Antall årsverk i det omsøkte ph.d.-studiet	Antall personer i det omsøkte ph.d.-studiet
Professor med hovedstilling	4,65	1,4	11
Professor uten hovedstilling	-	-	-
Førsteamanuensis med hovedstilling	2,9	0,8	6
Førsteamanuensis uten hovedstilling	-	-	-
Førstelektor i hovedstilling (m. ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid)	-	-	-
Professorkompetanse totalt	4,65	1,4	11
Førsteamanuensis totalt	2,9	0,8	6
Førstelektor totalt	-	-	-
Sum	7,55	2,25	17

I sum for hele fagmiljøet i fellesgraden innebærer dette at hele fagmiljøet har førstekompetanse på kunstnerisk grunnlag, alle kan veilede i fellesprogrammet, hver enkelt bidrar med minst 0,1 årsverk, fagmiljøet er overveiende ansatt i hovedstilling, og mer enn 50 % av fagmiljøet har professorkompetanse.

5.2.5 Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid, og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.
(studietilsynsforskriften § 2-3 (5))

Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet er tidligere beskrevet i drøfting av studiekvalitetsforskriften § 3-3 (1) (pkt. 5.1.1) og § 3-3 (3) (pkt. 5.1.3), hvor blant annet kvalitet og omfang i kunstnerisk utviklingsarbeid er behandlet. Fagmiljøet er involvert i kunstnerisk utviklingsarbeid sett opp mot hele området for ph.d.-programmet, og mye av dette skjer i store og eksternfinansierte produksjoner innen studiets ulike fagområder/retninger i samarbeid med sentrale aktører innen fagfeltet. Alle ansatte kan vise til en sterk portefølje av verk produsert innen eget fagfelt og deltakelse i fagfeltets diskurser. Utviklingen og realiseringen av disse prosjektene, samt refleksjon rundt prosessene tas aktivt med inn i undervisningen også på bachelor- og masternivå. Alle ansatte med førstestillingskompetanse med en stillingsprosent på 50 % eller mer, har tid satt av til kunstnerisk utviklingsarbeid i sin stilling. Hvordan omfanget av dette avtales varierer fra institusjon til institusjon.

Samlet fagmiljø er gjennom sitt kunstneriske utviklingsarbeid engasjert i arbeidet med kontinuerlig oppdatering og utvikling av undervisning. Tett samarbeid både nordisk og internasjonalt, utvider fagmiljøet ytterligere med fokus på innovasjon, bruk av ny teknologi i de ulike retningene innen kunstfeltene, og gjennom nye metoder og praksiser.

Akademiet har i sine oversikter og tabeller her valgt å ta med data fra sjuårsperioden 2015-2022. Aktivitetene i pandemi-årene (2020-2022) som akademiet har vært involvert i ble svært begrenset for deres del, og måtte i noen tilfeller settes på vent. Det er derfor vurdert å inkludere de siste sju år i tabeller og oversikter av bidrag for akademiet, for å gi et mer korrekt bilde av aktivitetsnivået og de aktiviteter som faktisk har vært planlagt og gjennomført.

Det vises for øvrig til CV-er for faglig ansatte (vedlegg XXA-XXC), produksjonslister for de siste 5-7 årene (vedlegg XXA-XXC) og oversikt over eksternfinansierte forskningsprosjekt (vedlegg XXA-XXC).

5.2.6 Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.
(studietilsynsforskriften § 2-3 (6))

Fagmiljøet ved alle tre institusjoner tilknyttet studietilbudet bedriver kontinuerlig kunstpraksis og kunstnerisk utviklingsarbeid knyttet til nasjonale og internasjonale nettverk. Som en følge av dette inviteres det gjestekunstnere (gjesteforelesere) til institusjonene som også møter de samme høye nasjonale og internasjonale kunstfaglige standarder som eget fagmiljø.

Fagmiljøet er regelmessig i dialog med enkeltkunstnere, ensembler/grupper og organisasjoner i og utenfor academia. Disse partnerskapene utgjør en kritisk del av muligheter for etisk refleksjon og praktisk kunstnerisk undersøkelse. Partnerskapene realiseres gjennom konserter, utstillinger, produksjoner, seminarer, festivaler og andre kontekstuelle «events» samskapt både lokalt, nasjonalt og i utlandet.

Den viktigste faglige samhandlingsplattformen for hele fagmiljøet er **HK-dir / PKU (Program for Kunstnerisk Utviklingsarbeid)**. Fagmiljøet ved de tre institusjonene har på ulikt vis vært knyttet til

PKU gjennom hele dets historie både gjennom stipendiater i kunstnerisk utviklingsarbeid under det opprinnelige stipendprogrammet, og gjennom flerårige institusjonelle prosjekter finansiert av prosjektprogrammet. Enkeltansatte og ledere har hatt sentrale roller som styremedlemmer og forskerskoleleder.

I tillegg kommer **SAR: Society of artistic research** som er et europeisk nettverk som fremmer praksiser for kunstnerisk utviklingsarbeid som utføres både i og utenfor akademiske institusjoner. Nettverket legger til rette for samarbeid og kommunikasjon gjennom konferanser og møter, og formidler kunnskap om kunstnerisk forskningspraksis og resultater. SAR oppfordrer til risikovillighet og kvalitetsforskning.

Oversikten over samarbeid og nettverk er noe mer detaljert for HiØs fagmiljø, enn for de to andre samarbeidsinstitusjonene. Dette ut fra at de øvrige fire fagmiljøene allerede er godkjent gjennom sakkyndig vurdering av NOKUT (HINN) og selv-akkreditering (UiT).

Nasjonalt har **Høgskolen i Østfold** tett kontakt og samarbeid med sentrale institusjoner og feltets egne organisasjoner som Black Box Teater Oslo/ Oslo International Theatre Festival, Nationaltheatret, Det Norske Teatret, Trøndelag Teater, BIT Teatergarasjen, Østfold International Theatre, Norsk Teknisk Museum, Galleri F15 Moss, Vitenparken Campus Ås, NMH og KHiO for å nevne noen av de viktigste. Disse partnerne er faste samarbeidspartnere for å produsere eller dele studentprosjekter, verter for deling av forskningsresultater, studentseminarer og utstillinger/produksjoner både innenfor og utenfor pensum. De representerer de mest relevante regionale/nasjonale partnerne i sitt nettverk i tillegg til fellesgradens partnere.

Gjestekunstnerne som er invitert til å undervise i alle studiene ved NTA er en viktig del av akademiets kunstneriske nettverk. Gjennom mangfoldig praksis innen teater, performance og scenografi bidrar dette unike aspektet av læringsmiljøet til innovasjon og etisk refleksjon rundt hva kunstnerisk utviklingsarbeid betyr for feltet i dag. Noen eksempler på gjesteforelesere av høy kaliber som er invitert til våre studieprogrammer er internasjonalt kjente artister og grupper som Robert Wilson, Wen Hui / Living Dance Theatre, Dan Safer / Witness Relocation, Meg Stuart, Guillermo Gomez-Peña / La Pocha Nostra, Sodja Lotker, Bianca Casady (CocoRosie), De Utvalgte, Eleonora Fabiao, Sxip Shirey, Tony Hall (Lordstreet Theatre, Trinidad og Tobago), Herbert Fritsch, Nature Theatre of Oklahoma, Muriel Miguel (Spiderwoman Theatre), Kirsten Delholm (Hotel ProForma), Joshua Sofaer, og Adrian Heathfield. HiØ/NTA er innflytelsesrik innen kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom deltakelse i medlemsorganisasjoner, formidling av egne resultater og gjennom aktiv alumni-tilstedeværelse i det norske kunstmiljøet.

Akademiets pågående dialoger med organisasjoner både i og utenfor academia er en kritisk del av visjonen om høgskolen som et sted for etisk refleksjon og praktisk kunstnerisk undersøkelse. Disse partnerskapene er realisert gjennom utstillinger, produksjoner, seminarer, festivaler og andre kontekstuelle «events» samskapt både lokalt og i utlandet.

Eksemplene nevnt nedenfor spenner over internasjonal/nasjonal institusjonell aktivitet, sentrale medlemsorganisasjoner og ulike nettverkspartnere på tvers av kunstfeltet.

Allerede tidlig på 2000-tallet etablerte Akademi for scenekunst et kunstnerisk råd for å styrke sitt internasjonale samarbeid, opprettholde sin dialog med spesielt viktige faglige nettverk og fagfellediskurs. Over tid har medlemmene i rådet vært stabilt, men enkelte medlemmer har skiftet. I dag består dette rådet av Robert Wilson, Meg Stuart, Guillermo Gomez-Peña/La Pocha Nostra samt Kelly Copper & Pavol Liska (Nature Theatre of Oklahoma). Det kunstneriske rådet er avgjørende for å opprettholde løpende kritiske diskusjoner om retninger i sektoren og feltet knyttet til kunstutdanning.

Dette kunstneriske rådet har ingen formell plassering i organisasjonen, men en direkte tilknytning til den kunstneriske ledelsen ved akademiet.

En historie om tilknytning, deltakelse og utvikling har eksistert mellom PKU og HiØ/NTA siden 2006, både gjennom uteksamining av KU-stipendiater under det opprinnelige stipendprogrammet, og gjennom totalt fire flerårige institusjonelle prosjekter finansiert av prosjektprogrammet siden 2012. Kunstneriske ledere ved NTA har hatt verv i styret i PKU i tre omganger. PKU kobler kontinuerlig ph.d.-stipendiater, ansatte og kunstnere internasjonalt gjennom sine årlige fora, forskerskole og prosjektprogrammuligheter. NTA hadde et av de første prosjektene i dette programmet, og fortsetter å være en svært synlig deltaker. Gjennom tidligere og pågående kunstneriske forskningsprosjekter finansiert av PKU har HiØ/NTA etablert forsknings-, utstillings- og undervisningssamarbeid med følgende organisasjoner:

- *Radical Elders - Transgenerational Performance Knowledges* (2022-2025): Gallery F15, Alby Gård, Moss, La Pocha Nostra, UiT (Arctic University of Norway), UCSC (University of California - Santa Cruz), Mexico City Museum
- *Blind Spot - Staring down the void* (2016-2020): BEK Bergen Center for Electronic Arts, BIT Teatergarasjen, TRANZIT Romania, UDK – HZT Berlin University of the Arts – Inter-university Center for Dance, Norsk Teknisk Museum
- *Infinite Record- Archive Memory and Performance* (2012-2015) MIT (Massachusetts Institute of Technology, USA), York St. John University (UK), Muthesius Kunsthochschule Kiel (Germany), Brooklyn Arts Press

Nettverk utviklet gjennom disse forskningsprosjektene/samarbeidene er viktige for å utvide både ansattes og studenters perspektiv på feltet, samt støtte studentenes grunnlag for faglige nettverk etter endt utdanning. Våre partnere og deres nettverk bidrar til nye muligheter for undervisningsmodeller, tilnærming til praksis og utvikling av forskningskontekster.

Institusjoner og programmer som støtter nettverk som er viktige for forsknings- og læringsmiljøet, formet av tidligere og nåværende forskningsprosjekteksampler:

HK-dir

- *Sea Matters: A Performance Research Pedagogy Laboratory 2022-2025*. HK-dir / UTFORSK UFRJ - Federal University of Rio de Janeiro (Brazil), Østfold International Teater, Casa de Candomblé Ylê Asê Egi Omim (Rio/Brazil), Muda Other Economies (Rio/Brazil).
- *Spectral Collaborations 2018-2021*: Vetenskapsrådet (Sverige) project with University of Gothenburg, Uniarts Finland, Lordstreet Theatre (Trinidad and Tobago), NDATT (National Drama Association of Trinidad and Tobago)
- *Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) exchange programmes*: In both 2011/12 and 2016/17 HIOF received SiU grants for project collaboration with North American institutions. Columbia University in New York and the Watermill Center on Long Island, New York University/Tisch School of the Arts.

Creative Europe

- *Unlock the City!* Theatre as tool for post pandemic sustainable transformation of the European urban landscape (2023-2026) Fondazione Piccolo Teatro Milano -Teatro D'europa (IT), Politecnico Di Milano (IT), Het Toneelhuis (BE), Teatrul Tineretului (RO), Fundació Teatre Lliure (ES), Akademie Muzických Umění V Praze (CZ).

- *SharedSpaces : music weather politics* 2013-2016 organisert av Institut Umeni – Divadelnit Ustav (The Arts & Theatre Institute's Prague Quadrennial (Czech Republic) – ATI/PQ), i samarbeid med: Finnish National Gallery, Museum of Contemporary Art, Kiasma Theatre (FI); New Theatre Institute of Latvia; Santarcangelo dei Teatri (IT); Victoria and Albert Museum (UK); HKU Theatre University of the Arts, Utrecht (NL); Theatre Faculty of the Academy of Performing Arts in Prague (CZ); The Royal Central School of Speech and Drama (UK); Centre for Creative Actions IMPACT Macedonia (MKD); Center for Polish Scenography, Silesian Museum (PO); Zbigniew Raszewski Theatre Institute (PO); Swiss Arts Council Pro Helvetia (CH); School of Visual Theatre Jerusalem (IL).
- *EMERGENCE. From shared experience to new creativity. Living Heritage/Reframing Memory.* 2018-2021, organisert av Institut Umeni – Divadelnit Ustav (The Arts & Theatre Institute's Prague Quadrennial (Czech Republic) – ATI/PQ), i samarbeid med: The Victoria & Albert Museum (United Kingdom), IZOLYATSIA (Ukraine), Institut Teatralny (Poland), Cyprus Theatre Organisation/THOC (Cyprus), Latvijas Jauna Teatre Instituts (New Theatre Institute of Latvia (Latvia)), and National Kaohsiung Center for the Arts (Taiwan).

Akademiet er også aktive i andre kunstfaglige nettverk som gir tilgang på deltakelse på konferanser, forskningsseminarer og mobilitetsmidler til utvekslings- eller utdanningsprosjekter. Noen av disse trekkes fram her:

- *Nettverk av nordiske og baltiske scenekunstutdanninger (Nortecas)* som gir mulighet for utveksling av undervisningsressurser og studentmobilitet. I tillegg til vårt lange medlemskap har vi brukt tre år som en av ire ledende administrative institusjoner med ansatte som samarbeider om intensive kurs og kuraterer nettverksarrangementer.
- *Society of artistic research (SAR)* er et europeisk nettverk som fremmer praksiser for kunstnerisk utviklingsarbeid som utføres både i og utenfor akademiske institusjoner. Nettverket legger til rette for samarbeid og kommunikasjon gjennom konferanser og møter, og formidler kunnskap om kunstnerisk forskningspraksis og resultater. SAR oppfordrer til risikovillighet og kvalitetsforskning.
- *ELIA – Europeisk nettverk for internasjonale kunstutdanninger*
Akademiet er aktive på ELIA-konferansen via årlige forskningspresentasjoner
- *DAMA nettverk - Nordisk / Baltisk nettverk* av danseutdanningsinstitusjoner og New Media utdanningsinstitusjoner som arrangerer årlige kurs, utvekslinger og workshops som finner sted i Finland, Sverige, Island, Danmark, Latvia, Estland og/eller Litauen. DAMA er i hovedsak støttet av Nordplus-midler (Nordplus Higher Education), og har for tiden 12 medlemmer fra sju land.
- *Performance Studies International (PSi)* ble grunnlagt i 1997 for å fremme kommunikasjon og utveksling mellom kunstnere, tenkere, aktivister og akademikere som arbeider innen performance. PSi representerer og støtter det brede feltet av ytelsesstudier gjennom sin årlige konferanse, priser, nyheter, arbeidsgrupper og GPS Journal.

Høgskolen i Innlandet

Fagmiljøets kunstneriske utviklingsarbeid skjer i stor grad i samarbeid med eksterne aktører innen norsk og internasjonal filmbransje og gjennom andre samarbeid med kunstnere, bransje og institusjoner i inn- og utland.

Filmskolen har et omfattende internasjonalt samarbeid som foregår på mange plan og spenner over flere verdensdeler. Sentralt er det internasjonale nettverket av filmskoler, organisert gjennom

International Association of Cinema, Audiovisual and Media Schools (CILECT) med 180 utdanningsinstitusjoner fra 60 land innen audiovisuell historiefortelling. *The European Grouping of Film and Television Schools* (GEECT) er en europeisk underavdeling av CILECT med 90 medlemmer.

Minst like viktig er *Nordic Network for Film Schools* (NORDICIL), som er en regional nordisk underavdeling av GEECT. Hensikten med det nordiske filmskolenettverket er å legge til rette for samarbeid mellom medlemsskoler ved utveksling av informasjon, undervisning og praksis, i faglig og pedagogisk utviklingsarbeid. Den akselererende utviklingen av digital teknologi og ekspansjonen av kreative industrier har gjort det nordiske filmskolesamarbeidet særdeles relevant de siste årene. Sammen jobber det nordiske nettverket for en felles forståelse av innhold og infrastruktur for fagområdet. I et bredere og internasjonalt samfunnsperspektiv er det viktigere enn noen gang å styrke grunnlaget for nordisk historiefortelling, nordisk filmindustri og mulighetene for arbeid for alle som utdannes innen fagfeltet i Norden.

Filmskolen har gjennom disse internasjonale filmskoleorganisasjonene bygget opp et internasjonalt samarbeid og nettverk med filmskolelærere fra hele verden som har arbeidet, eller fortsatt arbeider, ved Filmskolen. Faglig ansatte deltar aktivt i dette nettverket som er stadig voksende, på samme måten som faglig ansatte har et stadig tettere nettverk til både nasjonal og internasjonal filmbransje utover selve filmskolenettverket, så som via deltakelse på festivaler, internasjonale workshops, kurs, samlinger etc. Den faglige kontakten som knyttes via både Filmskolen og den enkelte lærers internasjonale nettverk er av avgjørende betydning for faglig utvikling for Filmskolen som helhet og for den enkelte student.

AMEK deltar også i flere nasjonale og internasjonale faglige nettverk. Nasjonale nettverk er blant annet "*Materiality, technology, sustainability*" (MaTecSus) som er et forskningsnettverk med fokus på kunstnerisk utvikling og forskning, didaktikk i kunst og akademisk tekstarbeid. Materialitet og teknologi er grensesnittet mellom menneske og natur, og nettverket ledes av Høgskolen på Vestlandet.

VR-forum Innlandet, VRINN som er et nettverk for VR og AR-teknologi. Det samler aktører på tvers av bransjer for å fremme samarbeid, innovasjon og forskning innenfor VR og AR. VRINN-nettverket er del av det nasjonale nettverket VRNorge og det internasjonale nettverket VR4All. VRINN samarbeider også med XR Norge hvor Nord Universitet og NTNU er sterkt inne.

Nasjonalt nettverk for Spillutdanninger samler alle institusjoner som tilbyr utdanninger knyttet til spillutvikling. Representanter fra de ulike utdanningene møtes for faglige presentasjoner og diskusjoner i forbindelse med konferansen *Konsoll* som går av stabelen i november hvert år.

Av internasjonale nettverk kan nevnes *The Society for Cinema and Media Studies* som er den ledende vitenskapelige organisasjonen i USA dedikert til å fremme en bred forståelse av film, fjernsyn og relaterte medier gjennom forskning og undervisning med utgangspunkt i den moderne humanistiske tradisjonen.

Videre er HINN ved Institutt for Spillutdanninger medlem i *Unity Academic Alliance*, som er et fellesskap av utdanningsinstitusjoner. Gjennom dette nettverket deltar HINN i det faglige forum, *School Innovator Community* og har tilgang på nye innovative løsninger og bransjerelaterte oppdateringer innen områder som Augmented and Virtual Reality, spillutvikling, arkitektur, ingeniørfag og konstruksjon og simulering.

I tillegg er Hamar del av *UNESCO Creative Cities of Media Arts Network* (UCCN), hvor HINN ved AMEK er en av hovedbidragsyterne og med i ledergruppen. 22 byer over 5 kontinenter er med i nettverket. Medlemmer forplikter seg til å samarbeide for å støtte kulturell produksjon og engasjement, og til å dele inspirasjon, teknologisk innovasjon og beste praksis. Som individuelle byer og gjennom samarbeid tar nettverket sikte på å styrke kreativitetens- og kulturens rolle i livene til alle innbyggere og for alle lokalsamfunn, og å kommunisere betydningen for bærekraftig byutvikling. Det vil blant annet bli arrangert tema workshop's og en årlig internasjonal konferanse som setter søkelys på bærekraft og Media Arts.

AMEKs internasjonale nettverk også ofte basert på personlig medlemskap eller kontakt. Svært mye av det som publiseres internasjonalt er et resultat av forskningssamarbeid via slike uformelle nettverk. Eksempler er at en av TV-skolens professorer deltar i et nettverk knyttet til den kinesiske filmfestivalen Baturu, tidligere Women's Film Festival, hvor hun samarbeider om prosjektet 'China meets Lillehammer'. En annen av TV-skolens professorer har et omfattende samarbeid med engelsk TV-produksjonsbransje. Høsten 2023 vil han ha forskningstermin ved University of York i England. Vedkommende har årelang erfaring fra den internasjonale formatindustrien, som Head of Formats i NRK. Nettverket fra den gang er verdifullt for TV-skolen/AMEK i dag, og blir fra høsten av også bygd videre ut i Engelsk publiserings- og produksjonsbransje i form av lengre forskningsbesøk hos selskap som BBC, Channel 4, Love Productions, Tuesday's Child, Plimsoll Productions etc. I tillegg samarbeider TV-skolen tett med kapasiteter som Linda Green i *Leading Creative Talent* og Paul Boross, aka *The Pitch Doctor*. Forskningsterminen ved University of York skal også legge til rette for mer samarbeid mellom denne institusjonen og TV-skolen/AMEK, både med tanke på studenter og ansatte.

UiT har hatt/har følgende eksternt finansierte forskningsprosjekt innenfor kunstnerisk utviklingsarbeid:

- 2018-2021: Art VAPO – True North
Et PKU-finansiert prosjekt som var en kunstnerisk utforsking av Nord. Ved bruk av begrepet nordicity (nordlighet) etablert av den kanadiske geografen Louis-Edmond Hamelin, ble nordligheter i kunstneriske uttrykk utforsket og utfordret i og gjennom kunsten selv. Prosjektet stilte spørsmål ved, og utøvde, forskjellige dimensjoner av nordlighet i musikalske og performative uttrykk i de sirkumpolare regionene.
- 2019-2020: 3F (Felleskapte forståelser av fellesskap)
Et tverrfaglig samarbeid i skjæringspunktet kunst og sosiologi/samfunnsforskning, i det nordiske programmet; Kunst og sosiale fellesskap, finansiert av Norsk Kulturråd.
- En PKU-finansiert treårig ph.d.-stilling innen fagområdet komposisjon av samisk musikk.
- 2021-2025: MASSA
Et prosjekt finansiert av Formas (Swedish Research Council for Sustainable Development) som med nye metoder og kunstneriske arbeidsprosesser for systemkompleksitet utforsker hvordan utgravingen av masse i forbindelse med anlegg av nye tunnelbanelinjer omformer Stockholms øyverden. Fagmiljøet samarbeider med fagmiljøet ved KTH (Kungliga tekniska högskolan/Stockholm), Stockholm by, team Gaia Arkitektur och Studio Erixon/Aalto.
- 2022-2025: «1001 Nord»
Et PKU-finansiert prosjekt som går i en kritisk dialog med Norges offisielle 1000-årsfeiring i 2030 – der fokus er Stiklestad, «Olavsarven» og kristningen av landet. Det utforsker, diskuterer, presenterer og manifesterer alternative fortellinger fra nord gjennom å utvikle

kunstneriske hendelser i ulike formater som løfter fram andre narrativ, andre fellesskap og andre feiringer, blant annet med bakgrunn i geografi, makt, etnisiteter og kjønn.

- 2023: Creative cross-innovations for Sustainability (Northern Dimension Partnership on Culture)
Et prosjekt sammen med Havremagasinet (Sverige) og Buisness Oulu (Finland). Prosjektet er finansiert av det finske Utenriksdepartementet. Prosjektet består av to elementer - (1) en praktisk pilot for utvikling og evaluering av utviklingsmetoden “Creative Residency for Sustainability” og (2) en «small-scale benchmarking»prosess knyttet til «creative cross-innovations» i en global kontekst.

Fagmiljøet ved UiT har inngått i eller inngår i følgende nasjonale og internasjonale forskernettverk:

Musikk:

- AEC – The Association Européenne des Conservatoires Académies de Musique et Musikhochschulen er et europeisk faglig nettverk for profesjonell musikkutdanning med ca. 300 medlemmer i 57 land. Her deltar fagmiljøet i undergruppen Pop and Jazz Platform og European Platform for Artistic Research in Music Meeting.
- ANMA – The Association of Nordic Music Academies er et nordisk-baltisk faglig nettverk for høyere musikkutdanning med 38 medlemmer i 11 land.
- NordplusMusic – et nettverk for internasjonalisering, kunstnerisk og pedagogisk samarbeid og forskning i Norden. Nettverkssamarbeid har for UiT resultert i flere internasjonale utviklingsprosjekter. Musikkonservatoriet har vært representert i styringsgruppen de siste 12 år.
- uArctic – The University of the Arctic. Her leder fagmiljøet det tematiske nettverket uArctic World Ensemble.
- UHR – Universitets og høyskolerådet – fagmiljøet er aktivt medlem i Nasjonal fagorgan for utøvende og skapende musikk.

Visuell kunst inkl. bevegelige bilder:

- Sensorium of Artistic Research – Et pågående europeisk prosjekt som undersøker praksisnære metoder for å utføre og presentere kunstnerisk utviklingsarbeid. Sensorium er igangsatt av fagmiljøet ved Tutke, UniArts i Helsinki Finland. Fagmiljøet ved Kunstakademiet var bidragsyter i det første Sensorium som fant sted ved det finske instituttet i Paris i 2019, og initierte det andre som fant sted i Tromsø i 2022.
- SKH Research Lab – et tverrfaglig forskningsforum ved Stockholms konstnärliga högskola (SKH), Institutionen för dans. Fagmiljøet ved Kunstakademiet har både presentert sitt kunstneriske utviklingsarbeid i forumet i 2021, inngått en lærerutvekslingsavtale med avdelingen same år. og gjennomført tverrfaglig kunstnerisk utviklingsarbeidsaktiviteter med avdelingen med Erasmus+ midler i 2022.
- KUNO – er et nordisk-baltisk faglig nettverk for høyere visuell kunstutdanning med 18 medlemmer i åtte land.
- UHR – Universitets og høyskolerådet – fagmiljøet er aktivt medlem i Nasjonal fagorgan for visuell kunst.

Nordland kunst- og filmskole (NKFS) ble 1. mai 2022 virksomhetsoverdratt til UiT. Skolen har inngått i og inngår i følgende internasjonale forskernettverk

- 2018-2021: On and for Production and Distribution – et samarbeidsprosjekt støttet av EUs Creative Europe Programme mellom Auguste Orts (Brussel, Belgia) – en produksjons og distribusjonsplattform for film og video, Kaunas internasjonale filmfestival, Litauen, LUX Skottland – et “non-profit” selskap med oppgave å støtte, utvikle og promotere kunstner

innenfor kunstfestet beveglige bilder i Skottland og Nordland kunst- og filmskole. Målet med prosjektet var å vitalisere interasjonale nettverk i den hensikt å fasilitere produksjon, distribusjon, bestilling, kuratering og programmering av verk innefor sjangeren beveglige bilder i Europa.

- 2019-2021: NKFS har samarbeidet med Programme for Curatorial Studies (MA) ved Goldsmiths University, London, Storbritannia om et residensprogram hvor Goldsmith har sendt uteksaminerte studenter til NKFS for en periode på 3-6 måneder. Disse studentene har kuratert filmprogrammer og utstillinger ved NKFS og involvert både eksisterende og uteksaminerte kandidater i sitt arbeid.
- 2021: NKFS v/professor Katya Sander arrangerte i samarbeid Dr. Simon Sheikh, Goldsmiths University et tredagers symposium A Time of Monsters – om “on monsters and monstrosities in film, politics and culture” med filmvisninger forelesninger og seminarer.
- 2022: NEW ENTANGLEMENTS: Philosophy, Aesthetics and Artistic Research in Film et tverrdisiplinært internasjonalt symposium arrangert i samarbeid med Institute for Artistic Research, Filmuniversität (Babelsberg Tyskland), forskningsgruppen Media Aesthetics, Universitetet i Oslo og NKFS. Symposiets dreide seg om å utforske “possibilities and new emergences in the intersection of philosophy, aesthetics and artistic research in film”.
- 2021-2025: Et pågående internasjonalt forskningssamarbeid med ledende kunsthøgskoler på tre kontinenter om pedagogikk og kunstudanning gjennom undervisningskonseptet Kelas Bareng (felleskasse). Nettverket består av Gudskul (Jakarta, Indonesia), blaxTARLINES (Kumasi, Ghana), Städelshule (Frankfurt; Tyskland) og Nordland kunst og filmhøgskole. Prosjektet dreier seg om utvikling av et felles pensum, fellesundervisning over zoom og fysiske workshops.

Landskapsarkitektur:

- 2018-2022: Atmospheres in the Urban Anthropocene – et internasjonalt tverrfaglig forskernettverk etablert med det formål å utvikle en affektiv-sensorisk tilgang til studiet av byen i antropocen ved å bygge bro mellom to forskningsstrenger, som hittil ikke har vært knyttet sammen: 1) forskning, som har undersøkt byen og antropocen uten særlig oppmerksomhet på affektive og sensoriske spørsmål, og 2) nyere arkitektonisk forskning på byens atmosfære, som har undersøkt det sanse-affektive, men som oftest unnlater å adressere antropocen.
- 2019-2022: Exploring Public Space in Rural Transformation – et skandinavisk forskernetverk som på tvers av Danmark, Sverige og Norge med grunnlag i konkrete cases har undersøkt utviklingen av offentlige rom og forskjellige strategier for stedsutvikling i områder preget av økonomisk tilbakegang langt fra vekstsentrene.

Tabell 1: Forventet antall studenter ved studietilbudet

Antall studenter ved studietilbudet det søkes om	Studenter totalt første studieår	Studenter totalt ved full drift
Antall fulltidsstudenter		
Antall deltidsstudenter		

Kommentar:

OVERSIKT OVER VEDLEGG

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
23.03.2023

Sak:
13/23

Justering av seksjonsinndeling i Avdeling for forskning, utdanning og formidling

Innstilling til vedtak:

1. Seksjon for forskning, utdanning og formidling legges ned
2. Det skal opprettes to nye seksjoner i Avdeling for forskning, utdanning og formidling med hovedansvar for administrative tjenester knyttet til:
 - a. Forskning og innovasjon
 - b. Utdanningskvalitet
3. Rektor gis fullmakt til å fastsette endelig tidsplan for organisasjonsendringen og navn på de nye seksjonene

Bakgrunn:

I samband med innføring av enhetlig ledelse ved UiT fra 1.8.2021 ble det ikke gjort endringer i den administrative organisasjonsstrukturen (avdelinger og seksjoner), men i sak S-37-21 ble styret orientert om at rektor vil vurdere å foreslå justeringer av den adm. organiseringen etter at det er gått en viss tid. I henhold til universitets- og høyskoleloven er det styret selv som skal fastsette den interne organiseringen av virksomheten. Alle forslag til formelle endringer i organisasjonsstrukturen ved UiT fremmes derfor som saker for universitetsstyret.

I denne saken foreslår rektor en justering av seksjonsinndelingen i en av de fire avdelingene i fellesadministrasjonen. Endringen innebærer at en av de fem nåværende seksjonene i Avdeling for forskning, utdanning og formidling legges ned og erstattes av to nye seksjoner i samme avdeling. Bakgrunnen for forslaget er et ønske fra rektor om en administrativ struktur som er bedre tilpasset den vedtatte styringsmodellen ved UiT der prorektorer og viserektorer har et faglig resultatansvar, men ikke er linjeledere som rår over egne dedikerte administrative ressurser. Vurderinger av behovet for bedre støtte til prorektorene ble også tatt opp av internrevisjonen i deres rapport om styring og ledelse høsten 2022.

På oppdrag fra rektor er det foretatt en enkel saksutredning der forslaget beskrives og begrunnes nærmere (se vedlegg 1). Saksutredningen omhandler også spørsmål om oppgaveløsning i administrasjonen og ulike detaljer i det videre arbeid som rektor har myndighet til å beslutte selv, men spørsmålet om formell organisering må altså avgjøres av universitetsstyret.

Fordi det er snakk om en organisatorisk endring, vil det føres forhandlinger med hovedsammenslutningene på IDF-møtet 21.3. Protokoll fra forhandlingene vil foreligge til styremøtet.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig og saksbehandler: Jørgen Fossland

Saksnotat: Utredning med anbefaling om justeringer i administrasjonen

I sak S-14/21 fastsatte universitetsstyret sammensetning av rektoratet ved UiT under den nye ordningen med enhetlig ledelse. Basert på en utredning der ulike alternativer var kartlagt besluttet styret at de to prorektorstillingene skal være faglige lederstillinger uten personal- og økonomiansvar. Dette innebærer at prorektorene har et faglig resultatansvar men ikke er linjeledere som rår over egne dedikerte administrative ressurser. All nødvendig administrativ støtte til prorektorene skal mottas fra den administrative linjen under rektor. Organiseringen av denne ble fastsatt i sak S- 37/21 der universitetsstyret opprettet en egen stilling som administrasjonsdirektør samt en stab med en egen stabsleder. Den øvrige administrative organiseringen av fellesadministrasjonen ble ikke endret ved overgangen til enhetlig ledelse. Man beholdt de fire administrative avdelingene som ble etablert i 2019, og lot hver avdelingsdirektør rapportere til den nye stillingen som administrasjonsdirektør.

Rektor varslet imidlertid styret i sak S- 37/21 at det kunne bli aktuelt å fremme forslag om justeringer etter en viss tid. I brev til administrasjonsdirektøren 21.12.2022 (vedlagt) ba rektor om at det skulle utredes strukturelle og organisatoriske endringer for å *«forenkle og forbedre støtten prorektorer og viserektorer får fra administrasjonen»*. Dette var basert på erfaringer med hvordan samspillet mellom stillingene i rektoratet og administrasjonen fungerer og hvilke områder som er utfordrende. Vurderinger av behovet for bedre støtte til prorektorene ble også tatt opp av internrevisjonen i deres rapport om styring og ledelse høsten 2022.

Konkret ba rektor om å få vurdert en reorganisering av dagens Seksjon for forskning og utdanningskvalitet (SEFU). Seksjonen har et overordnet ansvar for støttetjenester innen utdanningsstrategi, forskning og innovasjon, og bistår ledelsen og fakultetene i kontakt med sentrale aktører i Nord-Norge. SEFU skal gi tjenester av høy kvalitet overfor universitetsledelsen, fakultetene og faglig ansatte innen de områdene som seksjonen er ansvarlig for. Seksjonen har et viktig internt koordineringsansvar på tvers og langs i organisasjonen, og skal bidra til at universitetet handler helhetlig utad. Sekretariatfunksjonen for flere strategiske utvalg er lagt til SEFU. Internt er arbeidet i SEFU organisert i tre faggrupper: • Forskning og innovasjon • Utdanningskvalitet • Samfunnskontakt. Samlet har seksjonen 25 ansatte og 24 årsverk. Seksjonen ledes av en egen seksjonsleder som formelt rapporterer til avdelingsdirektør FUF.

Bestillingen fra rektor er blitt fulgt opp i en prosess hvor funksjoner og oppgaver er blitt nærmere kartlagt og der det gjennom skriftlige notater og møter er innhentet vurderinger – både fra ansatte, administrative ledere, prorektorer og viserektorer. Det har i prosessen også vært delt informasjon og forberedende skriftlig materiale med fagforeninger og verneombud. Administrasjonsdirektøren har også hatt egne møte med de lokale tillitsvalgte og verneombudene underveis.

Anbefalte endringer - sammenfatning

Ut fra en samlet vurdering anbefales følgende endringer:

1. Dagens SEFU med sine tre faggrupper oppløses
2. Det opprettes to nye seksjoner i FUF med ansvar for sentrale administrative oppgaver knyttet til:
 1. Forskning og innovasjon
 2. Utdanningskvalitet
3. De to nye seksjonene skal ledes av egne seksjonsledere (med økonomi og personalansvar)
4. De nye seksjonene overtar i utgangspunktet den porteføljen SEFU har i dag.

5. Oppgaver rettet mot eksterne samarbeidspartnere som i dag forvaltes av SEFU skal fordeles ut fra følgende overordnede føringer:

- Administrative oppgaver som ligger nærmest opp mot viserektorenes regionale oppdrag flyttes organisatorisk til campusadministrasjonene i Harstad og Alta
- Øvrig ekstern avtaleportefølje må gjennomgå og overføres til de to nye seksjonene eller enheter på nivå 2.
- Det må sikres helhetlig tilnærming til arbeid med eksterne samarbeidspartnere gjennom at det tildeles et koordineringsansvar for området

Den endelige, detaljerte fordelingen av funksjoner og oppgaver bør utarbeides etter at rektor og styret har tatt stilling til selve den organisatoriske endringen

Basert på den endelige oppgavefordelingen må det utarbeides bemanningsplaner og foretas innplassering av ansatte (se nedenfor).

Hovedbegrunnelse

- Den foreslåtte nye organiseringen og de tilhørende endringer i oppgaveløsningen vurderes *strukturelt sett* som bedre tilpasset UiTs nye styringsmodell med enhetlig ledelse der prorektorer og viserektorer ikke er ledere for egne administrative enheter, samtidig som de er avhengig av god og enkel tilgang på administrative ressurser og tjenester i den administrative styringslinja under rektor.
- Tilgang på sentrale adm. ressurser og lederstøtte for prorektorene vil i ny modell forenkles og forbedres, fordi :
 - Det vil være egne seksjoner som har ansvar for tjenester som langt på vei er tilpasset/samsvarer med hovedansvarsområdene til prorektorene
 - Små enheter uten behov for flere underliggende faggrupper vil gir prorektorene en enklere tilgang til noen av de mest sentrale støttefunksjonene for eget oppdrag
 - Fordi de to nye seksjonene vil være relativt små vil seksjonslederne ha et lite kontrollspenn og god mulighet for å kunne ivareta rådgivningsfunksjoner overfor prorektorene og leder av FUF, samt bistå på nasjonale arenaer o.l.
 - Evt. frigjort kapasitet etter flytting av oppgaver rettet mot eksterne samarbeidspartnere kan benyttes til å styrke forvaltningen av gjenværende oppgaver i de to seksjonene
- Flytting av utvalgte oppgaver til campusadministrasjonene vil forenkle viserektorenes samhandling med deler av administrasjonen fordi oppgaver blir overført til de enhetene som er prorektorenes primære administrative støtte i det regionale oppdraget.

Utfordringer og sentrale forutsetninger for en god gjennomføring

Alle organisatoriske løsninger har fordeler og ulemper ved seg. En mulig utfordring med den anbefalte reorganiseringen er at den skaper *flere* administrative enheter på seksjonsnivå. I verste fall kan dette skape organisatoriske siloer mellom støttetjenester for forskning og utdanning. Denne utfordringen må motvirkes av mer og bedre samhandling på tvers av organisatoriske enheter i fellesadministrasjonen.

Som rektor er inne på i oppdragsbrevet er slik velfungerende samhandling minst like viktig for at prorektorer og viserektorer skal kunne få den støtten som trengs fra administrasjonen som den rent formelle organiseringen i avdelinger og seksjoner. Fordi prorektorer og viserektorer har brede ansvarsområder lagt til sine stillinger og i tillegg kan tildeles saksansvar for prosesser også utenfor sitt faste mandat, er de avhengig av å kunne trekke veksler på ressurser som befinner seg i mange ulike administrative fagavdelinger og seksjoner. Både selve reorganiseringen og det øvrige arbeidet i administrasjonen må derfor planlegges slik at det i større grad kan arbeides mer systematisk i matriser¹. Matrisearbeid og arbeid i faste tverrgående team må innlemmes i oppgavefordeling og koordinering mellom nye og eksisterende enheter.

Ressursbruk

Fra tillitsvalgte, verneombud og ansatte er det i prosessen uttrykt bekymring for at en mulig reorganisering vil kunne bli ressurskrevende og at (enkelte) ansatte er utrygge på de endringene som kan komme. Alle formelle krav til medvirkning er imidlertid fulgt i prosessen og et forslag til reorganisering må forhandles med hovedsammenslutningene før behandling i styret. Når det gjelder ressursbruk vil en reorganisering alltid innebære at tid går med til planlegging og omstilling. Dette er så langt forsøkt motvirket gjennom en relativt kort utredningsfase. Fordi det samlet sett er relativt få ansatte som er direkte berørt er arbeidsomfanget knyttet til den videre organisasjonsendringen ikke veldig omfattende. De omstillingene som ansatte må påregne oppleves ulikt fra person til person men er ikke å regne som dramatiske i juridisk eller arbeidsmessig forstand. De ansatte i dagens SEFU vil naturligvis få en ny organisatorisk tilknytning og noen vil trolig også få enkelte nye arbeidsoppgaver. Men det er i dialogen med de ansatte og deres tillitsvalgte understreket at endringene kan gjennomføres uten at noen sies opp eller skifter geografisk arbeidssted.

I prosessen er det kommet forslag/ønsker om opprettelse av nye stillinger, som vil kunne øke ressursbruken i administrasjonen. Dette var ikke en del av mandatet og er også vanskelig å anbefale gitt den nåværende ressursituasjonen for UiT. Selve reorganiseringen anbefales ut fra dette planlagt uten økninger i den samlede ressursbruken.

Videre prosess og implementering

Dersom rektor slutter seg til vurderingene overfor må formelt forslag om reorganisering fremmes for universitetsstyret. Dette kan skje til møtet 23.3. med forhandlinger på IDF-møtet 21.3.

Etter et evt. styrevedtak foreslås en implementering i fire faser med følgende tentative tidslinje:

1. Detaljering av oppgavefordeling mellom de nye seksjonene
2. Utarbeidelse av bemanningsplaner (april/mai)
3. Innplassering av ansatte og evt. utlysning av lederstillinger (mai/juni)
4. Formell organisasjonsendring med operative nye seksjoner: 1.7.2023

Planlegging av arbeid i matriser må inngå både i fase 1 og 4 samt i arbeidet med å etablere arbeidsrutiner og kultur i den nye organisasjonen.

¹ Det er parallelt med utredningen av ny organisering igangsatt og planlagt flere tiltak for å utvikle en bedre kultur for samhandling i stort. Opplæring av saksbehandlere og et eget program for sammenhengende tjenester er satt i gang.

Administrasjonsdirektør

Forbedring av den administrative støtten for prorektorer og viserektorer

I samband med innføring av enhetlig ledelse ved UiT fra 1.8.2021 ble det ikke gjort endringer i den administrative organisasjonsstrukturen (avdelinger og seksjoner), men høsten 2021 ble styret orientert om at rektor vil vurdere å foreslå justeringer av den adm. organiseringen etter at det er gått en viss tid.

Gjennom det siste året har rektor gjort seg flere erfaringer med hvordan samspillet mellom stillingene i rektoratet og administrasjonen fungerer og hvilke områder som er utfordrende. Vurderinger av dette er også gjort av internrevisjonen i deres rapport om styring og ledelse. På bakgrunn av dette ber rektor om at det settes i gang arbeid for å forberede noen organisatoriske og strukturelle endringer som skal forbedre og forenkle den administrative støtten prorektorer og viserektorer får fra fellesadministrasjonen.

1. Reorganisering av SEFU

Som et organisatorisk tiltak ber rektor om at det utredes en omorganisering av dagens Seksjon for forskning og utdanningskvalitet (SEFU).

SEFU er en seksjon i Avdeling for forskning, utdanning og formidling. Seksjonen har et overordnet ansvar for støttetjenester innen utdanningsstrategi, forskning og innovasjon, og bistår ledelsen og fakultetene i kontakt med sentrale aktører i Nord-Norge. SEFU skal gi tjenester av høy kvalitet overfor universitetsledelsen, fakultetene og faglig ansatte innen de områdene som seksjonen er ansvarlig for. Seksjonen har et viktig internt koordineringsansvar på tvers og langs i organisasjonen, og skal bidra til at universitetet handler helhetlig utad.

Sekretariatfunksjonen for flere strategiske utvalg er lagt til SEFU. Internt er arbeidet i SEFU organisert i tre faggrupper:

- Forskning og innovasjon
- Utdanningskvalitet
- Samfunnskontakt

Samlet har seksjonen (per 31.8.2022) 25 ansatte og 24 årsverk.

Seksjonen ledes av en egen seksjonsleder som rapporterer til avdelingsdirektør FUF.

Avdelingsdirektør og seksjonsleder har tett samhandling og det er faste ukentlige møter med prorektorene der også faggrupeledere deltar.

For prorektorene er SEFU den primære administrative støtten i deres daglige arbeid. Prorektorene har også saksansvar for mange saker der FUF og ansatte i SEFU er saksbehandlere. Viserektorene har sin primærstøtte i campusadministrasjonene, men skal innenfor området samfunnskontakt også ha bistand fra og samarbeid med SEFU. Rektors vurdering er at samhandlingen mellom SEFU og rektoratet ikke fungerer tilfredsstillende. Det er behov for forbedringer både i den daglige samhandlingen og behov for endringer i den formelle organiseringen.

Rektor ønsker på bakgrunn av dette at det skal utredes et forslag til reorganisering av SEFU som innebærer at seksjonen deles i to og at oppgavene i utgangspunktet fordeles mellom to nye separate seksjoner i FUF. De to nye seksjonene skal henholdsvis ha dagens faggruppe for utdanningskvalitet og dagens faggruppe for forskning og innovasjon som utgangspunkt for oppgaver og ansvar, men kan også tillegges enkeltoppgaver som i dag er lagt til andre deler av organisasjonen dersom det vurderes som hensiktsmessig. De to nye seksjonene skal fungere som den primære administrative støtten for prorektorene, men skal ledes av egne seksjonslederstillinger i FUF.

Oppgaver som i dag ligger til faggruppen for samfunnskontakt kan enten foreslås fordelt mellom de to nye seksjonene og/eller bli organisatorisk overført til campusadministrasjonene for å bedre samhandlingen med viserektorene og de samfunnskontaktfunksjonene som er lagt til campusadministrasjonene. Enkeltoppgaver kan også foreslås flyttet til andre eksisterende enheter i fellesadministrasjonen, eller avvikles.

Rektor ber om at forslag til ny organisatorisk modell med beskrivelse av oppgaver og ansvar for nye enheter ferdigstilles innen 15.2.2023. Forslaget må tydeliggjøre hva slags muligheter og utfordringer som ligger i dagens organisering og hvordan forslaget til ny organisering er tenkt å løse disse på en bedre måte. Eventuelle nye utfordringer og samhandlingsbehov må også belyses. Basert på forslaget vil rektor vurdere å fremme sak for styret med forslag til varige organisatorisk endringer.

Ansatte og deres tillitsvalgte skal holdes godt orientert om prosessen underveis og det skal føres forhandlinger om eventuelle forslag til organisatoriske endringer.

Dersom styret vedtar organisatoriske endringer skal administrasjonen i etterkant av et slikt vedtak utarbeide bemanningsrammer og bemanningsplaner som skal danne grunnlag for innplasseringer av ansatte i stillinger.

2. Andre tiltak i administrasjonen

Modellen for enhetlig ledelse innebærer at alle administrative tjenester er underlagt rektor. For å kunne utøve sitt mandat er også prorektorer og viserektorer avhengig av administrative tjenester som ikke er begrenset til en bestemt del av administrasjonen, men som omfatter bredden av funksjoner i fellesadministrasjonen. Rektor ber om at det utvikles og iverksettes tiltak som skal bidra til å bedre samhandlingen på tvers av de organisatoriske enhetene i administrasjonen slik at rektoratet kan utøve sine funksjoner med bistand fra ulike administrative enheter og saksbehandlere. Utgangspunktet for disse tiltakene skal være notatet om saksansvar samt den metodikken for arbeid i matrise som det har vært arbeidet med i forbedringsteamet og utviklingsprogrammet for administrasjonen.

Vennlig hilsen

Dag Rune Olsen
rektor

Kopi:
Avdeling for forskning, utdanning og formidling
Avdeling for organisasjon og økonomi

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
23.03.2023

Sak:
14/23

Årsrapport om helse, miljø og sikkerhet (HMS) og samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) for 2022 med prioriteringer for 2023

Innstilling til vedtak:

1. Universitetsstyret tar *Årsrapport om helse, miljø og sikkerhet (HMS) og samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) for 2022 med prioriteringer for 2023* til etterretning, og slutter seg til de foreslåtte prioriteringene for 2023.
2. Universitetsstyret ber rektor om å følge opp identifiserte utviklingsområder for 2023 og iverksette nødvendige tiltak slik at universitetets mål for HMS og SoB kan nås.
3. Fakulteter/enheter bes om å behandle rapporten som egen sak i sine beslutningsorganer med særlig henblikk på egne forbedringsområder.

Bakgrunn:

I henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) skal den som er ansvarlig for virksomheten sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten, og at dette gjøre i samarbeid med arbeidstakere og deres representanter. Internkontrollen skal overvåkes og gjennomgås systematisk og dokumenteres skriftlig. Universitetsstyret vedtok i 2013 at institusjonens arbeid med HMS og beredskap skal forankres i styret (sak S 7-13).

Rektor legger med dette frem rapport om arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS) og samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) ved UiT Norges arktiske universitet for 2022. Rapporten skal bidra til å sikre kontinuerlig fokus på institusjonens arbeid med arbeidsmiljø, sikkerhet og beredskap. Rapporten gir en oversikt over gjennomførte aktiviteter i 2022, identifiserer utfordringer og angir antatte virksomme tiltak som bør iverksettes i 2023. Arbeid knyttet til informasjonssikkerhet og personvern er omtalt i en egen rapport.

Fakulteter/enheter, verneombud, relevante utvalg, avdelinger i administrasjonen og UiTs bedriftshelsetjeneste har bidratt med informasjon til denne rapporten. Rapporten er behandlet av Arbeidsmiljøutvalget (AMU) i møtet 8. februar 2023. AMU har sluttet seg til årsrapporten og foreslåtte prioriteringene for 2023. Rapporten er diskutert med fakultetenes/enhetenes HMS-rådgivere 17. februar og med dekanene i møte 6. mars 2023.

For 2022 trekkes følgende funn spesielt frem:

HMS:

- Styrets prioriteringer for 2022 er fulgt opp:
 - Fakultetene/enhetene har gjennomført mange gode tiltak i tilknytning til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø.
 - Fem av ni fakulteter/enheter har i stor grad informert ansatte og studenter om hvordan HMS-avvik skal meldes.
 - Opplæringstilbudet innen HMS og beredskap er under utvikling og brukerorienteres i økende grad
- Samlet sykefravær ved UiT har økt fra 4,33 % i 2021 til 5,35 % i 2022. Ikke alle fakulteter/enheter med høyt sykefravær har gjennomført analyser av årsaker til fraværet.
- Det er avdekket ulike utfordringer knyttet til verneombudsordningen
- Det er grunnlag for å anta at det fremdeles meldes inn for få HMS-avvik ved UiT selv om det er registrert flere HMS-avvik i 2022 (139 avvik) enn tidligere år (30-90 avvik).
- Hensatte kjemikalier kan utgjøre en beredskapsrisiko. Ikke alle fakulteter/enheter som håndterer kjemikalier har gjennomført årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier.

SoB:

- Styrets prioriteringer for 2022 er fulgt opp:
 - Læringspunkter og anbefalinger fra internrevisjonen mht. UiTs håndtering av covid-19-pandemien er fulgt opp i revidert beredskapsplanverk.
 - Arbeidet med å utarbeide ledelsessystem for sikkerhet og beredskap er påbegynt.
- Antall krise- og beredskapsøvelser har økt for Sentral beredskapsgruppe (SBG) og lokale beredskapsgrupper (LBG), men ikke alle LBG-ene har fått øvd. Det er videre avdekket behov for å inkludere nivå 3 i UiTs organisasjon i øvelsene til LBG.

For 2023 anbefales det at følgende områder vies spesiell oppmerksomhet:

HMS:

- På bakgrunn av økt og vedvarende høyt sykefravær ved UiT skal fakultetene/enhetene ha fokus på det å gjennomføre analyser av sykefravær, samt oppfølging av den enkelte ansatte og grupper av medarbeidere. Et tiltak kan være å gjennomføre seminar om forebygging og oppfølging av sykemeldte i samarbeid mellom leder, verneombud, plasstillitsvalgte og Hemis.
- Fastsette retningslinje for organisering og tilrettelegging av samarbeid mellom leder og verneombud ved UiT, standardisere prosessen for nominasjon og valg av verneombud samt bygge rolleforståelse og kompetanse om verneombudsordningen i hele organisasjonen.
- Ledere må fortsette å kommunisere viktigheten av å melde fra om HMS-avvik samt sikre at ansatte og studenter er informert om hvordan dette skal meldes. I dette arbeidet kan fakultetene/enhetene benytte UiTs HMS-avviksseminar.
- Ledere skal sammen sine medarbeidere og stedlige verneombud evaluere tiltak i handlingsplaner for arbeidsmiljøutvikling etter arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelsen (ARK) i 2020-2021 samt motivere til bred deltakelse og oppslutning om ARK 2023-2024.
- Fakulteter/enheter som håndterer kjemikalier skal gjennomføre årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier ved samtlige underliggende enheter.

SoB:

- Følge opp styrets beslutning vedrørende organisering av ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern.
- Etablere felles øvelsesplan for krise- og beredskapsøvelser ved UiT. Øvelsesplanen skal inkludere øvelser for SBG og felles øvelser for LBG og nivå 3.

Rektor anbefaler at universitetsstyret slutter seg til de foreslåtte prioriteringene for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet og samfunnssikkerhet og beredskap i 2023.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Odd Arne Paulsen
Saksbehandler: Anita Pettersen

Vedlegg

- 1 Årsrapport om helse, miljø og sikkerhet (HMS) og samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) for 2022 med prioriteringer for 2023

Årsrapport om helse, miljø og sikkerhet (HMS) og samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) for 2022 med prioriteringer for 2023

Avdeling for organisasjon og økonomi (ORGØK)

ePhorte 2022/12055

Sammendrag

Denne rapporten omfatter arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS) og samfunns-sikkerhet og beredskap (SoB) i hele organisasjonen. Informasjonssikkerhet og personvern er omtalt i en egen rapport.

På bakgrunn av gjennomgangen for 2022 er nødvendige og antatt virksomme tiltak beskrevet for 2023. Områdene innenfor SoB samsvarer med føringer i UiTs tildelingsbrev for 2023 fra Kunnskapsdepartementet.

For 2022 trekkes følgende funn spesielt frem:

HMS:

- Styrets prioriteringer for 2022 er fulgt opp:
 - Fakultetene/enhetene har gjennomført mange gode tiltak i tilknytning til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø.
 - Fem av ni fakulteter/enheter har i stor grad informert ansatte og studenter om hvordan HMS-avvik skal meldes.
 - Opplæringstilbudet innen HMS og beredskap er under utvikling og brukerorienteres i økende grad
- Samlet sykefravær ved UiT har økt fra 4,33 % i 2021 til 5,35 % i 2022. Ikke alle fakulteter/enheter med høyt sykefravær har gjennomført analyser av årsaker til fraværet.
- Det er avdekket ulike utfordringer knyttet til verneombudsordningen
- Det er grunnlag for å anta at det fremdeles meldes inn for få HMS-avvik ved UiT selv om det er registrert flere HMS-avvik i 2022 (139 avvik) enn tidligere år (30-90 avvik).
- Hensatte kjemikalier kan utgjøre en beredskapsrisiko. Ikke alle fakulteter/enheter som håndterer kjemikalier har gjennomført årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier.

SoB:

- Styrets prioriteringer for 2022 er fulgt opp:
 - Læringspunkter og anbefalinger fra internrevisjonen mht. UiTs håndtering av covid-19-pandemien er fulgt opp i revidert beredskapsplanverk.
 - Arbeidet med å utarbeide ledelsessystem for sikkerhet og beredskap er påbegynt.
- Antall krise- og beredskapsøvelser har økt for Sentral beredskapsgruppe (SBG) og lokale beredskapsgrupper (LBG), men ikke alle LBG-ene har fått øvd. Det er videre avdekket behov for å inkludere nivå 3 i UiTs organisasjon i øvelsene til LBG.

For 2023 skal følgende områder vies spesiell oppmerksomhet:

HMS:

- På bakgrunn av økt og vedvarende høyt sykefravær ved UiT skal fakultetene/enhetene ha fokus på det å gjennomføre analyser av sykefravær samt oppfølging av den enkelte ansatte og grupper av medarbeidere. Et tiltak kan være å gjennomføre seminar om

Side 1 av 34

forebygging og oppfølging av sykemeldte i samarbeid mellom leder, verneombud, plasstillitsvalgte og Hemis.

- Fastsette retningslinje for organisering og tilrettelegging av samarbeid mellom leder og verneombud ved UiT, standardisere prosessen for nominasjon og valg av verneombud samt bygge rolleforståelse og kompetanse om verneombudsordningen i hele organisasjonen.
- Ledere må fortsette å kommunisere viktigheten av å melde fra om HMS-avvik samt sikre at ansatte og studenter er informert om hvordan dette skal meldes. I dette arbeidet kan fakultetene/enhetene benytte UiTs HMS-avviksseminar.
- Ledere skal sammen sine medarbeidere og stedlige verneombud evaluere tiltak i handlingsplaner for arbeidsmiljøutvikling etter arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelsen (ARK) i 2020-2021, samt motivere til bred deltakelse og oppslutning om ARK 2023-2024.
- Fakulteter/enheter som håndterer kjemikalier skal gjennomføre årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier ved samtlige underliggende enheter.

SoB:

- Følge opp styrets beslutning vedrørende organisering av ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern.
- Etablere felles øvelsesplan for krise- og beredskapsøvelser ved UiT. Øvelsesplanen skal inkludere øvelser for SBG og felles øvelser for LBG og nivå 3i UiTs organisasjon.

Innhold

Innledning	4
1 Helse, miljø og sikkerhet (HMS).....	4
1.1 Sentralt organisert HMS-arbeid i 2022.....	4
1.1.1 Arbeidsmiljøutvalget (AMU)	4
1.1.2 Læringsmiljøutvalget (LMU)	5
1.1.3 Verneombudene (VO).....	6
1.1.4 Bedriftshelsetjenesten (BHT)	8
1.1.5 HMS-opplæring og -informasjon.....	9
1.1.6 Sykefravær	10
1.1.7 Strålevern	11
1.1.8 HMS-avvik, skader og ulykker	12
1.1.9 Tilsyn og revisjoner innenfor HMS	13
1.1.10 Inkluderende arbeidsliv (IA).....	15
1.1.11 Arbeidsmiljødag.....	16
1.2 Fakultetenes/enhetenes HMS-arbeid i 2022	16
1.2.1 HMS-organisatorisk.....	17
1.2.2 HMS-kompetanse	19
1.2.3 Fysisk og psykososialt arbeidsmiljø	20
1.2.4 Risikofylt arbeid	22
1.2.5 Måloppnåelse for 2022 og viktige utfordringer for 2023	24
2 Samfunnssikkerhet og beredskap (SoB).....	26
2.1 SoB-organisatorisk	26
2.2 Sentralt organisert SoB-arbeid i 2022	27
2.2.1 Opplæring og informasjon innen sikkerhet og beredskap	28
2.2.2 Kriseøvelser	28
2.2.3 Tilsyn og revisjoner innenfor SoB.....	30
2.3 Beredskapsarbeidet i lokale beredskapsområder.....	30
3 Oppfølgingen av styrets prioriteringer for 2022	31
4 Områder som skal vies spesiell oppmerksomhet i 2023	32

Innledning

Den årlige gjennomgangen av arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS) samt samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) ved UiT skal gi en status for arbeidet samt avdekke forbedringsområder slik at tiltak kan identifiseres, vurderes og prioriteres. Denne gjennomgangen omfatter ikke SoB knyttet til informasjonssikkerhet og personvern. Dette området er omtalt i en egen rapport.

Årsrapporten består av fire deler:

- Første del beskriver HMS-arbeidet ved UiT.
- Andre del beskriver SoB-arbeidet ved UiT.
- Tredje del viser status for oppfølgingen av styrets prioriteringer for året som har gått.
- Fjerde del trekker frem utfordringer og arbeidsmål som avtegner seg som viktige for året som kommer etter en samlet gjennomgang av status ved UiT.

Nøkkeltallene viser at UiT i 2022 hadde arbeidsgiveransvar for 4636 ansatte, som utgjør 3866 årsverk. Høsten 2022 var det 17 510 registrerte studenter.

Fakulteter/enheter, avdelinger i administrasjonen, verneombud, relevante utvalg samt UiTs bedriftshelsetjeneste har bidratt med informasjon til rapporten.

Rektors årsrapport om HMS og SoB behandles av arbeidsmiljøutvalget og universitetsstyret. Rektor gir deretter skriftlige tilbakemeldinger til fakulteter/enheter om prioriteringer for kommende år. Arbeidet følges opp i styringsdialogene med fakultetene/enhetene. Fakulteter/enheter behandler årsrapporten som egen sak i sine beslutningsorganer med særlig henblikk på egne forbedringsområder. Arbeidsmiljøutvalget holder seg orientert om arbeidet ved fakultetene/enhetene.

1 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

1.1 Sentralt organisert HMS-arbeid i 2022

Universitetets sentrale arbeid med HMS er organisert gjennom Avdeling for organisasjon og økonomi (ORGØK). HMS-arbeidet følges av arbeidsmiljøutvalget, læringsmiljøutvalget og verneombudene, som påser at UiT som arbeidsgiver ivaretar sitt HMS-ansvar.

1.1.1 Arbeidsmiljøutvalget (AMU)

AMU skal arbeide for et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i hele virksomheten. Arbeidsgiver, arbeidstaker og bedriftshelsetjenesten er representert i utvalget. Læringsmiljøutvalget og sentralt HMS-personale har observatørstatus i AMU. Leder av AMU velges for ett år av gangen, vekselvis blant arbeidsgivers og arbeidstakers representanter.

AMU har avholdt fem møter i 2022 og behandlet 18 vedtakssaker og hatt 29 orienteringssaker og 15 referatsaker. I det følgende beskrives et utvalg saker som AMU har hatt til behandling. I saker som angår både ansattes og studenters arbeidsmiljø har AMU samarbeidet med LMU.

Utvalget har fulgt planleggingen av verne- og miljøarbeidet ved UiT og behandlet saker og spørsmål angående arbeidstakernes sikkerhet, helse og velferd. AMU har uttalt seg om satsingsområder innen HMS og fulgt med på fakultetenes/enhetenes HMS-prioriteringer for 2022. Videre har AMU fulgt med på utviklingen i sykefravær og holdt seg orientert om koronasituasjonen og om arbeidet med sammenhengende tjenester i administrasjonen samt systeminnføring av Unit4/SAP. I november 2022 arrangerte AMU den årlige arbeidsmiljødagen ved UiT. Arrangementet er omtalt under punkt 1.11.

I 2022 ble AMU tildelt kr 2 108 000 i velferdsmidler til fordeling ved UiT. Det samlede tildelingsbeløpet ble fordelt på følgende måte, jf. fordelingsmodell vedtatt av AMU i 2020:

- 79 % til fakulteter/enheter og campusadministrasjonene
- 16 % til UiTs bedriftsidrettslag i Harstad, Tromsø og Narvik
- 5 % satt av til spesielle velferdsmidler (lyses ut)

Spesielle velferdsmidler tildeles lag/foreninger og andre som organiserer/arrangerer velferdstiltak med arbeidsmiljøskapende formål.

For ytterligere informasjon vises det til Årsrapport for 2022 for arbeidsmiljøutvalget ved UiT.

1.1.2 Læringsmiljøutvalget (LMU)

En av oppgavene til LMU er å legge forholdene til rette for et godt læringsmiljømiljø for studenter. Læringsmiljøet er summen av alle de forhold som virker inn på studentenes mulighet til å tilegne seg kunnskap og som er av betydning for studentenes fysiske og psykiske helse. LMU deltar blant annet i planleggingen av tiltak vedrørende læringsmiljøet og følger nøye utviklingen i spørsmål som angår studenters sikkerhet og velferd. LMU er en pådriver i arbeidet for et bedre læringsmiljø ved UiT.

I 2022 har LMU hatt fem møter. I likhet med 2021 ble undervisningen våren 2022 i store grad planlagt digitalt, men etter februar kunne studentene gradvis komme tilbake på campusene og følge undervisningen fysisk. Studentundersøkelser som Studiebarometeret og Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) har fortsatt studentenes psykososiale arbeidsmiljø i fokus da funn fra disse undersøkelsene har vært oppsiktsvekkende under pandemien. Etter siste studiestart har flere studenter gitt uttrykk for et ønske om mer kontroll på alkoholbruk under studentarrangementer, særlig alkoholfrie alternativer under DebutUka. Alkoholbruk blant studentene har fått større oppmerksomhet, og LMU følger dette opp.

LMU følger videre opp handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet for 2021-2024. Handlingsplanen skal bidra til å skape et læringsmiljø som er åpent og tilgjengelig for alle studenter.

For ytterligere informasjon vises det til Årsrapport fra læringsmiljøutvalget ved UiT Norges arktiske universitet for studieåret 2021/2022.

Punkt 1.1.5 og 1.2.4 nedenfor omhandler helse, miljø og sikkerhet for studenter som utfører potensielt risikofylt arbeid ved UiT.

1.1.3 Verneombudene (VO)

Verneombudet i et verneområde er arbeidstakernes tillitsvalgte på arbeidsmiljøområdet. VO representerer alle ansatte i verneområdet og jobber med arbeidsmiljøsaker på vegne av dem. Verneombudene har også en tilsynsfunksjon og er samarbeidspartnere for ledelsen. UiTs verneombud skal være godt kvalifisert og sikres vilkår for å ivareta vervet. Verneombud velges blant ansatte som har erfaring og innsikt i virksomhetens arbeidsforhold. Rollen som verneombud er en uavhengig funksjon overfor arbeidsgiver. Godt samarbeid og god kommunikasjon mellom UiTs verneombud og mellom UiTs ledere og verneombud er vesentlig for å ivareta et godt arbeidsmiljø ved UiT.

Verneombudsordningen ved UiT er delt inn i tre nivå og organisert på samme måte som UiTs linjeprinsipp:

- Nivå 1: Rektor/administrasjonsdirektør - UiTs koordinerende hovedverneombud (k-HVO)
- Nivå 2: Dekan/direktør – hovedverneombud (HVO)
- Nivå 3: Instituttleder/avdelingsdirektør/seksjonsleder – verneombud (VO)

I 2022 ble det foretatt en gjennomgang av inndelingen av arbeidsplassene i verneområder, og det ble gjennomført nyvalg av verneombud. UiT er ved utgangen av 2022 inndelt i 10 hovedverneområder og 77 verneområder. Etter nyvalg av verneombud gjennomførte valgkomiteen et møte med UiTs HVO-ene angående valg av k-HVO. Ved nominasjonsfristens utløp forelå det ingen forslag til kandidater og UiT er for tiden uten k-HVO. K-HVO velges av og blant UiTs HVO.

HVO-ene har i 2022:

- Avholdt jevnlige møter med VO-ene i eget hovedverneområde og månedlige møter for HVO-ene.
- Avholdt møter i forkant av samtlige AMU-møter og vært representert i møtene.
- Deltatt i møter i forbindelse med utviklingsarbeidet i administrasjonen og ved planlegging av ny arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelse (ARK) for 2023-2024.

- I september deltok UiTs k-HVO på en samling for HVO i universitetssektoren i Stavanger.
- Fem HVO deltok i den nasjonale HVO-konferansen i Stavanger i september.
- To HVO deltok på ARK-konferansen i november.
- Noen HVO har deltatt ved gjennomføring av vernerunder, i komitearbeid og på ID-møter ved fakultetet/enheten og IDF-møter sentralt ved UiT.
- Samarbeidet med Hemis i arbeidsmiljørelaterte saker.
- Bidratt i arbeidet med å øke forståelsen for viktigheten av å melde HMS-avvik, herunder hvordan avvik er en kilde til forbedringsarbeid som bidrar til en tryggere arbeids- og studiehverdag. Områder som trenger særlig oppfølging er fanget opp i dette arbeidet.
- Flere av UiTs HVO har tatt initiativ til gjennomføring av HMS-avviksseminar. Noen seminarer er gjennomført og andre er planlagt gjennomført i første kvartal av 2023.
- Hatt fokus på psykososialt arbeidsmiljø ved tilbakevending til fysisk arbeidsplass, herunder løsning med hjemmekontor.

Det har i 2022 vært avholdt to møter mellom HVO-ene og universitetsledelsen. I møtene har HVO-ene tatt opp ulike problemstillinger knyttet til verneombudsordningen, herunder:

- Det er veldig ulik praksis mht bruk av verneombud nedover i linja ved fakultetene/enhetene.
- Verneombudene inviteres ikke alltid til møter der tema som berører HMS inngår.
- Noen ledere har god dialog med verneombudene, mens dialogen i andre tilfeller er mangelfull.
- Informasjonsflyten i verneombudsordningen kan bli bedre.
- Mange ansatte forstår ikke hva et verneombud er, og hva det kan brukes til.
- Det er behov for å gjennomgå frikjøpsordningen for vervet k-HVO
- HVO-ene er i ulik grad invitert med i arbeidet med innføring av revidert system for farlig avfall ved fakultetene/enhetene.
- Noen fakulteter/enheter har lagt til rette for nyvalg av verneombud, men dette er ikke tilfelle ved samtlige fakulteter/enheter. Verneombudene er en ressurs som bør kunne engasjeres i valgprosessen.

Universitetsledelsen har erkjent at vernetjenesten er lite kjent i deler av organisasjonen og at det er behov for å standardisere prosessen for nominasjon og valg av verneombud ved UiT. Involvering av verneombud i prosesser ute ved fakultetene/enhetene er foreslått styrket ved at det fastsettes en retningslinje som beskriver hvordan samarbeidet mellom linjeleder og verneombud skal tilrettelegges samt hvilke møter verneombudene som minimum skal delta på.

Samarbeidet mellom ledere og verneombud er også omtalt under punkt 1.2.1.

Hovedverneombudenes mål for 2023:

- Sette sykefravær på dagsorden i møter med ledere i eget hovedverneområde.
- Fortsette å arbeide mot en mer aktiv verneombudsrolle i organisasjonen.
- Bidra til at det etableres et velfungerende samarbeid i verneombudsordningen.
- Fortsette å ha fokus på HMS-avvikshåndteringen.
- Følge med på gjennomføringen av HMS-risikovurderinger (kontinuerlig arbeid).
- Bidra i arbeidet med ARK i 2023-2024.

1.1.4 Bedriftshelsetjenesten (BHT)

Bedriftshelsetjenestens viktigste mål er å bistå arbeidsgivere og arbeidstakere i arbeidet med å oppnå et best mulig fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Fakultetene/enhetene inngår egne samarbeidsplaner med UiTs bedriftshelsetjeneste Hemis. Disse planene er utformet med utgangspunkt i UiTs kontrakt med Hemis og enhetenes konkrete behov for bistand fra bedriftshelsetjenesten. Flere fakulteter/enheter har samarbeidsplaner som må fornyes i 2023; dette vil bli tatt hånd om av kontaktpersonene fra Hemis.

I de siste par år er ansvaret for HMS og samarbeid med BHT på institutt-/seksjonsnivåene tydeliggjort ved fakultetene/enhetene. Dette har gitt resultat i form av økt etterspørsel etter bistand ved UiT i Alta, UiT i Harstad og UiT i Narvik. Målet skal hele tiden være en generell lav terskel for å ta kontakt med BHT.

Starten på 2022 var preget av koronarestriksjoner. Hemis har i stor grad klart å levere tjenester i henhold til samarbeidsplanene. I post-pandemiperioden har det vært stor etterspørsel etter tjenester som ergonomivurderinger, luft- og støymålinger og tjenester fra det psykososiale teamet. Dette har nok sammenheng med at ansatte er tilbake på kontoret og det er mer oppmerksomme på det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet, samt at restriksjoner under pandemien har begrenset mulighetene for å ta tak i slike forhold i en periode. Oppdrag har vært løst via fysiske møter og på digitale plattformer.

Arbeidet med å kartlegge krav om målrettede helsekontroller er en kontinuerlig jobb. Personlige helseundersøkelser og helsekontroller knyttet til arbeid med stråling, kjemikalier og biologiske faktorer som undervisning er på plass ved BFE-fak, NT-fak og Helsefak. Hemis jobber fremdeles med eksponeringskartlegging ved UMAK, hvor det i foregående og innestående år er fokus på å slutføre arbeidet med risikovurderinger. Disse vil bidra inn i arbeidet med å kartlegge blant annet behov for helsekontroll og form på denne.

Kurstilbud er for det meste gjennomført fysisk i 2022, og Hemis ser at ansatte foretrekker å møtes fysisk. Opplæringen som er gitt av Hemis er oppsummert under punkt 1.1.5.

Når det kommer til mengden tjenester som er levert i forhold til rammeavtalen, leverer Hemis i 2022 på «normalnivå». Dvs. at rammen ble brukt i sin helhet.

Det vises til egen årsrapport for nærmere beskrivelse av bedriftshelsetjenestens aktivitet ved UiT i 2022.

1.1.5 HMS-opplæring og -informasjon

HMS-opplæring gitt i 2022 omfatter følgende:

- HMS-opplæring for ledere: 18 ledere deltok på opplæringen gitt av Hemis.
- HMS-grunnkurs for verneombud, tillitsvalgte, medlemmer av AMU og ledere med personalansvar: 17 ansatte deltok på opplæringen gitt av Hemis.
- Arbeidsgivers styringsrett: 5 ansatte deltok på opplæring gitt av Hemis.
- Grunnleggende førstehjelp (hjerte-lunge-redning): 47 ansatte deltok på opplæringen gitt av Hemis.
- Spesialtilpassede førstehjelpskurs gitt av Hemis:
 - Universitetsmuset og Polarmuseet: 10 deltakere
 - BFE: 18 deltakere
 - UB Harstad og UB Narvik: 8 deltakere
- Hemis har avholdet kurs innenfor ergonomi, konflikthåndtering, stress og stressmestring samt kjemikaliehåndtering og fysisk arbeidsmiljø etter avtaler med fakulteter/enheter.
- Bedriftslegen ved Hemis har gjennomført helsekontroller som undervisning ved arbeid med kjemiske stoffer, biologiske faktorer og stråling. Fra Helsefak deltok 96, fra BFE 136 og fra NT fak 8.
- Løpende og behovsbasert opplæring av nye saksbehandlere i UiTs elektroniske HMS-avvikssystemet CIM gitt av ORGØK. Opplæring i HMS-avvikshåndtering er også omtalt under punkt 1.1.8 og 1.2.1.
- Løpende og behovsbasert opplæring av nye superbrukere i UiTs elektroniske stoffkartotek Chess, gitt av ORGØK.
- Sentral sikkerhetsopplæring for ansatte, master- og ph.d.-studenter som utfører arbeid i laboratorium/verksted eller skal delta i feltarbeid eller tokt samt andre målgrupper som etter risikovurdering skal ha dokumentert sikkerhetsopplæring. Opplæringen tilbys av ORGØK. Av de 1673 kursdeltakerne i 2022 var 1429 (85 %) studenter og 244 (15 %) ansatte.

Tabellen nedenfor viser antall kursdeltakere i perioden 2018-2022:

Emner	2018	2019	2020	2021	2022
HMS-0501 Sikkerhet på laboratoriet, verksted, felt og tokt	306	450	449	576	483
HMS-0502 Førstehjelp lab, verksted, felt og tokt	243	255	282	385	401
HMS-0503 Regelverk for felt og tokt	225	125	73	126	173
HMS-0504 Biologisk materiale	229	299	210	443	392
HMS-0505 Gasskurs	18	45	20	102	42
HMS-0506 Introduksjonskurs i strålevern ikke-ioniserende stråling	2	6	24	46	50
HMS-0507 Introduksjonskurs i strålevern for ioniserende stråling	6	7	10	35	46
HMS-0508 Grunnkurs i strålevern, åpne kilder	20	5	20	16	5
HMS-0509 Grunnkurs i strålevern, røntgen og kapslede kilder	*	19	39	54	62
HMS-0510 Videregående kurs i strålevern	*	*	*	*	*
HMS-0511 Oppfriskningskurs i strålevern	9	*	4	*	9
HMS-0512 Introduksjonskurs ved bruk av sterk laser		40**	8	5	2

HMS-0513	Strålevernkurs for drifts- og renholdspersonell	*	*	20	10	2
	Gummibåt-/småbåtkurs i regi av Arcos	11	18	*	15	6
Sum		1069	1269	1159	1813	1673

*) kurs ikke gitt, **) nytt kurs i 2019

- I tillegg til sentral sikkerhetsopplæring skal målgruppene angitt i kulepunktet over gjennomføres obligatorisk lokal sikkerhetsopplæring i aktuelle aktiviteter. Lokal sikkerhetsopplæring gitt ved fakultetene/enheten er omtalt under punkt 1.2.4.
- Årlig kurs i el-sikkerhet med førstehjelp etter forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg gitt av Avdeling for bygg og eiendom:
 - Kurset FSE-IP (instruert personell) ble gjennomført for 76 ansatte
 - Kurset FSE-EL (elektrofaglige personer) ble gjennomført for 17 ansatte

1.1.6 Sykefravær

I det følgende presenteres statistikk over sykefravær ved UiT Norges arktiske universitet (UiT). Egenmeldt- og legemeldt sykefravær ved UiT i 2022 var på 5,35%. Tall er tatt ut i HRL Innsikt i SAP pr 07.03.2023.

Tabellen nedenfor viser kvartalsvis utvikling av egenmeldt og legemeldt sykefravær for hele virksomheten for perioden 2016 til og med 4. kvartal 2022:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. kvartal	4,98 %	5,00 %	4,75 %	4,56 %	4,38 %	4,30 %	6,00%
2. kvartal	4,04 %	4,34 %	3,79 %	3,93 %	3,28 %	4,16%	5,13%
3. kvartal	3,78 %	4,08 %	3,39 %	3,81 %	3,69%	4,19%	4,92%
4. kvartal	4,81 %	4,39 %	4,36 %	4,06 %	3,87%	4,55%	5,27%

Totalt sykefravær for hele UiT i 2022 er 5,35%. Sykefraværet i 2021 var 4,33%.

Tabellen over viser utvikling i egenmeldt og legemeldt sykefravær for hele virksomheten. Tallene viser at sykefraværet ved UiT har holdt seg stabilt over den foregående seksårsperioden og at det er en markant økning for 2022. En generell tendens er et litt høyere sykefravær i 1. og 4. kvartal enn i 2. og 3. kvartal. Det illustrerer naturlige svingninger mellom vinter- og sommerhalvåret for sykefravær. Det er en økning i sykefraværet for samtlige kvartal sammenlignet med foregående år.

Oversikt over sykefravær fordelt på egenmeldt og legemeldt sykefravær ved UiT fra 2019 til 2022:

År	Kjønn	Egenmeldt			Legemeldt			Tilfeller	Dagsverk fravær	%
		Tilfeller	Dagsverk fravær	%	Tilfeller	Dagsverk fravær	%			
2019 Total		3 567	5 545,2	0,68 %	1 652	27 643,4	3,41 %	5 219	33 188,6	4,09%
2020 Total		2 959	5 124,0	0,60 %	1 476	27 898,5	3,28 %	4 435	33 022,5	3,88%
2021 Total		2 927	4 920,4	0,56 %	1 496	32 803,3	3,76 %	4 423	37 723,7	4,33%
2022 Total		5 389	10032,0	1,10%	5 098	38 710,0	3,15%	10 491	48 742,0	5,35%

Side 10 av 34

Tabellen ovenfor viser at det egenmeldte sykefraværet utgjør 1,10 % og legemeldt sykefravær utgjør 3,15 % av det totale fraværet på 5,35 %.

Tabellen nedenfor viser totalt sykefravær fordelt på kort- og langtidsfravær og kvinner- og menn i forhold til det totale sykefraværet:

År	Kjønn	1-3 dager			4-16 dager			>16 dager		
		Tilfeller	Dagsverk fravær	%	Tilfeller	Dagsverk fravær	%	Tilfeller	Dagsverk fravær	%
2019	Kvinne	2259	3 080,4	0,71 %	628	2 867,1	0,66 %	574	18 697,3	4,31 %
2019	Mann	1069	1 466,7	0,39 %	360	1 651,5	0,44 %	166	5 425,5	1,44 %
2019 Total		3328	4 547,1	0,56 %	988	4 518,7	0,56 %	740	24 122,8	2,97 %
2020	Kvinne	1858	2 554,0	0,56 %	560	2 732,4	0,60 %	554	18 697,1	4,10 %
2020	Mann	775	1 134,1	0,29 %	357	1 761,5	0,45 %	195	6 143,4	1,56 %
2020 Total		2633	3 688,2	0,43 %	917	4 493,9	0,53 %	749	24 840,5	2,92 %
2021	Kvinne	1797	2 556,2	0,55 %	517	2 602,9	0,56 %	588	22 220,0	4,77 %
2021	Mann	882	1 318,7	0,33 %	306	1 502,3	0,37 %	214	7 523,5	1,85 %
2021 Total		2679	3 874,9	0,44 %	823	4 105,2	0,47 %	802	29 743,5	3,41 %
2022	Kvinne	3030	9115	0,97%	1403	7592	1,14%	2775	23950	4,84%
2022	Mann	1559	4921	0,62%	764	4274	0,70%	925	8882	2,13%
2022 Total		4589	7 366	0,81%	2169	8 557	0,94%	3706	32819	3,60%

Oversikt over sykefravær ved fakulteter/enheter og fakultetenes/enhetenes arbeid med å få ned sykefravær er beskrevet under punkt 1.2.3.

Arbeidsmiljøutvalget holder seg løpende orientert om kvartalsvis utvikling i sykefravær ved hele virksomheten samt ved fakultetene/enhetene og institutt/seksjoner. Universitetsstyret holder seg orientert om utvikling i sykefravær på grunnlag av data i denne rapporten.

Område med behov for oppfølging i 2023:

- Angitt under punkt 1.1.10 og 1.2.3.

1.1.7 Strålevern

UiT har godkjenning fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) for forskningsmessig bruk av ioniserende stråling samt tillatelse til avfallshåndtering og utslipp knyttet til forskningsmessig bruk av åpne radioaktive kilder. Med godkjenningen følger generelle og konkrete krav, deriblant krav om årlig rapportering om strålebruk og avfallshåndtering ved UiT.

Årsrapport for 2021 om forskningsmessig strålebruk og årsrapport for 2021 om utslipp av radioaktive stoffer og håndtering av radioaktivt avfall er godkjent av DSA. Årsrapport for 2022 skal leveres innen 31. mars 2023.

I 2022 gjennomførte brukerne målinger for å avdekke eventuell uønsket ioniserende stråling fra røntgenapparat. I tillegg ble det utført kontaminasjonskontroller alle steder der det benyttes åpne radioaktive kilder. Det ble ikke påvist uønsket stråling ved noen av målingene.

Det ble i perioden november 2021 til mars 2022 gjennomført interne tilsyn innen strålevern. Disse er omtalt under punkt 1.1.9.

1.1.8 HMS-avvik, skader og ulykker

Området som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

- Ledere må fortsette å kommunisere viktigheten av å melde fra om HMS-avvik samt sikre at ansatte og studenter er informert om hvordan dette skal meldes.

ORGØK avholdt i 2022 to informasjonsmøter/-seminarer om HMS-avvikshåndtering ved UiT. Det første seminaret var ved BFE-fak hvor målgruppen var ingeniører, ledere og verneombud. Totalt 57 ansatte invitert til å delta, og 51 deltok. Det andre seminaret ble avholdt på UMAK. Målgruppen var ledere, saksbehandlere og HMS-koordinator. Ved UMAK var totalt 16 ansatte invitert til å delta og 10 deltok. Formålet med HMS-avviksseminarene er å øke kunnskapen om håndtering av HMS-avvik. Tema er informasjon om hva et HMS-avvik er, hvordan HMS-avvik skal meldes samt saksgangen fra innmelding til lukking. Videre er det fokus på leders ansvar, med ekstra fokus på hvordan hendelser med personskader skal håndteres. Det gis konkrete eksempler på HMS-avviksmeldinger ved UiT og hvordan disse har blitt håndtert. Interessen for HMS-avviksseminar er økende, og tilbudet videreføres ved UiT.

UiTs HMS-rådgivere har i 2022 utarbeidet en plakatt og en brosjyre som omhandler viktigheten av å si ifra om HMS-avvik ved UiT. Brosjyren er distribuert til fakultetene, UMAK, UB og FAdm. Fakultetenes/enhetenes arbeid med HMS-avvikskultur og viktigheten av å melde fra om HMS-avvik er beskrevet under punkt 1.2.1.

Oversikt over registrerte HMS-relaterte avvik, skader og nestenulykker ved UiT over de ti siste årene:

År	Totalt antall avviksmeldinger	Avvik som medførte personskade						Avvik som ikke medførte personskade
		Kjemikalier eller biologisk materiale involvert	Stikk, kutt	Fall, skli, strekk og løft	Transport	Fallende gjenstander	Andre personskader	
2022	139	3	9	13	0	2	11	101
2021	92	3	4	12	0	0	4	69
2020	47	7	5	10	0	3	1	21
2019	79	4	8	17	0	1	5	44
2018	75	2	7	8	1	1	2	54
2017	53	1	10	12	0	3	7	20
2016	54	17	4	20	1	5	1	6
2015	35	10	7	13	2	0	3	ukjent
2014	36	7	5	14	0	4	4	ukjent

2013	27	7	6	4	0	0	10	ukjent
------	----	---	---	---	---	---	----	--------

I 2022 er det rapportert totalt 139 HMS-relaterte avvik, skader og nestenulykker ved UiT.

Antall hendelser med personskade er på nivå med tidligere år, men det er meldt inn flere HMS-avvik i 2022 enn tidligere år. Økningen i innmeldte avvik kan skyldes at det i 2022 har vært økt fokus på det å melde HMS-avvik samt at det nye elektroniske HMS-avviksskjemaet gjør det enklere for ansatte å melde avvik.

De rapporterte avvikene, skadene og nestenulykkene har varierende alvorlighetsgrad. De fleste personskadene er relatert til fall og dernest stikk/kutt, oftest ved lab-arbeid. Av de 38 hendelsene med personskade medførte over en tredjedel enten fravær fra arbeid eller behov for konsultasjon hos lege. Hendelsene registrert under kategorien "andre personskader" omfatter blant annet tre mindre brannskader, ett uhell med strøm, ett uhell i forbindelse med håndtering av forsøksdyr og ett trafikkuhell. I tillegg er det meldt om tre tilfeller der studenter i praksis ble utsatt for vold av pasienter.

Av de 101 hendelsene som ikke medførte personskade dreier det seg om åtte nestenulykker, fire materielle skader, to branntilløp og 87 systemavvik.

HMS-avvik er også omtalt under punkt 1.2.1.

Område med behov for oppfølging i 2023:

- ORGØK skal videreføre tilbudet om HMS-avviksseminar til ulike brukergrupper ved UiT.

1.1.9 Tilsyn og revisjoner innenfor HMS

All kontakt med tilsynsmyndigheter koordineres av rektor.

Områdene som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

- Følge opp avvik fra tilsyn og revisjoner innenfor HMS
- Utarbeide tilstrekkelig brannteknisk dokumentasjon ved bygg som mangler eller har mangelfull dokumentasjon

Avvik fra HMS-tilsyn og -revisjoner i 2021 er fulgt opp.

Arbeidet med utforming av brannteknisk dokumentasjon ved bygg pågår. Det er gjort en prioritering, og følgende fire bygg har fått førsteprioritet: Realfagsbygget, Farmasi, Museets botaniske fagenhet og Tromsø museum. Øvrige bygg tas etter dette.

Høsten 2021 ble det varslet interne tilsyn innen strålevern ved UiT. Tilsynene ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi og Det helsevitenskapelige fakultet ble gjennomført høsten 2021. Tilsynet ved Fakultet for biovitenskap fiskeri og økonomi ble utsatt til 2022 på grunn av endringer i covid-19 forskriften med krav om økt bruk av hjemmekontor. Tilsynene hadde

fokus på kontroll av rom der det brukes eller lagres radioaktive stoffer, radioaktivt avfall, røntgen eller sterke lasere. Det ble ikke avdekket avvik ved noen av tilsynene.

På bakgrunn av en hendelse der et vindu løsnet og falt inn i Teknologibyggets 3. etasje gjennomførte Arbeidstilsynet i juli 2022 et tilsynsbesøk ved bygget. Tilsynet resulterte i tre pålegg. Påleggene omfattet krav til at arbeidsgiver skulle risikovurdere arbeidsulykken og iverksette tiltak for å redusere muligheten for at hendelsen skal inntreffe igjen, arbeidsulykken skulle avvikshåndteres og bedriftshelsetjenesten skulle bistå UiT ved oppfølgingen av påleggene. Påleggene ble svart ut innen fristen, og tilsynet ble lukket i november 2022.

Hendelsen førte til at alle vinduene ved Teknologibygget ble lukket og låst som et strakstiltak, og det ble gitt beskjed om at det ikke skal luftes via vinduene. I ettertid er det kommet flere henvendelser på opplevelse av dårlig luftkvalitet i bygget, og det er skrevet flere avvik på innneklimaet.

Luftfartstilsynet gjennomførte i juni 2022 et systemrettet HMS-tilsyn ved Tromsø School of Aviation (UTSA) ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi. Luftfartstilsynet ga med hjemmel i Arbeidsmiljøloven § 18-6 sju pålegg. Påleggene omfattet krav til gjennomføring av umiddelbare gjenopprettende arbeidsmiljøtiltak, krav om ferdigstilling av UiTs varslingsrutiner, dokumentasjon av et HMS-system som synliggjør UTSA, oppfølging av arbeidet etter en arbeidsmiljøkartlegging ved flyskolen, gjennomføring av onboarding med de ansatte samt gjennomføring av HMS-opplæring for verneombud og aktuelle ledere. Påleggene ble fulgt opp innen fristene, og Luftfartstilsynet rapporterte i oktober at gjennomførte tiltak vurderes som tilstrekkelige.

Mattilsynet gjennomførte i juli 2022 tilsyn hos Hansine Hansens kafe (UMAK/Botanisk Hage). Det ble ikke påvist brudd på næringsmiddelregelverket.

Det ble i 2022 gjennomført 15 branntilsyn med brukers plikter ved UiT Tromsø. Tilsynene var ved følgende bygg: Helsefak (tre bygg), Teorifagsbyggene, Universitetsbiblioteket, Musikkonservatoriet, Nedre Lysthus, Handelshøyskolen, Biologibygget, Teknologibygget, Tromsø Museum, Administrasjonsbygget, ILP-bygget, Polarmuseet, Realfagsbygget, Norges fiskerihøyskole og Avdeling for arktisk biologi. Tilsynene resulterte i ett avvik på brukers plikter og to avvik på eiers plikter samt noen anmerkninger. Avviket på brukers plikter var manglende kartlegging av risikoen ved brann ved ett bygg. Avvikene på eiers plikter viste til at UiT måtte se på utformingen av et av byggene i forhold til bruk samt oppgradere brann-dokumentasjon. Videre fikk UiT et avvik ved et annet bygg knyttet til lede-lysenes funksjon i normalsituasjon og manglende årlig kontroll av brannslanger. Det siste avviket er svart ut og akseptert av Tromsø Brann og redning.

I 2022 ble det gjennomført et systemrettet tilsyn og el-tilsyn på 13 anlegg som er registrert på UiT. Tilsynene på anleggene resulterte i 50 avvik. Dette er noe høyt og indikerer at de elektriske anleggene er aldrende og har behov for økende vedlikehold. De fleste feilene er

Side 14 av 34

knyttet til manglende kapsling/tetting (22 %) og komponentfeil (29 %), noe som er karakteristisk for eldre anlegg som er modifisert flere ganger samt anlegg hvor utstyr er gått ut på dato eller er modifisert til tålegrensa overskrides. I tillegg er det registrert flere avvik på bruk av skjøteledning (27 %) ved eldre anlegg som ikke er bygget ut i takt med utviklingen.

De fleste komponentene i elektriske anlegg har levetid rundt 25 år, og gjennomsnittsalderen på UiTs bygningsmasse er noe over 25 år. Når komponentene brukes lengre enn levealderen, begynner de å produsere mer varme enn de er dimensjonert for, og brannfaren øker. For å minske risikoen for brann, har UiT økt kontrollfrekvensen og innført regelmessig termografering. Likevel er det behov for utskifting av fordelingstavlene i bygg som er 25 år eller eldre. Videre har teknologisprang ført til at UiT må bytte ca. 50 000 lysarmaturer til LED.

Områder med behov for oppfølging i 2023:

- Følge opp avvik etter tilsyn og revisjoner innenfor HMS
- Fortsette arbeidet med utforming av brannteknisk dokumentasjon ved UiTs eide bygg

1.1.10 Inkluderende arbeidsliv (IA)

UiT har vært IA-virksomhet siden 2002. I 2019 ble UiTs lokale IA-avtale erstattet med en sentral IA-avtale inngått mellom sentrale parter i arbeidslivet for perioden 2019-2022.

Den sentrale IA-avtalen har to hovedmål:

1. Sykefravær: Sykefraværsprosenten skal reduseres med 10 % sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018.
 - Flere sektorer, bransjer og virksomheter har et lavt sykefravær. I disse bransjene og virksomhetene vil det kunne være et mål i seg selv å opprettholde det lave fraværet og fokusere innsatsen på forebyggende arbeidsmiljøarbeid samt å redusere frafall fra arbeidslivet.
2. Frafall: Frafallet fra arbeidslivet skal reduseres.
 - Med frafall menes personer i yrkesaktiv alder som ikke kommer tilbake til arbeid etter fravær. Det omhandler vanligvis langtidssykmeldte som går over på arbeidsavklaringspenger og etter hvert uføretrygd, eller personer som går over til tidligpensjonering.

Samlet sykefraværet har gått opp fra 4,33 % i 2021 til 7,1 % i 2022, jf. punkt 1.1.6.

Området som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

- Avklare med NAV hvilken støtte UiTs enheter kan få i arbeidet med oppfølging av sykefravær og arbeidsmiljøtiltak.

Det har ikke vært rom for å følge opp tiltaket, og dette videreføres som et tiltak i 2023.

Områder med behov for oppfølging i 2023:

- Avklare med NAV hvilken støtte UiTs enheter kan få i arbeidet med oppfølging av sykefravær og arbeidsmiljøtiltak.

1.1.11 Arbeidsmiljødag

Arbeidsmiljødagen 2022 ble gjennomført som et digitalt arrangement torsdag 3. november. Arrangementet ble strømmet fra studio i Tromsø. Foredraget var tilgjengelig i en uke etter arbeidsmiljødagen. Det har ikke lyktes å fremskaffe oversikt over hvor mange som fulgte arrangementet digitalt og hvor mange som så foredraget i ettertid.

Dagen ble innledet ved at rektor Dag Rune Olsen ønsket velkommen til arbeidsmiljødagen. Deretter ble ordet overlatt til årets foredragsholder Tom Wangerud med foredraget «En eventyrlig hverdag». Foredraget skulle gi ansatte konkrete tips og metoder for å holde humøret og arbeidsgleden oppe, også på dager hvor det kan gå litt tungt. Det ble satt søkelys på hvordan vi som jobber sammen kan hjelpe hverandre med å ha det så godt som mulig i «kampens hete» ved å være mer bevisste på hvordan vi snakker med hverandre. Hver og en av oss kan ved hjelp av selvinnsikt og egen tankestyring bidra til at *alle* får en mer eventyrlig arbeidshverdag sammen ved UiT.

AMU vil i 2023 evaluere gjennomføringen av arbeidsmiljødagen og utviklingen av arrangementet.

Arbeidsmiljøprisen på kr 100 000 ble i 2022 tildelt professor Mathias Forwick, instituttleder ved Institutt for geovitenskap ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi. Forwick utmerker seg ved sine lederegenskaper og ved sin systematiske og målrettede innsats for å utvikle og forbedre arbeidsmiljøet ved enheten. Han har en gjennomgående tilnærming til tryggheten, sikkerheten og velferden til de ansatte han er ansvarlig for. Hans egenskaper som empati og medmenneskelighet har resultert i et blomstrende forsknings- og utdanningsmiljø ved instituttet. Kjerneprinsipp i hans lederskap er tilgjengelighet. Professor Forwick har også gjort en formidabel innsats for å prioritere ansattes velferd under covid-19-pandemien gjennom individuell oppfølging av hver enkelt. Han fremmer videre et godt sosialt miljø og likestilling blant ansatte.

1.2 Fakultetenes/enhetenes HMS-arbeid i 2022

Ved UiT leverer fakultetene/enhetene en årlig rapport for eget arbeid med HMS til universitetsledelsen. Rapporteringen innebærer en egenevaluering i forhold til spørsmål knyttet til UiTs systematiske HMS-arbeid og bygger på informasjon innhentet fra underliggende enheter.

UiTs HMS-rådgivere og bedriftshelsetjeneste har gjennomgått og oppdatert spørsmålene i undersøkelsen (nettskjema) for 2022. Det ble etter innspill fra AMU inkludert flere spørsmål i tilknytning til sykefraværsoppfølgingen i organisasjonen. I tillegg er det utarbeidet en

undersøkelse som fakultetene/enhetene kan benytte for å innhente informasjon fra underliggende enheter dersom dette anses som hensiktsmessig. Undersøkelsen tilpasses fakultetenes/enhetenes eget behov.

For 2022 har følgende fakulteter/enheter rapportert status for HMS-arbeidet:

- Universitetsbiblioteket (UB)
- Det juridiske fakultet (Jurfak)
- Fellesadministrasjonen (FAdm)
- Det helsevitenskapelige fakultet (Helsefak)
- Fakultet for naturvitenskap og teknologi (NT-fak)
- Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi (IVT-fak)
- Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi (BFE-fak)
- Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen (UMAK)
- Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL-fak)

1.2.1 HMS-organisatorisk

Fakultetenes/enhetenes ledere og verneombud er i stor grad kjent med lovverket som regulerer arbeidsmiljøet og hvordan internt regelverk regulerer HMS-arbeidet innenfor eget ansvarsområde. De er også i stor grad kjent med HMS-planverket ved egen enhet. Ledere og verneombud har i stor grad oversikt over ressurser både i og utenfor organisasjonen som kan støtte dem i HMS-arbeidet. Ressursene benyttes også i stor grad.

Sju av ni fakulteter/enheter hadde fastsatt handlingsplan med skriftlige mål for HMS-arbeidet for 2022. Planene er også i stor grad ajourført.

Åtte av ni fakulteter/enheter har kartlagt arbeidsmiljøet i 2022, og nødvendige tiltak er i stor til svært stor grad fulgt opp. Hensynet til HMS blir derimot i varierende grad vurdert før aktiviteter/arbeidsoppgaver iverksettes.

Seks av ni fakulteter/enheter rapporterer at de har etablert skriftlig oversikt over hvordan oppgaver i arbeidet med HMS er fordelt. NT-fak, som oppgir at de kan bli bedre på dette området, har planer om å lage instituttvis beskrivelser av roller, ansvar og oppgaver i HMS-arbeidet.

Kommunikasjon og samarbeid mellom ledere og verneombud rapporteres i stor grad som tilfredsstillende, og det avholdes jevnlig møter mellom ledere og verneombud ved sju av ni fakulteter/enheter. Fem av ni fakulteter/enheter har imidlertid rapportert at erfaringsutvekslingen mellom ledere og verneombud kan bli bedre.

Et tiltak som er foreslått for å styrke samarbeid og erfaringsutveksling mellom ledere og verneombud er å etablere flere faste og uformelle samarbeids- og temamøter mellom ledere og verneombud. Videre foreslås det at møter mellom verneombud og instituttledelse

systematiseres, og at HMS-tema følges opp på kontorsjefmøter. Ved IVT-fak er det etablert nye instituttvisse verneområder fra høsten 2022. Fakultetet forventer at dette vil bidra til å styrke samarbeidet mellom leder og verneombud.

Ansatte er i liten grad informert om hvordan ledere og verneombud kan bistå dem i HMS-arbeidet. Det er kommentert at det er stor spredning i svarene fra underliggende enheter på dette spørsmålet. NT-fak har rapportert at de vil iverksette tiltak for å informere ansatte om vernetjenestens rolle, og fakultetet har en informasjonsplakat under utarbeidelse.

Det er rapportert at ledere i stor grad legger til rette for systematisk medvirkning i HMS-arbeidet. I 2023-2024 skal det gjennomføres ny arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelse (ARK). ARK er et utviklingsverktøy og gir en arena for medvirkning som ivaretar lovens krav om systematisk HMS-arbeid med psykososiale arbeidsmiljøfaktorer. Undersøkelsen gjennomføres hvert tredje år ved UiT. Arbeidsmiljø handler om arbeidet, dvs. det å planlegge, organisere og gjennomføre arbeidsoppgavene. ARK gir grunnlag for utvikling og iverksetting av tiltak for arbeidsmiljøutvikling på den enkelte arbeidsplass/personalgruppe.

Området som fakultetene/enhetene skulle følge opp i 2022 omfattet følgende:

- Ledere må fortsette å kommunisere viktigheten av å melde fra om HMS-avvik samt sikre at ansatte og studenter er informert om hvordan dette skal meldes.

Fem av ni fakulteter/enheter rapporterer at de i stor grad har informert ansatte om hvordan HMS-avvik skal meldes. Kulturen for å melde fra om HMS-relaterte avvik, nestenulykker eller ulykker er under utvikling, men det er fremdeles rom for forbedring.

Antall innmeldte HMS-relaterte avvik, skader og nestenulykker ved fakulteter/enheter i perioden 2016-2022:

Fakultet/enhet	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
FAdm	11	8	4	9	7	9	18
BFE-fak	2	9	6	7	10	35	58
Helsefak	18	17	26	18	10	14	31
HSL	0	4	3	4	2	1	5
IVTF	6	0	1	1	0	7	4
NT-fak	12	7	27	33	17	19	17
UMAK	2*	4*	1*	4	1	7	4
UB	3	3	7	3	0	0	0
Jurfak	0	0	0	0	0	0	2
SUM	54	52	75	79	47	92	139

*) Sum avvik TMU og Kunstfak

Tabellen ovenfor viser en utvikling med et økende antall innmeldte avvik ved UiT. BFE-fak har tidligere rapportert at de er fornøyde med at det nå registreres flere avvik ved fakultetet. De erkjenner imidlertid at behandlingstiden på HMS-avvikene kan bli kortere.

Seks av ni fakultet/enheter har rapportert at de opplever den elektroniske håndteringen av HMS-avvik som tilfredsstillende. Fakulteter/enheter der det meldes inn få HMS-avvik opplever avvikshåndteringen som utfordrende.

Opplæring gitt til saksbehandlere i UiTs elektroniske HMS-avvikssystem CIM er omtalt under punkt 1.1.5. Opplæring gitt til ulike målgrupper er omtalt under punkt 1.1.8.

UiTs hovedverneombud har rapportert at de i 2023 vil ha fokus på å videreutvikle samarbeidet i verneombudsordningen, delta i arbeidet med ARK 2023-2024 samt ha fokus på håndtering av HMS-avvik, jf. punkt 1.1.3.

Områder med behov for oppfølging i 2023:

- Ledere skal sammen sine medarbeidere og stedlige verneombud evaluere tiltak i handlingsplaner for arbeidsmiljøutvikling etter arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelsen (ARK) i 2020-2021 samt motivere til bred deltakelse og oppslutning om ARK 2023-2024.
- Ledere og verneombud skal bidra i arbeidet med å styrke samarbeidet og bygge rolleforståelse og kompetanse om verneombudsordningen i hele organisasjonen.
- Ledere må fortsette å kommunisere viktigheten av å melde fra om HMS-avvik samt sikre at ansatte og studenter er informert om hvordan dette skal meldes. I dette arbeidet kan fakultetene/enhetene benytte HMS-avviksseminaret som tilbys av ORGØK, jf. punkt 1.1.8.

1.2.2 HMS-kompetanse

Området som fakultetene/enhetene skulle følge opp i 2022 omfattet følgende:

- Fakultetene/enhetene skal fortsette arbeidet med å kartlegge arbeidsoppgaver/-aktiviteter innenfor eget ansvarsområde og se til at opplæring for ansatte og studenter er tilpasset behovet ved fakultetet/enheten.

UiTs HMS-rådgivere har i 2022 gjennomgått og revidert UiTs felles opplæringstilbud innen HMS og beredskap. Opplæringen omfatter kunnskap som alle ansatte og studenter skal inneha. Arbeidet vil bli ferdigstilt i første halvår 2023.

Det er rapportert at ledere med personalansvar og verneombud i stor grad har gjennomført den HMS-opplæringen som er nødvendig. Fakultetenes/enhetenes ledere og verneombud opplever også at egen HMS-kompetanse er tilstrekkelig for å kunne ivareta HMS-oppgavene.

Personer som er delegert HMS-oppgaver har også i stor grad tilstrekkelig opplæring. En del nyansatte ledere og ferske verneombud vil gjennomføre pålagt HMS-opplæring i første halvdel av 2023. NT-fakultetet har rapportert at de skal arrangere et eget HMS-kurs for fakultetets ledere, gjerne med bistand fra bedriftshelsetjenesten.

HMS-opplæring er også omtalt under punkt 1.1.5 og 1.2.4

Område med behov for oppfølging i 2023:

- Videreføre arbeidet med å tilpasse opplæringstilbudet til ulike brukergruppene ved UiT

1.2.3 Fysisk og psykososialt arbeidsmiljø

Områdene som fakultetene/enhetene skulle følge opp i 2022 omfattet følgende:

- Videreføre arbeidet med å tilby og gjennomføre årlige medarbeider-/karrieresamtaler
- Videreføre arbeidet med ivaretagelse av fysisk og psykososialt arbeidsmiljø

Sju av ni fakulteter/enheter rapporterer at medarbeider-/karrieresamtaler er gjennomført i stor til svært stor grad. Fem av disse er også fornøyd med omfanget av gjennomførte samtaler. Det er kommentert at dette er et stort og komplisert felt som det er vanskelig å holde god oversikt over og at gjennomføringsgraden er knyttet til kapasitet. Ved IVT-fak har medarbeidersamtaler vært tema på dekanatsmøter. NT-fak rapporterer at de ikke er fornøyd med omfanget av gjennomførte medarbeider-/karrieresamtaler siden to av fem institutter ikke har gjennomført medarbeidersamtaler som planlagt. De to instituttene som ikke har gjennomført samtaler skal gjennomføre disse i januar/februar 2023.

Fakultetene/enhetene rapporterer at arbeidsplasser utformes og tilpasses på en ergonomisk hensiktsmessig måte. Arbeidsplasser utformes også i stor grad ut fra ansattes arbeidsevne, kyndighet, alder og øvrige forutsetninger. Fysisk arbeidsmiljø er også omtalt under punkt 1.2.4.

Samtlige fakulteter/enheter har i stor grad hatt fokus på ivaretagelse av et godt ytringsklima innenfor eget ansvarsområde. Et godt ytringsklima vil si at ansatte føler psykologisk trygghet til å ytre sin mening i fora der ansatte møtes og overfor kollegaer, ledere og andre.

Sju av ni fakulteter/enheter har rapportert at de i stor grad har fokus på ivaretagelse av psykososialt arbeidsmiljøet. Eksempelvis har det vært fokus på arbeidstakernes rettighet til kontakt og kommunikasjon med andre, beskyttelse mot vold, trusler, trakassering samt rett til integritet og verdighet.

Med unntak av FAdm har alle fakulteter/enheter stipendiater. Samtlige av disse har rapportert at de i stor til svært stor grad ivaretar stipendiatenes arbeidsmiljø. Vellykkede initiativer som er iverksatt ved fakultetene/enhetene omfatter følgende:

- Jurfak har iverksatt et nytt tiltak med en årlig samling for stipendiater på Sommarøy hvor felles utfordringer knyttet til det å være stipendiat tematiseres. Videre er det etablert en mentorordning for stipendiatene i samarbeid med bedriftshelsetjenesten i tråd med sentrale beslutninger ved UiT. Sykefraværet til stipendiatene gjennomgås systematisk ved fakultetet.

- NT-fak har systematisert oppfølgingen av stipendiater gjennom lokale forskerskoler og gjennom egne sosiale aktiviteter for stipendiater.
- UMAK arrangerer felles samlinger for stipendiater hvert semester.
- Helsefak har hatt fokus på å etablere en felles form for mottak av nye stipendiater.
- BFE-fak har arrangert åpne lunsjer og felles frokoster for stipendiater. Det er også god oppfølging av fremdriftsplaner for det vitenskapelige arbeidet, kurs etc. som stipendiatene skal gjennomføre i løpet av ph.d.-tiden.
- HSL-fak har arrangert stipendiatkaffe med ph.d.-koordinator og samlokalisert stipendiater og ph.d.-koordinator. Ph.d.-koordinator inviterer også til faglige og sosiale samlinger, og det gjennomføres forskerseminarer/-gruppeseminarer. Noen institutt skjærer ph.d.-studenter fra undervisning og andre oppgaver slik at de kan konsentrere seg om doktorgradsstudiet. Flere veiledere inviterer til jevnlig «Shut up & Write» samlinger med egne og andre veileders stipendiater.
- IVT-fak har gjennomført hyppigere medarbeidersamtaler og uformelle samtaler med stipendiatene. Fakultetet gjennomførte i 2022 17. mai frokost for samtlige stipendiater, noe veldig mange satte veldig stor pris på.

Tabellen nedenfor viser kvartalsvis utvikling av egenmeldt og legemeldt sykefravær for fakulteter/enheter. Tallene er tatt ut i HRL Innsikt i SAP per 07.03.2023:

Fakultet	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	2022
Helsefak	5,8%	4,8%	4,6%	5,3%	5,2%
HSL-fak	7,0%	5,5%	5,1%	4,8%	5,7%
BFE-fak	4,3%	4,3%	4,1%	5,4%	4,6%
IVT-fak	2,9%	2,5%	2,3%	2,3%	2,5%
JUR-fak	7,7%	6,6%	6,7%	2,9%	5,9%
NT-fak	3,8%	3,0%	3,7%	4,2%	3,7%
UMAK	5,4%	5,7%	4,3%	5,6%	5,2%
UB	8,1%	7,0%	5,7%	6,2%	6,8%
FAdm	9,3%	8,2%	7,9%	7,8%	8,3%

Med unntak av IVT-fak og NT-fak har fakulteter/enheter hatt høyere enn 5 % sykefravær i ett eller flere kvartaler i året som har gått. Jurfak, UB, FAdm, HSL-fak og IVT-fak har rapportert at de har iverksatt analyser av sykefraværet for å kartlegge årsaker til dette og for å kunne iverksette målrettede tiltak for å få ned sykefraværet. BFE-fak har rapportert at høy arbeidsbelastning i forbindelse med overgang til nytt personal og økonomisystem har resultert i flere langtidssykemeldinger.

Tiltak som har bidratt til å få ned sykefraværet ved fakultetene/enhetene omfatter følgende:

- Jurfak har hatt ukentlig gjennomgang av sykefravær i perioder hvor det har vært mange sykemeldte. Formålet har vært å sikre at alle som er sykemeldt blir fulgt opp. Konkrete tilretteleggingstiltak har vært iverksatt for enkelte medarbeidere.
- FAdm har hatt fokus på tilpasning av arbeidsoppgaver for ansatte som har vært sykemeldt. Sykefravær er tema i ledermøter og i møter mellom ledere og verneombud. FAdm har rapportert at de i første halvdel av 2023 skal gjennomføre et seminar om

forebygging av sykefravær og oppfølging av sykemeldte i et samarbeid mellom ledere, verneombud og plasstillitsvalgte og med støtte fra Hemis og NAV.

- NT-fak har hatt fokus på individuell oppfølging av sykemeldte.
- IVT-fak har hatt tett oppfølging av og med sykemeldte. Det er gjennomført dialogmøter for å få sykemeldte tilbake på jobb, og det har vært utarbeidet oppfølgingsplaner.

UiTs verneombud har rapportert at de i 2023 vil sette sykefravær på dagsorden i møter med ledere i eget hovedverneområde, jf. punkt 1.1.3

Områder med behov for oppfølging i 2023:

- På bakgrunn av økt og vedvarende høyt sykefravær ved UiT skal fakultetene/enhetene ha fokus på det å gjennomføre analyser av sykefravær samt oppfølging av den enkelte ansatte og grupper av medarbeidere. Et tiltak kan være å gjennomføre seminar om forebygging og oppfølging av sykemeldte i samarbeid mellom leder, verneombud, plasstillitsvalgte og Hemis.

1.2.4 Risikofylt arbeid

Risikofylt arbeid inkluderer arbeid som medfører alenearbeid, snøskredfare, arbeid med helsefarlige kjemikalier eller biologisk materiale, smittefare, støv, ioniserende stråling, farlig avfall, gass under trykk, støy, varmt arbeid, maskiner til bearbeiding av tre/metall, tokt, feltarbeid, fare for fallulykker og annet.

Med unntak av Jurfak utføres det risikofylt arbeid ved alle UiTs fakulteter/enheter.

UiTs regelverk for risikofylt arbeid etterleves i stor grad. Risikofylte arbeidsoppgaver/-metoder risikovurderes i stor grad før arbeidet starter opp. De fleste oppdaterer også i stor grad godkjente risikovurderinger dersom det er endringer i arbeidsoppgaven/-metoden som kan påvirke risikoen. Videre har fakultetene/enhetene i stor grad utarbeidet skriftlige rutiner for arbeid som kan medføre særlig fare for liv og helse som fakultetet/enheten har ansvar for. Lokal sikkerhetsopplæring gjennomføres og dokumenteres gjennomført i stor grad før oppstart av potensielt risikofylt arbeid. NT-fak har rapportert at fakultetet har hatt fokus på risikovurderinger i 2022.

Med unntak av UB håndterer fakultetene/enhetene som utfører risikofylt arbeid også kjemikalier. Fem fakulteter/enheter har rapportert at de i stor grad behandler og avhender kjemikalier i henhold til UiTs interne regelverk. IVT-fak har tilbakemeldt at avhending av kjemikalier ikke har fungert den siste tiden.

Hensatte kjemikalier kan medføre en beredskapsrisiko og det er derfor viktig med en årlig gjennomgang av lagrede stoffer. Ved innføring av revidert regelverk for farlig avfall fra 1. januar 2023 vil avhending av kjemikalier fra avsluttede prosjekter forenkle, dette ved at det

oppnevnes lokale kontaktpersoner for farlig avfall som raskt vil kunne ta imot kjemikalier som ikke er i bruk og gjøre disse klare til avhending. Obligatorisk bruk av kjemikalie-avfallsetikett vil øke sikkerheten for alle som er i kontakt med avfallet ved at brukeren, som kjenner alle fareegenskapene til avfallet, gjør dette kjent. Opplæring i regelverket og nye funksjoner i tiknytning til håndteringen av farlig avfall tilbys av ORGØK i første kvartal 2023.

Området som fakultetene/enhetene skulle følge opp i 2022 omfattet følgende:

- Fakultetene/enhetene bør ha økt oppmerksomhet på avhending av kjemikalier ved avslutning av prosjekt/forskningsaktivitet og gjennomføre en årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier samt avhende stoff dersom bruken er avsluttet.

BFE-fak, FAdm, Helsefak, HSL-fak og UMAK har i stor grad hatt oppmerksomhet på avhending av kjemikalier ved avslutning av prosjekt/forskningsaktivitet. NT-fak og IVT-fak har ikke hatt tilstrekkelig fokus på dette området. NT-fak, BFE-fak og HSL-fak har rapportert at samtlige institutt har hatt en årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier. Ved Helsefak og UMAK har henholdsvis seks av åtte institutt og to av tre enheter hatt en slik gjennomgang. FAdm og IVT-fak har ikke hatt årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier.

For at UiT skal kunne holde oversikt over totale risikoforhold i forhold til lagrede farlige stoffer, og for å kunne utarbeide rapporter på nivå 1, er det nødvendig at fakulteter/enheter vedlikeholder UiTs elektroniske stoffkartotek Chess. Seks av sju fakulteter/enheter omfattet av kravet har rapporterer at de i stor grad holder Chess oppdatert. IVT-fak har rapportert at ikke alle som bestiller kjemikalier er kjent med rutinen for registrering av kjemikallet i Chess. Dette har ført til at ikke alle kjemikalier er registrert i henhold til UiTs regelverk for drift og vedlikehold av stoffkartotek. IVT-fak rapporterer at de vil forbedre kvaliteten på vedlikeholdet av Chess gjennom kursing av kontaktpersoner for farlig avfall og informasjonsmøte for kjemikaliebrukere.

Kunnskapssektorens tjenesteleverandør SIKT har i 2022 hatt anbudskonkurranse for stoffkartoteksystem for UH-sektoren. Stoffkartoteksystemer fra tilbyderne er evaluert av SIKT. UiT har opsjon på å tilslutte seg avtalen med tilbydereren som til slutt velges. UiT vil i løpet av 2023 gjøre en vurdering av om universitetet skal slutte seg til avtalen.

Som arbeidsgiver har UiT krav om å føre oversikt over ansatte og studenter som er eller kan bli utsatt/eksponert for stoffer som kan gi alvorlige sykdommer over tid. Hvem som skal føres i registeret vil fremkomme ved risikovurdering. UiT har et egenutviklet eksponeringsregister som oppfyller kravene i lovverket, men som oppleves som lite brukervennlig og utfordrende å vedlikeholde.

Åtte fakulteter/enheter har rapportert at de er omfattet av kravet om å føre og vedlikeholde eksponeringsregister innenfor eget ansvarsområde. Av disse er det fem som rapporterer at de har et oppdatert register. Helsefak har oppgitt at en stor andel av instituttene fører

Side 23 av 34

eksponeringsregister, men at dette ikke gjelder alle. Eksponeringsregisteret er ikke vedlikeholdt ved UMAK og HSL-fak. Flere fakulteter/enheter har rapportert at systemet er tungvint og at de ønsker seg en enklere måte å holde oversikt på, eksempelvis gjennom et eksponeringsregister i tilknytning til elektronisk stoffkartotek. Retningslinje for føring av eksponeringsregister og målrettet helsekontroll er under utarbeidelse i ORGØK.

Målgrupper som skal ha tilbud om målrettet helsekontroll får tilbud om dette. Målrettede helsekontroller knyttet til arbeid med stråling, kjemikalier og biologiske faktorer gitt i regi av bedriftshelsetjenesten er beskrevet under punkt 1.1.5.

Seks fakulteter/enheter har rapportert at de har emner/studieprogram der studentene utfører potensielt helseskadelig arbeid. Fem av disse rapporterer at de i stor grad har risikovurdert arbeidet og angitt nødvendig sikkerhetsopplæring som arbeidskrav i studieplaner. Ved UMAK må alle bachelor- og masterstudenter ha gjennomført sikkerhetsopplæring før de får tilgang til verksted/farlige maskiner. IVT-fak har rapportert at emnene HMS-0501 Sikkerhet på lab, verksted, felt og ved tokt og HMS-0502 Førstehjelp lab, verksted, felt og tokt er obligatoriske for alle masterstudenter. De har rapportert at ordningen kan være mangelfull og at de i løpet av 2023 skal gjennomføre nye kartlegginger og risikovurderinger av potensielt risikofylt arbeid i studieprogrammene. Av de 1673 kursdeltakerne på den sentrale sikkerhetsopplæringen i 2022 var 1429 (85 %) studenter og 244 ansatte (15 %), jf. punkt 1.1.5.

Områder med behov for oppfølging i 2023:

- Fakulteter/enheter som håndterer kjemikalier skal gjennomføre årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier ved samtlige underliggende enheter.
- ORGØK skal gjennomføre opplæring av brukere og kontaktpersoner for farlig avfall.

1.2.5 Måloppnåelse for 2022 og viktige utfordringer for 2023

Tre fakulteter/enheter har rapportert at de har oppnådd egne målsettinger for HMS-arbeidet for 2022. Seks har delvis nådd egne målsettinger. Tiltak som ikke er gjennomført skal videreføres i 2023.

HMS-tiltak som har fungert spesielt godt ved fakulteter/enheter omfatter følgende:

- Jurfak: Skidag for alle ansatte, ulike sosiale sammenkomster, internseminar for alle ansatte i samarbeid med bedriftshelsetjenesten, seminar på Sommarøy for stipendiater og markering av Verdensdagen for psykisk helse
- FAdm: Gjennomføringen av helsefremmende dag, fagdager og diverse velferdstiltak, oppfølging av funn fra ARK-undersøkelsen, økt omfang av gjennomførte medarbeidersamtaler, god dialog mellom medarbeidere og ledere samt arbeid med å etablere et godt organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø
- BFE-fak: Velferdskomiteer for å bidra til sosialt arbeids- og studiemiljø, god

oppfølging knyttet til ergonomi, etablering av gode rutiner knyttet til fartøyene og gjennomført seminar om avviksmeldinger. Finnfjord har etablert 5S standard på lab med gode resultater på oppfølging.

- HSL-fak: Gjennomføring av brann- og evakueringsopplæring, vernerunde med bedriftshelsetjenesten og ulike sosiale tiltak
- IVT-fak: Inndeling av arbeidsplassene i nye verneområder og valg av nye verneombud. Det antas at dette vil føre til høyere kvalitet i samarbeidet i verneombudsordningen. Møter med verneombudene har vært fruktbare. Aktiv bruk av infoskopier til synliggjøring av bl.a Si-ifra og egenberedskap har gitt resultater.

Fakultetene/enhetene skisserer følgende HMS-utfordringer som de viktigst å prioritere innenfor eget ansvarsområde i 2023:

- Jurfak: Arbeidspress i administrasjonen på grunn av flere samtidige permisjoner. Økt bevissthet om hva som er HMS-avvik og hvor/hvordan disse meldes og følges opp.
- UB: Sykefraværs- og omstillingsarbeid
- NT-fak: Fokus på HMS-opplæring for ledere og ansatte
- UMAK: Avklaringer knyttet til Kabelvågs HMS-tilhørighet. Iverksette planer for samarbeid og forbedret kommunikasjon.
- Helsefak: Brannvern - felles brannvernopplæring for alle ansatte. Styrke kulturen for å melde HMS-avvik og nestenulykker, også blant studenter. Rekruttering av verneombud og vara.
- FAdm: Oppfølging og forebygging av sykefravær. Forberede og gjennomføre innføring av nytt saksbehandlersystem på en slik måte at det ikke belaster arbeidsmiljøet.
- BFE-fak: Styrke HMS-arbeid på lab særlig knyttet til risikovurdering, oppdatering av risikovurdering og melding/håndtering av HMS-avvik. Sørge for at det etableres forsvarlig renhold av fartøylager. Håndtere høyt arbeidspress knyttet til nedbemanning. Følge opp arbeid med omorganisering av administrasjon.
- HSL-fak: Sikre tilstrekkelig med ressurser til arbeidsmiljømessige tiltak i en krevende økonomisk situasjon. Videre implementering av strukturelt og systematisk HMS-arbeid og ivareta HMS i pågående og kommende organisasjonsendringer.
- IVT-fak: Fortsette arbeidet med å informere om HMS-avvik. Kartlegging av studieprogrammer med hensyn til krav til sikkerhetsopplæring. Fortsatt fokus på risikovurderinger.

Andre forhold fakultetene/enhetene har ønsket å informere om er:

- At det er vanskelig å rekruttere verneombud og hovedverneombud.
- Det er et ønske at det utarbeides mer felles HMS-informasjon til studentene.
- Det er behov for raskere avklaringer av ansvarsforhold og gjennomføring av nødvendige tiltak ved bygningsmessige feil og mangler.

Side 25 av 34

- Det er behov for et godt system for eksponeringsregister.

2 Samfunnssikkerhet og beredskap (SoB)

Samfunnssikkerhet er samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere kritiske hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen eller være et utslag av tekniske eller menneskelige feil eller bevisste handlinger.

Beredskap er de planlagte og forberedte tiltakene som gjør oss i stand til å håndtere uønskede hendelser slik at konsekvensen for UiTs verdiområder blir minst mulig. Styringsdokument for arbeid med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor gir føringer for feltet. Denne rapporten omfatter ikke SoB knyttet til informasjonssikkerhet, personvern eller sikkerhet etter sikkerhetsloven.

2.1 SoB-organisatorisk

Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er i 2022 organisert på følgende måte:

- Avdeling for bygg og eiendom (BEA) ivaretar fysisk objektsikring og planverk for brannvern.
- Avdeling for IT (ITA) ivaretar drift og vedlikehold av UiTs styringssystem for informasjonssikkerhet og personvern.
- Avdeling for organisasjon og økonomi (ORGØK) ivaretar vedlikehold av øvrig beredskapsplanverk, herunder overordnet risikobilde ved UiT. ORGØK understøtter aktivitetene for sentral beredskapsgruppe (SBG) og gir opplæring i bruk av krisestøtteverktøy til UiTs beredskapsgrupper.

UiT som kriseberedskapsorganisasjon er organisert via sentral beredskapsgruppe (SBG), som i 2022 ble ledet av administrasjonsdirektør sammen med avdelingsdirektører.

Arbeidet i SBG understøttes av elleve lokale beredskapsenheter med tilhørende lokale beredskapsgrupper (LBG-er). Disse er organisert ved:

- Campusadministrasjon i Harstad (CAMPH)
- Campusadministrasjon i Alta (CAMPA)
- Helsefak
- HSL-fak
- BFE-fak
- NT-fak
- IVT-fak
- UMAK

- Jurfak
- FAdm
- UB

Ved hendelser i beredskapsområdene aktiveres berørt LBG sammen med SBG for avklaring og videre håndtering av hendelsen. LBG ved FAdm søker støtte hos SBG ved beredskapshendelser.

2.2 Sentralt organisert SoB-arbeid i 2022

Kunnskap og bevissthet om risikoer, sårbarheter og beredskap er vesentlig for å bygge en god sikkerhetskultur, for å etablere en robust beredskapsorganisasjon og for å kunne redusere sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer og mulige konsekvenser av dem dersom de allikevel skulle inntreffe.

Området som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

- Følge opp funn fra internrevisjon mht. UiTs håndtering av covid-19-pandemien

Læringspunkter og anbefalinger er fulgt opp i revidert beredskapsplanverk.

UiTs overordnede ROS er oppdatert. Beredskapsområdenes risikobilde er hensyntatt i oppdateringen.

I henhold til tildelingsbrev for 2023 og styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor skal UiT redegjøre for arbeidet med å utarbeide et styringssystem for sikkerhet, herunder hvordan dette samordnes med ledelsessystem for informasjonssikkerhet og virksomhetsstyringen for øvrig.

Milepælene i arbeidet med utvidet ledelsessystem omfatter følgende:

- Drøftet i ledermøte i mars 2021, hvor det ble satt ned gruppe som fikk i oppgave å utarbeide forslag til mandat for et team for ivaretagelse av helhetlig sikkerhetsstyring ved UiT. Gruppen leverte notat med forslag til mandat for arbeidet juni 2021.
- Påbegynt gjennomgang i administrative avdelinger mht. ansvar 2022
- Gjennomgang av aktuelt i revidert styringsdokument, nasjonale trusselvurderinger og revisjon av UiTs overordnet ROS i 2022
- Kartlegging av aktuelle læringspunkter etter krise- og beredskapsøvelser og uønskede hendelser i 2021 og 2022
- Høst 2022: Vurdering av behov for justeringer i nåværende organisering og etablering av styringssystem for sikkerhet etter sikkerhetsloven og hvordan samordne med ledelsessystem for informasjonssikkerhet og virksomhetsstyring.
- Februar 2023 sak S 6/23 universitetsstyret: Utvidelse og revidering av ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern. Vedtak:

Side 27 av 34

- UiT skal utarbeide et samlet ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern, med utgangspunkt i dagens ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern.
- Organiseringen av arbeidet med sikkerhet, beredskap og personvern skal følge rammene og linjene som er skissert opp i «alternativ A» i vedlegg 1 og 2. (det vises til vedlegg i saken)
- Rektor bes legge frem sak om revidering av dagens ledelsessystems styrende del i løpet av vårsemesteret 2023
- Juni 2023: Styresak om revidering og utvidelse av dagens ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern, styrende del
- Høsten 2023: Revidering og utvidelse av gjennomførende og kontrollerende del i dagens ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern.

Område med behov for oppfølging i 2023:

- Følge opp styrets beslutning vedrørende organisering av ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern.

2.2.1 Opplæring og informasjon innen sikkerhet og beredskap

En forutsetning for forebyggende sikkerhetsarbeid og hensiktsmessig håndtering av kritiske situasjoner, er den enkeltes personlige handlingskompetanse. Hver medarbeider og student skal vite hva vedkommende selv kan gjøre i ulike situasjoner og hvor en kan få hjelp. UiT har innlemmet sikresiden.no i opplæringstilbudet innen HMS og beredskap for nye ansatte, studenter og faddere.

Området som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

- Gi opplæring i beredskap til nye ledere av LBG

Nye ansatte med roller i beredskapsarbeidet har fått informasjon om beredskapsorganisering og beredskapsarbeid ved UiT. I tillegg er det gitt opplæring i loggføring av beredskaps-hendelser i CIM til ni loggførere ved lokale beredskapsområder.

Informasjon om og opplæringsmateriell knyttet til beredskap ved UiT er oppdatert.

2.2.2 Kriseøvelser

Styringsdokumentet for arbeid med sikkerhet og beredskap stiller krav om at universiteter skal gjennomføre en årlig krise- og beredskapsøvelse som håndteres av SBG.

Området som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

- Følge opp tiltak etter kriseøvelsene i 2021

Tiltak i handlingsplanene etter øvelser i 2021 er fulgt opp gjennom nye øvelser i 2022 og ved oppdatering av planverk.

Omfanget av krise- og beredskapsøvelser har økt i 2022. Øvingsformene har vært skrivebordsøvelse, funksjonsøvelse, spilløvelse og fullskalaøvelse. UiT har samvirket med UH-sektoren, vertskommuner og beredskapsaktører/innsatsledere ved gjennomføring av/deltakelse i fullskalaøvelsene.

I 2022 gjennomførte eller deltok SBG i tre kriseøvelser etter scenario i UiTs overordnede ROS:

- Diskusjonsøvelse 2. juni 2022 innenfor scenarioet pågående livstruende vold (PLIVO). Det overordnede formålet med øvelsen var krisehåndtering og samhandling ved akutte alvorlige voldshandlinger. Øvelsen ble gjennomført i samsvar med rammer for øvelsen, som beredskapsplaner, øvingsdirektiv, dreiebok, støtteverktøy. Under øvelsen var trening på situasjonsforståelse, krisehåndtering og krisekommunikasjon i hovedfokus. Øvelsen munnet ut i oppdatering av tiltakskort.
- Fullskalaøvelse og spilløvelse 8. og 9. juni 2022 innenfor scenarioet storulykke. Hendelen ble utløst av et flyhavari ved Alta flyplass som en funksjons og fullskalaøvelse for nødetater og andre ressurser og ble håndtert med varsling, mobilisering, håndtering og øvelse mot normalisering i prosess med ulike beredskapsaktører og berørte, herunder også oppfølging av følgehendelser og stabsarbeid under press og usikkerhet. Det overordnede formålet med øvelsen var samtrening og samhandling ved beredskapshendelser.
- Sektorøvelse Morris 29. september 2022. Kunnskapssektorens første felles cybersikkerhetsøvelse. Institusjonene som deltok fikk blant annet øvd på samhandling på tvers av sektoren.

De viktigste læringspunkter for beredskapsorganisasjonen etter øvelsene er knyttet til prosess og krisehåndtering, loggføring, arbeid under press og usikkerhet, varslingsrutiner, ansvar og roller samt samvirke og kommunikasjon internt og eksternt, oppfølging av berørte, oppdatering av planverk og bruk av e-læringer. Flere av læringspunktene viser at det er behov for å gjennomgå og oppdatere rutiner og trene på bruk av planverket, i tillegg til å ha oppdatert planverk for kontakt og kommunikasjon med eksterne parter.

Styringsdokumentet for arbeidet med sikkerhet og beredskap i KDs sektor stiller krav om at KDs underliggende virksomheter skal utarbeide en øvelsesplan. UiT har ikke etablert en slik øvelsesplan. Det kan være formålstjenlig å se på samlet opplæringsbehov i forbindelse med dette arbeidet.

Område med behov for oppfølging i 2023:

- Etablere felles øvelsesplan for krise- og beredskapsøvelser ved UiT. Øvelsesplanen skal inkludere øvelser for SBG og felles øvelser for LBG og nivå 3.

2.2.3 Tilsyn og revisjoner innenfor SoB

KD fører tilsyn med beredskapsarbeidet i UH-sektoren via tildelingsbrev til virksomhetene. Det ble ikke gjennomført tilsyn i 2022.

Områdene som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

- Følge opp aktuelle føringer i tildelingsbrev for UiT for 2022.
- Følge opp funn fra internrevisjon mht. UiTs håndtering av covid-19-pandemien

Oppfølgingen er beskrevet under punkt 2.2, 2.2.2 og 2.3.

Områder med behov for oppfølging i 2023:

- Omtalt under punkt 2.2

2.3 Beredskapsarbeidet i lokale beredskapsområder

Områdene som skulle følges opp ved de lokale beredskapsområdene i 2022 omfattet følgende:

- Følge opp lokalt risikobilde for revisjon av overordnet ROS
- Tydeliggjøre LBGs eget ansvar

Ikke alle beredskapsområder har sett behov for å oppdatere lokalt risikobilde. Overordnet ROS-analyse er omtalt under punkt 2.2. LBGs eget ansvar er tydeliggjort i det reviderte beredskapsplanverket, jf. punkt 2.2

Ti av UiTs lokale beredskapsområder rapporterer at de i stor til svært stor grad har dimensjonert beredskapen ut fra risikobildet. De lokale beredskapsplanverket er også i stor grad oppdatert. CAMPH og Helsefak rapporterer at den lokale beredskapsplanem har behov for oppdateringer.

LBG-ene skal gjennomføre beredskapsøvelser for å teste enhetens beredskap og krisehåndtering, eller deltatt på samvirkeøvelser med andre aktører.

Omfanget av lokale beredskapsøvelser har økt i 2022. LBG ved:

- CAMPA har øvd på scenarioet transportulykke med studenter og diskusjonsøvelse PLIVO, jf. punkt 2.2.2.
- UB har øvd på scenarioet pandemiutbrudd
- UMAK har gjennomført teoretiske beredskapsøvelser og evakueringsøvelser ved enheter samt diskusjonsøvelse med politiet.
- Helsefak har brukt scenario fra en reell hendelse ved et av instituttene. Dette var en skrivebordsøvelse der LBG øvde sammen med instituttleder der hendelsen skjedde.
- HSL-fak har øvd på scenarioet bussulykke ved ekskursjon.
- FAdm har deltatt i tre øvelser sammen med SBG, jf. punkt 2.2.2.

- IVT-fak har øvd på scenarioet bilulykke der ansatte og studenter var involverte og gjennomført en skrivebordsøvelse innen PLIVO.

Tiltak som ble besluttet iverksatt etter øvelsene er i stor grad iverksatt.

CAMPH, BFE-fak og Jurfak har rapportert at de ikke har gjennomført krise-/beredskapsøvelser i 2022.

I 2023 vil øvelser bli satt i system gjennom etablering av felles øvelsesplan for UiT.

Av hensyn til egen sikkerhet og som ledd i UiTs sikkerhetsrutiner skal ansatte som reiser på tjenestereise eller studieopphold i utlandet registrere sitt opphold i utlandet. Oversikt holdes ved at de fleste ansatte bestiller reiser gjennom reisebyrået UiT har avtale med. Det er foreslått at UiT kan vurdere om det kan være hensiktsmessig å gjøre DFØs modul for forhåndsgodkjenning av reiser obligatorisk.

Område med behov for oppfølging i 2023:

- Omtalt under punkt 2.2.2

3 Oppfølgingen av styrets prioriteringer for 2022

I styremøtet 17. mars 2022 (S 11/22) behandlet Universitetsstyret årsrapport om HMS og SOB for 2021 og satte prioriteringene for 2022.

Områdene som skulle følges opp i 2022 omfattet følgende:

HMS:

- Arbeidet med ivaretagelse av fysisk og psykososialt arbeidsmiljø skal videreføres.
- Ledere må fortsette å kommunisere viktigheten av å melde fra om HMS-avvik samt sikre at ansatte og studenter er informert om hvordan dette skal meldes.
- Fakultetene/enhetene skal fortsette arbeidet med å kartlegge arbeidsoppgaver/aktiviteter innenfor eget ansvarsområde og se til at opplæring for ansatte og studenter er tilpasset behovet ved fakultetet/enheten.

SoB:

- Funn fra internrevisjon mht. UiTs håndtering av covid-19-pandemien skal følges opp.
- Nye føringer i revidert styringsdokument for arbeidet med arbeid med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor skal følges opp.

Arbeidet med ivaretagelse av fysisk og psykososialt arbeidsmiljø ved fakultetene/enhetene er oppsummert under punkt 1.2.3 og 1.2.4. Arbeid i tilknytning til satsingsområdene for HMS-avvik og HMS-opplæring er omtalt under punkt 1.1.8, 1.2.2 og 1.2.4.

Funn fra internrevisjon av UiTs håndtering av covid-19 pandemien er fulgt opp i tråd med anbefalinger fra internrevisor. Arbeidet i tilknytning til nye føringer for arbeidet med sikkerhet og beredskap er under oppfølging. Arbeidet videreføres i 2023.

4 Områder som skal vies spesiell oppmerksomhet i 2023

På bakgrunn av gjennomgangen av arbeidet med HMS, samfunnssikkerhet og beredskap for 2022 ved UiT er det konkludert med at følgende områder bør vies spesiell oppmerksomhet i 2023:

HMS:

- På bakgrunn av økt og vedvarende høyt sykefravær ved UiT skal fakultetene/enhetene ha fokus på det å gjennomføre analyser av sykefravær samt oppfølging av den enkelte ansatte og grupper av medarbeidere. Et tiltak kan være å gjennomføre seminar om forebygging og oppfølging av sykemeldte i samarbeid mellom leder, verneombud, plasstillitsvalgte og Hemis.
- Fastsette retningslinje for organisering og tilrettelegging av samarbeid mellom leder og verneombud ved UiT, standardisere prosessen for nominasjon og valg av verneombud samt bygge rolleforståelse og kompetanse om verneombudsordningen i hele organisasjonen.
- Ledere må fortsette å kommunisere viktigheten av å melde fra om HMS-avvik samt sikre at ansatte og studenter er informert om hvordan dette skal meldes. I dette arbeidet kan fakultetene/enhetene benytte UiTs HMS-avviksseminar.
- Ledere skal sammen sine medarbeidere og stedlige verneombud evaluere tiltak i handlingsplaner for arbeidsmiljøutvikling etter arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelsen (ARK) i 2020-2021 samt motivere til bred deltakelse og oppslutning om ARK 2023-2024.
- Fakulteter/enheter som håndterer kjemikalier skal gjennomføre årlig gjennomgang av lagrede kjemikalier ved samtlige underliggende enheter.

SoB:

- Følge opp styrets beslutning vedrørende organisering av ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern.
- Etablere felles øvelsesplan for krise- og beredskapsøvelser ved UiT. Øvelsesplanen skal inkludere øvelser for SBG og felles øvelser for LBG og nivå 3 i UiTs organisasjon.

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
23.03.2023

Sak:
15/23

Årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2022

Innstilling til vedtak:

Universitetsstyret tar årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2022 til etterretning, og ber om at arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern ved UiT styrkes ytterligere.

Bakgrunn:

Det følger av *ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern ved UiT* at det skal utarbeides årsrapport som gjennomgår UiTs arbeid med informasjonssikkerhet og personvern.

Som øverste organ har Universitetsstyret ansvaret for at UiT ivaretar informasjonssikkerhet og personvern på en tilfredsstillende og forsvarlig måte. Gjennom denne årsrapporten får styret status på arbeidet innenfor disse områdene, og mulighet til å følge opp sitt ansvar. Se vedlegg én for årsrapport for 2022. I tillegg utarbeider personvernombudet sin egen årsrapport som også fremmes styret. For 2022 er ombudets årsrapport vedlagt samme sak som UiTs årsrapport, se vedlegg tre. I ombudets rapport er det forslag til tiltak, og disse vil bli vurdert og fulgt opp gjennom 2023.

Det overordnede risikobildet for UiT er i stor grad det samme som ved forrige rapportering, se årsrapportens kapittel tre. Arbeidet må derfor prioriteres i hele organisasjonen.

UiT har over flere år arbeidet med forbedring av forvaltningsregimet rundt informasjonssikkerhet og personvern, og har fått gjennomført flere gode tiltak som styrker dette. Blant annet ble det i 2019 innført en årlig kartlegging av informasjonsverdiene samt egenevaluering av egen tilstand ved enhetene. Innføringen har vært gradvis og omfatter nå samtlige enheter ved universitetet. Måten enhetene nå behandler og besvarer denne rapporten på viser at det har skjedd en klar modning i håndteringen og forståelse for tematikken. Dette gir en betraktelig økning i bevissthet hos enhetsledelsen om hvilken type informasjon de forvalter. Videre får UiT som sådan en helt annen oversikt over sine informasjonsverdier enn hva som har vært tilfelle tidligere.

Skal UiT systematisk få vurdert sine informasjonsverdier i lys av relevante bestemmelser i m.a. sikkerhetsloven og straffeloven, må kartleggingen bli enda mer detaljert. Fagmiljøene må i større grad også vurdere om ulike, åpne kilder totalt kan bli ansett som hemmelige når disse sammenstilles. Det vil være et komplekst arbeid, og UiT må finne en hensiktsmessig og gjennomførbar form på dette.

En annen viktig del av arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern er IKT-sikkerhet. Som følge av styrets vedtak i sak S 7/22 er UiTs arbeid innenfor IKT-sikkerhet styrket gjennom 2022, og en redegjørelse for status og fremdrift er inntatt i vedlegg to.

Selv om det har blitt bedre er mangler ved opplæringen i informasjonssikkerhet og personvern en vedvarende svakhet. Økt bevissthet og kompetanse innenfor dette er avgjørende for ivaretagelsen av UiTs informasjonsverdier. I 2022 vedtok derfor Universitetsstyret at informasjonssikkerhet og personvern skal inntas som del av all internopplæring ved UiT, i relevant omfang. Alle enheter er orientert om dette, og i forbindelse med enhetenes internrapportering høsten 2023 vil status på gjennomføringen bli etterspurt.

I sak S 6/23 ble *veikart for informasjonssikkerhet og personvern 2023* vedtatt av styret, med en rekke tiltak som skal gjennomføres i løpet av 2023. Det vedtas årlig et nytt veikart med virketid på 12 måneder, og fra og med 2024 vil veikartet bli fremlagt styret i samme sak som årsrapporten.

Informasjonssikkerhet og personvern henger nært sammen med øvrig arbeid innenfor sikkerhet og beredskap. I sak S 6/23 ble det vedtatt at ledelsessystemet skal utvides slik at UiT får et samlet ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern. Dette blir derfor den siste årsrapporten som behandler informasjonssikkerhet og personvern alene.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Stig Ørsje
Saksbehandler: Ingvild Stock-Jørgensen

Vedlegg

- 1 Årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2022
- 2 Nærmere om tiltak innenfor IKT-sikkerhet ved UiT (u.off)
- 3 Personvernombudets årsrapport 2022

Årsrapport informasjonssikkerhet og personvern 2022

Administrasjonsdirektør, Avdeling for IT (ITA), 9.3.23

Ephorte 2023/1732

Innholdsfortegnelse

1	Oppsummering.....	1
2	Bakgrunn.....	3
3	Risikobildet for UiT.....	4
3.1	Informasjonsinnhenting og påvirkning	6
3.2	Digital utpressing	9
3.3	Overføring av personopplysninger til tredjeland	11
4	Oppfølging av årsrapport 2021	14
5	Hendelser og avvik	16
5.1	Oppsummering.....	16
6	Styring og kontroll.....	17
6.1	Risikostyring	17
6.1.1	Informasjonsverdier	18
6.1.2	Risikovurderinger	19
6.1.3	Håndtering og oppfølging av risikoer.....	20
6.2	IKT-sikkerhet	21
6.3	Statusrapport enhetene	22
6.4	Internrevisjon	24
6.5	Årsrapport personvernombudet.....	24
6.6	Behov for ytterligere kontrollaktiviteter	24
7	Ressurs- og kompetansebehov.....	25
7.1	IKT-sikkerhet	25
7.2	Enhetene	25
7.3	Opplæringsaktiviteter.....	26
8	Revisjon av ledelsessystemet.....	27
	Vedlegg.....	28

1 Oppsummering

I Styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor understreker departementet at de har økt oppmerksomhet til informasjonssikkerhet og personvern «som følge av et skjerpet digitalt risikobilde, og forventer at arbeidet med informasjonssikkerhet og personopplysningsikkerhet gis høy prioritet hos alle virksomhetene i sektoren», og understreker at det er toppledelsens ansvar for at det er nok ressurser til at det arbeides tilfredsstillende med informasjonssikkerheten og personvernet.

Universitetsstyret har det øverste ansvaret for at UiT ivaretar informasjonssikkerhet og personvern på en tilfredsstillende og forsvarlig måte. Gjennom årsrapporten for informasjonssikkerhet og personvern ved UiT får styret status på arbeidet innenfor disse områdene, og mulighet til å følge opp sitt ansvar.

Årsrapporten for 2022 beskriver blant annet sentrale deler av risikobildet for UiT, avvik og hendelser, oppfølging av kontrollaktiviteter samt en gjennomgang av ressurs- og kompetansebehov.

UiT har arbeidet målrettet og strukturert med informasjonssikkerhet og personvern de senere år. Det har vært klare forbedringer i systematikk og helhet i arbeidet, og på flere felt har universitetet sterkt forbedret sin posisjon. Denne oppfatningen er understøttet av tilbakemeldinger fra HK-dir.¹, gjennom deres årlige kartleggingsmøter i forbindelse med sektorstyringen av informasjonssikkerhet og personvern i UH-sektoren, samt gjennom internrevisjon.

Rett før jul 2022 mottok UiT et sett med spørsmål fra Riksrevisjonen som omhandlet informasjonssikkerhet i forskning, med svarfrist tidlig i 2023. Dette var del av en større forvaltningsrevisjon i sektoren, og viser at UH-institusjonenes arbeid med dette blir ettergått av eksterne kontroll- og tilsynsorganer.

I likhet med for de fleste andre virksomheter har risikobildet endret seg markant for UiT de siste årene. Dette skyldes ikke ensidig utviklingen på trusselaktørenes side; ved at de blir mer ressurssterke, målrettede og profesjonaliserte, men også endringer i måten vi arbeider og studerer på; med flere og flere digitale tjenester, økt mobilitet mv.

For å kunne vite hva man skal sikre, samt hvordan og mot hvem, er det essensielt å vite hva man har. Siden 2019 har UiT kartlagt informasjonsverdiene gjennom en årlig statusrapport fra enhetene, hvor de også foretar en vurdering av egen tilstand og status samt egne sårbarheter og tiltak. Hovedformålet er at enhetene selv skal ha oversikt og et bevisst forhold til hvilke verdier som forvaltes og hvordan det skal gjøres. I tillegg får også UiT en samlet oversikt, og mulighet

¹ Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

til å vurdere om informasjonsverdiene ivaretas godt nok. For å lykkes fullt ut med dette arbeidet er det sentralt at alle enhetene leverer årlig, og har tilstrekkelig fokus på dette arbeidet.

Den geografiske plasseringen og sterke fagmiljøer gjør UiT interessant for trusselaktører, herunder statlige. Dette understrekes av den alvorlige sikkerhetshendelsen mot slutten av 2020 og saken med den mistenkte illegalisten høsten 2022. God ivaretagelse av informasjonssikkerhet skal ikke gå på bekostning av ønsket forsknings-, utdannings- og formidlingsaktivitet, men det er en svært krevende balansegang som forutsetter både ressurser og kompetanse. UiT er nødt til å fortsette arbeidet med å skape en god sikkerhetskultur blant ansatte og studenter for å kunne lykkes med dette.

Tidlig i 2023 fremmes det egen sak for Universitetsstyret med forslag til nye overordnede mål for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern, samt et veikart med tiltak for de påfølgende 12 månedene. For 2024 og fremover vil veikartet bli fremmet styret sammen med årsrapporten.

Det er videre nødvendig å se sikkerhetsarbeidet på UiT mer i sammenheng enn hva som har vært tilfelle tidligere. Mot slutten av 2022 ble det derfor iverksatt en prosess for å bygge ut dagens ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern. Det nye ledelsessystemet vil omfatte samfunnssikkerhet og beredskap, nasjonal sikkerhet, eksportkontroll, informasjonssikkerhet og personvern.

Forslag om nærmere struktur, ansvarsfordeling og nødvendige endringer fremmes styret våren 2023.

2 Bakgrunn

Det følger av *Ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern*, kapittel ni, at det skal utarbeides årsrapport som gjennomgår UiTs arbeid med informasjonssikkerhet og personvern og denne skal legges frem for Universitetsstyret. Personvernombudet utarbeider sin egen rapport som også fremmes styret.

Personvern og informasjonssikkerhet blir ofte omtalt som om det går ut på det samme, og det er derfor nødvendig å foreta en kort, innledende avklaring.

Informasjonssikkerhet er i korte trekk å sikre at informasjon i alle former

- ikke blir kjent for uvedkommende (**konfidensialitet**)
- ikke blir endret utilsiktet eller av uvedkommende (**integritet**)
- er tilgjengelig ved legitimt behov (**tilgjengelighet**)

I utgangspunktet er disse tre aspektene ansett som like viktige, og det er ingen intern rangering blant dem. Hvilket aspekt som i hvert enkelt tilfelle skal veie tyngst i vurderinger av håndtering av risiko beror på informasjonens art, formålet med behandlingen av informasjonen og konsekvenser ved brudd. Det er sjelden til aldri mulighet for å ivareta alle tre aspekter like godt, da de ofte vil gå på bekostning av hverandre. Mange kan ha en tendens til å alltid likestille informasjonssikkerhet med ivaretagelse av konfidensialitet, og kun det. Det er viktig at denne tilbøyeligheten endres.

Informasjonssikkerhet er en viktig del av ivaretagelse av personvernet, og følgelig sentrale forpliktelser etter personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR). Imidlertid skal sikkerheten også ivaretas for informasjon som *ikke* inneholder personopplysninger, slik som eksempelvis bygghdata, økonomiske data, forskningsdata som ikke omhandler personer etc.

Tilsvarende gjelder også motsatt. Det er langt mer til ivaretagelsen av personvernet enn informasjonssikkerhet. Eksempelvis må man etter GDPR ha et lovlig grunnlag for å behandle opplysningene (f.eks samtykke, rettslig forpliktelse, oppfyllelse av avtale mv), det er særskilte vurderinger knyttet til gjenbruk av opplysninger og enkeltpersoners rettigheter skal ivaretas (slik som informasjonsplikt, rett til innsyn, sletting etc). Dette er ikke en direkte del av *informasjonssikkerheten*, men blant de øvrige, sentrale forpliktelser UiT er underlagt etter lovverket for ivaretagelse av personvernet.

Det er imidlertid stor overlapp, og de fleste saker som relaterer seg til informasjonssikkerhet og personvern vil ha elementer av begge i seg.

3 Risikobildet for UiT

I vurderingen om organiseringen, ressursbruken og fokus innenfor arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern er hensiktsmessig og tilstrekkelig, er det avgjørende å ha forståelse av hvilket risikobilde UiT står overfor.

Ofte vil vurdering og presentasjon av risikobildet i stor grad omhandle interne og eksterne trusler som kan lede til brudd på informasjonssikkerheten. Denne rapporten skal imidlertid også omhandle personvern utover sikkerhetsaspektet alene, og det vil dermed være aktuelt å ta med også andre typer risikoer. Eksempelvis risikoen ved at regulatoriske krav er høyere enn hva UiT klarer oppfylle, og følgelig blir aktiviteten ved universitetet skadelidende ved at prosesser og prosjekter ikke kan gjennomføres som planlagt. Eller at UiT løper en høy risiko for lovbrudd ved at aktiviteter gjennomføres selv om kravene ikke overholdes. Eksempelvis grunnet manglende kunnskap om, eller forståelse for, kravene. Et slikt forhold er «Schrems II», en avgjørelse fra EU-domstolen som har fått store konsekvenser for overføring av personopplysninger ut av EU/EØS, se kap. 3.3.

Kunnskapsdepartementet understreker i tildelingsbrevet for UiT at de forutsetter at *«institusjonene holder seg oppdatert om risiko- og trusselvurderinger fra de nasjonale etterretnings- og sikkerhetstjenestene»*² grunnet det skjerpede digitale risikobildet. De ulike trussel- og risikovurderingene utgis årlig, og her kan særlig Politiets sikkerhetstjenestes (PST) trusselvurdering og Nasjonal sikkerhetsmyndighets (NSM) risikovurdering trekkes frem. Disse omtaler trusler og risikoer som er svært relevante for UiT. Sikkerhetshendelsen høsten 2020 og saken med den mistenkte illegalisten høsten 2022 aktualiserte noen av de risikoene PST og NSM har pekt på. Risikoen for ulovlig informasjonssinnhenting fra statlige aktører er også noe UiT selv har identifisert i egne risikovurderinger og informasjonssikkerhetsstrategier.

I rapporten «Nasjonalt digitalt risikobilde 2022»³ skriver NSM at det særlig er tre samfunnsområder som har vært utsatt for ulike typer cyberangrep det siste året, og ett av disse er forskning og utvikling⁴. Videre fremkommer det en vurdering om at *«aktørene i det digitale rom spenner fra opportunister og småkriminelle til organiserte kriminelle og statlige aktører. Det gir derfor et komplekst digitalt risikobilde der aktiviteten fordeles mellom flere ulike aktører, trolig med svært ulike oppdrag.»*⁵.

Da denne årsrapporten er et offentlig dokument presenteres risikobildet for UiT på et noe overordnet nivå hvor enkelte, sentrale risikoer og trusler trekkes frem. Risikobildet som presenteres er i stor grad det samme som for forrige år.

² Tildelingsbrev for 2022 – UiT, pkt. 4.2.2.

³ [NDIG2022_online.pdf \(nsm.no\)](#), publisert oktober 2022, s. 15.

⁴ De øvrige to er teknologibedrifter og offentlige forvaltningsorganer.

⁵ Nasjonalt digitalt risikobilde 2022, s. 15.

Også fysiske trusler er relevante, slik som informasjonstap grunnet brann, oversvømmelser, tyveri eller eksplosjoner. UiT gjennomfører en overordnet risikovurdering på krisehendelser som kan ramme verdiområdene og utløse konsekvenser for UiTs kjernevirksomhet. Denne revideres årlig eller ved hendelser og følges opp med tiltak i beredskapsplanverket etter ansvarsområde.

Mot slutten av 2022 ble prosessen med å samordne sikkerhetsarbeidet på UiT igangsatt, slik at samfunnssikkerhet og beredskap, nasjonal sikkerhet, informasjonssikkerhet og personvern reguleres av ett ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern. Neste års rapport vil derfor ha et bredere fokusområde enn informasjonssikkerhet og personvern alene.

3.1 Informasjonsinnhenting og påvirkning

I åpne, nasjonale trusselvurderinger er det trukket frem at mål relatert til Nord-Norge, Svalbard og forsvars- og nordområdepolitikken vil være særlig utsatt for påvirkningsoperasjoner, både av geografiske og tematiske årsaker.

UiT har både en geografisk plassering og en forskningsprofil som gjør PSTs vurdering høyst relevant. Også utdanninger, både med tanke på samarbeidspartnere og fagprofil, kan av samme grunn være utsatt. Gjennom sikkerhetshendelsen i 2020 ble dette aktualisert da målet etter alt å dømme var informasjonsinnhenting, hvor det særlig var vist interesse for informasjon relatert til nordområdene og forskning, herunder forskningsadministrasjon. Videre var det vist interesse for studieadministrasjonen, og da særlig knyttet til internasjonalisering. Saken med den mistenkte illegalisten høsten 2022 understreker dette videre.

NSM har over flere år pekt på et økt fokus mot forsknings- og utdanningssektoren. I rapporten «Risiko 2022» uttaler NSM at *«Statlige trusselaktører viser en økende vilje til å utnytte våre sårbarheter gjennom en helhetlig og langsiktig tilnærming. De utnytter kombinasjoner av virkemidler som cyberoperasjoner, påvirkningsoperasjoner, posisjonering i forskningssamarbeid og oppkjør og investeringer. De rekrutterer og utnytter enkeltpersoner for å få tilgang til informasjon»*⁶. Tilsvarende vurdering gir også PST uttrykk for, og de fastslår at *«norske forsknings- og utdanningsinstitusjoner vil utnyttes til ulovlig kunnskapsoverføring. Aktører knyttet til Russland, Kina, Iran og Pakistan vil representere en særlig utfordring»*⁷.

Denne risikoen har altså tiltatt, og PST vurderer at *«Russland nå har mer å vinne og mindre å tape på å drive ulovlig etterretningsvirksomhet i Norge»*⁸ slik at Russland kan akseptere høyere risiko i sin etterretningsvirksomhet⁹. Samtidig er den forventede aktiviteten fremover i tråd med de PST har sett lenge, og dette gjelder også andre lands etterretningsvirksomhet, slik som Kina, Iran og Nord-Korea. Når det gjelder Kina uttaler PST at de vil *«bruke et bredt spekter av virkemidler for å tilegne seg avansert teknologi, kunnskap og sensitiv informasjon [og vil] også være interessert i informasjon om norsk politikktutforming, særlig knyttet til internasjonalt samarbeid og nordområdene»*¹⁰.

Det er et sammensatt risikobilde, med aktører som har et bredt spekter av virkemidler og verktøy tilgjengelig, både digitale og ikke-digitale. UiT kan eksempelvis utsettes for cyberangrep, kompromittering av enkeltpersoner, forsøk på omgåelse av eksportkontrollloven mv.

⁶ [Risiko 2022](#), s. 17.

⁷ [Nasjonal trusselvurdering 2023](#), s. 4.

⁸ [Nasjonal trusselvurdering 2023](#), s. 6.

⁹ [Nasjonal trusselvurdering 2023](#), s. 9.

¹⁰ [Nasjonal trusselvurdering 2023](#), s. 12.

Videre kan UiT bli utsatt for angrep fordi fremmede stater søker informasjon om konkrete personer blant våre ansatte eller studenter. PST trekker frem at *«Kina, Iran og flere andre autoritære stater bruker sine etterretningstjenester til å kartlegge, overvåke og påvirke egne borgere som er bosatt i Norge. Flyktninger og dissidenter som bedriver opposisjonsaktivitet er særlig utsatte mål. Målsettingen er å legge bånd på, undergrave eller eliminere politisk opposisjon»*¹¹. UiT må ta høyde for at vi kan ha ansatte og studenter som er i en utsatt situasjon i denne sammenheng, og det er essensielt at både disse og andre tilknyttet UiT kan føle seg trygge på at deres informasjon forvaltes på en forsvarlig måte.

Måltrettede angrep fra fremmede stater er særskilt vanskelig og komplisert å håndtere, da de er tålmodige, ressurssterke og svært kompetente. Metoder for å gjennomføre digitale operasjoner er mangefasettert, og kan eksempelvis omfatte angrep hvor de forsøker bryte seg inn i UiTs systemer «hjemmefra». Dette er en tilnærmet risikofri og forholdsvis rimelig fremgangsmåte, spesielt sammenlignet med mer tradisjonelle etterretningsoperasjoner. En annen fremgangsmåte er at de søker å kompromittere datautstyr tilhørende ansatte og studenter som er på reise¹² i et utsatt land. Enten fordi personen og informasjon denne har tilgang til er interessant i seg selv, eller for å bruke tilgangen som et springbrett videre. Det vil også være en gråsoner mellom statlige aktører og aktører som bedriver økonomisk kriminalitet. Fremfor å angripe direkte selv kan statlige aktører ta i bruk andre som gjør jobben for dem. Disse kan i tillegg ha egne motiver som eksempelvis kan medføre at de i etterkant av operasjonen selger kompromittert informasjon videre på det mørke nettet.

Det er videre viktig å være oppmerksom på at det ikke utelukkende er risiko for rene digitale etterretningsoperasjoner, men også mer «tradisjonelle» metoder. Eksempelvis ved å rekruttere eller sende en forsker eller student til UiT, herunder på gjesteopphold, og deretter benytte den tilgangen og tilliten de får til å f.eks. innhente informasjon, bedrive påvirkning eller benytte teknologi og utstyr staten ellers ikke ville hatt tilgang til. Saken fra høsten 2022 med den mistenkte illegalisten er ikke avgjort enda, men aktualiserer uansett problemstillingen.

Trusselaktører kan også ta kontakt og utgi seg for å være en interessert samarbeidspartner, journalist osv. for å få tak i informasjon. NSM har nevnt et eksempel hvor en forsker ved et norsk forskningsinstitutt ble kontaktet av en aktør som utga seg for å være en vestlig journalist med sammenfallende fagfelt, men i realiteten var fra en fremmed etterretningstjeneste.¹³

¹¹ Nasjonal [trusselvurdering](#) 2023, s. 23.

¹² UiT har en retningslinje for utlån av IKT-utstyr ved reise til høyrisikoland, slik at den ansattes ordinære utstyr ikke medbringes.

¹³ «Journalisten bygget tillit og relasjon gjennom overbevisende dialog og utveksling av fagartikler. Via en tilsynelatende legitim lenke ble forskeren ledet til en spearphishing-side som hadde til hensikt å gi journalisten urettmessig tilgang til forskningsinstitusjonens nettverk og servere. Det viste seg at journalisten jobbet under falskt dekke for en fremmed etterretningstjeneste. Spearphishing-forsøket ble muliggjort av offentlig tilgjengelig informasjon som den fremmede etterretningstjenesten brukte til kartlegging, målutvelgelse og gjennomføring av angrepet.». [Risiko 2023, s. 27.](#)

UiT har ansvaret for informasjonssikkerheten rundt forskningsprosesser, forskningsdata og ivaretagelsen av samarbeidspartnere – som gjennom sitt samarbeid med UiT kan bli mål for ulike trusselaktører.

Utenriksdepartementet (UD) har foreslått endringer i eksportkontrollregelverket¹⁴, hvor det etter forslaget blir en tydeligere lisensieringsordning for kunnskapsoverføring enn hva som har vært tilfelle. I likhet med en rekke andre institusjoner leverte UiT høringsuttalelse, og på tidspunktet rapporten skrives er det ikke avklart om forskriften blir som foreslått eller om det kommer endringer. Uansett er det nok sikkert å legge til grunn at det vil bli en viss innstramming, og dette vil være et krevende regelverk å etterleve.

Det som videre kompliserer bildet er hvilken informasjon som kan være interessant i denne konteksten. Det dreier seg ikke kun om skjermingsverdig informasjon etter sikkerhetsloven eller kunnskap og teknologi som omfattes av eksportkontrollloven, men også informasjon som i utgangspunktet er åpen eller relativt lite sensitiv kan være aktuell – dersom denne sammensatt med annen informasjon eller kunnskap kan medføre skade. Eksempelvis for nasjonale interesser.

Arbeid utenfor UiTs fysiske lokaler: om det er på tokt, forskningsopphold, reiser, hjemmekontor mv., representerer også en sikkerhetsmessig utfordring, da det innebærer at UiT ikke har full kontroll på utstyr og omgivelser. Denne problemstillingen trekker NSM frem i sin risikorapport: *«[a]nsattes tilganger til virksomhetens systemer fra hjemmekontoret, eller fra hvor som helst i verden, har samtidig medført at virksomhetene ikke lenger har kontroll på de fysiske og digitale forutsetningene som omgir virksomhetens verdier. Dette gir økt risiko for uautorisert tilgang til verdiene, eksempelvis gjennom bruk av sårbart privat utstyr, gjennom mangelfull sikring av utstyr eller gjennom tilsiktet eller utilsiktet innsideaktivitet. Dette er utfordringer virksomhetene bør ha en bevissthet rundt det kommende året.»*¹⁵.

Gjennom den årlige statusrapporten¹⁶ fra enhetene meldes det at UiT har samarbeid med land Norge ikke har fullverdig sikkerhetssamarbeid med, og dette rapporteres som en utfordring for informasjonssikkerheten. Dette er en problemstilling som gjenspeiles både gjennom at UiT har ansatte og studenter fra såkalte høyrisikoland¹⁷, samt reisevirksomhet til ovennevnte land. I 2022 ble det gjennomført en risikovurdering av bruk av IKT-utstyr på reiser til disse landene, og på bakgrunn av funnene vil eksisterende retningslinje for denne typen reiser bli revidert tidlig i 2023. Andre nasjoners fokus og intensjoner i nordområdene må være på agendaen når UiT vurderer samarbeid og håndterer informasjonssikkerheten for prosjekter og arbeid med strategisk betydning.

¹⁴ [Høring - forslag til endringer i eksportkontrollforskriften - regjeringen.no](#)

¹⁵ [Risiko 2023 - Nasjonal sikkerhetsmyndighet.pdf \(nsm.no\)](#), s. 21.

¹⁶ Se kap. 6.3 for nærmere informasjon som den årlige statusrapporten fra enhetene ved UiT.

¹⁷ Russland, Kina, Iran m.fl.

UiT må ha en helhetlig og strukturert tilnærming til disse problemstillingene for å kunne håndtere dem på en god og forsvarlig måte. Mye er på plass i dag, men det gjenstår fremdeles arbeid. Prosessen med å samordne arbeidet med sikkerhet, beredskap og personvern vil styrke UiTs muligheter til å se problemstillingene i sammenheng, og finne gode og hensiktsmessige løsninger.

3.2 Digital utpressing

Forsøk på digitale angrep er konstant. Det er utallige måter å angripe på, med ulike metoder og formål. Den typen angrepsforsøk det er mest sannsynlig at UiT kan bli utsatt for i forholdsvis stor skala er knyttet til digital utpressing¹⁸. NSM opplyser at de ofte ser at virksomheter blir utsatt for dette¹⁹. Det er også denne typen angrep som potensielt vil kunne føre til den mest omfattende skaden for UiT. Denne trusselen ble påpekt i årsrapporten for 2021, og er fremdeles relevant.

Blant aktørene som står bak digital utpressing er det særlig utbredt å benytte «løsepengevirus» («ransomware») som metode. Europol rapporterer at løsepengevirus er en konstant trussel, og aktiviteten har økt det siste året. I Norge er det 23 virksomheter og kommuner som ble utsatt for løsepengevirus-angrep i 2021, og det er kun de angrepene som er offentlig kjent²⁰.

Etter Euopols syn²¹ virker det som at trusselaktørene beveger seg vekk fra den mer tradisjonelle angrepsmetoder med massedistribuerte automatiserte «breddeangrep» med løsepengevirus, og heller fokuserer på angrepsmål av høy verdi, blant annet i utdanningssektoren. Disse utsettes også for mer sofistikerte angrep.

Dersom UiT treffes av et vellykket løsepengevirus-angrep kan konsekvensene bli alvorlige og omfattende for hele virksomheten, eksempelvis grunnet omfattende stopp i aktivitet, langvarig eller permanent datatap samt lekkasje av fortrolige data.

I forsvaret mot slike angripere må UiT ivareta to aspekter:

- Klare å motstå slike angrep så godt som mulig, og
- Kunne gjenopprette normaltilstand så raskt som mulig dersom et vellykket angrep finner sted

Dette er særs kompliserte og ressurskrevende øvelser.

¹⁸ <https://nsm.no/fagomrader/digital-sikkerhet/rad-og-anbefalinger-innenfor-digital-sikkerhet/skadevare/digital-utpressing-for-ledere>

¹⁹ [Digital utpressing for virksomhetsledere - Nasjonal sikkerhetsmyndighet \(nsm.no\)](https://nsm.no/digital-utpressing-for-virksomhetsledere)

²⁰ Ifølge oversikt utarbeidet av NRK i artikkel publisert 11.1.2022, <https://nrkbeta.no/2022/01/11/losepengevirus-koster-norske-virksomheter-dyrt/>. Blant disse er Østre Toten kommune, Nortura, Amedia, Nordic Choice og Akva Group. Nærmere detaljer om flere av angrepene i 2021 kan leses her:

²¹ *Internet organised crime threat assessment 2021* fra Europol, pkt 2.1. [internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2021.pdf \(europa.eu\)](https://www.europol.europa.eu/publications-and-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2021)

Det er et enormt antall potensielle angripere og svært mange er så profesjonaliserte og ressurssterke at UiT må påregne at vellykkede angrep av denne art *vil* finne sted²². Videre er aktiviteten «kommersialisert» slik at det er mulig å kjøpe denne typen angrep som en tjeneste, og dermed utføre mot en gitt virksomhet uten at de som står bak behøver å inneha mye ressurser eller kompetanse selv.

Det er heller ikke nødvendigvis slik at selv om man klarer å gjenopprette normaltilstand så er angrepet håndtert uten konsekvenser. Ved større angrep, slik som f.eks mot Hydro i 2019 eller Østre Toten kommune²³ i 2021, tok det månedsvis før alle systemene var oppe igjen og ikke all data lot seg gjenskape. For UiTs vedkommende kan det innebære at forsknings- og/eller undervisningsaktivitet må pauses eller avbrytes, samt at sentrale administrative- og ledelsesfunksjoner ikke kan ivaretas. Dette kan vedvare over tid hvis angrepet er stort nok. I noen tilfeller må man også kassere større mengder IT-utstyr og infrastruktur da man ikke lenger kan stole på disse, dvs vite med sikkerhet at de er helt frie for skadevare og angriperen ikke lenger har tilgang.

Det er også svært dyrt å håndtere slike angrep. Eksempelvis anslår Østre Toten at angrepet hittil har kostet kommunen ca 33 millioner kroner i direkte utgifter²⁴. Kommunen ble også ilagt fire millioner kroner i overtredelsesgebyr av Datatilsynet, og dette vedtaket ble opprettholdt av Personvernemnda.

²² Dette standpunktet støttes også av ENISA (The European Union Agency for Cybersecurity), der de under anbefalinger for håndtering av løsepengevirus skriver at «Organisations should not think whether they may suffer a ransomware attack but when it will happen», [ENISA Threat Landscape for Ransomware Attacks, July 2022 \(europa.eu\)](https://www.enisa.europa.eu/press/2022/07/enisa-threat-landscape-for-ransomware-attacks-july-2022), s. 28.

²³ NSM trakk Østre Toten kommune frem i sin rapport «nasjonalt digitalt risikobilde 2021» (s. 21) som et eksempel på skadeomfanget ved et større løsepengevirusangrep: *«Kommune-CSIRT rapporterer om at de lørdag 9. januar ble kontaktet av Østre Toten kommune som var rammet av et løsepengevirus med skadevaren PYSA. Hele den virtuelle serverparken til kommunen ble kryptert og låst ned. Også de internettbaserte sikkerhetskopiene ble kryptert og utilgjengeliggjort. Aktøren hadde også stjålet betydelige mengder data, og dobbel utpressing fremstod som et mulig scenario. Kommunens operative evne ble sterkt redusert da de aller fleste av kommunens digitale tjenester var nede. Situasjonen ble ytterligere forverret den 29. mars, da PYSA publiserte deler av dataene som var stjålet fra kommunen på det mørke nettet. Kommunen måtte håndtere sensitive personopplysninger på avveie, og informere og støtte personer som ble rammet.*

På NSMs sikkerhetskonferanse 11. mars fortalte Østre Totens ordfører Bror Helgestad at hendelsen i praksis medførte at de eldres alarm-system på sykehjem ble erstattet med bjeller, låse-systemet på kommunens bygninger ikke fungerte, og at helsestasjonen for barn og unges journaler var utilgjengelige. Kommunen måtte operere manuelt i flere måneder uten fungerende IT-systemer.»

²⁴<https://nrkbeta.no/2022/01/11/losepengevirus-koster-norske-virksomheter-dyrt/>. Blant norske virksomheter er det hittil dataangrepet mot Hydro som har medført de største kostnadene, de anslår at angrepet har kostet dem ca 800 millioner kroner. Som oftest vil kostnadene være en del lavere enn for Hydros tilfelle, men likevel betydelige. F.eks Akva Group som ble utsatt for løsepengevirus 10.1.2021 rapporterer at angrepet kostet dem nesten 50 millioner kroner, se <https://www.tu.no/artikler/cyberangrep-kostet-akva-group-naer-50-millioner-kroner/509982?key=7Tbq0VY8>.

Videre har det blitt vanligere for angripere å hente ut data før de krypterer denne, og de benytter dette som ekstra pressmiddel for å få den berørte virksomheten til å betale løsepengene, f.eks ved å true med å selge informasjonen på det mørke nettet, slippe den offentlig, bedrive utpressing av enkeltpersoner mv. Europol ser²⁵ at nye utpressingsmetoder også inkluderer å ringe journalister, klienter og samarbeidspartnere for å øke presset på den angrepne virksomheten. EUNIS påpeker at utpressingen heller ikke trenger begrense seg til økonomiske krav, men krav om handlinger slik som å gjøre endringer i programvare, infisere andre osv.

I rapporten «nasjonalt digitalt risikobilde 2022» (s. 9) påpeker NSM at «*vi [ser] en kraftig økning i digital utpressing og sabotasje, såkalte løsepengevirus eller ransomware. Både her hjemme og i andre land har slike hendelser fått omfattende konsekvenser ved at systemer lammes og viktige tjenester stopper.*». Internasjonalt ser man tendensen til at aktører i større grad benytter merkedager til å gjennomføre angrep, og årsaken kan ifølge NSM være at de håper å forbli uoppdaget så lenge om mulig, eller ramme på verst tenkelig tidspunkt²⁶.

Denne trusselen må UiT ha tilstrekkelig med fokus og ressurser til å håndtere.

3.3 Overføring av personopplysninger til tredjeland

Den 16. juli 2020 avsa EU-domstolen dom i den såkalte «Schrems II»-saken, som omhandlet overføring av personopplysninger til USA. All overføring av personopplysninger til land utenfor EU/EØS (såkalte «tredjeland») krever et gyldig overføringsgrunnlag etter personvernforordningen (GDPR) kap. 5.

I Schrems II underkjente domstolen ett av de mest brukte grunnlagene for overføring av personopplysninger mellom EU og USA; «Privacy Shield»²⁷. Og det andre²⁸ av de to mest anvendte grunnlagene ble i praksis svært vanskelig å benytte. Årsaken er at deler av amerikansk etterretningslovgivning er såpass problematisk at EUs pakt om grunnleggende rettigheter²⁹ ikke kan ivaretas godt nok når man overfører personopplysninger dit, og Privacy Shield var utilstrekkelig med hensyn til å motvirke dette. Dermed risikerer man at enkeltpersoners rettigheter og friheter blir forringet ved overføring av deres personopplysninger til USA, med

²⁵ *Internet organised crime threat assessment 2021* fra Europol, pkt 2.1, avsnitt “extra layers of extortion added”.

²⁶ Nasjonalt digitalt risikobilde 2021, s. 26. Av nyere eksempler på dette kan det her nevnes at i perioden 21.12.21 – 28.12.21 ble blant annet Nortura, Nordland fylkeskommune og Amedia rammet av alvorlige dataangrep.

²⁷ Privacy Shield var et rammeverk mellom EU og USA for å sikre beskyttelsesnivået av personopplysninger overført fra EU/EØS til USA. Dersom den mottagende virksomhet i USA var sertifisert under Privacy Shield kunne man overføre personopplysninger dit.

²⁸ EU Standard Contractual Clauses; «SCC». En standardkontrakt som kan benyttes som lovlig grunnlag ved overføring av personopplysninger til tredjeland, men etter Schrems II kreves det ofte tiltak i tillegg til de som følger av kontrakten. Det er krevende å identifisere og gjennomføre aktuelle tiltak, og ikke alltid mulig.

²⁹ Nærmere bestemt artikkel 7 (respekt for privatliv og familieliv), artikkel 8 (vern av personopplysninger) og artikkel 47 (adgang til effektiv klageadgang og rettferdig rettergang).

mindre man identifiserer og iverksetter tilstrekkelige tiltak³⁰ som kan sikre et tilsvarende beskyttelsesnivå som innad i EU/EØS.

Fjerntilgang fra et tredjeland regnes som en overføring, så problemstillingen er ikke begrenset til de tilfeller hvor dataene faktisk hentes og lagres i det aktuelle landet. Det er heller ikke begrenset til fortrolige personopplysninger eller store mengder, all overføring av alle typer personopplysning omfattes, inkludert tilsynelatende trivielle opplysninger.

Dette har fått stor betydning for virksomheter i hele EU/EØS, og UiT er intet unntak. Alle deler av UiTs virksomhet kan være berørt av dette, men den mest omfattende og direkte påvirkningen er bruken av IT-tjenester og systemer som involverer leverandører utenfor EU/EØS. Det er også den problemstillingen som er vanskeligst å løse. UiT har en strategi om «sky først», og amerikanske leverandører har en svært sterk posisjon i IT-markedet. Om ikke som direkte leverandør, så i en eller annen kapasitet som underleverandør, f.eks ved å drifte datasentre. Det er ikke nødvendigvis problematisk at leverandøren i seg selv er fra et tredjeland, men svært ofte involverer slike tjenester tredjeland aktivt, og da især USA. Eksempelvis for utvidet brukerstøtte, at enkelte deler av tjenesten kjøres derfra mv.

Videre vil påvirkningen på internasjonal forskningsaktivitet potensielt kunne være betraktelig, ved at samarbeid i prosjekter som involverer personopplysninger kan bli problematiske å få til.

Datatilsynet har signalisert at de ser betraktelig strengere på avtaler som ikke er i henhold til kravene om overføringsgrunnlag dersom de er inngått *etter* dommen enn hva tilfellet er for eksisterende avtaler og samarbeid. Dette fordi avtaler inngått i etterkant anses å være inngått mot bedre vitende, mens de som ble inngått tidligere tross alt var i henhold til de daværende krav. Etter hvert som tiden går vil imidlertid gjenværende avtaler av slik art bli sett strengere på, og disse må bringes i orden. Dette er en krevende å få til.

Resultatet er at videreutvikling og anskaffelser av nye IT-tjenester og systemer ved UiT tar lengre tid og er mer ressurskrevende enn tidligere. For enkelte av eksisterende IT-tjenestene som antagelig ikke er i henhold til kravene finnes det foreløpig ingen gode alternativer. For flere av disse tjenestene vil en avvikling uten noen erstatning i praksis lamme deler av UiTs virksomhet. Her er vi i samme situasjon som store deler av det offentlige Norge, samt øvrige sektorer innenlands og utenlands, uten at det reduserer det ansvaret universitetet sitter med. Det bidrar imidlertid til at det settes press på leverandører og relevante myndigheter fra mange hold for å få løst problemstillingene slik at tjenestene opererer innenfor de aktuelle lovkravene. Det vil imidlertid ikke lykkes i alle situasjoner, og omstillinger må derfor påregnes. Hvor omfattende disse blir beror mest på om EU og USA klarer enes om et nytt rammeverk som løser de problemstillingene som felte Privacy Shield. Det foreligger et forslag nå, som EU etter alt å dømme vil ta stilling til i løpet av våren 2023.

³⁰ Disse kan være juridiske, organisatoriske og/eller tekniske.

Videre er det viktig å understreke at kravet om «tilsvarende beskyttelsesnivå» gjelder alle tredjeland og ikke kun USA, selv om fokus ofte trekkes dit da de er en stor aktør; spesielt på IT-siden. For USA foretok EU-domstolen en vurdering av landets etterretnings- og sikkerhetslovgivning, som virksomhetene i stor grad kan bygge på når man vurderer om en overføring omfattes av den aktuelle lovgivningen. Tilsvarende vurdering³¹ må tas for alle tredjeland man skal overføre personopplysninger til, og det er lagt til hver enkelt virksomhet å foreta denne vurderingen. Dette er en ekstremt krevende oppgave. Ikke minst for en virksomhet som UiT som har aktivitet, forskningsprosjekter og studentutveksling over hele verden.

I dialog med HK-dir³² og Sikt³³ har UiT gitt tilbakemelding om at det må iverksettes et sterkere sektorsamarbeid om disse problemstillingene, fremfor at hver enkelt institusjon skal foreta de samme omfattende og kompliserte vurderingene hver for seg. I nyere anskaffelser fra Sikt har de gjort en grundigere vurdering enn tidligere, som institusjonene i større grad kan bygge på og dermed spares ressurser.

Dette er en problemstilling som vil prege virksomheten ved UiT over lang tid, og som ikke har en klar løsning. I sum medfører det både en risiko for at UiT bryter GDPR, med de følger det kan ha for både institusjonen og enkeltpersoner hvis opplysninger behandles, og at ønsket aktivitet ved UiT blir forsinket eller ikke lar seg gjennomføre. Det kan være fordi man ikke finner de nødvendige tiltak for å gjøre overføringen lovlig, enten grunnet manglende kompetanse, tid, ressurser eller at det rett og slett ikke finnes tiltak som er gode nok. En tilleggsbekymring er at tidsbruken for lovlig anskaffelser er såpass omfattende at enkelte miljøer velger å anskaffe sine egne løsninger, utenom de etablerte ordningene, og UiT dermed ser en vekst av såkalt «skygge-IT».

³¹ Vurderingene vil gå på om landets lovgivning og inngrep er proporsjonal og om enkeltpersoners rettigheter og friheter ivaretas godt nok. Her kan det være forskjeller på lovgivning som gjelder personer som er i det aktuelle landet, og personer som befinner seg utenlands og/eller utenlandske borgere.

³² Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

³³ Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. Opprettet 1.1.22 gjennom sammenslåing av NSD, Uninett og Unit.

4 Oppfølging av årsrapport 2021

Årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2021 ble behandlet av Universitetsstyret i møte 10. februar 2022 (sak S 7/22), og styret fattet følgende vedtak:

1. *Universitetsstyret tar årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2021 til etterretning, og ber om at arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern ved UiT styrkes ytterligere.*
2. *Informasjonssikkerhet og personvern skal inntas i relevant omfang som del av internopplæring på UiT, herunder i lederopplæringen.*
3. *Universitetsstyret ber rektor om å planlegge og iverksette sikkerhetsforbedringer på kortere og lengre sikt. Finansiering for tiltak i 2022 må skje innenfor den samlede budsjettrammen styret har fastsatt og skal ikke skje gjennom nye rammekutt til enhetene. Fremtidige/permanente kostnader skal tas høyde for i samband med utarbeidelse av forslag til hovedfordeling for 2023 og i forslag til ny flerårig investeringsplan.*
4. *Styret forventer at intern rapport fra Avdeling for bygg og eiendom blir sendt inn.*
5. *Styret ber om å få jevnlige orienteringer om sikkerhetsarbeid og problemstillinger knyttet til informasjonssikkerhet og personvern*

Dette er fulgt opp gjennom 2022 og nedenfor gis en kort redegjørelse.

1. *Universitetsstyret tar årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2021 til etterretning, og ber om at arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern ved UiT styrkes ytterligere.*

UiT deltok høsten 2022 på «Øvelse Morris» som var den aller første felles cybersikkerhetshendelsen for kunnskapssektoren, og som ble arrangert av Sikt sammen med Norwegian Cyber Range ved NTNU. Det var 17 virksomheter som deltok i øvelsen. Det var en god øvelse, og det er nyttig at det lages slike fellesøvelser for sektoren. Sikt planlegger å arrangere tilsvarende øvelse i 2024.

I 2022 ble IKT-reglementet revidert, og det ble gjennomført endringer som forbedrer informasjonssikkerheten og personvern. Muligheten for automatisk videresending av e-post (eksempelvis til hovedarbeidsgiver dersom man har en bi-stilling på UiT) ble slått av for ansatte og studenter. Det ble også forbudt for ansatte å benytte UiTs e-post og lagringsløsninger til private, ikke-virksomhetsrelaterte formål.

Ytterligere tiltak for oppfølging av dette punktet er omtalt i vedlegg 2 (unntatt offentlighet).

2. *Informasjonssikkerhet og personvern skal inntas i relevant omfang som del av internopplæring på UiT, herunder i lederopplæringen.*

Alle enhetene ble orientert om vedtaket da årsrapporten ble oversendt dem. I møter med ledergrupper og fakultetsstyrer har enhetene hatt synspunkter og forslag til hvor dette kan være særlig effektivt og som bør prioriteres først, eksempelvis at det tas inn i saksbehandleropplæring, metodeopplæring, Universitetsbibliotekets kurs mv.

I 2023 vil det bli etterspurt i hvilken grad man har lyktes med å inkorporere disse temaene i opplæring.

Mot slutten av 2022 var UiT i kontakt med leverandør av en plattform som skal bidra til målrettet opplæring i grunnleggende informasjonssikkerhet. Gjennom denne plattformen kan vi forene kunnskap om informasjonssikkerhet med kulturbygging, og den vil bistå med å gi ansatte opplæring ut fra det kunnskapsnivået de befinner seg på. Det vil bli gjennomført en pilot på denne løsningen i 2023.

3. *Universitetsstyret ber rektor om å planlegge og iverksette sikkerhetsforbedringer på kortere og lengre sikt. Finansiering for tiltak i 2022 må skje innenfor den samlede budsjettrammen styret har fastsatt og skal ikke skje gjennom nye rammekutt til enhetene. Fremtidige/permanente kostnader skal tas høyde for i samband med utarbeidelse av forslag til hovedfordeling for 2023 og i forslag til ny flerårig investeringsplan.*

Det er i 2022 iverksatt en rekke tiltak på dette området. Status på disse er inntatt i vedlegg 2, da det inneholder detaljer som er unntatt offentlighet.

4. *Styret forventer at intern rapport fra Avdeling for bygg og eiendom blir sendt inn.*

Rapporten for 2021 ble sendt inn i august 2022. Rapporten for 2022 ble sendt inn i løpet av høsten 2022, i likhet med rapportene fra de øvrige enhetene.

5. *Styret ber om å få jevnlige orienteringer om sikkerhetsarbeid og problemstillinger knyttet til informasjonssikkerhet og personvern*

I møte i november 2022 ble «NSMs fem nøkkelspørsmål» for informasjonssikkerhet tatt opp til diskusjon av styret, som oppfølging av styrets bestilling etter NSMs presentasjon for styret 2023. Dette var ikke knyttet til en formell sak, og besto av en presentasjon og påfølgende diskusjon.

5 Hendelser og avvik

5.1 Oppsummering

I tidligere årsrapporter har det være pekt på en mistanke om til dels betydelig underrapportering av avvik innenfor informasjonssikkerhet og personvern. Dette grunnet det forholdsvis lave antallet avvik som meldes. *Faggruppe for informasjonssikkerhet og personvern* («faggruppa») og forløperen til faggruppa har årlig fått melding om ca 15-25 hendelser og avvik. For 2022 ligger nivået rimelig likt som tidligere. Selv om man tar høyde for at avvik også håndteres via andre kanaler, slik som f.eks brukerstøtte, IT-tekniske fora mv., er det fremdeles god grunn til å tro at ikke alle avvik meldes. At avvik håndteres via ulike kanaler er en utfordring i seg selv, da det gjør det vanskelig å se helheten, sikre at alt faktisk håndteres samt å avdekke de tilfeller hvor årsaken til avvik skyldes systemsvikt og det ikke er tilstrekkelig å håndtere det enkelte tilfellet isolert.

Videre er det slik at de avvikene som meldes primært er innenfor informasjonssikkerhet, og i liten grad knyttet til personvern utover sikkerhetsaspektet.³⁴ Det er derfor behov for kompetanseheving og kulturbygging slik at også slike meldes fra om.

Etter hva faggruppa forstår er det også tilsvarende utfordringer ved avvikshåndtering på andre felt enn informasjonssikkerhet og personvern. En tilbakemelding som er gitt i møter med flere enheter er at det er vanskelig for ansatte og studenter å vite hvordan ulike avvik skal kategoriseres, samt hvor og hvordan de skal meldes. UiT har mange forskjellig måter å melde avvik på, avhengig av tematikk (HMS, informasjonssikkerhet, varsling mv.). Det fremstår derfor som et sterkt behov for en harmonisering slik at ansatte og studenter har kun et fåtall steder å forholde seg til med tanke på selve innmeldingen av avvik, og aller helst kun et samlet sted. Dette kan være komplekst å få til, da det er ulike tekniske systemer, enheter og fagfelt involvert i avvikshåndteringen, og er kanskje heller ikke mulig å få til fullt ut.

Et nærliggende tiltak er at UiT kjører en forbedringsprosess på universitetets avvikssystem, slik at det gis mulighet for å se de ulike områdene i sammenheng på en strukturert måte og komme frem til løsninger på kort og lang sikt. Det bør også vurderes om det kommende UH-sak kan hjelpe til med å synliggjøre og lette prosessen med å melde avvik.

Datatilsynet

UiT har ikke hatt noen meldepliktige avvik til Datatilsynet i 2022.

I februar 2022 mottok UiT vedtaket fra Datatilsynet etter sikkerhetshendelsen høsten 2020. UiT ble ilagt en irettesettelse, som er en av reaksjonsformene Datatilsynet har til rådighet etter personvernforordningen (GDPR). Årsaken til vedtaket om irettesettelse var brudd på konfidensialitet, integritet og robusthet, jf GDPR art. 32 og art. 5 nr. 1, bokstav f).

³⁴ Eksempler på slike avvik kan være behandling av personopplysninger uten lovlig grunnlag, innsamling av for mange personopplysninger, bruk av databehandler uten tilstrekkelig avtale mv.

6 Styling og kontroll

Det gjennomføres flere kontrollaktiviteter opp mot informasjonssikkerhet og personvern gjennom året, noen er faste og andre ved behov. Formålet med kontrollaktivitetene er å kunne vurdere i hvilken grad de etablerte tiltakene er tilstrekkelige og effektive for å sikre etterlevelse av relevant regelverk og overordnede føringer. Gjennom kontrollerende aktiviteter vil det kunne avdekkes forbedringsområder knyttet til eksisterende tiltak og identifiseres eventuelle ytterligere tiltak som bør iverksettes.

Blant de faste, årlige kontrolltiltakene er en statusrapport hver enkelt enhet skal levere med egenvurdering av tilstanden på enheten samt en oversikt og vurdering av egne informasjonsverdier, se kap. 6.3.

6.1 Risikostyring

UiTs nåværende informasjonssikkerhetsstrategi har i korte trekk som hovedmålsetning at UiT skal løfte seg til en mer formalisert og systematisk sikkerhetspraksis. Strategien har en risikobasert tilnærming til informasjonssikkerhet, og gjennom arbeidet med strategien ble det klart at generelt sett har UiT en relativt høy risikotoleranse.

Imidlertid betyr ikke det at hver enhet, forsker mv. står «fritt» til å akseptere den risiko man anser som hensiktsmessig. For det første finnes det lovkrav om ivaretagelse av tilstrekkelig sikkerhetsnivå, eksempelvis gjennom personvernforordningen (GDPR). Videre har Universitetsstyret vedtatt enkelte, ytre rammer for hvor høy risiko UiT kan ta («akseptabel risiko»).

Det innebærer ikke at all risiko «innenfor» disse grensene er greit, men gir uttrykk for noen klare yttergrenser som ikke skal passeres uansett hvor høy den potensielle gevinsten er. I egen sak for styret på første møte i 2023 revideres kriteriene og grensene for akseptabel risiko.

Det er ikke mulig å påvirke hvilke trusselaktører som er interessert i UiTs informasjonsverdier, men gjennom tiltak kan universitetet redusere sine sårbarheter og dermed bedre beskytte verdiene fra disse aktørene. Slike tiltak vil være nødvendige for å redusere risikoen fra et uakseptabelt nivå til et akseptabelt.

Imidlertid er iverksettelse av sikkerhetstiltak et spørsmål om ressurser og prioritering. For svake eller mangelfulle sikkerhetstiltak medfører fort sikkerhetsbrudd som kan ha alvorlige konsekvenser, men det er heller ikke ønskelig å illegge strengere sikkerhetstiltak enn nødvendig, både ut fra et ressurs- og bruksperspektiv. For strenge sikkerhetstiltak som man ikke er i stand til å forklare eller rettferdiggjøre ut fra risikobildet oppleves ofte som begrensende og unødvendig tungvint av brukerne. Da inviterer man til en viss grad til direkte omgåelser av tiltakene, og sikkerheten kan i verste fall bli svakere enn hvis disse aldri var innført.

Til tider kan det også være slik at man ikke har, eller ønsker prioritere, ressurser til å iverksette nødvendige tiltak for å dra ned en høy risiko, og vanskelige avgjørelser må tas. Eksempelvis at

et ønsket IT-system ikke kan tas i bruk eller et forskningsprosjekt ikke kan gjennomføres som planlagt, for det er ikke mulig å ivareta et tilstrekkelig sikkerhetsnivå ved hjelp av de ressurser som UiT generelt og/eller fakultetet spesielt er villig til å avsette. Slike avgjørelser kan ha stor påvirkning for ansatte og studenter ved UiT, og må være velbegrunnet og velforankret.

Disse vurderingene og beslutningene skal derfor bygge på risikovurderinger.

Før en kan vurdere risiko må man imidlertid vite *hva* man har og hvor viktig disse informasjonsverdiene er for UiT. Først da har vi mulighet til å iverksette presise og passende tiltak, samt ha en fungerende internkontroll.

6.1.1 Informasjonsverdier

For at det skal være mulig å ta informerte valg om risiko må UiT som nevnt ha oversikt over hvilke informasjonsverdier universitetet har, hvor viktige og/eller kritiske disse er samt hvilke trusler disse reelt sett er utsatt for.

I 2019 iverksatte UiT tiltak for å få en etablert en strukturert tilnærming til disse spørsmålene, ved at enhetene årlig skal kartlegge og rapportere hvilke informasjonsverdier de har mv., se kap. 6.3. Det har vært en gradvis innføring, og fra og med 2021 er samtlige enheter omfattet.

Dette var et til dels nytt og omfattende arbeid i akkurat den formen, og det vil måtte gå noen runder med rapportering før man har nådd et hensiktsmessig detaljnivå. Imidlertid er det førstegangsrapporteringen som er mest krevende, og det er fortsatt slik at kartleggingen utført i 2019 utgjør hovedgrunnlaget for rapporteringen. Endringene går primært på detaljnivået i rapporteringen, hvor det nå er bedre presisjon. Etterfølgende års rapportering visere også at tilbakemeldingene fra *faggruppe for informasjonssikkerhet og personvern* i stor grad benyttes i arbeidet.

Informasjonsverdi er et samlebegrep som inkluderer både informasjon og tilhørende støtteverdier som IKT-system, digitale tjenester, datautstyr av ulike varianter

Enkelte fakultet var fremdeles for overordnet i sin rapportering i 2021, men detaljnivået har nå blitt bedre. Arbeidet med vurdering av trusselaktører mot enkelte informasjonsverdier er spisset og der det tidligere ofte kun var registrert én aktuell trusselaktør mot en gitt verdi klarer enhetene i større grad å se at det er omstendigheter hvor verdien kan være interessant for flere³⁵. I 2022 ble det også gjort noen justeringer i rapporteringen, blant annet ved at informasjonsverdiene skulle klassifiseres med tanke på krav til integritet og tilgjengelighet, i tillegg til konfidensialitet, samt at det ble inkludert spørsmål om personvern.

³⁵ De bes oppgi maksimalt to trusselaktører som anses som de største truslene mot de enkelte informasjonsverdiene. UiT har utarbeidet en liste over aktuelle trusselaktører (statlig, konkurrent, utro tjener, aktivist m.fl.) som enhetene vurderer ut fra.

Videre har det i større grad blitt fokus på informasjonsverdier UiT erverver gjennom avtaler med eksterne partnere både nasjonalt og internasjonalt. For ivaretagelse av informasjonssikkerheten er det svært viktig med økt fokus på denne type informasjonsverdier, der UiT kan bli misbrukt som portal til informasjon som igjen kan skade samarbeidspartnere.

Enkelte informasjonsverdier kan være komplekse å håndtere da de endrer klassifisering over tid, eksempelvis eksamensoppgaver som er fortrolig/rød informasjon før eksamen er avholdt og åpen/grønn etterpå. Flere fakultet er nå oppmerksomme på dette aspektet.

I og med at rapporteringen involverer samtlige enheter ved UiT er det mulig å se informasjonsverdiene i sammenheng, og ett av momentene som er nytt i år er en større grad av fokus på informasjonsverdier som eies av en enhet, men forvaltes av en annen enhet. Det er viktig at UiT har avklarte skiller for eierskap og forvalteroppgaver til informasjonsverdiene. Fellesadministrasjonen har for 2022 blitt bedt om å angi hvor de anser at eierskap og internt regelverk for forvaltning fastsettes på nivå 1, mens utførelsen skjer på nivå 2 og 3. Dette som verktøy for å sikre at lik informasjon og prosesser håndteres likt.

Tilsvarende problemstilling vil også kunne eksistere mellom UiT og eksterne samarbeidspartnere, hvor UiT forvalter informasjon som eies av andre. Det vil her være viktig at krav til informasjonssikkerhet og tiltak fra UiTs side reguleres i aktuelle avtaler med samarbeidspartnerne.

Øvrige deler av UH-sektoren har vist interesse for det arbeidet UiT gjennomfører rundt kartlegging og vurdering av informasjonsverdier.

6.1.2 Risikovurderinger

Det følger av *ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern* kap. 5 at risikovurderinger skal foretas

- når trusselbildet endres
- før oppstart av behandling av personopplysninger
- ved oppstart av forskningsprosjekter
- ved etablering eller endring av IKT-systemer
- ved organisatoriske endringer som kan påvirke informasjonssikkerheten

Det har vært en markant bedring de senere år i gjennomføringen av risikovurderinger ved UiT, men det er enda et stykke igjen. I sin oppfølging av årsrapport for informasjonssikkerhet og personvern 2021 utarbeidet et fakultet sin egen internrapport slik at fakultetsstyret fikk et godt innblikk i status på fakultetet. Her så de blant annet nærmere på utviklingen i gjennomførte risikovurderinger for forskningsprosjekt internt på fakultetet, og i 2019 var andelen risikovurderte prosjekter 3,4 %, mens i 2021 hadde denne økt til 26,1 %. Dette er et eksempel på at det er bedring på dette feltet, selv om det fremdeles er et stykke igjen.

Det knytter seg imidlertid store utfordringer til å bygge opp tilstrekkelig kompetanse ute på enhetene til at slike vurderinger kan gjennomføres. Det er også et sterkt behov for at UiT klarer å forenkle prosessen for i hvert fall risikovurderinger av lettere og mer oversiktlige prosesser og prosjekter.

Deler av utfordringen er å få dokumentert risikovurderingene og sikre at disse skjer på en systematisk måte som ivaretar kvaliteten og helheten, fremfor at det ikke skjer noen form for risikovurdering. De aller fleste tenker over og diskuterer «hva kan gå galt», og hvordan skal man unngå det. Imidlertid er det mangler knyttet til systematikken og dokumentasjonen. Dette kan medføre at man overser risikoer som man ellers kunne sett, ikke identifiserer de mest hensiktsmessige og/eller presserende tiltakene samt at man ikke er i stand til å vise hvilke vurderinger som er gjort. Dersom et sikkerhetsbrudd skulle finne sted er den typen dokumentasjon svært viktig.

Videre er det et sterkt behov for bedre systemstøtte, da dagens gjennomføring av risikovurderinger skjer ved hjelp av malverk i Excel. Det oppleves som vanskelig tilgjengelig og det er en betraktelig terskel for å komme i gang. UiT har over tid avventet anskaffelse av risikovurderingsverktøy i regi av Sikt. Det ble valgt leverandør våren 2022, men dette ble klaget inn for KOFA av en av de øvrige leverandørene som deltok i konkurransen. Like før årsrapporten ble skrevet ble det klart at konkurransen ble avlyst, og Sikt vil i løpet av 2023 ta stilling til om de skal utlyse den på nytt. Prosessen med at sektoren burde ha en felles anskaffelse av slikt verktøy ble påstartet i 2017, og det er beklagelig at det ikke er på plass.

Den største utfordringen virker imidlertid å være å klare å bygge risikovurderinger inn som en naturlig del av arbeidsprosessene på alle nivå, hvor metodikken benyttes som et effektivt verktøy for å identifisere nødvendige og hensiktsmessige tiltak. Gjennom statusrapportene de senere år melder enheten at det er en viss bedring her, og enkelte enheter baserer seg i økende grad på risikovurderinger som del av beslutningsgrunnlaget når de utarbeider nye rutiner og prosesser.

6.1.3 Håndtering og oppfølging av risikoer

UiT ser en klar økning i gjennomføringen av risikovurderinger, men det er fremdeles knyttet utfordringer til at alle gjennomførte risikovurderinger faktisk blir fulgt opp og tiltak gjennomført. Videre skal det skje en evaluering av gjennomførte tiltak etter en viss tid eller dersom risikobildet endrer seg, for å sikre at tiltaket fungerer etter hensikten. Dette gjennomføres fremdeles i for liten grad, i alle fall i dokumentert utgave.

6.2 IKT-sikkerhet

IKT-sikkerheten³⁶ har fått et løft, og dette må opprettholdes slik at UiT er rigget for å møte det gjeldende risikobildet; både slik det er i dag og slik det måtte utvikle seg videre. Målsetningen for IKT-sikkerheten er i korte trekk firedelt³⁷, og innebærer å kunne

- identifisere og kartlegge universitetets behov, strategi, ressurser, prioriteringer mv.
- beskytte og opprettholde sikker tilstand,
- oppdage og fjerne sårbarheter og trusler,
- håndtere og gjenopprette normaltilstand ved sikkerhetshendelser.

I 2021 ble det gjennomført en intern kartlegging og vurdering av hvordan UiT oppfyller NSMs grunnprinsipper for IKT-sikkerhet, som anbefales gjennom *Policy for informasjonssikkerhet og personvern i høyere utdanning og forskning*³⁸ pkt. 1 e). Gjennom blant annet dette arbeidet ble det identifisert hva som måtte utvikles og styrkes videre. Dette ble fulgt opp gjennom 2022, og vil fortsette videre i 2023.

Særlig om kvalitetssystemet for Avdeling for IT (ITA)

I dag har UiT et *kvalitetssystem for Avdeling for IT*, som omfatter all drift av IT-systemer og tjenester i regi av ITA. Imidlertid er det flere systemer og tjenester som driftes av miljøer på enhetene selv. Det innebærer blant annet at prosedyrer for endringer eller oppdateringer av systemer ikke er like på tvers av UiT, selv om det kan gjelde tjenester som er bredt i bruk. Det er heller ingen automatikk i at tjenester og systemer som driftes av enhetene føres opp i UiTs systemkatalog, og det finnes dermed ingen fullstendig og oppdatert oversikt.

Det at kvalitetssystemet kun gjelder for ITA og ikke for all drift av IKT ved UiT er også en utfordring med tanke på universitetets evne til å ivareta informasjonssikkerheten og personvernet. Det fremstår derfor som naturlig at kvalitetssystemet bør utvides til å bli et *kvalitetssystem for IKT ved UiT* fremfor å gjelde kun for ITA. Dette vil være en krevende overgang for ITA som må utvide sine interne prosesser til å også omfatte øvrige enheter, men vil også kunne være krevende for miljøene på de ulike enhetene som vil oppleve det som mer detaljert styring fra ITAs side.

I veikartet for informasjonssikkerhet og personvern 2023 er det fastslått at kvalitetssystemet skal utvides.

³⁶ Ofte omtalt som «operativ sikkerhet» og omfatter primært det tekniske aspektet ved sikkerhet slik som logging/overvåkning, analyser, backup, hendelseshåndtering mv.

³⁷ <https://nsm.no/regelverk-og-hjelp/rad-og-anbefalinger/grunnprinsipper-for-ikt-sikkerhet-2-0/introduksjon-1/de-fire-kategoriene/>

³⁸ Fastsett av Kunnskapsdepartementet i rundskriv F-04-20 den 1.10.2020.

6.3 Statusrapport enhetene

Siden 2019 har fakultetene, UMAK og UB levert årlig statusrapport for informasjonssikkerhet. Fra 2021 ble også avdelingene i fellesadministrasjonen omfattet av rapporteringen. Rapporteringen har vært lik for perioden 2019-2021. For 2022 omfatter også rapporteringen personvern³⁹, samt at informasjonsverdier skal kategoriseres⁴⁰. Videre er klassifiseringen av informasjonsverdiene for 2022 brutt opp for til å omfatte aspektene integritet og tilgjengelighet i tillegg til konfidensialitet. Fellesadministrasjonen på nivå 1 ble bedt om å identifisere informasjonsverdier som eies av nivå 1, men hvor produksjon og forvaltning helt eller delvis skjer på nivå 2 og 3. Som tidligere skal også trusler og tiltak vurderes.

Gjennom rapporten foretar enhetene en egenvurdering av organiseringen av informasjonssikkerhetsarbeidet og orienterer om status på risikovurderinger. Sentralt for bakgrunnen for rapporteringen er at enhetslederne har ansvaret for informasjonssikkerheten på egen enhet, og for at disse skal være i stand til å oppfylle sitt ansvar er de nødt til å ha oversikt over egne informasjonsverdier og hvilket trusselbilde disse utsettes for. Den totale oversikten som dannes gjennom rapporteringen fra enhetene gir videre UiT et helhetlig bilde av hvilke informasjonsverdier universitetet forvalter, hvilke trusler disse kan utsettes for og sårbarheter som må håndteres.

Behovet for denne typen oversikt og kontroll trekkes også frem i «*Styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor*»⁴¹.

For 2022 har det skjedd noen endringer i rapporteringens omfang, se ovenfor, men i all hovedsak har enhetene oppdatert deres tidligere rapport, samt svart på tilbakemeldinger og tatt inn noen nye momenter som følge av pågående arbeid og utvikling i sin forståelse av informasjonssikkerhet.

Statusrapportering for 2022 viser i all hovedsak progresjon i arbeidet med informasjonssikkerhet ved UiT.

Arbeidet med kategorisering og klassifisering av informasjonsverdiene har gitt et mer presist detaljnivå, samt at enhetene har identifisert flere informasjonsverdier enn tidligere. Eierskap til informasjonsverdiene er nå bedre kartlagt, noe som er til nytte for hele UiT; spesielt med hensyn til ansvar og forvaltning. Rapporteringen viser at informasjonssikkerhet er godt forankret i ledelsen hos mange av enhetene, og de fleste enhetene viser til god kontinuitet i arbeidet. Det erkjennes fortsatt mangler som kompetanse, ressurser, bevissthet og manglende avviksrapportering. Noen enheter rapporterer økning i ressurser som arbeider innen fagfeltet informasjonssikkerhet, herunder også nye tilsetninger.

³⁹ Statusrapporten fokuserer imidlertid fremdeles hovedsakelig på informasjonssikkerhet.

⁴⁰ Her følges HK-dirs forslag til kategorier, presentert i deres [risiko- og tilstandsvurdering av informasjonssikkerhet og personvern i UH-sektoren 2022](#), s. 18 flg.

⁴¹ [Styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor - regjeringen.no](#)

Jevnt over er organiseringen lik som i 2021, og det som utgjør større, enkeltvise endringer er hovedsakelig dannelse av team og arbeidsgrupper.

Endringene gir i sum et økt fokus der informasjonssikkerhet og personvern tas bedre inn i prosesser og de daglige arbeidsoppgaver. Enhetene rapporterer i stor grad normalisering etter koronapandemien som medfører færre informasjonssikkerhetsutfordringer knyttet til arbeid utenfor campus.

Gjennom årets rapportering har avdelingene i fellesadministrasjonen identifisert informasjonsverdier som nivå 1 legger premiss for, men som av forvaltes av nivå 2 og 3. Denne forståelsen av eierskap er til gunst for hele UiT og gir mulighet for ytterligere detaljnivå rundt forvaltningen av informasjonsverdier nivå 2 ikke eier, samt at man unngår dobbeltarbeid for det som er felles.

I 2022 ble personvern også inkludert i statusrapporteringen. Rapporteringen retter fokus mot status på enhetenes arbeid med behandlingsprotokoll. I stor grad ble dette arbeidet utført i 2018 med varierende vedlikehold senere år. Dette kan sees noe sammenheng med manglende rutiner for arbeidet og en felles plattform som skalerer dårlig for oversikten over behandlingene. Av de rapporterende enheter var det kun Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen som ikke har utarbeidet behandlingsprotokoll, noe som må følges opp i 2023.

Oppsummering

2022 var første år samtlige enheter faktisk rapporterte på status innen informasjonssikkerhet og personvern. Dette gjør at UiT nå har en mer helhetlig innsikt i hvilke informasjonsverdier som forvaltes. UiT har gjennom statusrapporteringen en kjent tilstand på sårbarheter, organisering, risikohåndtering og trusselvurderinger. Dette er avgjørende element for å kunne følge opp om enheten følger kravene satt av ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern.

Det er lagt ned et betydelig arbeid med oversikten over informasjonsverdiene i årets rapportering, og svært mange av informasjonsverdiene er nå kategorisert og klassifisert. Jobben med kategorisering har medført et bedre detaljnivå. Utvidelse av klassifisering i aspektene integritet og tilgjengelighet har tilkjennegitt ulike behov for ivaretagelse av informasjonssikkerhet, samt behov for nye vurderinger av trusler. Enhetenes arbeid med dette har også en verdi i seg selv for å bygge kompetanse og skape bevissthet rundt problemstillingene.

I sum bidrar dette til at UiT er sterkere rustet til å drive mer målrettet styring av arbeidet med sikkerhet og personvern, for å unngå avvik og uønskede hendelser.

6.4 Internrevisjon

Det har ikke blitt gjennomført ny internrevisjon av ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern i 2022. Arbeidet med å følge opp internrevisjonen høsten 2021 har pågått gjennom 2022.

6.5 Årsrapport personvernombudet

UiT har eget personvernombud, og dette skal blant annet kontrollere UiTs overholdelse av personvernforordningen (GDPR), relevant nasjonalt regelverk og UiTs interne regelverk på feltet. Personvernombudet leverer sin egen årsrapport.

6.6 Behov for ytterligere kontrollaktiviteter

UiT har enkelte faste kontrollaktiviteter, slik som egenvurderingen og informasjonsverdikartleggingen som skjer via statusrapporten enhetene leverer hver høst. Det er også fastsatt at internrevisjon av ledelsessystemet skal foretas ved behov og som hovedregel ikke sjeldnere enn hvert femte år. Videre blir andre kontrollaktiviteter gjennomført ved behov, men det er nødvendig å konkretisere flere av disse, eksempelvis faste kriterier for når og hvordan.

I 2022 ble det fastsatt egen retningslinje for kontrollaktiviteter innenfor informasjonssikkerhet og personvern, som skal bidra til å øke omfang og systematikk i gjennomføringen av kontrollaktiviteter.

7 Ressurs- og kompetansebehov

7.1 IKT-sikkerhet

Det har de siste årene vært en økt satsning på IKT-sikkerhet, men dette er et arbeid og fokus som må opprettholdes. Dette gjelder ikke minst i forbindelse med vedlikehold, fornyelse og drift av IKT-tjenester og -systemer. Når utstyr blir gammelt lar det seg ikke oppdatere, og kan derfor utgjøre en betydelig sikkerhetsrisiko. Såkalt «teknisk gjeld» er derfor en kontinuerlig utfordring også fra et sikkerhetsperspektiv.

Det er fremdeles en oppfatning om at Avdeling for IT alene tar seg av IKT-sikkerheten. Til en viss grad er det sant, men det er systemer og tjenester som anskaffes og forvaltes av de øvrige enhetene. Den vedtatte utvidelsen av kvalitetssystem for IKT vil være et steg i å sørge for god IKT-sikkerhet for hele UiT. Dette innebærer at enhetene må følge andre prosedyrer og krav enn hva som er tilfelle i dag, og det vil i noen tilfeller kreve en reell omstilling.

7.2 Enhetene

I internrevisjonsrapporten fra 2021 pekte PwC på at det er utfordrende for fakultetene å håndtere det ansvaret de er tillagt for informasjonssikkerhet og personvern. Dette er fremdeles status.

De senere år har enhetene meldt om noe økt ressursbruk for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern. Dette er løst på ulike måter på de enkelte enhetene som har foretatt grep for å styrke dette arbeidet, alt etter hvilket behov de har og hvordan arbeidet internt er organisert. Noen enheter har opprettet administrative team med formelt ansvar for rapportering og arbeidsoppgaver knyttet til informasjonssikkerhet. Interne ressurser benyttes mer systematisk i arbeidet med risikovurderinger og rådgivning tett på de deler av organisasjonen som har primærbehovet. Det er økning i antall fakultet som inkluderer arbeid med informasjonssikkerhet i stillingsbeskrivelsen til enkeltansatte, og dermed skaper rom for at dette arbeidet ivaretas på enheten.

Imidlertid er det fortsatt enkelte enheter som beskriver en hverdag der ansvaret for arbeid med informasjonssikkerhet ikke er tydelig formalisert. Det innebærer ikke nødvendigvis at ingen arbeider med det, men det er ikke del av stillingsbeskrivelsen eller gir utslag i organiseringen internt. De som her tildeles et særskilt ansvar for oppfølging av informasjonssikkerhet gis det gjerne på bakgrunn av at de allerede innehar relevant kompetanse eller fordi de har en gitt plassering i organisasjonen. Gjennom statusrapporten skal enhetene rapportere på hvilke områder som krever nærmere fokus og tiltak, og enkelte enheter har meddelt at de vil ta en gjennomgang av ressursdisponeringen og organiseringen innen informasjonssikkerhet. For disse har kontinuitet og sikkerhetskultur blitt viktige fokusområder, samt at det fremgår at informasjonssikkerhet har blitt en fast post på ledermøter og i årshjul. For kommende år må det undersøkes om samme utvikling kan spores på personvernområdet.

Det at enhetene har ulikt behov og varierende kompleksitet med tanke på ivaretagelse av kravene til informasjonssikkerhet og personvern vil være førende for dimensjonering, men som internrevisjonsrapporten fra PwC også påpeker må ansvar og oppgaver konkretiseres nærmere.

Dette vil bli fulgt nærmere gjennom utvidelsen av ledelsessystemet i 2023, og den revideringen som da må foretas.

7.3 Opplæringsaktiviteter

Det er utfordrende å få til god opplæring for alle ansatte og studenter innenfor informasjonssikkerhet og personvern. Noe vil være felles grunnopplæring, men i stor grad har de fleste behov for tilpasset opplæring.

Som for tidligere år har flere rapportert at selve arbeidet med statusrapporten gir kompetanseløft i deler av organisasjonen. Kartlagte informasjonsverdier brukes internt til kompetanseheving i sammenheng med behandling, tilgang og klassifisering. Flere satser også på digital informasjon til nytilsatte før tiltredelse som et hjelpemiddel innen informasjonssikkerhet, og dette gjør at ansatte kan tilegne seg kompetanse før behandling av informasjon starter.

Selv om statusrapporteringen viser at det gjennomføres enkeltvis, gode opplæringsaktiviteter er det sammenfallende med internrevisjonsrapport at det mangler en helhetlig plan for opplæring og kompetansebygging, samt hva opplæringen skal inneholde og kontinuitet i opplæringen. Herunder også de krav det stilles til opplæring på personvernområdet.

Av særlige tema kan det trekkes frem at UiT er pålagt å ha en protokoll over samtlige behandlingsaktiviteter som involverer personopplysninger. Det ble gjort et større arbeid i 2018 med å få denne på plass i forbindelse med ikrafttredelsen av GDPR. Det er imidlertid svært lett at slike oversikter blir utdaterte, og enhetenes kompetanse rundt protokollen og hva som skal føres der må økes.

Selv om noe opplæring kan og bør lages som egne kurs innenfor informasjonssikkerhet og personvern vil nøkkelen for å lykkes være å klare å integrere disse temaene i eksisterende opplæring. Det må bli en selvsagt del av de vanlige arbeidsprosessene, og en helt separat opplæring i denne tematikken vil kun bidra til å underbygge at det er noe særskilt og noe som tenker på litt løsrevet fra øvrige prosesser.

Universitetsstyret har vedtatt at informasjonssikkerhet og personvern skal bygges inn i all internopplæring av ansatte og studenter, i det omfang som er relevant. Det vil ta tid å oppnå dette, men i etterkant av styrevedtaket har informasjonssikkerhet og personvern fått plass på arenaer hvor det ikke har vært så synlig tidligere.

8 Revisjon av ledelsessystemet

Som nevnt ovenfor er det igangsatt prosess for å utvide dagens ledelsessystem slik at det etableres et samlet *ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern*.

Dette ivaretas og følges opp gjennom egne saker for Universitetsstyret, og arbeidet vil pågå gjennom hele 2023.

Vedlegg

Vedleggsnumrene er fastsatt etter hvilken nummerering det enkelte vedlegg fikk i saksfremlegget hvor årsrapporten ble fremlagt Universitetsstyret 23.3.23. Her er selve årsrapporten vedlegg nr én, og følgelig starter nedenstående liste på nr to.

- 2) Nærmere om tiltak innenfor IKT-sikkerhet (unntatt offentlighet)

Årsrapport 2022

Personvernombud

Joakim Bakkevold

Innholdsfortegnelse

1. Personvernombudets rolle og oppgaver	2
2. Involvering og kontaktpunkter internt	3
3. Mottak av saker	3
4. Internkontroll ved universitetet	4
5. Personvern i forskning	4
6. Personvern i undervisning	6
7. Personvern i formidling	7
8. Personvern i administrasjonen	8
9. Avvikshåndtering	9
10. Samarbeid og erfaringsutveksling eksternt	9
11. Risikoområder	10
12. Forslag til tiltak.....	11

1. Personvernombudets rolle og oppgaver

1.1 Personvernombudets rolle

Personvernombudets rolle er fastsatt i personvernforordningen (GDPR) artikkel 38.

Personvernombudet har en uavhengig rolle i forhold til universitetet som behandlingsansvarlig ved behandling av personopplysninger. Personvernombudet kan ikke instrueres av behandlingsansvarlig og skal rapportere til universitetets ledelse.

Overordnet skal personvernombudet bidra til at universitetet ivaretar personvernet til ansatte, studenter, forskningsdeltakere og andre universitetet behandler personopplysninger om. De registrerte kan kontakte personvernombudet angående alle spørsmål om behandling av deres opplysninger og utøvelsen av deres personvernrettigheter ved universitetet. Personvernombudet har taushetsplikt etter personopplysningsloven § 18. Dette omfatter blant annet personlige forhold, sikkerhetstiltak og enkeltpersoners varslings om overtredelse av personvernregelverket.

UiT Norges arktiske universitet og Samisk høgskole har i 2022 hatt felles personvernombud.

1.2 Personvernombudets oppgaver

Personvernombudets oppgaver er fastsatt i personvernforordningen artikkel 39. I tillegg er oppgavene nærmere beskrevet i universitetets ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern kapittel 3.

Personvernombudet skal informere og gi råd til universitetet og de som behandler personopplysninger på vegne av universitetet om de forpliktelser de har etter personvernforordningen.

Personvernombudet skal kontrollere blant annet overholdelsen av personvernforordningen, universitetets egne personvernregler og universitetets holdningsskapende tiltak og opplæring av behandlere.

Personvernombudet skal på anmodning gi råd om vurderingen av personvernkonsekvenser (DPIA) og kontrollere gjennomføringen av den.

Personvernombudet skal samarbeide med Datatilsynet og fungere som Datatilsynets kontaktpunkt ved spørsmål om behandling av personopplysninger ved universitetet.

Personvernombudet har ikke beslutningsmyndighet på vegne av den behandlingsansvarlige.

2. Involvering og kontaktpunkter internt

2.1 Involvering

Universitetet skal sikre at personvernombudet blir involvert på riktig måte og til rett tid i alle spørsmål som gjelder vern av personopplysninger.

Personvernombudet har i 2022 hatt regelmessige møter med universitetsledelsen ved assisterende universitetsdirektør Gøril Heitman til og med februar. Deretter med stabsdirektør Julia Holte Sempler.

Personvernombudet er fast deltaker i universitets informasjonssikkerhetsforum.

2.2 Kontaktpunkter internt

Avdeling for IT har en egen faggruppe for informasjonssikkerhet og personvern. Tilsatte i Avdeling for IT og Faggruppe for informasjonssikkerhet og personvern er naturlig kontaktpunkt for personvernombudet.

Videre er en tilsatt knyttet til ledelsen i Avdeling for forskning, utdanning og formidling kontaktpunkt for Sikt-Personverntjenester (tidligere Norsk senter for forskningsdata (NSD)), som ved avtale leverer personverntjenester til universitetet for forsknings- og studentprosjekter hvor det skal behandles personopplysninger. Denne kontaktpersonen og Sikt-Personverntjenester er naturlige samarbeidspartnere for personvernombudet.

Det helsevitenskapelige fakultet har flest forsknings- og studentprosjekter hvor det behandles personopplysninger. Personvernombudet har fast kontaktperson ved fakultetets Seksjon for forskning, utdanning og formidling. Personvernombudet savner lignende kontaktpunkt ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning. Dette fakultetet har også mange forsknings- og studentprosjekter hvor det behandles personopplysninger.

Personvernombudet savnet et fast forum for tilsatte som arbeider med personvern på ulike enheter, som møtes regelmessig for å drøfte og ta stilling til personvernspørsmål og hvordan disse bør håndteres.

3. Mottak av saker

Universitetet opplyser om personvernombudets kontaktinformasjon og oppgaver på sine nettsider, https://uit.no/om/art?p_document_id=594059&dim=179007. Innholdet på siden forvaltes av personvernombudet. Personvernombudet kan nås per telefon og e-post, personvernombud@uit.no. De aller fleste henvendelsene til personvernombudet kommer fra tilsatte og studenter, som behandler eller skal behandle personopplysninger på vegne av UiT som behandlingsansvarlig.

I alle forsknings- og studentprosjekter skal det opplyses om personvernombudets kontaktinformasjon. De registrerte tar i liten grad kontakt med personvernombudet. Det kan tyde på at de registrerte generelt har stor tillitt til behandlingen som utføres i prosjektet og har fått god informasjon om

prosjektet de deltar i. Personvernombudet opplever det også slik at de registrerte tar kontakt direkte med prosjektets kontaktperson ved spørsmål og ønske om innsyn i sine opplysninger.

Videre tar både tilsatte og studenter kontakt angående ulike administrative behandlinger, som personvernombudet følger opp ovenfor de som ivaretar det daglige behandlingsansvaret. De tar disse henvendelsene fra personvernombudet på alvor, herunder de redegjør for hvilke rutiner som gjelder eller iverksetter nødvendige tiltak.

Sikt-Personverntjenester kontakter også personvernombudet ved personvernspørsmål knyttet til universitetets prosjekter meldt til dem.

4. Internkontroll ved universitetet

Personvernombudet skal etter personvernforordningen blant annet kontrollere universitetets overholdelse av personvernregelverket og tilhørende revisjoner.

Personvernombudet deltok 19.1.2022 i møte med HK-dir og universitetsledelsen om status for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern ved universitetet. Statusen blir kartlagt ved at universitetet i møtet gir muntlige svar på spørsmål i et kartleggingsskjema. Årets fokusområde var universitetets oppfølging av Schrems II-dommen. EU-domstolens dom i Schrems II-saken innebærer at det blir mer utfordrende å ta å bruk databehandlingstjenester hvor personopplysninger overføres til mange land utenfor EØS-området.

I etterkant av kartleggingen får universitetet fra HK-dir anbefalinger for det videre arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern.

HK-dir kom med sine anbefalinger etter kartleggingsmøtet i brev datert 19.3.2022, UiT ref. 2018/3234-18. HK-dir kan ikke se at UiT har større behov for endringer i arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern i 2022. Deres hovedanbefaling er derfor at UiT viderefører og styrker det arbeidet som allerede er etablert, både med hensyn til digital sikkerhet og internkontroll. Når det gjelder personvern kom HK-dir med følgende konkrete anbefalinger:

- Tydeliggjør rutiner for ivaretagelse av de registrertes rettigheter (informasjonsplikten) i andre deler av kjernevirksomheten enn forskning
- Viderefør arbeidet med oppfølging av de nye kravene som stilles ved overføringer av personopplysninger til land utenfor EU/EØS, jf. Schrems II-dommen
- Tydeliggjør rutinene for kontroll av at personopplysninger er slettet eller anonymisert ved avslutning av student- og forskningsprosjekter

5. Personvern i forskning

Sikt-Personverntjenester fører universitetets protokoll over forsknings- og studentprosjekter hvor det behandles personopplysninger. I 2022, per 20.11.2021 ble det meldt inn 660 prosjekter til Sikt-

Personverntjenester, mot 762 i 2021. 219 av innmeldingene i 2022 er forskningsprosjekter. De resterende er studentprosjekter, hvorav 364 utgjør mastergradsprosjekter.

I tillegg har universitetet flere store befolkningsundersøker, herunder Tromsøundersøkelsen, hvor det behandles en stor bredde av personopplysninger om tusenvis av personer.

Ved universitetet behandles det med andre ord personopplysninger i stor skala innen forskningsområdet og i stor grad opplysninger som faller inn under særlige kategorier, det som tidligere ble omtalt som sensitive opplysninger.

Omfanget og graden av potensielle konsekvenser for de registrerte i prosjektene og befolkningsundersøkelsene gjør at ivaretagelsen av personvernet er særdeles viktig innen forskningsområdet. Dette stiller store krav til både risikobaserte organisatoriske og tekniske tiltak, herunder at forskere, studenter og forskningsadministrasjonen har tilstrekkelig kompetanse innen personvern.

De fleste henvendelsene til personvernombudet gjelder også behandling av personopplysninger i forsknings- og studentprosjekter.

Innen dette virksomhetsområdet er tjenestene fra Sikt-Personverntjenester sentral. Alle forsknings- og studentprosjekter hvor det skal behandles personopplysninger skal meldes til Sikt-Personverntjenester, som vurderer prosjektene i forhold til personvernregelverket etter egen avtale med universitetet. Alternativet til å bruke Sikt-Personverntjenester er at universitetets egen forskningsadministrasjon må utføre de samme oppgavene.

Personvernombudets vurdering er at Sikt-Personverntjenester generelt gjør gode vurderinger av prosjektene. De bidrar med spesialistkompetanse innen feltet og robuste tjenester, som det vil være vanskelig og lite hensiktsmessig å bygge opp på egen hånd.

Etter en avvikssak gjennomførte Faggruppe for informasjonssikkerhet og personvern ved Avdeling for IT i 2022 en kontroll av informasjonsskriv og samtykkeskriv forskere og studenter hadde lagt ved sin melding til Sikt-Personverntjenester. Et tilfeldig utvalg av prosjekter ble valgt ut. Kontrollen viste at et flertall av skrivenes hadde innholdsmessige mangler i forhold til kravene i personvernforordningen, etter at Sikt-Personverntjenester hadde vurdert prosjektene. Kontrollen avdekket at det er nødvendig at saksbehandlere hos Sikt-Personverntjenester ikke bare ser på selve meldingen fra forsker eller student, men også går nøye gjennom informasjonsskrivene og samtykkeskrivene som de legger ved sin prosjektmelding til Sikt-Personverntjenester. Universitetet tok opp dette med Sikt-Personverntjenester i det årlige statusmøtet mellom UiT og Sikt-Personverntjenester.

Sikt-Personverntjenester har rådført seg med personvernombudet om personvernkonsekvensvurderinger (DPIA) i 14 prosjekter i 2022. Dette gjelder DPIA som ble meldt inn i løpet av året og frem til 20.11.2022. Antallet i 2021 var 11. Forslag til DPIA utarbeides av Sikt-Personverntjenester i samarbeid med prosjektleder. I 2022 kom det også et forslag til DPIA fra Avdeling for IT som gjaldt UiT SAK, nytt arkiv- og saksbehandlingssystem ved UiT.

Personvernombudet skal kontrollere gjennomføringen og DPIA godkjennes av institusjonens ledelse. Universitet har opprettet en DPIA-gruppe som vurderer forslagene til DPIA. Sikt-Personverntjenester sin kontaktperson ved UiT, en informasjonssikkerhetsrådgiver, en rådgiver ved Seksjon for forskning og utdanningskvalitet, en rådgiver ved Seksjon for forskning, utdanning og formidling ved Det

helsevitenskapelige fakultet og personvernombudet inngår i gruppen. I 2022 har gruppen blitt utvidet med en teknisk sikkerhetsrådgiver fra Avdeling for IT.

Etter personvernombudets vurdering har personvernkonsekvensvurderingene innholdsmessig vært i tråd med kravene etter personvernforordningen. Men den totale saksbehandlingstiden har i enkelte tilfeller vært for lang, slik personvernombudet ser det. Dette med den konsekvens at oppstart av behandling av personopplysninger i prosjektet blir forsinket. Samtidig vil personvernombudet understreke at gjennomføring av DPIA ikke er en formalitet og at det ikke er gitt at vurderingen blir godkjent. Ofte blir det satt forutsetninger for godkjennelsen. Universitetet må uansett, i samarbeid med Sikt-Personverntjenester, sørge for at vurderingen av DPIA skjer uten ugrunnet opphold.

Det følger av universitetets ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern kapittel 3 *Roller, ansvar og oppgaver* at universitetets DPIA-gruppe skal vurdere forslag til DPIA og levere en innstilling til administrasjonsdirektør med anbefaling om behandlingen av personopplysninger bør igangsettes eller ikke. Administrasjonsdirektør avgjør om behandlingen underlagt DPIA skal anses for å ha redusert risikoen tilstrekkelig, eller om behandlingen må underlegges ytterligere tiltak eller alternativt avbrytes. Frem til februar 2022 var det assisterende universitetsdirektør som godkjente DPIA-ene på vegne av ledelsen. Etter februar 2022 er det stabsdirektøren som har godkjent DPIA-ene. Det siste er ikke å tråd med universitetets ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern.

6. Personvern i undervisning

Studenter som er ute i praksis får tilgang til personopplysninger på praksisstedet og ofte personopplysninger av sensitiv art om sårbare grupper. Dette kan være opplysninger om pasienter og elever. Praksisstedet er behandlingsansvarlig for behandlingen av personopplysninger studenten gjør ved gjennomføringen av praksisen på praksisstedet. UiT er behandlingsansvarlig for eventuelle personopplysninger studenten bruker i sine studentarbeider knyttet til praksisen. Dette for eksempel i arbeidskrav eller andre arbeider som studenten skal levere til vurdering. I noen tilfeller vil dette kunne gjøres i anonym form, mens i andre tilfeller er det tale om aidentifiserte opplysninger og ikke anonyme opplysninger.

UiT er ansvarlig for at personopplysninger behandles i studentarbeider på en rettmessig og tilstrekkelig sikker måte. Nettverket for personvernombud i UH-sektoren har i 2022 drøftet temaet i nettverket. Det er behov for å klargjøre rammeverket for denne behandlingen nasjonalt og ved UiT. Spesielt pekes det på at det rettslige grunnlaget for behandling av personopplysninger studenten har fått tilgang til hos praksisstedet i studentarbeider må vurderes. UiT må også følge opp denne problematikken og sørge for gode rammer for behandling av personopplysninger i studentarbeider knyttet til praksis.

UiT utleverer også personopplysninger om studenter til praksisstedet for gjennomføringen av praksisen. UiT er ansvarlig for utleveringen. Praksisstedet er ansvarlig for å behandle studentopplysninger de mottar fra universitetet på en rettmessig og tilstrekkelig sikker måte. Studieadministrasjonen har i 2022 blant annet satt fokus på personvernrollene knyttet til overføring av personopplysninger til praksissteder. Personvernombudet har anbefalt at personvernansvaret presiseres i avtalen mellom universitetet og praksisstedene og at universitetet vurderer hvorvidt det er behov for ytterligere regulering av behandlingen av personopplysninger i praksisavtalen.

UH-sektoren opplever økt antall saker om fusk ved eksamen. Dette i sammenheng med at flere eksamener er gjort om fra skoleeksamen til eksamen som avlegges hjemme. Det er et krav etter lov om universiteter og høyskoler § 3-9 første ledd at kandidatens kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en faglig betryggende måte. Med dette som bakgrunn er det også noen fagmiljøer som ønsker digital overvåkning av kandidatene som avlegger eksamen hjemme. Men overvåkning av studenter i studentenes hjemmemiljø i forbindelse med eksamener reiser flere personvernspørsmål. HK-dir har gjennomført en kartlegging av hvilke retningslinjer eller praksis institusjonene har på området.

29.1.2022 oversendte HK-dir til universiteter og høyskoler i Norge en oversikt over UH-sektorens tilnærming til overvåkning av studenter ved hjemmeeksamen, UiT ref. 2020/1717. Hovedkonklusjonen er at overvåkning i en students hjemmemiljø er et potensielt inngripende tiltak som kan gå ut over studentens personvern. Institusjonene i UH-sektoren har i hovedsak avvist overvåkning i hjemmemiljø. Følgende momenter er trukket fram av institusjonene:

- Det er reist tvil om hvor effektiv overvåkning ville være for å forhindre fusk, noe som gjør tiltaket både mindre hensiktsmessig og mindre forholdsmessig
- Det er reist tvil om det finnes tilstrekkelig hjemmel til å benytte overvåkning. Flere institusjoner har konkludert med at det ikke finnes hjemmel

7. Personvern i formidling

www.uit.no/sikkerhet er ved universitetet en informasjonsportal for både informasjonssikkerhet og personvern. Videre er etikkportalen ved UiT sentral i veiledningen av forskere og studenter om personvern i forskning. Når tilsatte, forskere og studenter skal behandle personopplysninger er det nødvendig at informasjon om universitetets rammer for behandling av personopplysninger er god og lett tilgjengelig. Disse sidene må gjennomgås og oppdateres jevnlig.

Av og til får personvernombudet tilbakemelding om at det er vanskelig å finne relevant informasjon om rammene for personvern ved UiT. Fra forsiden til UiT finnes det nederst en lenke til «Informasjonssikkerhet», som leder til portalen for informasjonssikkerhet og personvern. Nederst på forsiden finnes det også en lenke til «Personvern», som leder til informasjon om personvernet knyttet til nettsiden uit.no og ikke personvernet ellers ved universitetet. Fra intranett finnes det en lenke til etikkportalen under «Forskning». Personvernombudet finner ingen direkte link til portalen for informasjonssikkerhet og personvern fra intranettet. Dersom en søker på «personvern» på universitetets nettsider, både på uit.no og intranettet, så kommer ikke portalen for informasjonssikkerhet og personvern på trefflisten. På trefflisten finnes i stedet blant annet linker til gamle sider om personvern som ikke er oppdaterte. Slik personvernombudet ser det, må universitetet vurdere hvordan portalen for informasjonssikkerhet og personvern kan gjøres mer tilgjengelig fra intranettet og via søk på universitetets nettsider.

Personvernombudet mottar jevnlig spørsmål fra forskere og studenter om hvilke transkriberingstjenester de kan bruke. Dette er en tjeneste de ønsker å bruke i forbindelse med gjennomføring av intervjuer i sitt forsknings- eller studentprosjekt. Transkribering av et opptak av intervju innebærer behandling av personopplysninger. Dersom en ekstern tjeneste eller person skal

8. Personvern i administrasjonen

- Sektoren bør enes om å bruke de samme overføringsgrunnlagene ved studentutveksling og utarbeide felles standardiserte avtalevilkår, informasjon til studentene, tiltak og rutiner for bruk av disse grunnlagene.
- At sektoren bruker personvernforordningen art. 46 nr. 2 a) for studentutveksling mellom statlige institusjoner. For private institusjoner eller mellom private og statlige institusjoner foreslås personvernforordningen art. 46 nr. 3 a). Det vil imidlertid ta tid å få godkjent

avtalevilkår fra Datatilsynet og Personvernrådet, slik at det i en midlertidig periode foreslås å bruke unntaket i personvernforordningen art. 49 nr. 1 c.

- Overføring av personopplysninger ut over det som er nødvendig for gjennomføringen av studentutvekslingen bør overlates til studenten.
- Sektoren bør som en fremtidig løsning få på plass EU-godkjente avtalevilkår, jf. personvernforordningen art. 46 nr. 3 a).
- Den enkelte institusjon må lage en plan for å få nødvendige personvernrammer på plass. Arbeidet bør starte med de 10-20 viktigste samarbeidsinstitusjonene. Sjekk ut hvilke av institusjonene som har størst volum med studenter. Sjekk ut hvilke institusjoner som innebærer høy risiko ved overføring, se liste man finner på PST og UD sine nettsider.

9. Avvikshåndtering

Personvernombudet skal etter personvernforordningen fungere som Datatilsynets kontaktpunkt ved spørsmål om behandling av personopplysninger ved universitetet.

Datatilsynet har i 2022 ikke tatt kontakt med personvernombudet angående konkrete behandlinger ved universitetet.

Universitetet spør rutinemessig personvernombudet om råd i forbindelse med saksbehandling av avviksmeldinger. I hovedsak har det vært drøftet hvorvidt avviket er av en slik karakter at den må meldes til Datatilsynet.

Personvernombudet erfarer at universitetet følger opp meldinger om brudd på personvernopplysningssikkerheten på en god måte og i tråd med kravene etter personvernforordningen. Personvernombudet oppfatter det også slik at oppfølgingen av avviket skjer i godt samspill med den som melder avviket. Utfordringen er å få meldt inn alle avvikene som måtte skje. Melding om avvik er viktig for å kunne sette i gang tiltak for å forhindre eller redusere konsekvensene for de registrerte og forebygge nye tilfeller.

UiT må bruke Sikt-Personverntjenesters meldingsarkiv aktivt i sin internkontroll av UiTs forsknings- og studentprosjekter meldt til Sikt-Personverntjenester. Av meldingsarkivet fremgår det blant annet en oversikt over prosjekter hvor prosjektansvarlig ikke har svart på sluttmelding fra Sikt-Personverntjenester og oversikt over meldeskjema som ikke er vurdert på grunn av manglende tilbakemelding fra forsker eller student. I disse prosjektene kan det foreligge avvik. UiT må følge opp status for disse prosjektene med forsker eller student og få prosjektstatusen oppdatert i meldingsarkivet. UiT mangler internkontroll rutiner for oppfølging av meldingsarkivet.

10. Samarbeid og erfaringsutveksling eksternt

UiT Norges arktiske universitet og Samisk høyskole har felles personvernombud. Samarbeidet er regulert i egen avtale. Personvernombudet er tilsatt ved UiT som ivaretar personalansvaret for

personvernombudet, mens høgskolen betaler for personvernombudstjenesten. Personvernombudet synes ordningen fungerer fint. Personvernombud må ha høy kompetanse innen personvern og jobbe tilnærmet 100 % med personvern for å bygge og opprettholde nødvendig kompetanse. For mindre utdanningsinstitusjoner er det mest hensiktsmessig å dele på et personvernombud.

Det er etablert et nettverk mellom personvernombudene i UH-sektoren. Det er svært nyttig for personvernombudene å kunne drøfte egen rolle og hvordan oppgavene som ligger til rollen kan løses med de andre personvernombudene i sektoren. Det er opprettet en arbeidsgruppe i nettverket. Arbeidsgruppen har i 2022 gjennomført tre webinarer, samt en fysisk samling i Oslo med BI og OsloMet som vert.

Det lokale nettverket for personvernombudene ved større virksomheter i Tromsø (UiT, UNN, SpareBank1 Nord-Norge og Tromsø kommune) har gjennomført tre møter i 2022.

11. Risikoområder

Et særskilt risikoområde er overføring av personopplysninger ut av EU/EØS. Risikoen for de registrerte ligger blant annet i at offentlige myndigheter og deres etterretningstjenester kan få tilgang til de registrertes personopplysninger i strid med den registrertes personvernrettigheter i EU/EØS. For UiT ligger risikoen i at personopplysninger overføres ut av EU/EØS uten at det foreligger et rettslig overføringsgrunnlag etter personvernforordningen eller uten at universitetet har sikret seg at de registrertes personvern er tilsvarende som i EU/EØS. Dette med påfølgende risiko for høyt overtredelsesgebyr fra Datatilsynet og tap av omdømme. Før overføring av personopplysninger ut av EU/EØS må universitetet vurdere nøye om det foreligger et lovlig overføringsgrunnlag og vurdere beskyttelsesnivået i mottakerlandet. Dette er en svært kompetansekrevende vurdering og i noen tilfeller må universitetet vurdere hvorvidt landets etterretningslovgivning og landets praktisering av denne går lenger enn det som er nødvendig og proporsjonalt.

Avslutningsvis vil personvernombudet peke på det som etter personvernombudets syn generelt innebærer den største risikoen for brudd på forskningsdeltakernes, studenters og de tilsattes personvern og det er utilstrekkelig kompetanse innen personvern hos de som behandler personopplysninger på vegne av universitetet, og da først og fremst kjennskap til grunnleggende personvernprinsipper og interne retningslinjer for behandling av personopplysninger. Alle som behandler personopplysninger ved universitetet må ha tilstrekkelig kompetanse innen personvern, og informasjonssikkerhet, sett i forhold til hvilke rolle og oppgaver de har. Det vil si at universitetet må ha en systematisk tilnærming til internopplæring om personvern innen alle virksomhetsområder ved universitetet.

12. Forslag til tiltak

1. Vurdere om det er nødvendig å gjennomføre DPIA for enkelte behandlinger, som ikke har forskningsformål. Dersom dette er tilfellet, gjennomføre DPIA for de aktuelle behandlingene.
2. Fastsette internkontroll rutiner for oppfølging av universitetets meldingsarkiv hos Sikt-Personverntjenester.
3. Få på plass nødvendige personvernrammer for utlevering av personopplysninger i forbindelse med studentutveksling.
4. Utarbeide informasjon om godkjente rammer for gjennomføring av intervjuer i forsknings- og studentprosjekter, herunder hvilke tjenester forskere og studenter kan bruke.
5. Vurdere på nytt hvilken rolle som bør godkjenne forslag til DPIA på vegne av ledelsen

Orienteringssaker
OS 5/23 Budsjett- og økonomirapport per 3. tertial 2022 2022/4305

ORIENTERINGSSAK

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
23.03.2023

Sak:
5/23

Budsjett- og økonomirapport per 3. tertial 2022

Bakgrunn

Denne orienteringssaken er en intern økonomirapport for UiT Norges arktiske universitet, og gir supplerende informasjon til avlagt regnskap per 3. tertial 2022 (hele året). Ledelseskommenterer og resultat- og balanserapport fra avlevert regnskap følger med denne rapporten (vedlegg 4 og 5).

Økonomistyringen ved UiT har i 2022 vært preget av overgang til nye økonomi- og lønssystemer levert av DFØ. I takt med utvikling av systemkompetanse har det i en overgangsfase vært nødvendig med kvalitetssikring av budsjett løpende gjennom året, særlig knyttet til BOA-aktiviteten. Dette har medført at det i løpet av 2022 har vært store svingninger i UiTs samlede budsjett, og usikkerhet knyttet til UiTs forventede resultat for 2022. Økonomistyring er satt på dagsorden på UiT i tiden fremover¹ og budsjettkvalitet² vil fortsatt være et fokusområde.

Året 2022 er også preget av forventninger om strammere økonomiske rammevilkår på inntektssiden i bevilgningsøkonomien. Tildelingen fra Kunnskapsdepartementet for 2023 understøtter dette, sammen med skjerpede krav til overføringer av ubrukte midler mellom år. Avsetningene må være tiltenkt konkrete investeringsformål hvis de overstiger 5 % av KD-bevilgningen. Oppfølging av avsetningsnivået i bevilgningsøkonomien er dermed sentralt i økonomistyringen. En nedbygging av avsetninger over tid kan indikere et aktivitetsnivå som ikke er bærekraftig på lang sikt. På den andre siden vil et for lavt aktivitetsnivå kunne føre til oppbygging av avsetninger.

Regnskapet for 2022 kan tyde på at UiT har hatt et for høyt aktivitetsnivå i året som har gått, og at det også har vært noen spesielle hendelser som ikke gjelder den ordinære driften. Eksempler på dette er slutføring av renovering av Naturfagbygget, overlevering av nytt kystfartøy og driftsutfordringer ved studieprogram for luftfartsfag. For UiT blir uansett utviklingen i kostnadsbildet og hvordan BOA-aktiviteten kan øke handlingsrommet i bevilgningsøkonomien viktige fokusområder i tiden framover.

Vedlegg 1 gir en gjennomgang av regnskap, budsjett og avsetninger, mens vedlegg 2 gir en kort økonomistatus per enhet/fakultet. Vedlegg 3 inneholder en begrepsliste med definisjoner av sentrale begreper som benyttes i økonomirapporteringen.

Kostnader og merforbruk er i tabeller presentert med negativt fortegn.

¹ Jf. styresak S 53/21 den 24.11.20202 *Styrking av økonomistyring ved UiT*

² Et budsjett med høy kvalitet gjenspeiler forventet årsresultat, herunder inntekter og kostnader og er et viktig økonomisk styringsverktøy

Hovedtrekk i økonomien

Universitetsstyrets fordeling av budsjettrammer for 2022: 3 656 mill. kroner

	Regnskap 2022	Prognose ³ 2022	Avvik 2022
Ordinær bevilgning fra KD	3643,5	3564,0	79,5
Supplerende bevilgning fra KD	14,2	13,0	1,3
Bevilgning fra andre departement	21,4	9,2	12,3
Inntekt fra BOA	803,3	1008,3	-204,9
Øvrige salgs- og driftsinntekter	122,4	151,9	-29,5
Inntekter	4 604,9	4 746,3	-141,4
Kostnader	-4 681,9	-4 881,9	200,0
Netto-overføringer fra BOA	0	-42,3	42,3
Resultat	-77,0	-177,9	100,9

Tabell 1 – Sammenstilling regnskap og budsjett. Tall i mill. kroner.

Universitetsstyret fastsatte fordeling av ordinær KD-bevilgning til UiTs enheter i styresak S 26/21 den 14.6.2021, og foretok en revidert fordeling i styresak S 59/21 den 16.12.2021. I den reviderte fordelingen ble det lagt til grunn at ordinær bevilgning fra KD for 2022 ville utgjøre 3 656 mill. kroner. Reduksjonen i beregnet KD-bevilgning fra juni til desember utgjorde 112 mill. kroner, knyttet til virkninger av ny modell for premie til Statens pensjonskasse og endrede reisevaner i staten. Tildelingsbrevet fra KD for 2022 av 21.12.2021 viste at ordinær KD-bevilgning utgjorde 3 648 mill. kroner. Forskjellen mellom beregnet og faktisk bevilgning utgjorde 8 mill. kroner (0,2 %), som ikke ble vurdert som vesentlig nok til å foreta en ny intern budsjettfordeling ved UiT. Vi ser av tabellen at regnskapsført bevilgning stemmer godt overens med den rammen som universitetsstyret la til grunn i budsjettfordelingen.

Supplerende tildelinger og bevilgninger fra andre departementer inngår normalt ikke i universitetsstyrets hovedfordeling av budsjettrammer, men fordeles direkte til de aktuelle enheter og formål ved UiT. Et eksempel på dette er tildelingen til Nordland kunst- og filmhøyskole på 6 mill. kroner i 2022.

De tallene for ordinær bevilgning som framgår av tabellen ovenfor er hentet ut fra økonomisystemet. Tallene er ikke direkte knyttet til universitetsstyrets vedtak om budsjettfordeling, men er basert på at enhetene på basis av vedtatt fordeling registrerer korrekte inntektsbudsjetter i økonomisystemet. Vi ser av tabellen at det samlet sett ikke er fullt samsvar mellom de inntektsbudsjettene som enhetene har lagt inn, og de budsjettammene som styret har tildelt. Det kan også være forskjeller med hensyn til hvordan enheter har budsjettert med midler som ble avsatt til senere fordeling (jf. omtale i styresak S 26/21). UiT tok i 2022 i bruk nye økonomisystemer, og vil arbeide videre med å oppnå bedre samsvar mellom de tallene som presenteres i økonomirapporter og styrets fordeling av budsjettrammer.

Vi ser av tabellen at UiT i 2022 har hatt kostnader som er høyere enn totale inntekter, noe som resulterer i et merforbruk på 77 mill. kroner for enkeltåret. Merforbruket innebærer at UiTs akkumulerte avsetninger reduseres tilsvarende. Ved utgangen av 2022 utgjør avsetninger knyttet til bevilgningsfinansiert aktivitet 111,2 mill. kr. Av dette utgjør 5,6 mill. avsetninger fra andre departement.

Budsjettert årsresultat viser derimot et merforbruk på 177,9 mill., og budsjettavviket⁴ er samlet sett på omtrent 100 mill. kroner. Budsjettavviket skyldes hovedsakelig at eksternt finansierte prosjekter

³ Prognose brukes i denne sammenheng om løpende oppdatert årsbudsjett og er senere omtalt som budsjett/årsbudsjett.

⁴ For definisjon av budsjettavvik se vedlegg 3.

ikke er gjennomført som planlagt, og verken inntekter eller kostnader har påløpt. Det er også en rekke budsjettavvik på tvers av institusjonen som delvis utligner hverandre og som dermed ikke er synlig på aggregert nivå. Spesielt knytter dette seg til utsatt aktivitet i bevilgningsøkonomien, herunder lavere bygg- og eiendomsinvesteringer. Det er også et høyt merforbruk for BFE-fak som forvalter universitetets fartøysdrift, og som ikke gjenspeiles i budsjettet⁵. Videre har det i overgang til nytt økonomisystem vært utfordrende å oppnå nøyaktig budsjettering av samspillet mellom BEV og BOA.

Rektor godkjente i september årets budsjetttramme på 3,6 mrd., i tillegg til bruk av tidligere års avsetninger på 222 mill. Prognosen er et resultat av løpende justeringer av budsjettet i etterkant av rektors godkjenning, og viser et bedre forventet resultat enn rektors godkjente budsjett. I budsjettprosessen for 2023 vil rektors godkjenning av UiTs totale budsjett skje innen utgangen av mars.

Bevilgningsøkonomien:

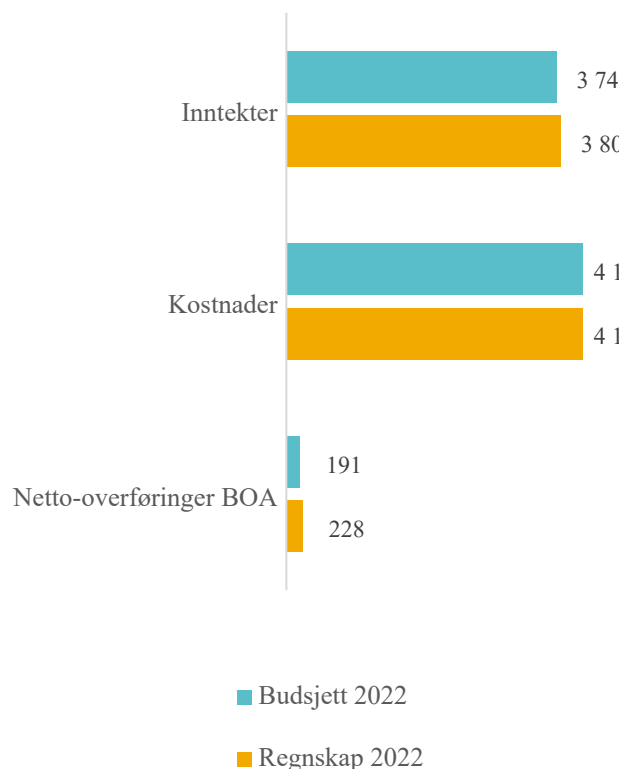
Inntekter i regnskapet er 3802 mill. kroner. Dette er 62,5 mill. kroner høyere enn planlagt, og skyldes hovedsakelig at budsjettet ikke tar høyde for at viderefordelinger av midler må forskyves til neste periode ved utsatt aktivitet. I 2023 vil det etterstrebes at utsatte aktiviteter innarbeides i budsjettet i løpet av året. Dette vil trolig kunne bidra til å redusere noe av usikkerheten knyttet til UiTs forventede resultat ved årets slutt.

Kostnader i regnskapet er 4103 mill. kroner. Budsjettavviket på kostnadssiden er minimalt på aggregert nivå (5 mill. kroner lavere i regnskap enn budsjett). For ytterligere informasjon om budsjettavvik på kostnadssiden se vedlegg 1, tabell 3.

Netto-overføringer BOA utgjør 228 mill. kroner i 2022, og regnskapet viser høyere netto-overføringer enn planlagt. Netto-overføringer fra BOA skal bidra til å styrke bevilgningsøkonomien⁶.

Det er vanskelig å peke på enkeltforhold som forklaring på at regnskapet gir bedre uttelling enn budsjett da BOA generelt har vært preget av utsettelse i aktivitet. Videre har overgangen til nye systemer medført betydelige endringer i budsjetteringen av BOA-aktiviteten.

UiT vil i tiden fremover arbeide med å heve budsjettkvaliteten på området gjennom bedre innsikt i de nye tekniske løsningene.

⁵ Omtalt nærmere under tabell 2, i vedlegg 2.

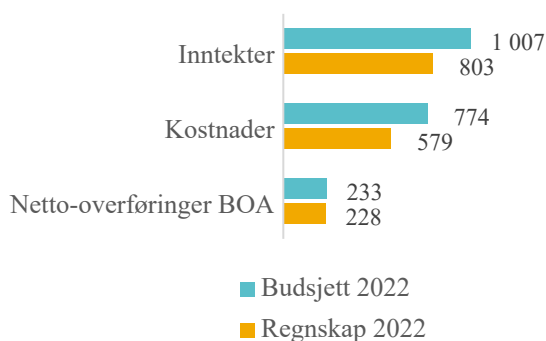
⁶ For definisjon av netto-overføringer BOA se vedlegg 3.

BOA-aktivitet:

Inntektene fra BOA i 2022 endte på 803 mill. kroner, som er høyere enn noen gang tidligere. Likevel er inntektene 20 % lavere enn planlagt (1 007 mill. kroner). Kostnadene ble 25 % lavere enn planlagt. Som nevnt over styrker netto-overføringer fra BOA bevilgnings-økonomien med 228 mill. kroner i 2022.

Som varslet i rapporteringen for 2. tertial var det antakeligvis en for ambisiøs budsjettering knyttet til BOA-aktiviteten i 2022.

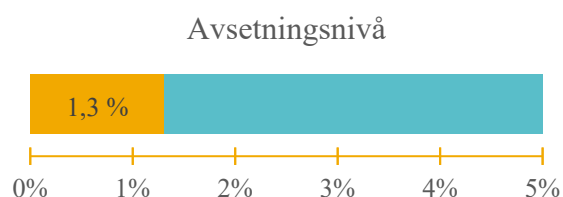
Økt fokus og mer utstrakt bruk av funksjonalitet i de nye løsningene forventes å bedre budsjettkvaliteten på BOA-området i tiden fremover.

Avsetninger:

Per årsslutt er avsetningene til andre formål enn investeringer på 1,3 %. Dette er godt innenfor maksgrensen på 5 %, og i tråd med tidligere kommuniserte forventninger.

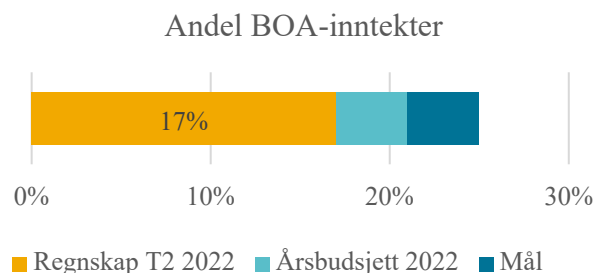
Det har vært en vesentlig nedbygging av avsetninger de siste årene og det er store variasjoner mellom enheter/fakulteter, jf. vedlegg 2 tabell 1. UiT må ha fokus på utviklingen i avsetninger i tiden fremover.

Andel BOA-inntekter:

Andel BOA-inntekter av totale inntekter i 2022 er på 17 %, noe som er 4 % bak budsjett (21 %), men på nivå med tidligere år.

Figuren angir UiTs målsetning om 25 % BOA-andel innen utgangen av 2026.

Rektors vurdering

Det pågår arbeid med forbedringer på flere områder innenfor UiTs økonomistyring.

Budsjettkvalitet er et av fokusområdene da det er viktig å ha gode verktøy for å styre innenfor de føringene som er gitt fra KD. Det er påkrevd at UiT som virksomhet holder seg innenfor 5 %-grensen hva gjelder avsetninger knyttet til øvrige formål. På den andre siden er det krav om å levere et regnskap uten negative avsetninger. Rektor skal godkjenne UiTs totale budsjett innenfor de rammene som gjelder for institusjonen. For at budsjettet skal fungere som styringsverktøy er det avgjørende at dette skjer innen rapportering 1. tertial.

Basert på årsresultatene de seneste årene og avsetninger til øvrige formål per årsslutt vil UiT trolig ikke komme i konflikt med 5 %-grensen i løpet av de nærmeste årene. Med et merforbruk på 77 mill. kroner i 2022 anses det på nåværende tidspunkt som viktigere å sørge for at UiT ikke forplikter seg til et aktivitetsnivå som er avhengig av ubrukte midler fra tidligere år og som på sikt kan medføre negative avsetninger. I tråd med styrets signaler har rektor lagt til grunn at UiTs interne

fordeling til enhetene for 2023 skal være innenfor årets tildeling fra KD. Videre skal det permanente aktivitetsnivået i den ordinære driften ved UiT være tilpasset de årlige tildelingene fra KD. Det å holde seg til årets tildelte ramme vil kreve økt budsjettdisiplin.

Vedlegg 2 gir en oversikt over økonomistatus for hver enhet per 3. tertial 2022. Oversikten viser at NT-fak og BFE-fak har negative avsetninger på hhv. -31 og -103 mill. kroner ved årets slutt⁷. For NT-fak. kan dette i stor grad tilskrives driftsutfordringer ved fakultetets studieprogram i luftfartsfag (pilotutdanningen). BFE-fak. har betydelige merforbruk og negative avsetninger knyttet til fartøydriften. Rektor har vært i dialog med begge enhetene om de nevnte problemstillingene. I budsjettfordelingen for 2023 er det gitt engangstildelinger for å avhjelpe situasjonen. I tillegg økes det faste tilskuddet til fartøydriften for 2023 og 2024. I forbindelse med 2025-budsjettet vil rektor presentere en ny vurdering av et permanent tilskudd til fartøydriften for styret⁸. Rektor vurderer fartøy som en sentral infrastruktur av stor betydning for UiTs arktiske og marine aktivitet, og det er derfor viktig at økonomien bringes i balanse slik at fartøy kan nyttiggjøres som planlagt i UiTs faglige aktivitet. Negative avsetninger hos avdeling for bygg og eiendom skyldes et tidligere vedtatt byggeprogram fra 2014⁹, som dekkes inn i løpet av de neste 7 årene iht. vedtatt plan.

I løpet av 2022 er to store investeringsprosjekter ved UiT sluttført. Det gjelder anskaffelse av nytt kystfartøy og renovering av Naturfagbygget. Nytt kystfartøy ble overlevert like før årsslutt. Planlagt overlevering var i 2023 og investeringen utgjør en betydelig uforutsett kostnad i 2022. Deler av resterende finansiering vil derfor først overføres i 2023. Renoveringen av Naturfagbygget er ferdigstilt og bygget er tatt i bruk. Det er påløpt kostnader for omtrent 240 mill. kroner, hvor 10 mill. kroner er bestridt av UiT. Dette innebærer en overskridelse på 29-39 mill. kroner mot vedtatt kostnadsramme på 201 mill. kroner. Deler av dette er allerede dekket inn gjennom interne omdisponeringer hos Avdeling for bygg og eiendom. Avdelingen er bedt om å vurdere ulike finansieringsalternativer for resterende overskridelse på omtrent 12-22 mill. kroner, og rektor vil komme tilbake med mer informasjon når endelig kostnadsramme og forslag til plan for gjenstående finansiering foreligger.

BOA-aktiviteten vil fortsatt være et fokusområde. Både i utviklingsavtalen med KD og i UiTs langtidsplan framgår det at UiT har mål om 25 % BOA-andel innen utgangen av 2026. Rektor vil arbeide videre med en helhetlig plan for hvordan målet kan nås.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Odd Arne Paulsen
Saksbehandlere: Ragnhild Brenn

⁷ I henhold til tabell 1 i vedlegg 2.

⁸ I henhold til styresak S 25/22, vedlegg 3 «Fartøysøkonomi».

⁹ Gjerner omtalt som «Byggsaken» fra 2014. Gjelder negativ avsetning som knytter seg til vedtatt merforbruk på flere byggeprosjekter: Breivang, arktisk biologi og modulbygget og som iht. vedtatt plan nedbetales over 15 år. Per 31.12.2022 utgjør Byggsaken 124,3 mill. kr i negative avsetninger hos avdeling for bygg og eiendom. Med 18,5 mill. kr i årlige nedbetalinger er merforbruket dekket inn i løpet av 2029.

Vedlegg

- 1 Vedlegg 1 økonomirapportering 3. tertial 2022
- 2 Vedlegg 2 økonomistatus per enhet 3. tertial 2022
- 3 Vedlegg 3 Begrepsliste økonomirapportering
- 4 Vedlegg 4 Ledelseskommentarer 3. tertial 2022
- 5 Vedlegg 5 Resultat og balanse 3. tertial 2022

Økonomirapportering 3. tertial 2022

Alle tall er presentert i millioner kroner. Kostnader, merforbruk og negative avsetninger er presentert med negativt fortegn i tabeller.

På grunn av overgang til nytt økonomisystem fra 1. januar 2022 er det manglende sammenligningstall for tidligere år. Fokus i økonomirapporten er derfor regnskap og budsjett for 2022. Fra og med 1. tertial 2023 vil det foreligge sammenlignbare tall for foregående år.

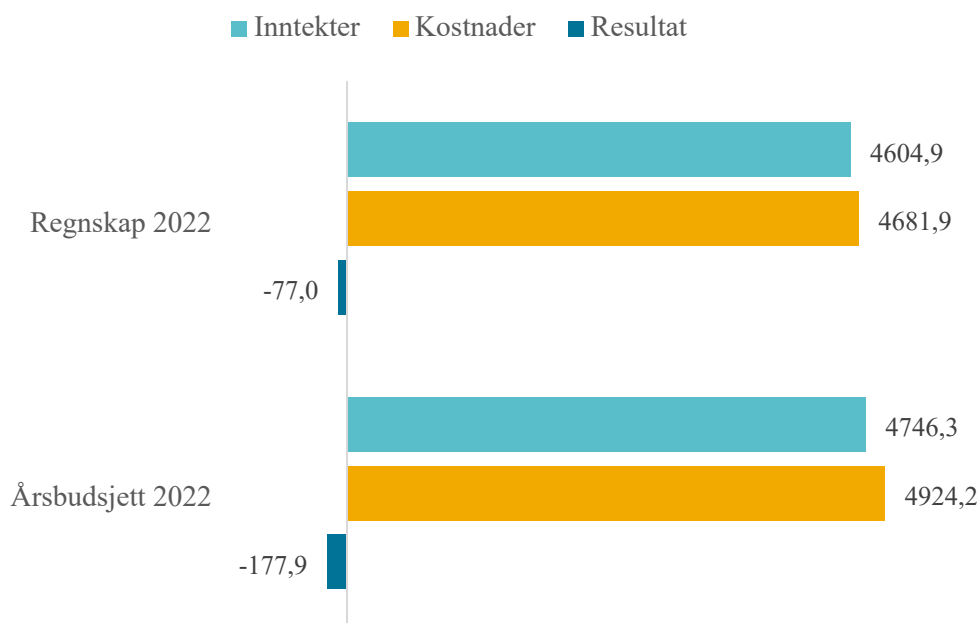
Totaløkonomien

I 2022 er det for UiT totalt et merforbruk på 77 mill. kroner. Merforbruket knytter seg hovedsakelig til bevilgningsøkonomien, og netto-overføringer fra BOA utgjør 228,5 mill. kroner:

	Bevilgning	BOA	Totaløkonomi
Inntekter	3802,1	802,7	4604,9
Kostnader	-4103,0	-578,9	-4681,9
Netto-overføringer BOA	228,5	-228,5	0,0
Resultat	-72,4	-4,6	-77,0

Tabell 2 - Resultat per 3. tertial 2022 fordelt på BEV og BOA

Figur 1 sammenstiller budsjettert og faktiske inntekter og kostnader. Kostnadene er gruppert og viser at lønn- og personalkostnader er den største kostnaden og er noe høyere enn budsjett, mens driftskostnader er lavere enn planlagt.

Figur 1 – Inntekter og kostnader 2022, regnskap og budsjett

Bevilgningsøkonomien (BEV)

A. Hovedtall BEV

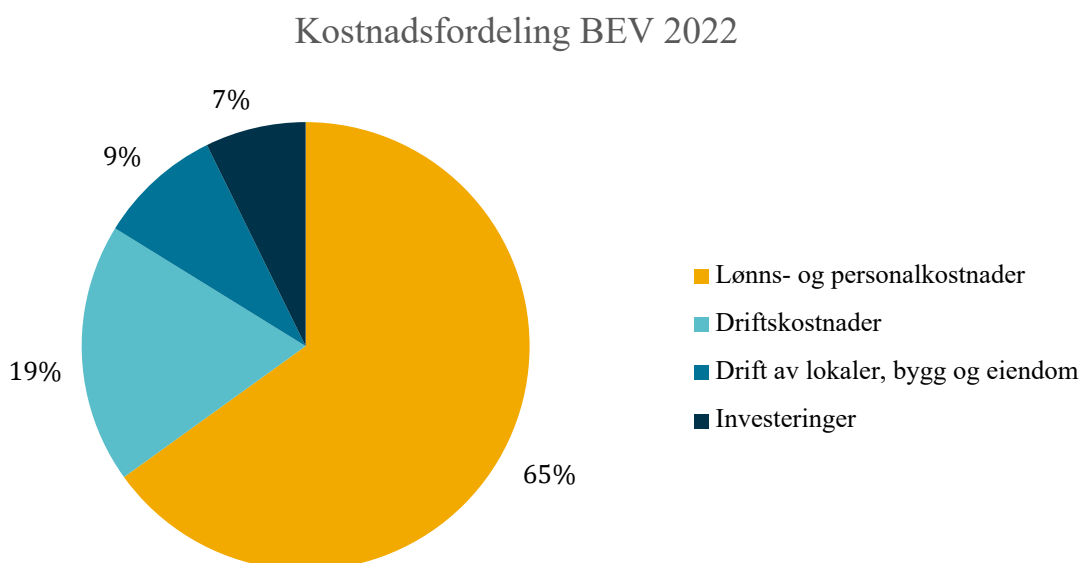
Den bevilgningsfinansierte økonomien har et merforbruk i 2022 på 72,4 mill. kroner. Det er 102,5 mill. kroner lavere enn planlagt. Tabell 3 oppsummerer budsjettavvik per inntekts- og kostnadskategori:

	Regnskap 2022	Budsjett 2022	Budsjettavvik 2022
Inntekter	3680,5	3616,3	-64,2
Salgs- og driftsinntekter	121,7	123,4	1,7
Sum inntekter	3802,1	3739,7	-62,5
Lønns- og personalkostnader	-2669,2	-2632,3	37,0
Driftskostnader	-769,5	-784,0	-14,4
Drift av lokaler, eiendom og bygg	-366,2	-390,7	-24,6
Investeringer	-298,1	-300,5	-2,4
Sum kostnader	-4103,0	-4107,5	-2,1
Netto-overføringer BOA	228,5	190,9	-37,5
Periodens resultat	-72,4	-176,9	-102,1

Tabell 3 – Resultatoversikt bevilgningsøkonomien per 3. tertial 2022

B. Kostnader BEV

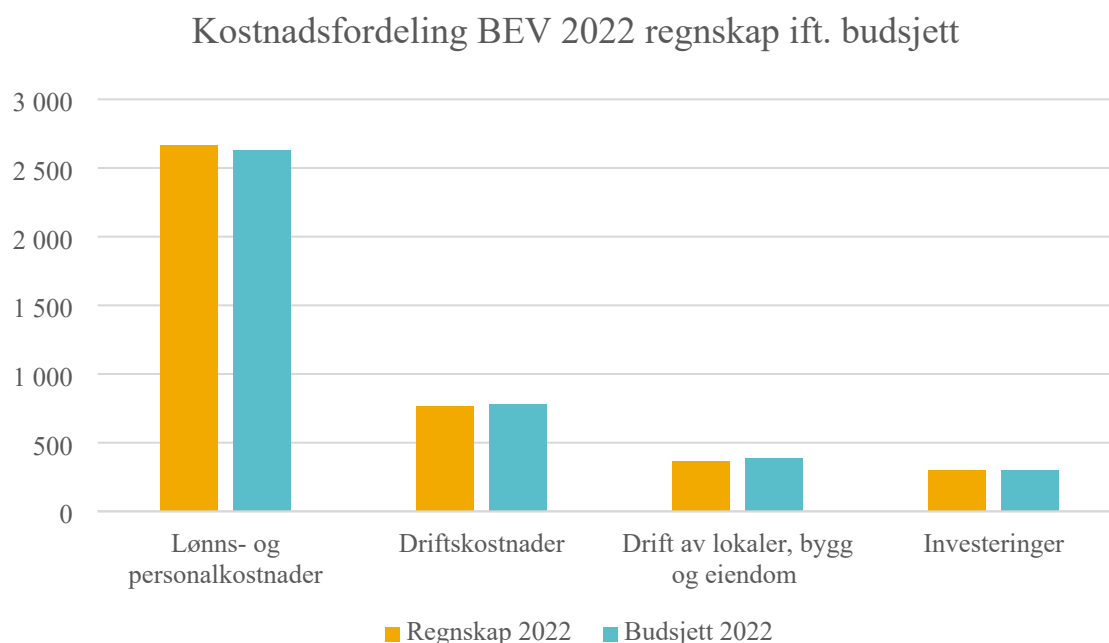
Lønns- og personalkostnader er den største utgiftsposten og står for 2/3 av kostnadene i bevilgningsøkonomien:

Figur 2 – Kostnadsfordeling BEV regnskap ift. budsjett

Lønns- og personalkostnadene i 2022 har vært 37 mill. kroner høyere enn planlagt noe som utgjør et budsjettavvik på 1,4 %. Ser en bort i fra refusjoner, tilskudd og personalkostnader som er mer utsatt for variasjoner fra år til år, er avviket på 66,9 mill. kroner (2,5 %). Dette illustrer viktigheten av høy budsjettkvalitet på lønnsområdet ettersom lave prosentavvik kan utgjøre store beløp og være utslagsgivende for hvilke prioriteringer det er rom for.

Figur 3 nedenfor viser at de øvrige kostnadene har vært lavere enn planlagt. Det er viktig at UiT tilpasser lønns- og personalkostnader til inntektsnivået da posten er preget av faste kostnader som i liten grad kan nedjusteres på kort sikt.

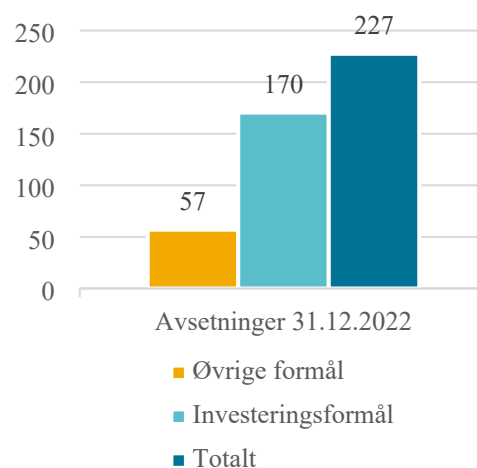
Figur 3 – Kostnadsfordeling BEV regnskap i forhold til budsjett

C. Avsetninger BEV – status per 31.12.2022 og utvikling i løpet av året

Avsetninger i dette avsnittet omfatter ubenyttede bevilgninger fra KD og andre departement som overføres til neste år.

Avsetningene er per årsslutt på 227 mill. kroner. 75 % er tilknyttet investeringsformål. I dette ligger avsetninger knyttet til prosjekter hos avdeling for bygg og eiendom, blant annet MH2 og oppgradering av Universitetsbiblioteket. Øvrige enheter har i tillegg satt av midler til investeringsformål i henhold til investeringsplan.

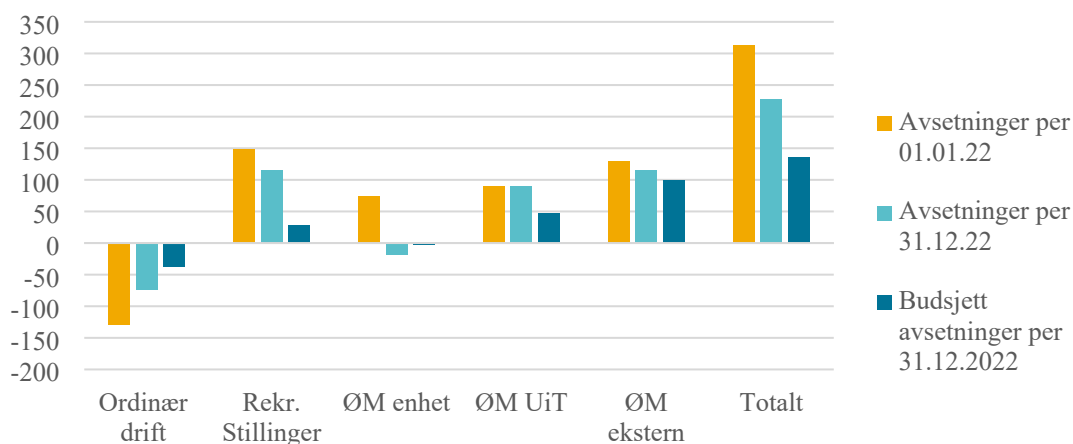
57 mill. kroner avsatt til øvrige formål består blant annet av negative avsetninger til ordinær drift og større positive avsetninger knyttet til fond for rekrutteringsstillinger. Ny beregning i UiTs interne budsjettfordeling hensyntar avsetninger overført fra tidligere år og skal sørge for at fond for rekrutteringsstillinger ikke akkumuleres i fremtiden.

Figur 4 – Avsetninger per 31.12.2022

I tillegg til å skille mellom investeringsformål og øvrige formål, er det interessant å se hvilken aktivitetstype avsetningene er tiltenkt brukt. Aktivitetstypen sier primært noe om grad av øremerking¹. Aktivitetstype kan inneholde avsetninger til både investeringer og øvrige formål:

Utvikling i avsetninger 2022 per aktivitetstype

Figur 5 – Utvikling avsetninger inneværende år fordelt på ulike aktivitetstyper

Figuren viser at hoveddelen av avsetningene ved UiT er øremerket ulike formål. Det vil si at det er en intern forpliktelse knyttet til disse midlene. ØM ekstern er midler som ikke kan omdisponeres av UiT, mens øvrige øremerkinger i utgangspunktet kan omprioriteres til andre formål.

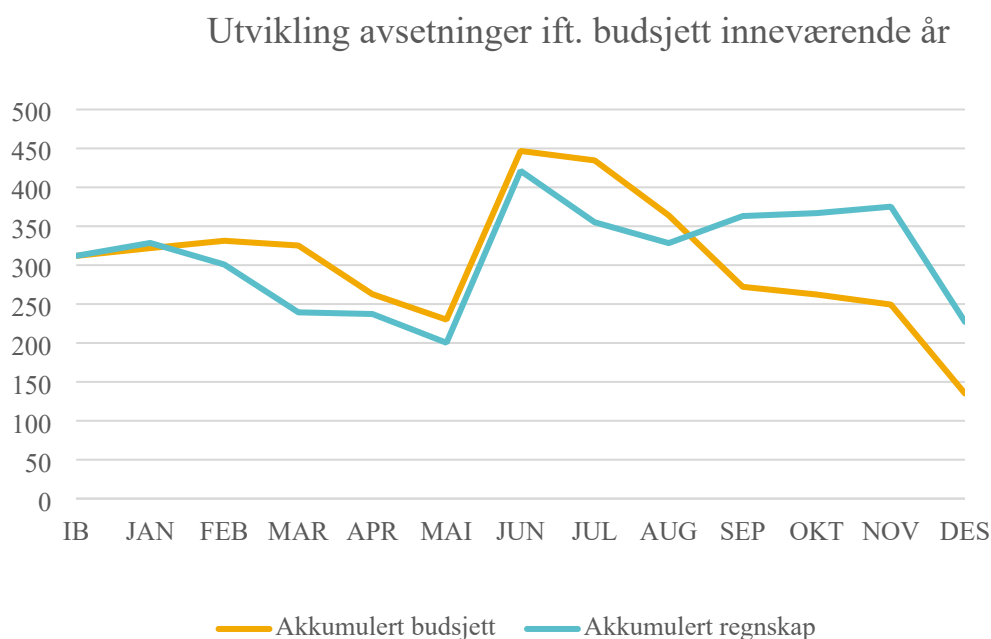
Figuren viser også utviklingen i avsetningen i løpet av året. Nedgangen i de totale avsetningene knytter seg til hovedsakelig til:

- reduksjon i øremerkede midler enhet pga. anskaffelse av nytt kystfartøy, merkostnader naturfagsbygget og AKM.
- nedbygging av fond for rekrutteringsstillinger.

Midler som er øremerket av UiT holder seg på samme nivå. En positiv utvikling er at negative avsetninger på ordinær drift er redusert med over 40 % noe som kan tyde på at interne prioriteringer (øremerkinger) i mindre grad skjer på bekostning av ordinær drift. Øremerkede avsetninger kan på kort sikt være en buffer mot eventuelle negative avsetninger knyttet til ordinær drift. Men det er viktig at aktivitetsnivået på UiT justeres slik at det er bærekraftig på lang sikt.

¹ØM enhet kan regnes som øremerkede avsetninger som fakulteter/enheter kan omdisponere til andre formål selv. ØM UiT er øremerkede avsetninger som universitetet kan omdisponere til andre formål. ØM ekstern er øremerkede avsetninger mottatt fra eksterne med krav om tilbakebetaling dersom midlene ikke benyttes til formålet.

Avsetninger per måned for 2022 illustrerer hvordan avsetningsnivået svinger i løpet av et år. Det er korrigert for den midlertidige effekten som periodisering av grunnbevilgningen fra KD har i løpet av året:

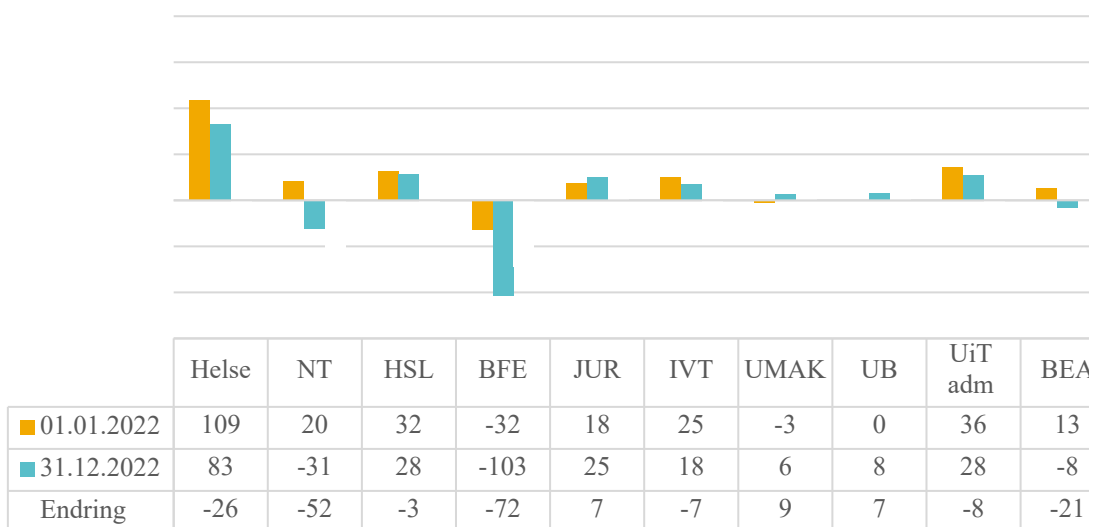

Figur 6 - utvikling avsetninger ift. budsjett inneværende år, korrigert for ikke inntektsført bevilgning fra KD.

Budsjetterte avsetninger ligger over regnskap og budsjett og regnskap følger hverandre helt til det i løpet av høsten skjer det et skifte hvor regnskap og budsjett peker i hver sin retning. Budsjettet går fra å vise høyere avsetninger (bedre resultat enn regnskapet) til å vise langt lavere avsetninger enn regnskapet. Figuren illustrerer dermed at det i løpet av året har vært usikkerhet rundt UiTs forventede resultat.

Utviklingen og størrelsen på avsetninger varierer i stor grad mellom enheter ved UiT:

Utvikling avsetninger 2022 per enhet/fakultet

Figur 7- Totale avsetninger bevilgning per enhet per 01.01.2022, 31.12.2022 og endring

Tabellen over viser blant annet at BFE-fak., NT-fak. og avdeling for bygg og eiendom (BEA) har negative avsetninger. Dette er omtalt i rektors vurdering.

Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)

A. Hovedtall BOA

	Regnskap 2022	Budsjett 2022	Budsjettavvik 2022
Inntekter	802,7	1006,6	203,9
Sum inntekter	802,7	1006,6	203,9
Lønns- og personalkostnader	-392,1	-382,1	10,0
Driftskostnader	-175,0	-349,1	-174,1
Drift av lokaler, bygg og eiendom	-0,7	0,0	0,7
Investeringer	-11,0	-43,2	-32,2
Sum kostnader	-578,9	-774,4	-195,6
Netto-overføringer til BEV	-228,5	-233,2	-4,7
Periodens resultat	-4,6	-1,0	3,6

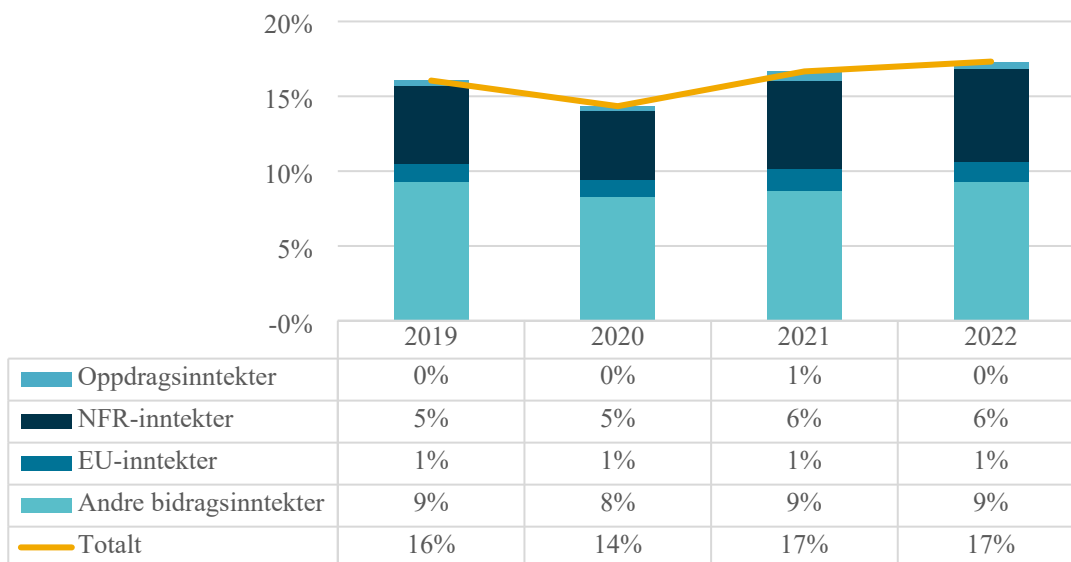
Tabell 4 – Resultatoversikt BOA-aktivitet 2022

Den bidrags- og oppdragsfinansierte virksomheten går med 4,6 mill. kroner i merforbruk i 2022. Aktiviteten skal balansere, og beløpet vil utlignes mot bevilgningsøkonomien i fremtiden. Det er betydelige avvik mellom planlagt aktivitet og gjennomført aktivitet i 2022. Dette skyldes antakelig en kombinasjon av ambisiøs budsjettering, utsatt aktivitet og at budsjettkvaliteten har blitt påvirket av overgangen til nye systemer.

B. Inntekter BOA

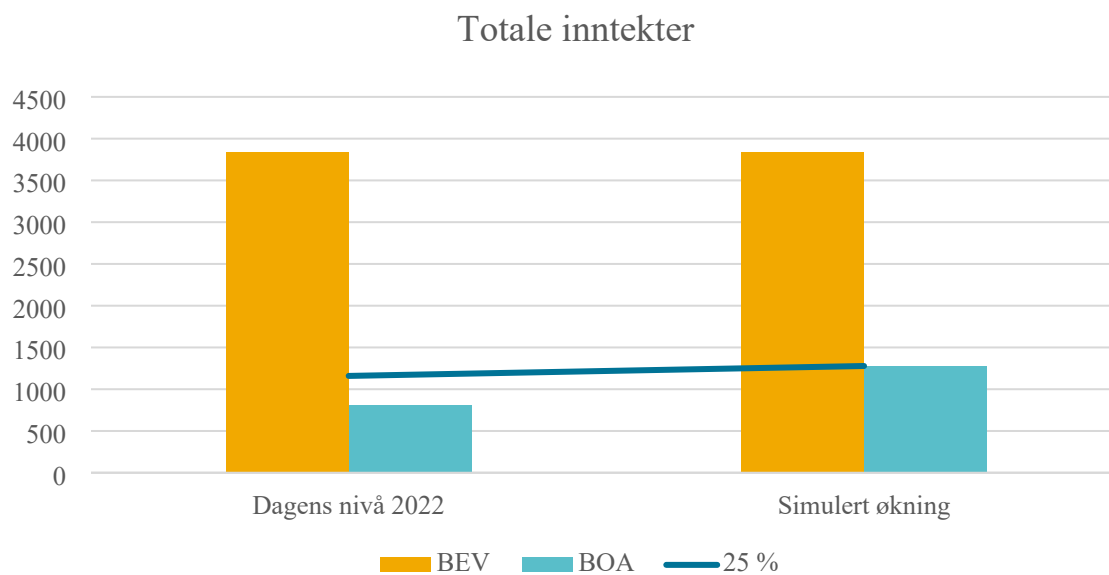
UiT har mål om at andelen ekstern finansiering (BOA) skal utgjøre minst 25 % av totale inntekter i 2026. Tall for 2022 viser at andelen utgjør ca. 17 %. De siste årene har andelen vært på 14-17 %.

Utvikling BOA-inntekter av totale inntekter

Figur 8 – Utvikling andel BOA-inntekter siste fire år fordelt på finansieringskilde

Forskjellen mellom det langsiktige måtet om 25 % og dagens nivå utgjør 8 %, eller 474 mill. kroner. Simuleringen forutsetter at bevilgningene holdes stabile og at aktiviteten knyttet til den bevilgningsfinansierte delen av økonomien ikke skal reduseres.

Figur 9 – Totale inntekter fordelt på BEV og BOA for 2022 og simulert økning for å oppnå 25%.

UiT Norges arktiske universitet

Økonomistatus per enhet 3. tertial 2022

Resultat 2022 per fakultet/enhet – tall i millioner kr, kostnader og merforbruk med negativt fortegn

	Helsefak	NT-fak	HSL-fak	BFE-fak ¹	Jur-fak	IVT-fak	UMAK	UB	Adm	BEA	UiT felles	UiT totalt
Inntekt fra bevilgning	886,2	341,4	529,0	451,5	94,4	175,9	146,4	166,2	454,7	62,1	371,5	3679,2
Inntekt fra BOA	250,6	217,0	114,7	124,5	20,1	20,0	43,3	3,0	10,1	0,0	0,0	803,3
Interne overføringer BEV	13,3	6,4	2,0	5,6	1,7	2,2	4,3	2,2	-5,5	1,6	-33,9	0,0
Salgs- og driftsinntekter	7,5	6,5	3,5	34,2	0,2	2,4	10,0	5,2	21,6	30,7	0,6	122,5
Sum inntekter	1157,6	571,3	649,1	615,8	116,4	200,5	204,0	176,6	480,9	94,5	338,2	4605,0
Lønns- og personalkostnader	-830,7	-450,2	-529,8	-371,1	-93,5	-152,4	-132,9	-72,9	-311,0	-109,8	-7,2	-3061,4
Driftskostnader	-208,2	-104,3	-81,7	-189,9	-10,3	-22,3	-27,9	-62,4	-98,5	-30,1	-108,9	-944,5
Drift av lokaler, bygg og eiendom	-104,2	-51,0	-46,3	-43,4	-5,3	-27,3	-27,3	-33,2	-37,7	151,8	-142,9	-366,9
Investeringer	-37,2	-16,9	-1,6	-74,6	-0,1	-5,8	-6,3	-1,7	-42,2	-122,5	-0,2	-309,2
Sum kostnader	-1180,4	-622,5	-659,5	-679,0	-109,3	-207,7	-194,4	-170,2	-489,4	-110,6	-259,1	-4682,0
Nettobidrag	1,6	-0,2	0,3	-1,3	0,0	0,0	-0,1	0,8	0,0	0,0	-1,0	0,0
Årets resultat	-21,2	-51,3	-10,1	-64,6	7,1	-7,2	9,5	7,2	-8,5	-16,1	78,1	-77,0

Avsetninger

Avsetning BEV 01.01.2022	61,6	19,1	24,7	-41,2	18,2	25,0	-3,1	0,3	36,0	-46,6	93,3	187,2
Årets resultat til avregning BEV ²	-21,2	-51,4	-10,1	-64,6	7,1	-7,2	9,5	7,2	-8,5	-16,1	79,3	-75,9
Avsetninger BEV ³	40,4	-32,2	14,7	-105,8	25,3	17,7	6,4	7,5	27,5	-62,7	172,6	111,3
Supplerende tildeling (note 15 del 3) ⁴	42,3	0,8	13,6	2,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	54,6	1,9	115,9
Totale avsetninger 31.12.2022	82,6	-31,4	28,3	-103,4	25,3	18,0	6,4	7,5	27,5	-8,1	174,5	227,1

Tabell 1 – Regnskap og avsetningsoversikt per enhet per 31.12.2022

¹ Inkluderer tall for universitetets fartøydrift

² Av årets resultat på 77 mill., disponeres 75,9 mill. mot avsetninger. Resterende 1,1 mill. kr. (77-75,9) disponeres mot virksomhetskapital.

³ Utgående balanse per 31.12.22 konto 2160-2161

⁴ Utgående balanse per 31.12.22 konto 2170-2171

UiT Norges arktiske universitet

Fartøydrift

Resultat 2022

	Fartøydrift
Inntekt fra bevilgning	93,1
Inntekt fra BOA	0,0
Interne overføringer BEV	-53,7
Salgs- og driftsinntekter	29,0
Sum inntekter	68,4
Lønns- og personalkostnader	-7,6
Driftskostnader	-104,9
Drift av lokaler, bygg og eiendom	-1,4
Investeringer	-65,2
Sum kostnader	-179,0
Nettobidrag	0,0
Årets resultat	-110,6

Avsetninger

Avsetning BEV 01.01.2022	11,5
Årets resultat til avregning BEV	-110,6
Avsetninger BEV	-99,1
Supplerende tildeling (note 15 del 3)	2,3
Totale avsetninger 31.12.2022	-96,8

Tabell 2 – regnskap og avsetninger 2022 for fartøydrift

Merforbruk knyttet til fartøydriften i 2022 er på 110,6 mill kr. Det er gjort vesentlige korreksjoner i 2022 for å rette opp i tidligere års feil og manglende overføringer mellom fakultetet og fartøydriften. Korrigeringene medfører at fartøydriften er belastet med i overkant av 53 millioner i 2022, en effekt som skulle vært belastet tidligere år. Videre har anskaffelse av nytt kystfartøy i 2022 medført en betydelig kostnad.

Svar fra Helsefak - Kommentarer for 3. tertial 2022

Budsjettåret 2022 har i stor grad gått til tilpasning til en ny økonomisk situasjon og innføring av ny systemløsning. Det jobbes stadig med forståelse av systemet, hvor vi har behov for å bygge kompetanse innen blant annet lønnskontrakter, budsjettering av eksterne prosjekter og nettoeffekten av disse.

Fakultetets avsetninger for 2022 endte på 82,6 mill. kr, 24,5 mill. kr mer enn forventet i tredje milepælsbudsjett. Avviket fra budsjettert resultat er sammensatt. Flere enheter innførte lett brems etter varselet om rammekutt i fakultetets foreløpige budsjettfordeling i høst. Fakultetet har også avvik i den budsjetterte nettoeffekten fra eksternøkonomien, som endte 9,2 mill. kr høyere enn forventet. Årsaken til avviket kan skyldes flere ting, som utsatt aktivitet eller feil i budsjettering av nettoeffekten. Ved utsatt aktivitet i eksterne prosjekter vil økt nettoeffekt i 2022 kunne bety redusert nettoeffekt i kommende år. Dette er en utfordring fakultetet jobber med å kartlegge for å sikre bedre avviksanalyser kommende år.

Fakultetet har ambisjoner om å øke omfanget av den eksternfinansierte porteføljen, og har iverksatt flere målrettede tiltak for å oppnå dette. Fakultetet har i 2022 doblet kapasiteten til søknadsutvikling og gjennomført et to dagers skrivekurs med vekt på EU arenaen med 110 deltagere fra flere fakultet, helseforetak og tilstøtende støttesektor. Beskrevne søknadsambisjoner i forskningsgruppens utviklingsplaner vurderes og større initiativ tilbys søknadsstøtteteam med spesialkompetanse.

Videre vil kartlegging av reinvesteringsbehov tilknyttet utstyr, økt fokus på nettoeffekten fra eksternøkonomien, samt kartlegging av handlingsrom til nedbetaling av fakultetets andel av AKM-gjelda være viktig. Året har allerede bydd på tøffe prioriteringer for å lande revidert budsjettfordeling for 2023, og fakultetets enheter opplever stadig trangere rammer. KD faser ut finansieringa av studieplassene fra utdanningsløftet 2020 men forventer samtidig at kapasiteten opprettholdes innenfor helsefag. Det vil være viktig med dialog om hvordan denne forventningen kan innfris, da den planlagte utfasingen av finansiering ikke er forenelig med videreføring av kapasitet på alle studier.

Vennlig hilsen

Gunbjørg Svineng
dekan

Kjetil Kvalsvik
fakultetsdirektør

Kommentarer fra NT-fak for 3. tertial 2022

Det har vært et svært utfordrende år for NT-fakultetet. Opprinnelig vedtatt budsjett hadde et merforbruk lik 19,9MNOK, mens årsregnskapet viser 51,7MNOK i merforbruk. Avviket er totalt lik 31,8MNOK i negativt avvik målt mot vedtatt budsjett. To enkeltfaktorer bidrar signifikant til det negative budsjettavviket, manglende salg av fly (12MNOK) og merkostnader ved flyskolen på Bardufoss (15,6MNOK). Disse to faktorene utgjør til sammen 27,6MNOK av underskuddet for 2022.

Inntektsavvik i størrelsesorden 12MNOK, relateres til manglende salg av fly. Det ble inngått avtale med agent om å formidle salg av fly, og ble vurdert som en realistisk målsetting. Driftssituasjonen på Bardufoss medførte at det ikke var mulig å få transportert flyene til agent. Dette medførte forsinkelser i salgsprosessen. Salg av fly vil godskrive avsetningene ved fakultetet direkte, og er for 2023 budsjettet til å være mellom 21-31MNOK, avhengig av valg av fremtidig driftsmodell.

Driftskostnadene i M3 budsjett hadde tatt høyde for merkostnader ved flyskolen på Bardufoss på til sammen 10,44MNOK. Det var høsten 2022 planlagt oppstart av kull på Bardufoss, men av kjente grunner var det ikke mulig å starte opp utdanningen. Dette medførte ny kontrakt på kjøp av undervisningstjenester fra privat flyskole på til sammen 5,2MNOK.

Det er svært god kontroll på personalkostnadene som utgjør 335MNOK, som er lik 80% av totale kostnader. Budsjettavvik lik 0,59MNOK av totale personalkostnader gir et prosentvis avvik lik 0,18%.

Nettoeffekten fra BOA var 13MNOK høyere enn budsjett. Dette positive avviket skyldes lavere behov for egenfinansiering i BOA. Dette henger sammen med lavere aktivitet i prosjektene, ikke økt aktivitet eller nye kontrakter. Personalkostnadene i prosjektene er 7MNOK lavere enn budsjett, og årsverk er kostnadsdriver for beregning av indirekte kostnader og TDI. BOA omsetningen for 2022 ble 214,3MNOK, mot budsjett 252,4MNOK, mindreinntekter lik 38,1MNOK. Utsatt aktivitet i prosjektene avregnes som kjent mot omsetningen, og budsjettavvik 38,1MNOK skyldes lavere kostnader i prosjektene, ikke svikt i tilgangen av nye prosjekter. For 2023 vil vi ha en målsetting lik 224MNOK. Inntekter fra inngåtte kontrakter utgjør 199MNOK. For å innfri inntektsmålet, så vil oppstart SFF iC3 og at deler utsatt aktivitet i 2022 (de 38,1MNOK i periodisering inntekter) gir effekt i 2023. I tillegg kommer nye kontrakter, som er utfordrende å få tilslag på, med referanse til NFR sin nye driftssituasjon.

Fakultetsstyret har i møte 8. februar uttrykt bekymring for det samlede underskuddet ved flyskolen på Bardufoss, og har bedt om gjennomgang av ny driftsmodell for utdanningen. Dette er vår største utfordring, å finne en god økonomisk løsning for inndeckning av negative avsetninger ved UTSA. Underskuddet utgjør 50,4MNOK ved inngangen til 2023. Driftsbudsjettet for utdanningen i 2023 inneholder 25MNOK i merkostnader fra eksterne tjenestekjøp. Kjøp av utdanningstjenester fra privat flyskoler medfører på den annen side reduserte ordinære driftskostnader ved UTSA. Totalt merforbruk for 2023 er budsjettet til 7,1MNOK, etter godskrift for 8,1MNOK tilført fra Fond for refordeling av studieplasser.

Ut over dette er det utfordringer å balansere driften basert på gjennomførte og varslede kutt i post-50 bevilgningen. Inntektene er kompensert for 3% pris-/lønnsvest etter kuttene i rammen, mens konsumprisindeksen for januar viser en prisvekst lik 7% siste 12 måneder. Holder inflasjonen seg høy, vil det si at fakultetet vil måtte finne inndeckning for økte driftskostnader mellom 12 - 15MNOK relatert til prisvekst.

Fakultetet har nylig vedtatt en ny handlingsplan basert på Eallju-Drivkraft i nord. Det er høye ambisjoner for å utvikle fakultetet. Arbeidet med å rekruttere flere studenter til våre fag videreføres. Det skal utvikles et nytt sivilingeniørprogram i «Fornybar energi», samt utvikle vår aktivitet i Nordland. Det vil også være solid satsing innenfor talentutvikling og mangfold. Likestillingsplan for kvinner i førstestilling vil videreføres, forsterke mulighetene for utvekslingsopphold og forskningsterminer i utlandet, og videreføring av kvalitetsprogrammet «KvaNT» er nøkkelområder.

Det er god søknadsaktivitet fra fagmiljøene overfor eksterne finansieringskilder, primært NFR som den viktigste av flere.

Vennlig hilsen

Arne O. Smalås
dekan

—
arne.o.smalas@uit.no
77 64 40 00

Kurt Egil Hemmingsen
Økonomisjef

—
kurt.hemmingsen@uit.no
77 64 52 05

Svar fra HSL-fak - Kommentarer for 3. tertial 2022

Det var budsjettert med et samlet merforbruk på 21 mill. kr i 2022 på bevilgningsøkonomien. Fakultetet endte med et merforbruk på 10,1 mill. kr. Dermed reduseres avsetningene våre for 2022, men ikke så mye som budsjettert. Årsaken til avviket mellom budsjett og regnskap kan skyldes flere ting. Første halvår var fortsatt preget av covid-19 pandemien med et lavere aktivitetsnivå. Fakultetet har også et avvik i den budsjetterte nettoeffekten fra eksterne prosjekter. Her endte fakultetet med 5,4 mill. kr høyere netto overføring enn det som var budsjettert. Det er knyttet noe usikkerhet til hvor korrekt tallene for netto overføring er. Det ble på tampen av året oppdaget at automatposteringene på frikjøp gjøres for 12 måneder og ikke hensyntar ferieutbetalingen i juni måned. Vi lurte derfor på om lønnsføringene for frikjøp på eksterne prosjekter er for høy i 2022. Dette kan være noe av forklaringen på hvorfor regnskapsført nettoeffekt er høyere enn budsjett. Hvis dette må korrigeres i 2023, vil det påvirke nettoeffekten i 2023 negativt. Fakultetet jobber videre med å sjekke ut disse avvikene. Videre kan forventninger om en strammere økonomi i årene fremover ha bidratt til en mer forsiktig pengebruk i 2022.

Fakultetet opplever utfordringer med å oppnå budsjettbalanse i en situasjon med stram økonomi og stadig nye kutt på budsjettet, men har fortsatt fokus på god økonomistyring. Det er behov for å diskutere tiltak som kan øke inntektene og/eller redusere aktivitetsnivået og lønnskostnadene. Her vil bl.a. omstillingsprosessene med gjennomgang av UiTs utdanningsportefølje bli viktige.

Fakultetet har satt i gang en rekke tiltak for å øke den eksterne aktiviteten, men vi vil ikke se effekten av alle tiltakene før etter noen år. Fakultetet lå an til å få tildelt Senter for fremragende forskning i samarbeid med NTNU, men det ble tildelt færre senter enn forventet. I tillegg gjør innstrammingene hos Forskningsrådet at det kan bli utfordrende å oppnå måltallene for de neste årene. Fakultetet jobber fortsatt for å øke den eksterne finansieringen.

Vennlig hilsen

Frode G. Larsen
fakultetsdirektør

Heidi Guttormsen
seniorrådgiver

Svar fra BFE - Kommentarer for 3.tertial 2022

Budsjettåret 2022 har vært utfordrende og arbeid knyttet til tilpasninger til en ny økonomisk hverdag har vært prioritert. Vi erkjenner at innføring av ny systemløsning har vært mer krevende enn ventet og kapasiteten til å ta inn over oss endringene har vært for liten. Det vil fortsatt være behov for å øke kompetanse på bruk av system og rapportmuligheter. Dette er et område som prioriteres i tiden fremover.

BFE

Fakultetet har en utgående balanse for 2022 på - 6,6 mill. kr. Dette er en forbedring i forhold til opprinnelig budsjett på 11,9 mill. kr. Den positive forbedringen skyldes i hovedsak økt inntjening netto dekningsbidrag.

Fakultetet tar inn over seg den krevende økonomiske situasjonen og har gjort flere kostnadsreduserende tiltak for på sikt å bedre denne. Likevel forventes 2023/2024 også å bli utfordrende. Flere tiltak er tatt i bruk som generell stillingsstopp, gjennomgang av bemanningsplaner og økt fokus på prosjektsøknader, samt økt inntjening gjennom eksterne prosjekter. Ytterligere kutt vil ikke kunne fordeles flatt, men vil tvinge frem kutt i pågående aktiviteter/studieprogram. Prognoser viser dog en positiv endring mot 2027 ved hjelp av styrt nedbemanning.

Fartøydrift

Fartøydrift har en utgående balanse på -96,8 mill.kr. mot budsjetterte avsetninger på – 20,1 mill. kr. Dette skyldes flere forhold. Siste faktura for nytt kystfartøy på 48 mill. kr ble bokført i 2022 mot forventet i 2023. Det er store utgifter knyttet til vedlikehold og bunkers på FF Kronprins Haakon. Vi har også hatt havari på gir og en bunnberøring på FF Helmer Hanssen, noe som førte til økte verkstedskostnader. I tillegg steg pris på bunkers mer enn mulig å forutsett på begge fartøy.

Vennlig hilsen

Jørgen Berge
Dekan
–
Jorgen.berge@uit.no

Tone Osnes
Faggruppeleder forskning og økonomi
–
tone.osnes@uit.no

Kommentarer fra enheter for 3. tertial 2022 - Det juridiske fakultet

Starten av året var dels preget av fortsatt påvirkning av lavere aktivitetsnivå enn normalt som følge av pandemiperioden. Høsten 2022 var det et høyt aktivitetsnivå ved fakultetet, bl.a. en rekke vitenskapelige konferanser, workshops o.l. De største budsjettavvikene gjelder driftsbudsjettet og er altså knyttet til aktivitetsnivået, som ikke var så høyt som planlagt og forventet. Fakultetsstyret og ledelsen ved fakultetet har en klar målsetting og plan for arbeidet med økonomistyringen framover. Planen innebærer bl.a. å balansere kostnader (primært lønn), inntekter og oppgaver bedre, ved hjelp av akkumulerte avsetninger som buffer.

Når det gjelder BOA-måltall så har fakultetet flere pågående prosjekter, og inntektene vist i regnskapet for 2022 (Tableau-rapporter på intranett) er noe høyere enn budsjettet når det gjelder inntekter utenom EU og Forskningsrådet.

Fakultetet har fortsatt fokus på høy søknadsintensitet og å utnytte de finansieringsmuligheter som finnes. Flere pågående prosjekter har finansiering sammen med de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen, og nye prosjekter er under planlegging. Forskningsrådets evaluering av rettsvitenskapelige forskning, Jureval, har gitt noen nye muligheter som er blitt benyttet til å innhente nettverksmidler finansiert av Forskningsrådet. Disse midlene forventes å gi flere og bedre søknader om ekstern finansiering framover. Ambisjonen er å øke den eksterne finansieringen framover, dels gjennom å øke kunnskapen om eksisterende finansieringskilder, dels gjennom å utnytte erfaringene fra vellykkede søknader og dels gjennom samarbeid internt på UiT, men også nasjonalt og internasjonalt.

En åpenbar utfordring er økonomisk usikkerhet, herunder endringer i finansieringssystemet i UH-sektoren, effekten av gjennomgangen av studieprogram og emner ved UiT, og endringer som får virkning hos eksterne finansieringskilder. Økt antall søknader og økt kvalitet på søknadene er derfor ikke nødvendigvis noe som gir resultater i form av økt tilslag om finansiering. En utfordring som antas å bli løst snart er knyttet til BOA-forvaltningen i BOTT-systemene.

Vennlig hilsen

Tore Henriksen
dekan

—

Øyvind Edvardsen
Fakultetsdirektør

—

oyvind.edvardsen@uit.no
77 66 02 64

Svar fra IVT - Kommentarer for 3.tertial 2022

Året 2022 har i stor grad være preget av nye systemer. Det har spesielt preget budsjettering og oppfølging av BOA-aktivitet. Vi står fortsatt overfor utfordringer knyttet til dette som vil kreve økt fokus på budsjettering av eksterne prosjekter, spesielt timeføring og frikjøp, og hvilken effekt dette har på bevilgningsøkonomien. Regnskapsmessig har vi gjennomført investeringer av avsetningsmidler, samtidig som vi har tilpasset oss, og forberedt oss på, trangere økonomiske rammer fremover.

Vi endte med et avvik på 0,5 mill. kr. på året. Nettobidraget fra BOA ble 1 mill. lavere enn budsjettert, som i hovedsak skyldes lavere timeføring enn budsjettert og forskjøvet aktivitet. Imidlertid ser vi store avvik både på lønn og drift. Vi er i gang med å analysere dette før vi reviderer budsjettene for 2023. Vi har detaljerte gjennomganger av lønnsbudsjettene til alle våre enheter, der vi bl.a. vurderer reansettelser etter naturlig avgang for å møte de fremtidige rammekuttene. Vi reduserte avsetningene fra 25 til 17 mill. som budsjettert. Våre avsetninger er knyttet til øremerkinger og er i stor grad budsjettert brukt i 2023. Vi står nå i en helt annen økonomisk situasjon enn tidligere og må derfor ha økt fokus på inntekter fremover.

For 2023 er et uttalt satsingsområde for vårt fakultet ekstern finansiert virksomhet. Vi har satt av midler for å utvikle oss på området og det er nedsatt i våre handlingsplaner. Vi har startet et internt arbeid på tvers av fakultetet for å strømlinjeforme måten vi arbeider, kartlegge og forbedre prosesser, samt revidere rutiner og retningslinjer. IVT har i tillegg satt et høyere ambisjonsnivå enn UiT, gjeldende omsetning og nettobidrag fra 2025 og årene fremover.

Rammekutt, utfasing av studieplasser fra utdanningsløftet og signaler om stadig trangere rammer er utfordringer vi arbeider med å håndtere og vi har allerede måtte gjøre prioriteringer ifb. med endelig budsjettfordeling

Vennlig hilsen

Bjørn R. Sørensen
Dekan

—

Åsunn Lyngedal
Fakultetsdirektør

—

Svar fra UMAK - Kommentarer for 3. tertial 2022

Tilbakeblikk på 2022:

- **Kort status om hva som har preget 2022; var det et normalår eller var det spesielle hendelser som påvirket enheten?**

- Museumsdriften var frem til sommeren fremdeles preget av korona, for øvrig har driften vært i normal gjenge resten av 2022.
- Virksomhetsoverdragelse av Filmkunstskolen i Kabelvåg har vært og er fortsatt arbeidskrevende. Utdanningen er underfinansiert, og det er usikkert hvordan dette vil slå ut. Enheten har dessuten fått uventet trekk som følge av at internhusleie blir gjeldende fra 2023 istedenfor 2027 som ligger i overdragelsesavtalen. Det foreligger pr. d.d ingen konkrete løsninger knyttet til balansert drift av denne.

- Innføring av nye systemer (DFØ) har vært særskilt arbeidskrevende

- **Kommentere vesentlige avvik mellom planlagt aktivitet og faktisk aktivitet i året**

- Ingen vesentlige avvik

- **Kommentere måltall BOA (vil ikke være aktuelt for alle enheter)**

- Overgangen til nytt system har ført til store endringer i budsjetteringen av eksternøkonomien. For øvrig har aktiviteten vært gjennomført som planlagt.

Vurdering av situasjonen fremover:

- **Fremtidige planer**

- Fremgår av langtidsplan/budsjett 2023 og instituttens årsplaner jf. ePhorte 2020/963

- **Utfordringer**

- Forventet lavere aktivitet på BOA. Økonomien er nokså anstrengt, og med høy aktivitet på ordiner drift og et synkende nettobidrag de kommende årene, vil det være nødvendig med flere tiltak for å få budsjettet i balanse.
- Stadige kutt i tildelte BEV-rammer fra KD/UiT sentralt tilsvare pr. dd reduksjon i bevilgningsøkonomien på 10 millioner til UMAK i perioden 2019-2023

- **Ambisjoner**

- Fremgår av langtidsplan/budsjett 2023 og instituttens årsplaner ePhorte 2020/963

Vennlig hilsen

Sonja Skoglund
seniorrådgiver

Svar fra UB - Kommentarer fra enheter for 3. tertial 2022

Tilbakeblikk på 2022

Årsresultatet for 2022 for UB ut fra tabellen i brev fra seksjon for økonomi og innkjøp (ePhorte 2022/4305-13) vises samlet for aktivitet knyttet til ordinær drift, øremerket aktivitet og øremerket aktivitet med krav om tilbakebetaling.

Den generelle basisbevilgningen er ment å finansiere aktivitet knyttet til ordinær drift. Tildelt generell basis er ikke nok til å finansiere den ordinære driften, og derfor ble denne budsjettert med et overforbruk. Høyere sykepengerefusjoner enn estimert samt arbeidsinnsats på eksterne tiltak har ført til at de negative avsetningene knyttet til den ordinære driften ikke er økt like mye som estimert (negative avsetninger på 5 millioner kroner er økt til 8,2 millioner kroner i stedet for 10,4 som budsjettert).

Planlagt aktivitet knyttet til øremerkede tiltak og øremerkede tiltak med krav om tilbakebetaling ble utsatt ut fra brev fra avdeling for organisasjon og økonomi om kvalitetssikring av bevilgningsbudsjetter for 2022 (ePhorte 2022/2251). Det var opprinnelig budsjettert med en reduksjon av tilgjengelige avsetninger knyttet til øremerkede tiltak, men i nevnte brev ble enhetene bedt om å redusere eller forskyve aktiviteten. Utsatt aktivitet har ført til en økning av avsetningene knyttet til øremerkede tiltak og gjør at årsresultatet for UB samlet blir positivt.

Manglende støtte til oppfølging av BOA gjør det fortsatt utfordrende å holde oversikt over BOA aktiviteten i regnskapssystemet.

Vurdering av situasjonen fremover

I endelig fordeling av budsjett for 2023 (ePhorte 2020-7969-27) er budsjetttrammen til UB styrket med 3 millioner kroner gjennom en omdisponering av tidligere års avsetninger. Dette vil (samtidig med andre grep) åpne en mulighet for å redusere de negative avsetningene knyttet til den ordinære driften i 2023. Omdisponeringen av midler gjelder kun for 2023, slik at økning av negative avsetninger knyttet til ordinær drift fra 2024 vil være uunngåelig.

Aktivitet knyttet til øremerkede tiltak kan ikke utsettes på ubestemt tid. Det forventes en reduksjon av tilgjengelige avsetninger knyttet til øremerkede tiltak i løpet av 2023.

Utfordringer for UB er at planlagt aktivitet, spesielt knyttet til ordinær drift, avhenger av om universitetsledelsen vedtar en samlokalisering av universitetsbiblioteket eller ikke. Det er nødvendig med et vedtak om dette for å vite hvilke retninger som er mulig videre.

Vennlig hilsen

Johanne Raade
Bibliotekdirektør
—

Runa Rønning Ryeng
Faggrupeleder
—
runa.r.ryeng@uit.no
77 64 64 94

Kommentarer fra fellesadministrasjonen for 3. tertial 2022

Fellesadministrasjonen ved UiT består av fire avdelinger, universitetsledelse og stab. Avdeling for bygg og eiendom (BEA) er finansiert gjennom ordningen for internhusleie, og er omtalt i eget avsnitt.

Tilbakeblikk på 2022:

Årsresultat 2022 for fellesadministrasjonen (ekskl. BEA) ble et merforbruk på 8,5 mill. kr og dekkes inn gjennom tidligere års avsetninger. Det har vært krevende å oppnå god og helhetlig økonomistyring gjennom året, både for hver avdeling og samlet, spesielt ettersom endelig budsjett ikke ble klart før i juni.

Aktiviteter har i stor grad blitt gjennomført som planlagt. Fellesadministrasjonen har ut fra egen vurdering gitt gode bidrag til utvikling av institusjonen gjennom arbeid sammen med styret, universitetsledelsen og sentrale lederfora ved UiT. Det er lagt stor vekt på å levere best mulige administrative tjenester til ledere, ansatte og studenter.

Året har vært preget av innføringen av nye systemer og arbeidsprosesser på økonomi- og lønnsområdet. Dette har spesielt vært ressurskrevende for avdeling for organisasjon og økonomi, både i prosjektfasen og gjennom økt ressursinnsats til løpende oppgaveløsning, og har medført ressursbruk over avdelingens økonomiske rammer.

Overgang til ordinær skoleeksamen etter pandemien samt invasjonen i Ukraina er forhold som har krevd ekstra innsats i 2022 hos avdeling for forskning, utdanning og formidling. Avdelingen melder også om at reduserte søkertall gir økte henvendelser til den sentrale tjenesten for studentrekruttering.

Avdeling for IT (ITA) har hatt fokus på IT-sikkerhet gjennom hele året. Det har imidlertid vært unormal høy turnover på kjernepersonell og et krevende rekrutteringsmarked, noe som har medført forsinkelse i arbeidet. Det å beholde kvalifisert personell nevnes som en utfordring for avdelingen i tiden fremover. Det meldes også om forsinkelser i nasjonale tiltak som har forplantet seg til UiTs mottaksprosjekter for IAM og UH Sak.

Vurdering av situasjonen framover:

UiTs fellesadministrasjon opplever fortsatt utfordringer med å tilpasse aktivitets- og kostnadsnivå til økonomiske rammer. Det er et svært lite handlingsrom ettersom budsjetttrammene i sin helhet går til å dekke faste forpliktelser og det kan stilles spørsmål ved hvor lenge dette er bærekraftig. Det antas at de stramme økonomiske rammene vil kunne påvirke arbeidsmiljøet på lengre sikt. Eksempelvis gjennom manglende midler til reising på tvers av campusene og manglende midler til å gi ansatte muligheter for kompetanseheving i løpet av sitt arbeidsforhold ved UiT. Over tid har ubalansene mellom aktivitetsnivå og økonomiske rammer blitt håndtert gjennom spesielle tildelinger til øremerkede formål, fordeling av årsresultat og sentralt dekningsbidrag, og gjennom streng prioritering av ansettelser i ledige stillinger.

Særskilt om avdeling for bygg og eiendom (BEA):

2022 har ikke vært et normalår for BEA. Året har vært preget av flere utsettelse av planlagte prosjekter grunnet tilbud fra leverandører som vi har ansett som for høye og økte uforutsette kostnader tilknyttet ombyggingen av Naturfagbygget.

Framtidige planer er preget av usikkerhet tilknyttet store prosjekter (Universitetsbiblioteket og UMAK). UMAK vil gi en utfordring da ny KVV vil medføre stor belastning for seksjon for Areal og Utvikling, og seksjon for Prosjektgjennomføring.

BEA registrerer et større vedlikeholdsbehov på UiT sin bygningsmasse og arbeider med å kartlegge vedlikeholdsbehovet og lage en ny vedlikeholdsplan. I 2023 ser vi at fokus går vekk fra store nybygg og over til vedlikehold av eksisterende bygg. Dette medfører at BEA må omjustere seg til å håndtere flere vedlikeholdsoppdrag.

I 2023 har vi en ambisjon om å redusere leiekostnader og bruk av eksterne lokasjoner der vi har mulighet til å flytte tilbake på selveide bygg, vi skal og etablere en vedlikeholdsenhet.

Vennlig hilsen

Odd Arne Paulsen
Organisasjons- og økonomidirektør

Begrepsliste økonomirapportering

I denne begrepslisten er de mest sentrale begrepene som benyttes i økonomirapporteringen definert. Listen oppdateres med relevante begreper ved hver rapportering og kan benyttes som et oppslagsverk ved behov.

Internregnskap:	Regnskap til bruk i intern økonomistyring. I motsetning til den eksterne regnskapsrapporteringen til KD som skal etterleve eksterne krav, lover og regler, har internregnskapet som formål å legge best mulig til rette for intern styring. Økonomirapporten til universitetsstyret har fom. 2. tertial 2022 basert seg på et internregnskap. Resultatet i internregnskapet samsvarer med den eksterne regnskapsrapporteringen, men innholdet i de ulike linjene kan være forskjellig.
Bevilgningsøkonomi (BEV):	Bevilgning fra departementer, stilt til disposisjon gjennom tildelingsbrev. I internregnskapet er BEV alle inntekter og kostnader knyttet til interne prosjekt.
Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)	Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet som er eksternt finansiert. I internregnskapet er BOA alle inntekter og kostnader knyttet til eksternt finansierte prosjekter inkludert UiTs egenfinansiering.
Totaløkonomi	Alle inntekter og kostnader uavhengig av finansieringskilde (BEV + BOA).
Netto-overføringer BOA	Omtales i mange sammenhenger også som nettobidrag eller BOA-effekten. Netto-overføringer BOA er BOA-prosjektenes påvirkning på bevilgningsøkonomien. BOA-aktiviteten styrker bevilgningsøkonomien i form av dekning av lønnskostnader (eks. frikjøp), dekning av indirekte kostnader og belastning for bruk av infrastruktur i prosjekter. Samtidig belastes bevilgningsøkonomien med egenfinansiering til BOA-prosjektene.
Årsresultat	Inntekter fratrasket kostnader i <u>regnskapet</u> for inneværende år. Årsresultatet kan enten være et merforbruk eller et mindreforbruk (se egne definisjoner)
Merforbruk	Dersom årsresultatet er negativt (kostnader er høyere enn inntekter) omtales det som et merforbruk. Kan sammenlignes med begrepet underskudd som benyttes i det private næringsliv.
Mindreforbruk	Dersom årsresultatet er positivt (kostnader er lavere enn inntekter) omtales det som et mindreforbruk. Kan sammenlignes med begrepet overskudd som benyttes i det private næringsliv.
Budsjettert årsresultat	Inntekter fratrasket kostnader i <u>budsjettet</u> for inneværende år. Budsjettert årsresultat kan enten være et budsjettert merforbruk eller et budsjettert mindreforbruk (se egne definisjoner).
Budsjettert merforbruk	Dersom det budsjetterte årsresultatet er negativt (budsjetterte kostnader er høyere enn budsjetterte inntekter) omtales det som et budsjettert merforbruk.

Budsjettert mindreforbruk	Dersom det budsjetterte årsresultatet er positivt (budsjetterte kostnader er lavere enn budsjetterte inntekter) omtales det som et budsjettert mindreforbruk.
Budsjettavvik	Differanse mellom regnskap og budsjett.
Avsetninger	Ubrukte bevilgninger fra tidligere år som overføres til neste periode. Oppstår ved mindreforbruk. Ved beregning av 5%-grensen for avsetninger til øvrige formål benyttes ubrukte midler fra KD delt på årets mottatte tildelinger fra KD. Ved omtale i vedlegg 1 inkluderer avsetninger ubrukte bevilgninger fra andre departement i tillegg til KD.

Årsregnskap 2022, Universitetet i Tromsø – Ledelseskommmentarer

1. Bekreftelse på regnskapsavleggelse:

Universitetets regnskap pr. 31.12.2022 ble avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og gjeldende krav fra Kunnskapsdepartementet (KD). Regnskapet gir et dekkende bilde av universitets økonomiske virksomhet for inneværende periode.

2. Avvik mellom periodisert budsjett og regnskap, inkludert omtale av den økonomiske driften:

På inntektssiden er det totale budsjettavviket 112,5 mill. kroner. Det er avvik på 206,4 mill. kroner knyttet til inntekt fra tilskudd og overføringer, hvor budsjett er høyere enn regnskap. Dette skyldes at BOA aktiviteten ikke er gjennomført som planlagt i 2022, det er størst avvik på tilskudd fra NFR (92 mill. kroner) og tilskudd fra statlige virksomheter (40 mill. kroner). Det er avvik på 93,4 millioner knyttet til inntekt fra bevilgning, hvor budsjett er lavere enn regnskapet. Dette knytter seg i hovedsak til supplerende tildelinger som ikke er lagt inn i budsjettet ved enhetene.

På kostnadssiden er det et budsjettavvik på totalt 215,1 mill. kroner. Andre driftskostnader har et budsjettavvik på 238,9 mill. kroner, hvor budsjett er høyere enn regnskap. Mye av mindreforbruket kan knyttes til at det budsjetteres for høyt i forhold til reell aktivitet og at det ikke er nok fokus på budsjett gjennom året. Avvik på avskrivninger er 30,9 mill. kroner hvor budsjetter er høyere enn regnskapet. Avviket kan tilskrives at det er budsjettert for mye i BOA-inntektene. Merforbruket knyttet til lønn er på kr 53,2 mill. kroner hvor det blant annet har vært en økning i bruk av engasjerte personell hvorav noe kan knyttes til økt bemanning ved innføring av nytt økonomi og lønssystem.

Resultatregnskapet viser ved årsslutt et merforbruk tilsvarende 77,0 mill. kroner, noe som utgjør en vesentlig endring sammenlignet med 31.12.2021. Andel lønnskostnader av driftsinntektene utgjør 65,0 %, og er tilnærmet det samme som i 2021. Driftskostnadene viser en økning på 207,2 mill. kroner sammenlignet med 2021, mens driftsinntektene har bare økt med 49,6 mill. kroner siden 2021. Universitetets økonomi preges av betydelig nedbygging av avsetningene de siste årene (se nedenfor).

Ved utgangen av 2022 vurderer UiT den samlede økonomiske situasjon til å være tilfredsstillende og i henhold til de krav KD har fastsatt (se nedenfor).

Aktivitetsnivået for 2022 kan imidlertid ikke videreføres, og det arbeides med omstillingstiltak for å tilpasse aktiviteten til tildelt ramme for 2023 og forventninger om strammere statsfinanser i årene som kommer. Blant de gjennomgående tiltakene som allerede er vedtatt, er en samlet gjennomgang av UITs portefølje av studieprogram, arbeid med ny intern budsjettmodell, økt satsing på ekstern finansiering og strengere interne krav til økonomistyring/rapportering.

UiT vil også kritisk vurdere hvilke investeringer som kan gjennomføres i årene som kommer.

3. Utviklingen i avregnet bevilgningsfinansiert aktivitet

Avsetning av ubrukt tilskudd fra statlig og bidragsfinansiert virksomhet og tall fra note 15 del I, viser pr. 31.12 totalt 111,3 mill. kroner. Det meste av disse avsetningene er ubrukt bevilgning fra KD, som utgjør 105,6 mill. kroner. Avsetningsnivå pr utgangen av 2022 viser en reduksjon på 75,9 mill. kroner fra årsskiftet, hvor det meste av dette er reduksjon i avsatt bevilgning fra KD. Bruk av avsetninger er hovedsakelig knyttet til nyinvesteringer.

I tillegg til avsetninger til ordinær virksomhet, kommer tilskudd og bevilgning fra KD til særskilte og øremerkede formål på totalt 112,9 mill. kroner. Dette er en reduksjon med 5,1 mill. kroner sammenlignet med foregående år. Øremerkede avsetninger er primært særskilte tildelinger til utstyrsbevilgning til MH II, oppgradering av bygg og forskningsfartøyet Helmer Hansen. I tråd med pågående arbeid, vil bevilgningene reduseres etter forbruk.

Ikke inntektsførte tilskudd, bidrag og gaver til utsatt virksomhet er balanseført med verdi 5,8 mill. kroner for NFR-midler, ikke-forbrukte tilskudd fra andre på om lag 50,3 mill. kroner hvorav 49,2 mill. kroner i tilskudd fra EU. Disse midlene vil i likhet med øremerkede tilskudd fra departementet regnskapsføres når de forbrukes, men er pr. rapporteringstidspunktet ikke forbrukt.

Avsetninger til drift er på 48 mill. kroner som er 1,3 % bevilgningen, mens avsetningen til investeringer er på 170,5 mill. kroner som er 6,0 % av bevilgningen. Den største posten for avsetning på drift er til rekruterings stillinger.

4. Gjennomførte investeringer i perioden og planlagte investeringer i senere perioder:

Statsbygg arbeider fortsatt med endelig ferdigstilling av AKM- delen av MH-2

Kunnskapsdepartementet besluttet i 2022 at UiT selv må bære alle merkostnader UiT er blitt påført som følge av Statsbyggs forsinkelser og tilhørende stenging av Avdeling for komparativ medisin (i MH1). Universitetsstyret har i forlengelsen av dette vedtatt en plan for intern inndekning av merkostnader på totalt nærmere 150 mill. kroner frem til 2025.

UiT har i 2022 vedtatt og inngått kontrakt om oppføring av AKM 3 med en kostnadsramme på 74 mill.

UiT har fortsatt en dialog med Statsbygg angående oppfølgingen av overtakelsen av Teknologibygget.

Utover dette pågår det arbeid med nye bygg, renoveringer og oppgraderinger. Det er igangsatt en større renovering av Naturfagbygget på campus Tromsø. Bygget ble tatt i bruk i juli 2022. Prosess mot entreprenør i forhold til slutfaktura er i ferd med å avsluttes.

Statsbygg har ferdigstilt forprosjektet for nytt museumsbygg i Tromsø. Kunnskapsdepartementet avklarte i 2017 at UiT skal forskuttede finansiering av tomtekjøpet, i påvente av startbevilgning. Reguleringsplanen ble i desember 2022 vedtatt av kommunestyret i Tromsø kommune, og var formelt godkjent etter merknadsfristens utløp i januar 2023. Selger har akseptert at den vedtatte reguleringsplanen er forenlig med vilkårene satt i den inngåtte kjøpsavtalen. Dette betyr at UiT må innløse og forskuttede for tomten senest innen et år etter at reguleringsplanen var godkjent. Dette vil få betydning for budsjettet for 2024.

Kunnskapsdepartementet har (etter 2. kvartal 2022) informert UiT om at museumsprosjektet skal redefineres og gitt UiT og Statsbygg i oppdrag å sette i gang arbeidet med ny KVV for prosjektet. I oppdraget ligger det at bl.a. krav om redusert kostnadsramme og det stilles åpnet hvor et fremtidig bygg skal lokaliseres. Prosjektet vil følgelig bli forsinket i forhold til den tidligere forventede tidsplanen. Prosessen med redefinering av prosjektet har imidlertid ikke følger for kjøp av tomt. Tomteanskaffelsen må gjennomføres i henhold til de vilkårene som er satt i kjøpsavtalen (se ovenfor).

På oppdrag fra UiT har Statsbygg, i tråd med campusutviklingsplanen levert en mulighetsstudie med anbefalte løsninger til fremtidig arealkonsept for campus Harstad. Det gjenstår å ta stilling til hvilke anbefalinger som skal følges opp og realiseres.

For Campus Tromsø er det startet opp arbeid med en campusutviklingsplan i egen regi, det vil arbeides med denne i 2022/23 og tidligst vil denne kunne være ferdig i 3.kvartal 2023. En overordnet campusplan med en del overordnede prinsipper for alle UiT sine campus ble vedtatt av universitetsstyret i februar 2023. Campusutviklingsplanen for Campus Alta er ferdigstilt og godkjent av styre.

UiT er også i gang med planlegging av oppgradering av UB i Tromsø. Dette inkluderer samlokalisering av flere bibliotek i Breivika. Kunnskapsdepartementet bidrar med 25 mill. kroner til dette prosjektet under forutsetning av at UiT stiller med minst like store midler. Det endelige konseptet er ikke landet og kostnadsspennet er fra 50 mill. kroner til 250 mill. kroner iht ambisjonsnivå.

I tillegg er UiT blitt enig med Finnmarkssykehuset og KD om de økonomiske vilkårene for flytting til nye lokaler for UiTs helsefagutdanninger i samband med etableringen av nye Hammerfest sykehus. Flyttingen vil etter planen skje første kvartal 2025. Nye bygg og ferdigstillelse av pågående oppgraderinger vil bidra til endring i drifts- og husleiekostnadene som hovedsakelig må dekkes innenfor UiTs eksisterende budsjetttramme.

Styret ved UiT vedtar investeringsplan for det som er avsatt i note 15 9. mars 2023.

5. Institusjonens revisor:

Riksrevisjonen er universitetets revisor og foretar revisjonen av institusjonens regnskap.

Tromsø, 10.02.2023

Dag Rune Olsen

Resultatregnskap

Virksomhet: UiT Norges arktiske universitet

Org.nr: 970422528

Beløp i 1000 kroner

	Note	31.12.2022	31.12.2021
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	3 711 177	3 712 471
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	781 729	734 813
Inntekt fra gebyrer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	130 889	133 293
Andre driftsinntekter	1	13 061	6 662
Sum driftsinntekter		4 636 856	4 587 239
Driftskostnader			
Varekostnader		2 338	676
Lønnskostnader	2	3 065 264	2 970 617
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4,5	341 075	354 548
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4,5	0	
Andre driftskostnader	3	1 304 055	1 179 668
Sum driftskostnader		4 712 731	4 505 509
Driftsresultat		-75 876	81 730
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	3 003	6 837
Finanskostnader	6	4 148	8 587
Sum finansinntekter og finanskostnader		-1 145	-1 749
Resultat av periodens aktiviteter		-77 021	79 981
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert aktivitet (nettobudsjetterte)	15 I	75 946	-81 977
Disponering av periodens resultat (til virksomhetskapi tal)	8	1 075	1 996
Sum avregninger og disponeringer		77 021	-79 981
Innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	9	0	0
Avregning med statskassen innkrevningsvirksomhet	9	0	0
Sum innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Tilskudd til andre	10	0	0
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

Balanse

Virksomhet: UiT Norges arktiske universitet

Beløp i 1000 kroner

	Note	31.12.2022	31.12.2021
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	4	5 869	8 356
Immaterielle eiendeler under utførelse	4	4 528	0
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		10 396	8 356
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5	4 024 760	4 219 194
Maskiner og transportmidler	5	508 100	454 029
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	5	289 379	298 918
Anlegg under utførelse	5	276 284	158 606
Infrastruktureiendeler	5	26 283	28 094
<i>Sum varige driftsmidler</i>		5 124 806	5 158 842
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	11	37 684	40 056
Obligasjoner		0	0
Andre fordringer	11A	0	0
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		37 684	40 056
Sum anleggsmidler		5 172 886	5 207 254
B. Omløpsmidler			
I Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	12	3 341	4 490
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		3 341	4 490
II Fordringer			
Kundefordringer	13	91 897	77 448
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	16	10 854	1 281
Andre fordringer	14	43 273	40 757
<i>Sum fordringer</i>		146 025	119 487
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd på konsernkonto i Norges Bank	17	1 191 254	1 026 518
Bankinnskudd for gaver og gaveforsterkninger	17	33 727	33 458
Andre bankinnskudd	17	26 916	5 085
Kontanter og lignende	17	40	27
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		1 251 937	1 065 089
Sum omløpsmidler		1 401 302	1 189 066
Sum eiendeler drift		6 574 188	6 396 320
IV Fordringer vedrørende innkrevningsvirksomhet og andre overføringer			
Fordringer vedrørende innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten	9	0	0
<i>Sum fordringer vedrørende innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Sum eiendeler		6 574 188	6 396 320

Balanse

Virksomhet: UiT Norges arktiske universitet

Beløp i 1000 kroner

	Note	31.12.2022	31.12.2021
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapi tal			
Innskutt virksomhetskapi tal	8	2 652	2 652
Opptjent virksomhetskapi tal	8	50 376	51 452
Sum virksomhetskapi tal		53 029	54 104
II Avregninger			
Avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet (netto budsjetterte)	15 I	111 260	187 206
Sum avregninger		111 260	187 206
III Utsatt inntektsføring av bevilgning (netto budsjetterte)			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	4, 5	5 135 202	5 167 198
Ikke inntektsført bevilgning	15 III	115 860	124 748
Sum utsatt inntektsføring av bevilgning (netto budsjetterte)		5 251 062	5 291 946
Sum statens kapital		5 415 350	5 533 255
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	19	25 855	38 215
Sum avsetning for langsiktige forpliktelser		25 855	38 215
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
Sum annen langsiktig gjeld		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		227 950	52 750
Skyldig skattetrekk		112 980	119 331
Skyldige offentlige avgifter		67 370	63 908
Avsatte feriepenger		278 705	266 420
Ikke inntektsført tilskudd og overføringer (netto budsjetterte)	15 II	204 518	162 783
Mottatt forskuddsbetaling	16	20 915	10 732
Annen kortsiktig gjeld	18	220 545	148 925
Sum kortsiktig gjeld		1 132 983	824 850
Sum gjeld		1 158 838	863 065
Sum statens kapital og gjeld drift		6 574 188	6 396 320
IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer			
Ikke utbetalt bevilgning mottatt til tilskuddsforvaltning (netto budsjetterte)	10B	0	0
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer		0	0
Sum statens kapital og gjeld		6 574 188	6 396 320

ORIENTERINGSSAK

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
23.03.2023

Sak:
6/23

Saker behandlet av rektor på fullmakt 19.01.23 - 07.03.23

Rektors instruks reguleres av universitets- og høskolelovens § 10-1. I universitetsstyrets møte 28. mai 2021, styresak S 21/21, ble det vedtatt en videreføring av åpning for rektor til å kunne avgjøre løpende saker mellom styremøter:

Rektor avgjør saker i det omfang disse ikke kan utsettes til universitetsstyret kommer sammen i møte. Rektor avgjør løpende saker som bør avgjøres før neste ordinære styremøte, og som ikke er viktige nok til at ekstraordinært møte innkalles.

Følgende saker er godkjent på fullmakt i perioden 19.01.23 – 07.03.23:

F 4/23 Direkteansettelse som universitetslektor ved Institutt for teknologi og sikkerhet (ITS)

Vedtak:

Bengt Magne Svendsen direkteansettes i 60 % fast stilling som universitetslektor (kode 1009) tilknyttet Institutt for teknologi og sikkerhet, Fakultet for naturvitenskap og teknologi, gjeldende fra 1.2.2023.

Bengt Magne Svendsen må innen to år dokumentere at krav til pedagogisk basiskompetanse er oppfylt.

Ved oppnådd pedagogisk basiskompetanse og fullført doktorgrad omgjøres stillingen til 1011 førsteamanuensis.

Prøvetid skal ikke gjelde for Bengt Magne Svendsen.

F 5/23 Direkteansettelse som høskolelærer ved Institutt for helse- og omsorgsfag (IHO)

Vedtak:

Ann Kristin Solsvik direkteansettes i 100 % fast stilling som høskolelærer (kode 1007) tilknyttet Sykepleie bachelor og videreutdanning i Harstad ved Institutt for helse- og omsorgsfag, Det helsevitenskapelige fakultet, gjeldende fra 01.06.2023.

Prøvetid skal ikke gjelde for Ann Kristin Solsvik.

F 6/23 Direkteansettelse som høyskolelærer ved Institutt for helse- og omsorgsfag (IHO)

Vedtak:

Hilde Lian direkteansettes i 100 % fast stilling som høyskolelærer (kode 1007) tilknyttet Sykepleie bachelor og videreutdanning i Harstad ved Institutt for helse- og omsorgsfag, Det helsevitenskapelige fakultet, gjeldende fra 01.06.2023.

Prøvetid skal ikke gjelde for Hilde Lian.

F 7/23 Ansettelse i stilling som fakultetsdirektør ved Det helsevitenskapelige fakultet

Vedtak:

Rektor på fullmakt ansetter Heidi Adolfsen i fast 100 % stilling som fakultetsdirektør (kode 1060 avdelingsdirektør) ved Det helsevitenskapelige fakultet.

Prøvetid skal ikke gjelde for Adolfsen.

Dersom Adolfsen takker nei til stillingen, skal den tilbys til Trond Nylund med samme vilkår.
Dersom ingen takker ja til stillingen returneres den til enheten for videre vurdering og behandling.

F 9/23 Nytt navn på Nordland kunst- og filmhøgskole

Vedtak:

Nordland kunst- og filmhøgskole endrer navn til *Filmkunstskolen i Kabelvåg*, forkortelse *FiK*.

Norsk	Nynorsk	Akronym (maks 6 tegn)	Engelsk	Samisk
Filmkunstskolen i Kabelvåg	Filmkunstskulen i Kabelvåg	FiK	Kabelvåg School of Moving Images	Gávvalvági Filbmadáiddasku vla
Kortnavn: Filmkunstskolen	Kortnavn: Filmkunstskolen		Kortnavn: School of Moving Images	Kortnavn: Filbmadáiddasku vla

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Jørgen Fosslund

Saksbehandler: Britt Anita Mikkelsen

OS 8/23 Styrets halvtime /
OS 7/23 Rektors muntlige orientering /